

Aikuiskoulutustutkimus 1990

Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Matti Simpanen – Irja Blomqvist

Aikuiskoulutustutkimus 1990

Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Matti Simpanen – Irja Blomqvist

Toukokuu 1992

Kansikuva: Mikko Nurmi

Helsinki 1992

Hakapaino Oy, Helsinki 1992

Esipuhe

Tilastokeskuksessa on tehty tätä ennen valtakunnallinen aikuiskoulutusta kartoittava tutkimus vuonna 1980. Yhteiskunta on kuitenkin nykyisin oleellisesti erilainen kuin kymmenen vuotta sitten. Väestörakenteen muuttumisen lisäksi yhteiskunnan koulutusjärjestelmässä on tapahtunut muutoksia. Sen vuoksi vuoden 1980 aikuiskoulutustutkimuksen tuloksia ei enää voi pitää koulutus-suunnittelun perusteena.

Opetusministeriö ja Tilastokeskus tekivät vuoden 1988 lopulla yhteistyösopimuksen aikuiskoulutustutkimuksen tekemisestä. Aikuiskoulutustutkimus 1990:n suunnittelu käynnistyi vuoden 1989 alusta. Asiantuntijapua on saatu Turun yliopiston koulutussosiologian tutkimusyksiköstä. Lisäksi lomakesuunnittelussa on ollut mukana useita koulutussuunnittelijoita ja alan asiantuntijoita.

Nyt ilmestyvän raportin "Aikuiskoulutukseen osallistuminen" lisäksi Tilastokeskus julkaisee vuoden 1992 lopussa kaksi tutkimusraporttia, joista ensimmäinen käsittelee aikuiskoulutuksen ja työelämän välistä suhdetta. Toisessa selvitetään aikuiskoulutukseen osallistumista sukupuolten välisen tasa-arvon näkökulmasta. Tämän vuoden aikana ilmestyy myös tutkimusaineiston luotettavuutta ja laatua kuvaileva raportti.

Aikuiskoulutustutkimus 1990 pyrkii antamaan koulutus- ja erityisesti aikuiskoulutus-suunnittelijoille tuoretta materiaalia suunnittelun pohjaksi. Samalla se tuo julkiseen keskusteluun luotettavaa tietoa aikuiskoulutuksen tilasta koko Suomessa. Uskon, että tutkimus herättää myös uusia kysymyksiä aikuiskoulutuksen edelleenkehittämiseksi.

Aikuiskoulutustutkimus 1990-hankkeen projektipäällikkönä on toiminut erikoistutkija Irja Blomqvist ja toisena tutkijana on ollut suunnittelija Matti Simpanen. Irja Blomqvistin jäätyä äitiyslomalle vuoden 1991 lopulla, Matti Simpanen on hoitanut projektipäällikön tehtäviä.

Otantaan sekä haastattelujen kenttätyön organisointiin liittyviä tehtäviä on hoitanut yliaktuaari Hannu Virtanen. Tutkimusapulaisena on ollut tilastonlaatiija Sirpa Huotari, joka on avustanut mm. aineiston koodauksessa ja virheiden korjauksessa sekä taulukoiden ja kuvien laadinnassa.

Helsinki, toukokuu 1992

Aarno Laihonon

Sisällys

	Sivu
Esipuhe	3
Tiivistelmä	5
1 Aikuisten opiskelun käsitteistä	7
2 Tutkimuksen toteutus	9
3 Aikuiskoulutukseen osallistuminen	10
4 Aikuiskoulutusmuodot ja koulutuksen sisältö	13
4.1 Aikuiskoulutusmuodot	13
4.2 Koulutussisältö aikuiskoulutuksessa	15
4.3 Oppimateriaalin hankinta ja tiedonsaanti aikuiskoulutuksesta	17
5 Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteet ja vaikeudet	19
5.1 Vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuva koulutus	19
5.2 Työnantajan työajalla kustantama koulutus	22
6 Koulutushalukkuus	25
6.1 Koulutushalukkuus eri koulutusmuotoihin	25
6.2 Halukkuus pitkäkestoiseen koulutukseen	27
6.3 Koulutushalukkuuden motiivit	28
7 Koulutuksen järjestäminen ja opintososiaaliset kysymykset	32
7.1 Opintojen järjestäminen	32
7.2 Opintotodistuksen merkitys	35
7.3 Opintotuki ja aikuisopintoraha	36
7.4 Opintovapaan käyttöhalukkuus	38
8 Ammatillinen aikuiskoulutus	39
8.1 Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen	39
8.2 Ammatillisen aikuiskoulutuksen syyt ja aloite	43
8.3 Ammatillisen lisäkoulutuksen vaikutus	44
8.4 Koulutuksen merkitys työuralla	46
8.5 Ammatillisen lisäkoulutuksen tarve	47
8.6 Henkilöstökoulutus ja omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus	49
9 Muu koulutus ja opetus	52
9.1 Koulujärjestelmäkoulutus	52
9.2 Autokoulu	52
9.3 Television ja radion opetusohjelmat	53
9.4 Itseohjautuva opiskelu	55
10 Johtopäätökset	58
11 Käsitteet ja luokitukset	60
Lähteet	65
Liitteet	67
Haastattelulomake	109

Tiivistelmä

Koulutus käsitteenä ymmärretään usein liiksi vain nuorisoasteen peruskoulutukseksi. "Koulusta pääseminen" ei kuitenkaan yleensä lopu siihen, että suoritetaan tutkinto tai valmistutaan ammattiin. Suurelle osalle ihmisistä koulutus on läpi elämän kulkeva prosessi.

Aikuisikäisistä (tässä tutkimuksessa 18 – 73-vuotiaista) noin 2 miljoonaa henkeä eli 56 % on vuosittain opintojen parissa. Varsinaiseen aikuiskoulutukseen ottaa osaa noin 1,6 miljoonaa ihmistä (44 %). Aikuiskoulutuksen lisäksi osa aikuisista opiskelee koulujärjestelmään kuuluvissa oppilaitoksissa. Tällaisia henkilöitä oli vuonna 1990 yhteensä yli 300 000.

Näiden erikseen järjestettyjen koulutustilaisuuksien lisäksi osa aikuisista kartuttaa tietojaan ja taitojaan itsekseen tai ystäviensä ja työtovereidensa kanssa. Ominpäin eli ns. itseohjautuvaan opiskeluun otti vuonna 1990 osaa yli 600 000 ihmistä.

Vaikka aikuisista melkoinen joukko opiskeleekin vuosittain, kasautuu koulutus niille, joilla jo koulutusta on. Monet aikuisista ottavat osaa sekä varsinaiseen aikuiskoulutukseen että muuhun koulutukseen. Lisäksi samat aikuisopiskelijat tuntuvat hankkivan aktiivisesti tietoja ominpäin.

Aikuisopiskelu on lisääntynyt voimakkaasti vuodesta 1980. Naiset olivat jo kymmenen vuotta sitten aktiivisempia aikuisopiskelijoina kuin miehet ja tilanne jatkuu entisellään.

Aikuiskoulutusmuodot ja koulutussisältö

Työpaikalla tai erillisissä täydennyskoulutusyksiköissä järjestettyyn koulutukseen osallistutaan eniten. Vajaa 800 000 ihmistä eli neljäsosa 18–73-vuotiaista oli vuonna

1990 tällaisessa työpaikkakoulutuksessa. Osuus samanikäisestä työvoimasta on 36 % (ks. myös henkilöstökoulutus).

Työpaikkakoulutuksen ohella myös kansalais- ja työväenopistoissa opiskeli suuri joukko ihmisiä, lähes puoli miljoonaa. Kymmenisen prosenttia aikuisikäisistä oli mukana järjestökoulutuksessa.

Suosituimmat koulutusaiheet liittyivät yhteiskunta- ja käyttäytymistieteisiin, joita kaikista aikuisopiskelijoista harrasti neljäsosa eli lähes 400 000 ihmistä. Seuraavaksi eniten luettiin taide- ja taitoaineita, kauppaan ja markkinointiin sekä tekniikkaan ja luonnon-tieteisiin liittyviä aineita.

Koulutushalukkuus ja osallistumisesteet

Alhaisimman pohjakoulutuksen saaneille opintojen aloittamiskynnys on selvästi korkeampi kuin hyvinkoulutetuilla. Vähäinen pohjakoulutus heijastuu epäonnistumisen pelkona ja opiskeluhaluttomuutena. Heikoimmin koulutetut ovat usein myös muita iäkkäämpiä, mikä osaltaan heikentää opiskelumotivaatiota.

Hyvässä asemassa olevilla koulutushalukkuus on selvästi suurempi kuin vähän koulutetuilla. Heillä opiskeluhalukkuutta lisäävät syyt liittyivät hyvin usein itsensä kehittämiseen ja urakehitykseen, kun taas vähemmän koulutetuilla mainitut motiivit liittyivät työpaikan jatkuvuuden turvaamiseen ja palkkatason kohottamiseen.

Opiskeluaikheet suuntautuivat paljolti samoihin koulutusmuotoihin, joihin jo oltiin otettu osaa edellisen vuoden aikana. Työnantajan työpaikalla järjestämä koulutus ja kansalaisopistotoiminta kiinnostivat eniten.

Aikuiskoulutus voidaan jakaa ammatilliseen aikuiskoulutukseen sekä yleissivistävään, yhteiskunnalliseen, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvään aikuiskoulutukseen. Tässä tutkimuksessa jako perustui vastaajan omaan henkilökohtaiseen näkemykseen. Jos kohdehenkilön mielestä saatu koulutus liittyi työhön tai ammattiin laskettiin se ammatilliseksi aikuiskoulutukseksi.

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 1990 noin 1,1 miljoonaa ihmistä eli 44 % työvoimasta (18–73-vuotiaista). Kymmenen vuotta aikaisemmin osallistujia oli 24 % vastaavan ikäisestä työvoimasta.

Yleissivistävään, yhteiskunnalliseen ja harrastuksiin liittyvään aikuiskoulutukseen otti osaa vajaa 600 000 ihmistä eli 18 % aikuisikäisistä. Kun vuonna 1980 muuhun aikuiskoulutukseen osallistui samanikäisistä 17 %, voidaan aikuiskoulutuksen kasvun todeta johtuvan ammatillisen aikuiskoulutuksen lisääntymisestä.

Ammatillinen aikuiskoulutus on lähinnä hyvintoimeentulevien lisäopintoja. Koulutus kasautuu niille, joilla sitä jo ennestään on. Yhtenä syynä tähän on töiden erilaiset vaatimustasot: hyvässä sosioekonomisessa asemassa olevat ovat usein sellaisissa työtehtävissä, jotka edellyttävät jatkuvaa kouluttautumista. Heillä lisäkoulutuksella on ollut ja on suurin merkitys urakehitykselle.

Koulutusta, joka on työnantajan tukemaa ja siihen on voitu käyttää työaikaakaan sanotaan henkilöstökoulutukseksi. Jos työnantaja ei ole millään lailla osallistunut koulutuksen kustannuksiin eikä siihen ole käytetty työaikaakaan, on saatu koulutus omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta.

Vajaa miljoona aikuisikäistä eli lähes puolet palkansaajista sai vuonna 1990 henkilöstökoulutusta. Yleisimmin tämäntyyppisiin opintoihin käytettiin aikaa yhteensä vajaa puolitoista työviikkoa osallistujaa kohden. Koulutus suuntautui pääasiassa hyvinkoulutetuille toimihenkilöille. Hieman vajaa kolmasosa osallistui myös itse opintojensa kustannuksiin.

Henkilöstökoulutusta järjestetään pääsääntöisesti työpaikalla (ks. aikuiskoulutusmuodot), mutta myös mm. erillisissä täydennyskoulutusyksiköissä, ammatillisissa oppilaitoksissa sekä järjestöissä annetaan työnantajan kustantamaa tai tukemaa koulutusta.

Henkilöstökoulutuksen lisäksi runsaat 140 000 palkansaajaa harrasti vuonna 1990 työhön tai ammattiinsa liittyviä aikuisopintoja ilman, että työnantaja olisi niitä tukenut. Tällaiseen omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen käytettiin osallistujaa kohden kaksi kertaa niin paljon aikaa kuin henkilöstökoulutukseen eli 14 päivää. Suurin osa näistä aikuisopiskelijoista oli naisia.

1 Aikuisten opiskelun käsitteistä

Aikuiskoulutus ei ole käsitteenä selväräinen. Aikuiskoulutuskomitea sai jo vuonna 1971 yhdeksi tehtäväkseen määrittellä aikuiskoulutuksen käsitteen (kom.miet. 1971:A29, 8). Komitean mukaan aikuiskoulutus on ohjattujen oppimistilaisuuksien järjestämistä aikuisille, jotka aikaisemmin päättyneen tai keskeytyneen koulujärjestelmäkoulutuksen jälkeen tavallisesti toimivat tai ovat toimineet työelämässä (kom.miet. 1971: A29, 8 ja kom.miet. 1975:28, 11).

Lehtonen ja Tuomisto (1972 ja 1973) lähtivät omissa tutkimuksissaan liikkeelle tästä aikuiskoulutuksen yleismääritelmästä.

Myös Havén ja Syvänperä (1983) ovat vuoden 1980 aikuiskoulutustutkimuksessaan lähteneet liikkeelle näistä aikaisemmista yleismäärittelyistä. He ovat kuitenkin tämentäneet käsitettä ja määritelleet sen koulutusta antavien organisaatioiden kautta.

Tilastokeskuksen ammatillisten oppilaitosten aikuiskoulutustilastoissa käsite määritellään oppilaitosten kautta. Aikuiskoulutuslinjat, -kurssit ja -koulutusohjelmat on yleensä vä-

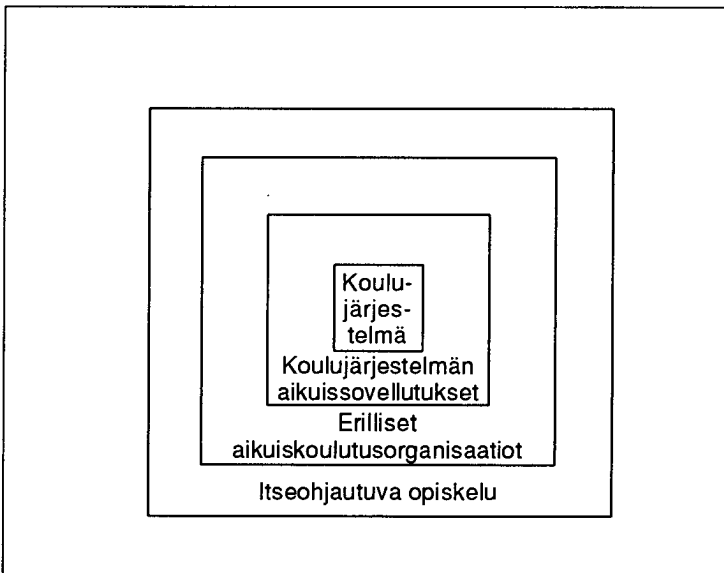
hintään 20-vuotiaille järjestettyjä ja edellyttävät useimmiten työkokemusta (Koulutus ja tutkimus 1991:17, 5).

Aikuiskoulutustutkimus 1990 pyrkii mahdollisimman hyvään vertailtavuuteen vuoden 1980 aikuiskoulutustutkimuksen (Havén ja Syvänperä 1983) kanssa. Niinpä tässäkin tutkimuksessa aikuiskoulutuksen käsite määritellään koulutusta antavan organisaation perusteella. Rajoituksena on se, että koulutuksen on täytynyt kestää yhteensä vähintään 6 tuntia. Myös kesken jäänyt opiskelu otetaan huomioon.

Aikuiskoulutusta voidaan tarkastella osana koko koulutusjärjestelmää (kuvio 1; vrt. Kivinen et al. 1989, 101 – 102). Eri koulujärjestelmän oppilaitoksiin on viime vuosina perustettu yhä enemmän aikuisille tarkoitettuja linjoja. Tällaisista koulujärjestelmän aikuissovellutuksista aikuisopetusta järjestetään mm. iltalukioissa, kesäyliopistoissa, avoimessa korkeakoulussa, ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa (täydennyskoulutus).

Kuvio 1.
Aikuiskoulutus osana koulutuksen kokonaisuutta

(sovellettu malli;
ks. alkuperäinen
Kivinen et al. 1989, 101)

Koulujärjestelmän aikuissovellutusten lisäksi on olemassa lukuisa joukko erillisiä aikuis-koulutukseen keskittyneitä organisaatioita. Näitä ovat mm. kesäyliopistot, opintokeskukset, kansanopistot, kansalais- ja työväenopistot, ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset, täydennyskoulutuskeskukset, järjestöt, kirjeopistot ja konekirjoituskoulut. Työnantajan järjestämä koulutus sekä oppisopimuskoulutus ja ammatilliset pätevyys-tutkinnot ovat myös erillistä aikuiskoulu-tusta.

Organisaatiot voidaan jakaa sen mukaan, järjestävätkö ne pääasiassa yleissivistävää vai ammatillista aikuiskoulutusta (ks. esim. Kivinen et al. 1989, 101). Tällainen organi-saation pääasiallisen opetuksen mukainen ja-ko antaa kuitenkin hieman harhaanjohtavan kuvan ammatillisen ja yleissivistävän aikuis-koulutuksen jakautumisesta. Tässä aikuis-koulutustutkimuksessa jako ei tapahdu orga-nisaation mukaan vaan kunkin vastaajan omaan näkemykseen perustuen. Toisin sa-noen vaikka henkilö olisi opiskellut kansa-laisopistossa (joissa koulutus on pääasiassa yleissivistävää tai harrastustavoitteista) on saatu koulutus voinut olla ammatillista, jos vastaaja on katsonut opetuksen liittyneen ammattiin tai työhön.

Autokoulujen opetus on aikuisille tarkoitet-tua koulutusta. Tässä tutkimuksessa sitä on

kuitenkin käsitelty erillään varsinaisesta ai-kuiskoulutuksesta kuten myös radion ja tele-vision järjestämiä aikuisopetusohjelmia.

Aikuisten opiskelu ei ole pelkästään erik-seen organisoidun aikuiskoulutuksen tai koulujärjestelmän aikuissovellutusten varasa. Osa aikuisikäisistä opiskelee koulujärjes-telmän puitteissa (kuvio 1) esimerkiksi lukiossa tai ammatillisten oppilaitosten nu-orisoasteen koulutuksessa. Niin ikään korkea-koulujen perus- ja jatkotutkintoja suorit-tavissa on runsaasti aikuisikäisiä.

Myös näiden koulutusta antavien yksiköiden ulkopuolella tapahtuu opiskelua ja oppimis-ta. Ns. itseohjautuva opiskelu on tietojen ja taitojen hankkimista itsekseen tai yhdessä työtovereiden tai tuttavien kanssa ilman, että opinnot olisivat erikseen organisoituja (ku-vio 1). Tässä tutkimuksessa on selvitetty myös itseohjautuvan aikuisopiskelun määrää ja koulutussisältöä.

Itseohjautuva opiskelu ei välttämättä ole irrallaan koulujärjestelmä tai aikuiskoulutuk-sesta. Se voi olla sitä tukevaa tietojen tai tai-tojen kehittämistä. Samalla tavoin aikuis-opinnot voivat tukea opiskelua koulujär-jestelmän puitteissa ja päinvastoin. Eri opis-kelujärjestelmät eivät käytännössä ole selvärajaisia eivätkä toisensa poissulkevia.

2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseen valittiin väestön keskusrekisteristä tasavälisellä satunnaisotannalla yhteensä 4 991 Suomessa henkikirjoilla olevaa 18 – 74-vuotiasta ihmistä. Tutkimusmenetelmä oli käyntihaastattelu.

Suomessa on tehty laaja, valtakunnallinen aikuiskoulutustutkimus viimeksi vuonna 1980 (Havén – Syvänperä 1983). Aikuiskoulutustutkimus 1990 pyrki mahdollisimman hyvään vertailtavuuteen aikaisemman selvityksen kanssa.

Vuoden 1980 aikuiskoulutustutkimuksessa olivat mukana myös 15 – 17-vuotiaat. Vuoden 1990 tutkimuksesta tämä ikäryhmä jätettiin kuitenkin pois, koska tämän ikäisten osuus aikuisopiskelijoista on pieni. Tosin harrastuksiin liittyviä opintoja on jonkin verran myös alle 18-vuotiailla. Tutkimuksen painopiste on kuitenkin ammatillisessa aikuiskoulutuksessa. Jotta vertailu kymmenen vuoden takaiseen aikuiskoulutustutkimukseen olisi mahdollista, on vuoden 1980 aineistosta poistettu alle 18-vuotiaat.

Tutkimuksessa pyrittiin siihen, että tutkimushetkellä vastaajat olisivat alle 75-vuotiaita. Vastaajan ikää on tarkasteltu vuoden 1989 lopun (31.12.1989) tilanteen mukaan. Tästä johtuen taulukoissa ikäjakautuma on 18 – 73-vuotta. Tämä on otettu huomioon vuoden 1980 aineiston vertailussa.

Aikuiskoulutustutkimus 1990:n haastattelulomaketta testattiin yksittäisillä koehaastatteluilla sekä lopuksi tehdyllä koetutkimuksella. Koetutkimuksessa haastateltiin yhteensä 133 ihmistä. Lisäksi kaksi haastattelijaa nauhoitti omat haastattelunsa. Koetutkimuksen

pohjalta haastattelulomaketta muotoiltiin vielä jonkin verran. Varsinaiset haastattelut tehtiin 1.2. – 30.6.1990.

Aikuiskoulutustutkimukseen osallistuminen yhden vuoden aikana tarkoittaa tässä tutkimuksessa viimeistä 12 kuukautta haastatteluhetkestä lukien.

Hyväksyttäviä haastatteluja kertyi kaikkiaan 3 990. Kun brutto-otoksesta (4 991) vähennetään vastaamaan kykenemättömät, ulkomailla asuvat, laitosväestö ja kuolleet saadaan netto-otokseksi 4 891 henkilöä. Näin ollen vastausprosentti on 82. Koska vastausprosentti on näinkin korkea, voidaan tutkimuksen tuloksia pitää luotettavina. Lukuja vertailtaessa on muistettava, että mitä pienempi osajoukko on, sitä suurempi on vastausten hajonta. Koko väestöön suhteutettuna alle 50 000 henkilön osajoukon tuloksissa saattaa esiintyä epätarkkuuksia. Tuloksia voidaan pitää kuitenkin suuntaa-antavina, jos osajoukon koko on vähintään 20 000. Suorat jakautumat ovat luotettavampia kuin osajoukkojen ristiintaulukointi muiden muuttujien kesken.

Alueellisesti kato on suurin pääkaupunkiseudulla ja Ahvenanmaalla, pienin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Iän ja sukupuolen mukaan ei katon jakautumisessa ole oleellisia eroja.

Koska tutkimuksesta tehdään erillinen aineiston laatua koskeva selvitys, katoon sekä tietojen tarkkuuteen ja luotettavuuteen ei tässä yhteydessä tarkemmin puututa. Aikuiskoulutustutkimus 1990:n laatuseloste ilmestyy kevään 1992 aikana.

3 Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Vuonna 1990 aikuisväestöstä 44 % eli noin 1,6 miljoonaa henkeä osallistui aikuiskoulutukseen. Määrä on noin 600 000 henkeä enemmän kuin vuonna 1980, jolloin osuus vastaavan ikäisistä oli 29 % (taulukko 1).

Kymmenen vuotta sitten kolme neljäsosaa aikuisväestöstä, yhteensä 2,5 miljoonaa ihmistä, oli jossain elämänsä vaiheessa harjoittanut aikuisopintoja. Vuoteen 1990 mennessä jo yli kolme miljoonaa henkeä eli 85 % aikuisväestöstä oli jossain elämänsä vaiheessa saanut aikuiskoulutusta. Kokonaan ilman aikuiskoulutuskokemuksia oli vuonna 1990 aikuisista vähän yli 500 000, kun kymmenen vuotta aiemmin vastaava määrä oli yli 800 000.

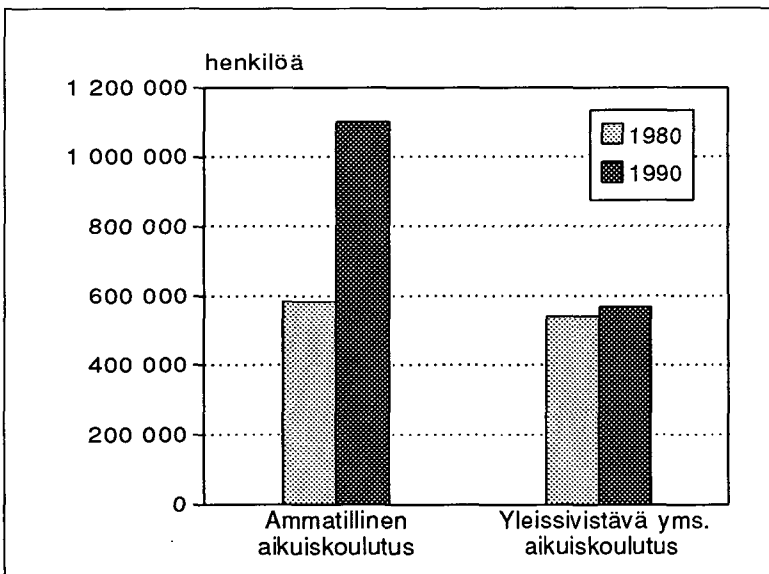
Aikuiskoulutukseen osallistumisen kasvu johtuu ensisijaisesti ammatillisen aikuiskoulutuksen lisääntymisestä (kuvio 2). Vuonna 1990 ammattiin tai työhönsä liittyviä aikuisopintoja oli yhteensä 1,1 miljoonalla 18 – 73-vuotiaalla eli 44 %:lla tämänikäisestä työvoimasta. Määrä on yli puoli miljoonaa ihmistä enemmän kuin vuonna 1980. Ammatillista aikuiskoulutusta käsitellään erikseen luvussa 8.

Taulukko 1.
Aikuiskoulutukseen osallistuminen 1980 ja 1990

Sukuoli	Aikuiskoulutukseen osallistuneita			
	1980		1990	
		%		%
Miehistä	407 100	25,2	706 700	40,7
Naisista	564 700	33,6	860 600	47,4
Koko väestöstä	971 800	29,5	1 567 300	44,1

Sen sijaan muussa aikuiskoulutuksessa ei ole tapahtunut kasvua vuodesta 1980 (kuvio 2). Kun tuolloin 17 % kaikista aikuisikäisistä harjoitti yleissivistäviä, yhteiskunnallisia, luottamustehtäviin tai harrastuksiin liittyviä aikuisopintoja, oli luku vuonna 1990 pysynyt lähes ennallaan (18 %).

Vaikka yleissivistävään yms. aikuiskoulutukseen osallistuu vähemmän väkeä kuin ammatilliseen aikuisopiskeluun, käytetään siihen enemmän aikaa. Osallistujaa kohden kertyi vuonna 1990 keskimäärin 11 osallistumispäivää, kun ammattiin tai työhön liittyviin opintoihin osallistuttiin yhteensä noin 7 päivänä.

Kuvio 2.
Ammatilliseen sekä yleissivistävään, yhteiskunnalliseen, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980 ja 1990

Yleissivistäviä yms. aineita opiskelevat ovat ryhmänä selvästi heterogeenisempi kuin ammatillista aikuiskoulutusta saavat. Vain sukupuolesta voidaan todeta, että opiskelijoista suurin osa (70 %) on naisia (liitetaulukko 30).

Jos tarkastellaan aikuiskoulutusta yleensä (mukaanlukien sekä ammatillinen että yleissivistävä, yhteiskunnallinen, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvä aikuisopiskelu), on siihen osallistuminen kasvanut kymmenessä vuodessa kaikkien väestöryhmien osalta. Tämä on seurausta mm. koulutustarjonnan lisääntymisestä, ammatillisen aikuiskoulutuksen ja erityisesti henkilöstökoulutuksen laajentumisesta ja opintososiaalisten etuisuuksien kohentamisen myötä tapahtuneesta koulutusmahdollisuuksien paranemisesta.

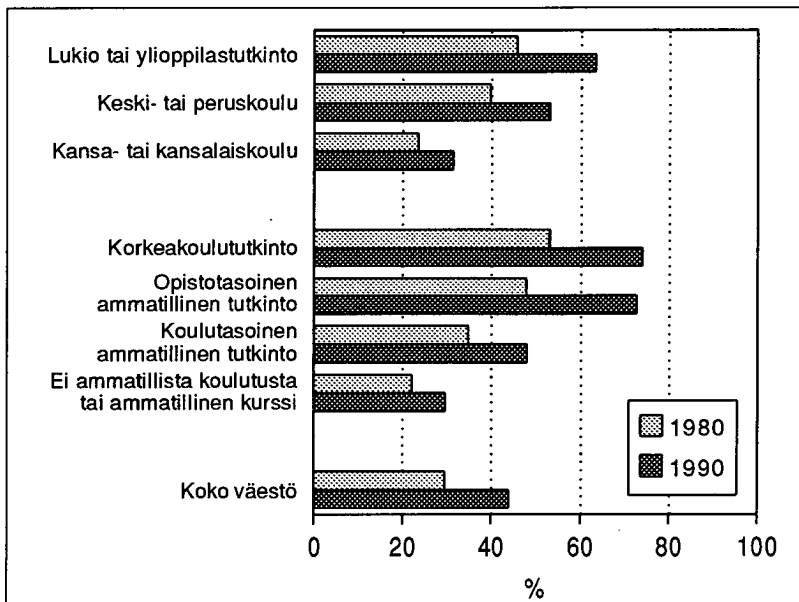
Aikuiskoulutukseen osallistuminen kasvaa iän myötä 35 – 44-vuotiaiden ikäryhmään asti, jonka jälkeen se alkaa vähentyä. 45 – 54-vuotiaat ovat kuitenkin vielä keskimääräistä aktiivisempia aikuisopiskelijoita. Yli 54-vuotiaiden osallistuminen on jo selvästi heikompaa, eroa aktiivisimpaan aikuisopiskelijoiden ikäryhmään oli peräti 37 prosenttiyksikköä (liitetaulukko 1).

Eri ikäisten osallistumisessa on tapahtunut 1980-luvulla vähäisiä muutoksia. Sekä vuonna 1980 että vuonna 1990 vanhimmat ikäryhmät osallistuivat aikuiskoulutukseen vähiten ja keski-ikäiset eniten. Keski-ikäisten ja vanhimpien ikäryhmien osallistumiserot ovat kymmenessä vuodessa entisestään kärjistyneet (liitetaulukot 1 ja 2).

Naiset ovat jonkin verran innokkaampia aikuisopiskelijoita kuin miehet, naisista opiskelee 47 %, miehistä 41 %. 1980-luvulla ovat sukupuolten väliset erot aikuiskoulutukseen osallistumisessa hieman tasoittuneet.

Aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittaneet tutkimukset ja selvitykset osoittavat säännönmukaisesti, että osallistuminen on sitä todennäköisempää, mitä pitempi yleissivistävä peruskoulutus ja ammatillinen pohjakoulutus henkilöllä on. (Mm. Johnstone – Rivera 1965, Lehtonen – Tuomisto 1973, Havén – Syvänperä 1983, Report on Participation 1987, Koulutus ja tutkimus 1989:18.)

Vuonna 1990 kerätyt tiedot todentavat, että peruskoulutuksen vaikutus aikuisopintoihin on huomattava (kuvio 3). Kun kansakoulun käyneistä aikuisopiskeluun osallistui 31 %, niin keski- tai peruskoulun käyneistä 53 %

Kuvio 3.
Aikuiskoulutukseen osallistuminen yleissivistävän ja ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan vuosina 1980 ja 1990

ja lukion suorittaneista 64 % harjoitti tällaisia opintoja. Erot lyhyimmän yleissivistävän ja toisaalta pitkän yleissivistävän pohjakoulutuksen saaneiden välillä ovat, kasvaneet 1980-luvun kuluessa.

Ammattikoulutuksen osalta voidaan tehdä täsmälleen sama havainto: mitä pitempi koulutus henkilöllä on, sitä todennäköisemmin hän osallistuu aikuiskoulutukseen. On kuitenkin muistettava, että vähän koulutetut ovat usein iäkkäämpää väkeä, joita aikuisopiskelu ei enää kiinnosta siinä määrin kuin nuorempia. Toisaalta osallistumiserot ovat kasvaneet vuodesta 1980 (kuvio 3).

Osallistumisen kasautuminen näkyy myös sosioekonomista asemaa tarkasteltaessa. Ylemmät toimihenkilöt ovat aktiivisimpia, heistä 83 %:lla oli vuonna 1990 aikuisopintoja. Myös alemmat toimihenkilöt osallistuvat tavallista useammin. Eläkeläiset harjoittavat aikuisopintoja vähiten, vain 15 % oli vuonna 1990 aikuiskoulutuksessa. Keskimääräistä vähemmän ottavat osaa myös maatalousyrittäjät ja työntekijät. Eniten ja vähiten osallistuneiden ryhmien välillä oli eroa 68 prosenttiyksikköä (liitetaulukko 1).

Toimihenkilöitä osallistuu aikuiskoulutukseen selvästi enemmän kuin on heidän osuutensa väestöstä. Eläkeläiset ja työntekijät ovat selvästi aliedustettu ryhmä. Toimihenkilöiden sekä eläkeläisten ja työntekijöiden väliset osallistumiserot ovat kymmenessä vuodessa kasvaneet (liitetaulukot 1 ja 2).

Työvoimaan kuuluvat osallistuvat aikuiskoulutukseen huomattavasti enemmän kuin työvoiman ulkopuolella olevat. Vuonna 1990 työvoimaan kuuluvista 54 % harrasti aikuisopiskelua, työvoiman ulkopuolella olevista 23 %. Kaikista aikuisopiskelijoista suurin osa (84 %) olikin työvoimaan kuuluvia.

Työvoimaan kuuluvista aikuiskoulutukseen osallistuvat eniten palvelusektorilla työsken-

televät henkilöt. Heistä 62 %, yli 900 000 henkeä, osallistui vuoden aikana aikuiskoulutukseen. Sekä jalostusaloilla että erityisesti alkutuotannossa aikuisopiskelijoiden määrä jää selvästi pienemmäksi (liitetaulukko 1).

Pääkaupunkiseudulla asuvat osallistuvat aikuiskoulutukseen selvästi yli maan keskitason. Heistä yli puolet on aikuisopiskelijoina. Väli-Suomen (ks. aluejako s. 64) asukkaiden osallistuminen aikuiskoulutukseen on vähäisintä. Tämä johtuu pääasiassa alueen väestörakenteesta eikä siitä, että Väli-Suomessa asuvat olisivat yleensä laiskempia osallistumaan aikuiskoulutukseen. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asuvat ylemmät toimihenkilöt ovat harvemmin ammatillisessa aikuiskoulutuksessa kuin Väli-Suomessa asuvat ylemmät toimihenkilöt (ks. taulukko 15, s. 42).

Aikuiskoulutukseen osallistuminen on kymmenen vuoden aikana kasvanut tasaisesti kaikilla alueilla, paitsi Väli-Suomessa. Siellä osallistumisasteen kasvu on ollut muuta maata heikompaa (liitetaulukot 1 ja 2).

Kaupunkimaisten kuntien (ks. Tilastokeskuksen uusi kuntaryhmittely s. 64) asukkaat harrastavat aikuisopintoja useammin kuin maaseudulla asuvat. Noin puolet kaupunkilaisista on aikuisopiskelijoina, taajaan asuttujen kuntien asukkaiden osallistumisprosentti on hieman pienempi. Maaseutuväestön osallistuminen on vähäisintä (37 %). Etelä- ja Pohjois-Suomen taajaan asuttujen kuntien asukkaista on kuitenkin suurempi osa aikuisopiskelijoina kuin Väli-Suomen kaupunkilaisväestöstä.

Kaupunkikuntien asukkaat ovat yliedustettuina aikuiskoulutukseen osallistuneissa, kun tarkastellaan vastaavaa jakaumaa suhteessa kaikkiin haastateltuihin, maaseutukuntien sijaan aliedustettuina. Ero on hieman kymmenessä vuodessa tasaantunut.

4 Aikuiskoulutusmuodot ja koulutuksen sisältö

4.1 Aikuiskoulutusmuodot

Aikuiskoulutusta lähemmin tarkasteltaessa on syytä selvittää, millaisia koulutusmuotoja aikuisopintoihin sisältyy sekä sitä, mitkä aineet tai aihealueet väestöä kiinnostavat.

Selvästi yleisin aikuisopiskelun muoto oli työpaikalla tai erillisessä täydennyskoulutusyksikössä saatu koulutus. Aikuisväestöstä neljäsosa eli 876 000 ihmistä harjoitti vuonna 1990 tällaisia opintoja (taulukko 2). Määrä on työvoimasta laskettuna 36 %. Vuonna 1980 vastaava osuus oli vain 17 % aikuisikäisestä työvoimasta.

Taulukko 2.
Eri aikuiskoulutusmuotoihin osallistuminen vuonna 1990

Koulutusmuoto	Osallistujia 18 – 73-vuotiaista	%
Koulutus työpaikalla tai erillisessä täydennyskoulutusyksikössä ¹⁾	876 200	24,6
Kansalais- ja työväenopistot	469 100	13,2
Järjestökoulutus	346 100	9,7
Ammatillisten oppilaitosten aikuiskoulutus	234 100	6,6
Korkeakoulujen ja kesäyliopistojen aikuiskoulutus	116 600	3,3
Muu yleissivistävä aikuiskoulutus	59 400	1,7
Muu aikuiskoulutus	398 300	11,2

¹⁾ Osuus työvoimasta 35,5 %.

Eri koulutusmuotoihin osallistujien summa ei ole sama kuin aikuisopiskelijoiden määrä vuonna 1990, koska sama henkilö on voinut osallistua yhteen tai useampaan aikuiskoulutusmuotoon.

Aikuisopiskelijoita oli vuonna 1990 yhteensä 1 567 300. 18 – 73-vuotiaita oli yhteensä 3 555 700 (31.12.1989). Työvoimaan heistä kuului 2 468 800.

Tällainen opiskelu on sitä yleisempää, mitä korkeammin koulutettu ja mitä korkeammassa asemassa henkilö on. Esimerkiksi korkeakoulututkinnon suorittaneista 50 % oli vuonna 1990 tämältyyppisessä koulutuksessa. Korkeintaan ammattikurssin käyneistä otti osaa työpaikalla tai erillisessä täydennyskoulutuskeskuksessa järjestettyyn koulutukseen vain 13 % (liitetaulukko 3).

Koulutus näyttää suuntautuvan pääasiassa ylemmille toimihenkilöille, sillä heistä 62 % oli vuonna 1990 työpaikalla tai erillisissä täydennyskoulutusyksiköissä järjestettävässä koulutuksessa.

Suosittuja ovat myös kansalais- ja työväenopistot, joissa opiskeli vuonna 1990 aikuisikäisistä 13 % eli 469 000 ihmistä (taulukko 2). Opiskelijamäärä ei ole kymmenessä vuodessa juurikaan lisääntynyt, sillä vuonna 1980 aikuisista 12 % osallistui tällaisiin opintoihin.

On kuitenkin syytä korostaa, että kansalaisopisto-opintoihin käytetty aika on lisääntynyt vuodesta 1980. Kun vuonna 1980 kansalais- ja työväenopistojen yhteenlaskettu opetustuntien määrä oli 1,5 miljoonaa, niin vuonna 1989 opetusta annettiin 2,2 miljoonaa tuntia (Koulutus ja tutkimus 1991:11, 166).

Vaikka kansalais- ja työväenopistot järjestävätkin pääsääntöisesti yleissivistävää, yhteiskunnallista tai harrastuksiin liittyvää opetusta, tutkimukseen vastanneista vuonna 1990 opintotoimintaan osallistuneista 12 %:lla saatu koulutus liittyi ammattiin tai työhön.

Kansalais- ja työväenopistojen opintotoimintaan osallistuminen on melko tasaista kaikissa ikäryhmissä, ainoastaan yli 64-vuotiaat osallistuivat vuonna 1990 muita heikommin. Sen sijaan suurin osa kansalaisopistojen opiskelijoista on naisia. Ruotsinkieliset ovat suomenkielisiä aktiivisempia kansalaisopistojen opiskelijoita. Heistä lähes viidesosa otti vuonna 1990 osaa jollekin kansalais- tai työväenopiston kurssille (liitetaulukko 3).

Hyvän yleissivistävän pohjakoulutuksen saaneet, opistotasaisen ammatillisen tutkinnon suorittaneet ovat tavallista innokkaampia kansalaisopistojen aikuisopiskelijoita. Sosioekonomiselta asemaltaan he ovat usein alempia toimihenkilöitä, joista viidennes harrasti vuonna 1990 tällaisia opintoja. Merkittävää on, että maatalousyrittäjistä 19 %:lla oli aikuisopintoja kansalaisopistoissa. Alueellisesti on huomattavaa, että pääkaupunkiseutulaiset ovat muita passiivisempia kansalais- ja työväenopistojen kävijöitä.

Erilaiset järjestöt ja yhdistykset, mm. ammatti- ja keskusjärjestöt, muut ammatilliset yhdistykset, tuottajajärjestöt, kristilliset ja poliittiset organisaatiot sekä yrittäjä- ja neuvonta-järjestöt antoivat opetusta 10 %:lle aikuisikäisistä eli vajaalle 346 000 henkilölle (taulukko 2). Kymmenen vuotta aiemmin osallistujia oli vain 6 %.

Aktiivisimmat järjestökoulutuksessa olivat kuuluvat samoihin ikäryhmiin kuin aktiivisimmat työpaikalla järjestettävään koulutukseen osallistujatkin. Niin ikään mitä korkeampi koulutus ja sosioekonominen status henkilöllä on, sitä varmemmin hän osallistuu järjestökoulutukseen (liitetaulukko 3).

18 – 73-vuotiaista 7 % eli 234 000 ihmistä harrasti aikuisopintoja ammatillisissa oppilaitoksissa (taulukko 2). Innokkaimpia ovat 30 – 34-vuotiaat, joista 12 % oli vuonna 1990 ammatillisissa oppilaitoksissa aikuisopiskelijoina (liitetaulukko 3).

Pohjakoulutuksena heillä on tavallista useammin keski- tai peruskoulu sekä ammatillinen opistotutkinto. Pohjoissuomalaiset ovat muita aktiivisempia ammatillisten oppilaitosten aikuisopiskelijoita. Yhtenä syynä tähän saattaa olla se, että alueen ammatillisista oppilaitoksista yli 90 % järjestää myös aikuiskoulutusta. Koko maassa vastaava osuus vuonna 1989 oli 83 % (Koulutus ja tutkimus 1990:23, 19).

Korkeakoulujen ammatillinen täydennyskoulutus, erillisten arvosanojen opiskelu, avoin korkeakoulu ja kesäyliopistot vetivät kolme prosenttia aikuisväestöstä opiskelun pariin (taulukko 2). Ahkerimmin tämäntyypiseen koulutukseen osallistuvat nuoremmat, hyvän pohjakoulutuksen saaneet ylemmät toimihenkilöt (liitetaulukko 3).

Muu yleissivistävä aikuiskoulutus eli erilaiset kansanopistojen kurssit (muut kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottavat), musiikkioppilaitosten ja urheiluopistojen aikuiskoulutus sekä opintokeskusten opintokerhot ja kurssit kiinnostivat paria prosenttia (taulukko 2).

Vuonna 1990 muihin yksittäisiin aikuiskoulutusmuotoihin osallistui yhteenlaskien 11 % aikuisväestöstä (taulukko 2). Tällaisia koulutusmuotoja ovat mm. iltalukiot, ammatilliset pätevyystutkinnot, kielikoulut ja -opistot, kirjeopistot, tanssikoulut ja -opistot, konekirjoituskoulut sekä erilaiset koulutustilaisuuksiksi luetut konferenssit ja seminaarit.

4.2 Koulutussisältö aikuiskoulutuksessa

Tutkimuksessa selvitettiin Tilastokeskuksen luokitukseen perustuen, mitkä aiheet tai aihealueet kiinnostavat aikuisopiskelijoita.

Joitain sisältöluokkia on tässä yhteydessä jouduttu tapausten vähyyden vuoksi yhdistämään. Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet sekä yrittäjäkoulutus, esimiestaidot ja johtaminen on laskettu yhteen ryhmään (suurin osa koulutuksesta on kuitenkin yhteiskuntatieteitä). Tekniikka, tuotanto, rakentaminen ja kuljetus, liikenne sekä matematiikka ja luonnontieteet ovat niin ikään yhtenä ryhmänä. Tekniikkaan, tuotantoon ja rakentamiseen liittyvä aikuisopiskelu on tässä suurin yksittäinen sisältöluokka. Samoin humanistiset aineet (paitsi vieraat kielet) sekä opetuksen, kasvatukseen ja koulutukseen liittyvät aiheet ovat omana ryhmänään.

Suosituimmat aikuiskoulutusaiheet liittyvät yhteiskuntatieteisiin sekä taide- ja taitoaineisiin. Kaikista vuoden 1990 aikuisopiskelijoista 24 % eli 374 000 ihmistä harrasti yhteiskuntatieteitä (taulukko 3).

Taulukko 3.
Eri aihealueisiin osallistuminen vuonna 1990

Koulutussisältö	Osallistujia aikuiskopiskelijoista	%
Yhteiskuntatieteet	374 400	24,7
Taide- ja taitoaineet	346 300	22,9
Kauppa ja markkinointi	278 200	18,4
Tekniikka, luonnontieteet	262 400	17,3
Tietotekniikan hyväksikäyttö	239 800	15,8
Vieraat kielet	215 900	14,3
Terveystieteet ja sosiaalityö	197 000	13,0
Humanistiset aineet, kasvatustiede	121 900	8,0
Muut aineet	232 200	15,3

Eri aihealueisiin osallistujien summa ei ole sama kuin aikuisopiskelijoiden määrä vuonna 1990, koska sama henkilö on voinut osallistua yhteen tai useampaan aihealueeseen.

Aikuiskopiskelijoita oli vuonna 1990 yhteensä 1 567 300.

Aktiivisimpia yhteiskunnallisia aineita opiskelevia ovat 45 – 54-vuotiaat aikuisopiskelijat, joista kolmasosa opiskeli näitä aineita. Yhteiskuntaan liittyviä aineita opiskelevat innokkaimmin hyvän ammatillisen pohjakoulutuksen saaneet ylempät toimihenkilöt (liitetaulukko 4).

Taide- ja taitoaineiden suosio on lähes yhtä suuri kuin yhteiskunnallisten aineiden. Vuonna 1990 niitä opiskeli 346 000 aikuisikäistä (taulukko 3).

Aktiivisimpia taitoaineiden aikuisopiskelijoita ovat toisaalta alle 25-vuotiaat, ja toisaalta yli 54-vuotiaat. Naiset suosivat taide- ja taitoaineita selvästi enemmän kuin miehet. Niin ikään muiden kuin suomenkielisten osallistumisaktiivisuus on tavallista suurempi. Merkittävää taide- ja taitoaineiden aikuisopiskelussa on se, että heikon pohjakoulutuksen saaneet harrastavat näitä aihealueita useammin kuin korkeasti koulutetut. Esimerkiksi kokonaan ammatillista pohjakoulutusta vailla olevista aikuisopiskelijoista lähes kolmasosa (31 %) opiskeli vuonna 1990 taide- ja taitoaineita, kun korkeakoulututkinnon suorittaneista aikuisopiskelua harrastaneista vain 14 %:lla opintoaiheet liittyivät taitoaineisiin (liitetaulukko 4).

Näiden aineiden aikuisopiskelijat ovat tavallista useammin joko työvoimaan kuulumatomia eläkeläisiä ja opiskelijoita tai alkutuotannossa toimivia maatalousyrittäjiä. Alkutuotannossa toimivien aikuisopintojen harjoittajien ahkera osallistuminen näkyy siinä, että Väli- ja Pohjois-Suomen asukkaat opiskelevat taitoaineita useammin kuin muut. Opiskelu on maaseudulla selvästi yleisempää kuin kaupunkimaisissa tai tajaan asutuissa kunnissa.

Vajaa 280 000 ihmistä eli 18 % aikuisopiskelutukseen osallistuneista opiskeli vuonna 1990 aineita, jotka liittyvät **kauppaan ja markkinointiin** (taulukko 3). Liikealan koulutusaiheet ovat suosituimpia 20 – 24-vuotiaiden aikuisopiskelijoiden keskuudessa, heistä 22 % harrasti näitä aineita (liitetaulukko 4).

Opistotasaisen ammatillisen tutkinnon suorittaneet aikuisopiskelijat suosivat kaupan alan aikuisopiskelutusta muita enemmän. Koulutus on selvästi suuntautunut alemmille toimihenkilöille ja palvelusektorilla toimiville. Aikuisopintoja harjoittavista alemmista toimihenkilöistä 28 % opiskeli vuonna 1990 näitä aihealueita. Tämä lienee melko luonnollista, koska yli 60 % kaupallisissa töissä toimivista on alempia toimihenkilöitä.

Pääkaupunkiseutulaiset ja yleensä kaupunkilaiset aikuisopiskelijat ovat muita useammin koulutuksessa, joka liittyy kauppaan, markkinointiin ja liiketalouteen.

Tekniikkaan ja tuotantoon sekä luonnontieteisiin liittyviä aikuisopintoja harjoitti vuonna 1990 yli 260 000 ihmistä, mikä on 17 % kaikista 18 – 73-vuotiaista aikuisopiskelijoista (taulukko 3).

Nuoret aikuisopiskelijat suosivat muita useammin teknisiä ja luonnontieteellisiä aineita (liitetaulukko 4). Suurin osa opiskelijoista on miehiä. Toisaalta tämä on luonnollista, koska noin 60 % tekniikan aloilla työskentelevistä on miehiä.

Tekniikan alojen aikuiskoulutus on usein jalostusaloilla toimiville ammattikoulutetuille työntekijöille suunnattua aikuisopetusta. Vuonna 1990 koulutukseen osallistuvista työntekijöistä 36 % sai tekniikkaan tai tuotantoon aikuiskoulutusta. Jalostusaloilla työskentelevistä aikuisikäisistä opiskelijoista 38 %:lla oli tällaisia opintoja (liitetaulukko 4).

Tietotekniikan hyväksikäyttöön ja yleensä tietotekniikkaan liittyviä opintoja oli 240 000 henkilöllä (taulukko 3).

Aktiivisimmat tietotekniikan aikuisopiskelijat ovat iältään 25 – 29-vuotiaita. Kaikista tämän ikäisistä aikuisopiskelijoista viidesosa opiskeli vuonna 1990 tätä aihealuetta. Myös 30 – 34- ja 35 – 44-vuotiaiden osallistumisaktiivisuus on tavallista suurempi (liitetaulukko 4).

Atk-alan opintoja suosivat hyvän pohjakoulutuksen saaneet ja toimihenkilöt. Aikuisopiskelutusta vuonna 1990 saaneista ylemmistä toimihenkilöistä 29 % opiskeli tietotekniikan aineita. Jalostusaloilla toimivat aikuisopiskelijat harjoittavat alan opintoja muita aktiivisemmin.

Pääkaupunkiseudulla asuvat aikuisopintoihin osallistujat ovat kiinnostuneempia tietotekniikasta kuin muualla maassa asuvat. Yli viidesosa pääkaupunkiseudun aikuisopiskelijoista osallistui vuonna 1990 kursseille tai koulutustilaisuuksiin, joissa opiskeltiin atk:n hyväksikäyttöä tai muuta tietotekniikkaa.

Vieraita kieliä harrasti vuonna 1990 yhteensä 216 000 ihmistä eli 14 % aikuisopiskelijoista (taulukko 3). Suosituin vieras kieli oli englanti, jota opiskeli lähes 123 000 ihmistä. Seuraavaksi suosituimpia olivat ruotsi, espanja ja saksa.

Vieraitten kielten opiskelu on nuorten suosi-maa. Toisaalta yli 54-vuotiaat ovat tavanomaista aktiivisempia kielten opiskelijoita (liitetaulukko 4).

Suurin osa vieraitten kielten aikuisopiskelijoista on naisia. Kielitaidon kohentaminen näyttää olevan sitä suositumpaa, mitä parempi koulutus henkilöllä on. Viidesosa korkeakoulututkinnon suorittaneista aikuisopin-toja harjoittavista oli vuonna 1990 osallistunut kielikoulutukseen.

Terveystieteiden ja sosiaalityöhön liittyviä aikuisopintoja harjoitti vuonna 1990 vajaa 200 000 ihmistä, mikä on 13 % kaikista aikuisopiskelijoista (taulukko 3).

Aktiivisimmin tällaisiin opintoihin ottavat osaa alemmat toimihenkilönaiset (liitetaulukko 4), joita suuri osa terveydenhuollon ja sosiaalityön ammateissa toimivistakin on.

Muita humanistisia aineita kuin vieraita kieliä opiskeli runsas 120 000 aikuista (taulukko 3). Lukuun on laskettu mukaan myös opetukseen, kasvatukseen ja koulutukseen liittyvät opintoaiheet.

Aktiivisimmin näitä aineita opiskelevat hyvän yleissivistävän ja ammatillisen pohjakoulutuksen saaneet. Korkeakoulututkinnon

suorittaneista aikuisopintoja harjoittavista 23 %:a opiskeli vuonna 1990 humanistisia ja kasvatustieteellisiä aineita, kun kaikista aikuisopiskelijoista vain 8 %:lla oli tällaisia opintoja (liitetaulukko 4).

Muiden yksittäisten aineiden opiskelu on vähäisempää. Peruskoulu- ja lukio-opintoja, maa-, metsä-, puutarha- ja kotieläintaloutta, palvelutyön opintoja sekä vartiointiin ja suojeluun liittyviä aikuisopintoja harrasti vuonna 1990 kuitenkin yhteensä 232 000 aikuisikäistä (taulukko 3).

4.3 Oppimateriaalin hankinta ja tiedonsaanti aikuiskoulutuksesta

4.3.1 Oppimateriaalin hankinta

32 % vuoden aikana aikuiskoulutukseen osallistuneista ilmoitti joutuneensa hankkimaan itse jotain koulutuksessa tarvitsemaansa oppimateriaalia. Pääasiassa materiaali hankitaan ostamalla tai kirjastosta lainamalla (taulukko 4).

Suurin osa opintoja harjoittaneista (93 %) oli hankkinut tarvitsemansa materiaalin ostamalla. Naiset ovat miehiä useammin maksaneet itse oppimateriaalikustannuksensa.

Taulukko 4.
Vuonna 1990 aikuiskoulutukseen osallistuneiden oppimateriaalin hankinta sukupuolen mukaan

Hankintatapa	Mies	Nainen	Kaikki materiaalia hankkineet
	%	%	%
Osti itse	90,4	94,6	93,4
Lainasi kirjastosta	31,0	30,9	30,9
Lainasi muualta	27,3	16,1	19,2
Muu tapa	8,8	5,5	6,4

Materiaalin hankintatapaan vaikuttaa pääasiassa se, millaista ja kenen järjestämä koulutus on ollut.

Molemmat sukupuolet ovat käyttäneet kirjaston lainauspalveluja yhtä ahkerasti (31 %). Ahkerimpia kirjastosta lainaajia ovat keski-ikäiset.

Eniten kirjastopalveluja tarvitsemansa oppimateriaalin hankintaan käyttävät pitkän yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen saaneet, ylempät toimihenkilöt ja opiskelijat. Kirjaston käyttö onkin heille todennäköisesti tutumpaa kuin muille väestöryhmille. Toisaalta hyvinkoulutetut osallistuvat usein aikuisopintoihin, joissa tarvitaan sen tyyppistä kirjallista materiaalia, jota on kirjastoissa tarjolla.

Joka viides oppimateriaalia itse hankkineista aikuisopiskelijoista oli lainannut sitä muualta. Muutama opiskelija oli saanut oppimateriaalia jollakin muullakin tavalla, yleensä ilmaiseksi tuttavilta tai sukulaisilta. Miehet käyttävät tällaista lainamateriaalia opintoihinsa useammin kuin naiset.

4.3.2 Tiedonsaanti aikuiskoulutuksesta

Aikuisopintoihin hakeutuminen edellyttää, että hakijalla on tietoja erilaisista koulutusta antavista laitoksista ja yksiköistä ja niiden tarjoamista palveluksista. Tämän vuoksi lomakkeelle sisällytettiin kysymys, jossa selvitettiin, ovatko vastaajat saaneet tarvitessaan riittävästi tietoja aikuisille tarkoitetuista koulutusmahdollisuuksista.

66 % vastaajista katsoi saaneensa tietoa aikuisille tarkoitetuista koulutusmahdollisuuksista täysin riittävästi tai jokseenkin riittävästi. 15 % ilmoitti saaneensa tietoa melko vähän ja 7 % aivan liian vähän. 10 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei ollut tarvinnutkaan tietoa (taulukko 5).

Nuoremmat ovat vanhempia tyytymättömämpiä saamansa tiedon määrään. Sen lisäksi, että vanhemmat ovat tyytyväisempiä saamansa tiedon määrään, on heissä eniten niitä, jotka eivät olleet omasta mielestään tarvinneet tietoa. 18 prosenttia 55 – 73-vuotiaista ilmoitti, ettei ole tarvinnut tietoa, mikä on selvästi keskimääräistä (10 %) enemmän (liitetaulukko 5).

Taulukko 5.
Tiedonsaanti eri aikuiskoulutusmahdollisuuksista sukupuolen mukaan vuonna 1990

Tiedonsaanti	Mies	Nainen	Yhteensä
	%	%	%
Täysin riittävästi	35,6	31,4	33,6
Jokseenkin riittävästi	31,8	32,3	32,0
Melko vähän	14,3	16,6	15,5
Aivan liian vähän	6,7	8,2	7,4
Ei ole tarvinnut tietoa	10,5	10,3	10,4
Tieto puuttuu tai ei osaa sanoa	1,1	1,2	1,1
Yhteensä %	100,0	100,0	100,0
Koko väestö¹⁾	1 614 900	1 677 800	3 292 700

¹⁾ Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Miehet ovat tyytyväisempiä saamansa tiedon määrään kuin naiset. 21 % miehistä katsoi saaneensa tietoa melko vähän tai aivan liian vähän, naisista 25 % (taulukko 5).

Mitä pidemmän pohjakoulutuksen henkilö on saanut, sitä tyytyväisempi hän on aikuiskoulutusmahdollisuuksista saamiensa tietojen määrään. Vähemmän koulutetut ilmoittivat tavallista useammin, etteivät he edes ole tarvinneet tietoa aikuiskoulutusmahdollisuuksista, mikä osoittaa sen, että opiskelu ei heitä juurikaan innosta (liitetaulukko 5).

Ylemmistä ja alemmista toimihenkilöistä sekä muista yrittäjistä kuin maatalousyrittäjistä katsoo keskimääräistä useampi saaneensa tietoja riittävästi. Alempien toimihenkilöiden osalta on mielenkiintoista, että toisaalta heistä ilmoitti keskimääräistä useampi saaneensa tietoa melko vähän tai aivan liian vähän. Kaikkein tyytymättömmimpiä saamiensa tietojen riittävyteen ovat omaa kotitaloutta hoitavat ja työntekijät. Eläkeläisissä ja omaa kotitaloutta hoitavissa on eniten niitä, jotka ilmoittivat, etteivät ole tarvinneet tietoa.

Palvelualoilla toimivista 70 % ilmoitti saaneensa tietoa riittävästi. Tyytymättömmimpiä olivat jalostuselinkeinojen aloilla työskentelevät. Alkutuotannon aloilla eli lähinnä maatalousväestössä oli eniten niitä, jotka eivät ole tarvinneet tietoa aikuiskoulutusmahdollisuuksista (15 %).

Mikäli aikuiskoulutusmahdollisuuksista halutaan tiedottaa sen mukaan, miten ihmiset itse kokevat tietoa olevan tarjolla, on tiedottamista lisättävä ainakin Väli-Suomessa ja Pohjois-Suomessa (liitetaulukko 5).

Eri tyyppisten kuntien asukkaiden kokemuksissa ei ole suuria eroja. Maaseutumaisten kuntien asukkaat saavat kuitenkin jonkin verran keskimääräistä vähemmän tietoa. Heistä tosin keskimääräistä useampi myös ilmoittaa, ettei ole lainkaan tarvinnut tietoa.

5 Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteet ja vaikeudet

Tutkimuslomaketta suunniteltaessa lähdettiin siitä, että sekä koulutukseen osallistuneilla että osallistumattomilla on erilaisia kokemuksia koulutukseen hakeutumisen ja siihen osallistumisen esteistä tai vaikeuksista.

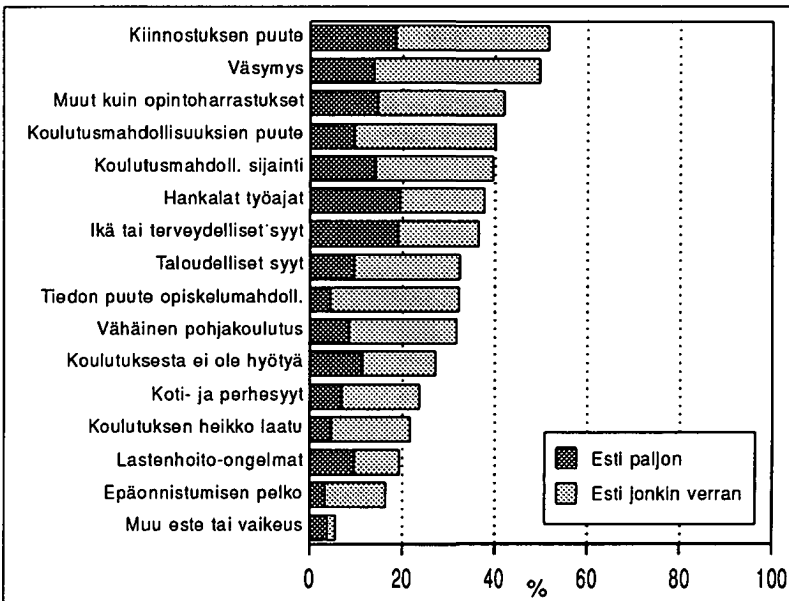
Koulutukseen osallistumista hankaloittavien tekijöiden oletettiin olevan hyvin erilaisia koskien toisaalta henkilöstökoulutusta ja toisaalta omaehtoista omalla ajalla tapahtuvaa koulutusta. Tämän vuoksi pyrittiin selvittämään näihin opintoihin osallistumisen esteet erikseen.

5.1 Vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuva koulutus

Vastaajat kokivat, että omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen osallistumista estävät eniten kiinnostuksen puute ja väsymys. Vähän yli puolet vastaajista totesi, että kiinnostuksen puute esti heitä osallistumasta koulutukseen paljon tai jonkin verran (kuvio 4). Lähes yhtä moni koki väsymyksen hankaloittavan osallistumista. Seuraavaksi suurimmat esteet olivat muut kuin opintoharrastukset, sopivien

koulutusmahdollisuuksien puute ja koulutusmahdollisuuksien sijainti tai kulkuyhteydet.

Useat aikuiskoulutukseen osallistumisen esteitä tarkastelleet tutkijat ovat todenneet, että vastaajilla on yleensä taipumus suosia vaihtoehtoja, joita he pitävät sosiaalisesti hyväksytyinä. Sen vuoksi on merkille pantavaa, että kiinnostuksen puute osoittautui kyselyn mukaan tärkeimmäksi osallistumattomuuden syyksi.

Kuvio 4. Omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen osallistumisen esteet ja vaikeudet vuonna 1990

Näistä tekijöistä ainakin koulutusmahdollisuuksien puute, taloudelliset syyt ja tiedon puute ovat esteitä, joita voidaan madaltaa erityyppisin järjestelyin. Myös koulutusmahdollisuuksien sijaintiin ja hankaliin työaikoihin liittyviin esteisiin voidaan jossain määrin puuttua.

Kun tarkastellaan pelkästään suurimmiksi esteiksi mainittuja, kuva hieman muuttuu. Tällaisen tarkastelun mukaan suurimmaksi esteeksi tulee ikä tai terveydelliset syyt, jonka 17 % vastaajista mainitsi suurimmaksi esteeksi (taulukko 6).

Järjestyksessä seuraavaksi suurimmat esteet olivat hankalat tai epäsäännölliset työajat (15 %), kiinnostuksen puute (12 %), muut kuin opintoharrastukset (7 %), lastenhoito-ongelmat (6 %) ja koulutusmahdollisuuksien sijainti tai kulkuyhteydet (6 %).

Miehet ja naiset painottavat esteitä varsin eri tavoin. Kiinnostuksen puute opintoja kohtaan on suurempi este miehillä kuin naisilla. Samoin he suhtautuvat naisia kriittisemmin koulutukseen ja totesivat useammin, että koulutuksesta ei ole hyötyä tai että se on

Taulukko 6.
Omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen osallistumisen suurin este sukupuolen mukaan vuonna 1990

Suurin este tai vaikeus	Mies	Nainen	Yhteensä
	%	%	%
Ikä tai terveydelliset syyt	15,5	19,3	17,4
Hankalat työajat	18,0	12,9	15,4
Kiinnostuksen puute	14,6	9,4	11,9
Muut kuin opintoharrastukset	9,5	4,5	7,0
Lastenhoito-ongelmat	2,9	9,8	6,4
Koulutusmahdollisuuksien sijainti	4,6	7,6	6,1
Koulutusmahdollisuuksien puute	5,9	4,9	5,4
Taloudelliset syyt	4,5	6,2	5,4
Muut esteet yhteensä	18,7	19,1	18,9
Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu	4,0	4,2	4,1
Ei mitään esteitä	1,7	2,2	2,0
Yhteensä %	100,0	100,0	100,0
Koko väestö¹⁾	1 614 900	1 677 800	3 292 700

¹⁾ Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat

laadultaan heikkoa. Myös hankalat tai epäsäännölliset työajat sekä muut kuin opintoharrastukset vaikeuttavat miehiä osallistumasta koulutukseen enemmän kuin naisia (liitetaulukko 6).

Naisia puolestaan hankaloittavat väsymys ja koulutusmahdollisuuksien sijainti selvästi useammin kuin miehiä. Lastenhoito-ongelmat sekä muut koti- ja perhesyyt ovat enemmän naisten kuin miesten osallistumisen esteenä.

Nuoremmat henkilöt kokevat olosuhde-esteitä enemmän ja asenne-esteitä vähemmän kuin vanhempiin ikäryhmiin kuuluvat. Tällaisia nuorten kokemia olosuhde-esteitä ovat työaikoihin liittyvät hankaluudet, taloudelliset syyt sekä sopivien koulutusten puutteeseen ja koulutusmahdollisuuksien sijaintiin liittyvät syyt.

45-ikävuodesta lähtien esteinä painottuvat ikään ja terveyteen ja puutteelliseen kiinnostukseen sekä väsymykseen liittyvät syyt. Joissakin tapauksissa ikään ja terveyteen vetoaminen voitaneen tulkita myös osittain asenne-esteeksi. Esteiksi koetaan myös koulutuksen hyödyttömyys, vähäinen pohjakoulutus ja pelko epäonnistumisesta. Edellä mainitut vaikeudet näkyvät tarkasteltaessa lyhyimmän yleissivistävän pohjakoulutuksen eli kansakoulun saaneiden esteitä (liitetaulukko 7).

Ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan tarkasteltaessa havaitaan, että pisimmän koulutuksen (korkeakoulututkinnon) suorittaneet kokevat vähiten koulutukseen osallistumisen esteitä. Muita ryhmiä enemmän heillä painottuvat koulutuksen laatuun ja muihin harrastuksiin sekä koti- ja perhesyihin liittyvät esteet. Vastaavasti vähiten koulutetuilla painottuvat asenne-esteet, kiinnostuksen puute, koulutuksen hyödyttömyys, vähäinen pohjakoulutus ja epäonnistumisen pelko sekä toisaalta ikä ja väsymys (liitetaulukko 8).

Hankalat tai epäsäännölliset työajat ja koulutusmahdollisuuksien sijainti tai kulkuyhteydet estävät maatalousyrittäjiä osallistumasta enemmän kuin muita sosioekonomisen aseman ryhmiä. Ylempiä toimihenkilöitä

vaivaa opetuksen heikko laatu ja muut kuin opintoharrastukset enemmän kuin muita. Alemmat toimihenkilöt kärsivät muita ryhmiä enemmän sopivien koulutusmahdollisuuksien puutteesta. Työntekijät taas mainitsivat muita useammin esteeksi kiinnostuksen puutteen. Eläkeläisillä painottuvat samat esteet kuin iäkkäimmillä eli ikä ja terveydelliset syyt, kiinnostuksen puute, väsymys sekä se, että koulutus ei (enää) hyödytä (liitetaulukko 9).

Omaa kotitaloutta hoitavien (liitetaulukossa 9 ryhmä "muu") huolena on muita useammin lastenhoito-ongelmat, taloudelliset seikat ja koti- ja perhesyyt. Heillä ongelmiksi muodostuvat myös tiedon puute opiskelumahdollisuuksista, tunne vähäisestä pohjakoulutuksesta ja epäonnistumisesta osallistumisesta estävänä.

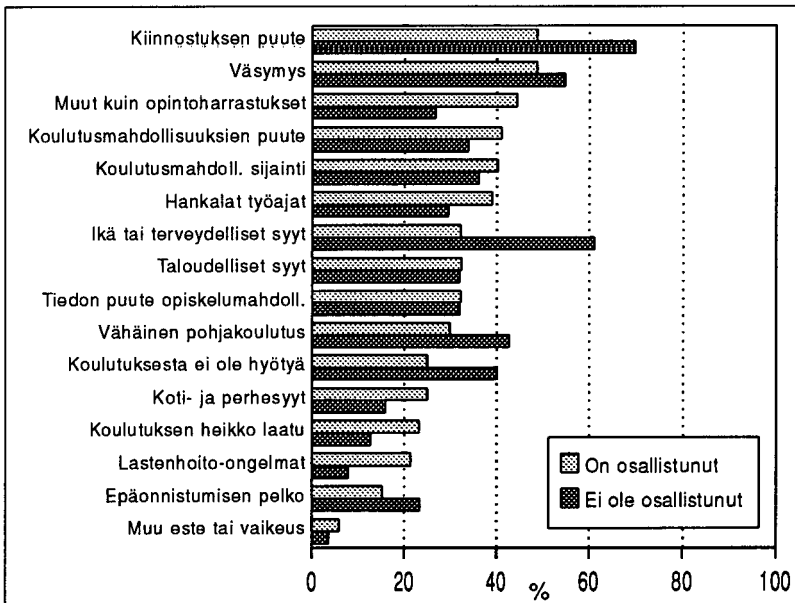
Alkutuotannon ammateissa toimivat kokivat tavallista useammin hankalien työaikojen estävän aikuisopintoihin osallistumista (liitetaulukko 10). Lähes yhtä usein koulutuspaikat sijaitsivat niin hankalien matkojen päässä, että opintojen harjoittaminen vaikeutuu. Niin ikään koulutusmahdollisuuksien puute, vähäinen pohjakoulutus ja epäonnistumisen pelko sekä se, ettei koulutus kiinnosta, heikentävät opiskeluhaluja.

Jalostuselinkeinoissa työskentelevillä muita useammin esteiksi muodostuivat koulutusmahdollisuuksien puute, tiedon puute koulutuspaikoista sekä kiinnostuksen puute. Myös muut harrastukset rajoittavat osallistumista.

Palvelualoilla osallistumisesteinä olivat usein koti- ja perhesyyt lastenhoito-ongelmat mukaanluettuina. Hankalat työajat ja huonot kokemukset jo saadusta koulutuksesta vaikeuttavat osaltaan opintojen pariin haakeutumista palvelualoilla.

Työvoiman ulkopuolisilla ikä ja terveydelliset tekijät korostuivat osallistumista haittaavina syinä. Tähän ryhmään kuuluukin muita enemmän iäkkäitä ihmisiä, mistä johtuen väsymys ja kiinnostuksen puute koettiin tavallista useammin koulutukseen osallistumisesteeksi. Niin ikään vähäinen pohjakoulutus lisää osallistumishaluttomuutta sekä jossain määrin se, että koulutuksesta ei koeta olevan hyötyä.

Aikuiskoulutuskokemukset eli joskus elämänsä aikana koulutukseen osallistuminen erottelee vastaajia mielenkiintoisella tavalla (kuvio 5). Suurin osallistuneiden ja osallistumattomien välinen ero on siinä, missä määrin ikä ja terveydelliset syyt koetaan esteinä. Osallistumattomista 61 % koki iän ja

Kuvio 5. Omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen osallistumisen esteet ja vaikeudet aikuis-koulutukseen osallistumisen mukaan vuonna 1990

(esti paljon tai jonkin verran)

terveydellisten tekijöiden aiheuttavan hankaluuksia, osallistuneista 32 %. Seuraavaksi suurin ero on kiinnostuksen puutteen kohdalla. Koulutukseen osallistumattomista koki tämän esteeksi 70 %, osallistuneista 49 %.

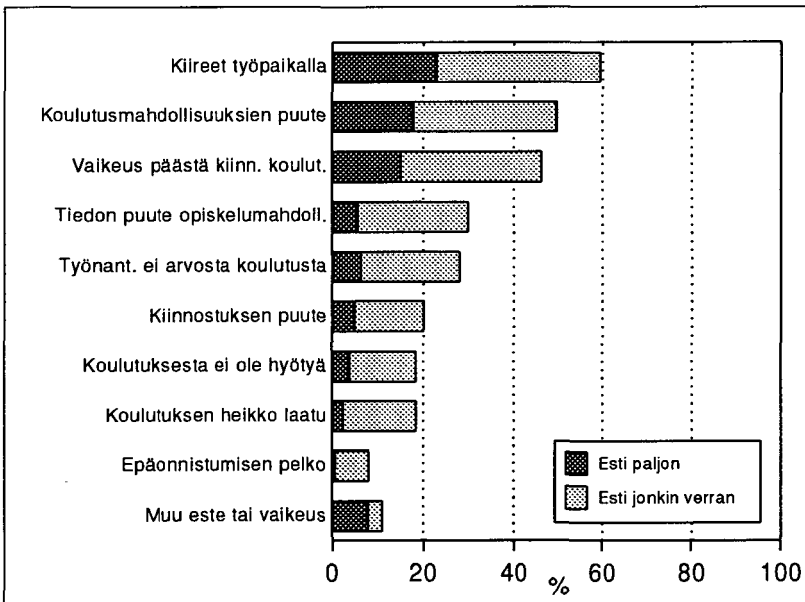
Muut kuin opintoharrastukset taas estävät osallistuneita useammin kuin osallistumattomia. Samoin lastenhoito-ongelmat vaikeuttavat heidän osallistumistaan. Aikuisopintoja harrastavat ovat osallistumattomia useammin nuorempia ja perheellisiä.

Mielenkiintoista on, että koulutukseen osallistumattomat pitävät koulutuksen hyödyttömyyttä suurempana esteenä kuin koulutukseen osallistuneet, vaikka osallistumattomilla ei ole konkreettisia koulutuskokemuksia. Osallistuneet ovat kriittisempiä koulutuksen laadun suhteen, ainakin he toteavat selvästi useammin kuin osallistumattomat koulutuksen heikon laadun vaikeuttavan koulutukseen osallistumista.

5.2 Työnantajan työajalla kustantama koulutus

Työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen osallistumista estää tai ainakin vaikeuttaa eniten kiireet työpaikalla: vastaajista 23 % totesi kiireiden estävän paljon ja 37 % jonkin verran (kuvio 6). Seuraavaksi eniten osallistumista hankaloittavat sopivien koulutusmahdollisuuksien puute ja vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen. Vaikeuden päästä kiinnostavaan koulutukseen ilmoitti 15 % vastaajista paljon estäväksi tekijäksi ja 32 % jonkin verran estäväksi.

Melkein joka kolmas valitti, ettei opiskelumahdollisuuksista ole tietoa ja että työnantaja ei arvosta koulutusta riittävästi. Joka viides totesi, että koulutukseen osallistumista estää kiinnostuksen puute. 10 % vastaajista oli sellaisia, joita ei estänyt koulutukseen osallistumasta yhtään mikään.

Kuvio 6. Palkansaajien työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen osallistumisen esteet ja vaikeudet vuonna 1990

Taulukko 7.
Työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen osallistumisen suurin este sukupuolen mukaan vuonna 1990

Suurin este tai vaikeus	Mies	Nainen	Yhteensä
	%	%	%
Kiireet työpaikalla	31,9	28,8	30,4
Koulutusmahdollisuuksien puute	15,5	18,9	17,2
Vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen	7,3	13,4	10,3
Kiinnostuksen puute	6,6	4,1	5,4
Työnantaja ei arvosta koulutusta riittävästi	5,5	4,7	5,1
Muut esteet yhteensä	16,8	16,2	16,5
Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu	5,4	4,6	5,0
Ei mitään esteitä	11,0	9,3	10,1
Yhteensä %	100,0	100,0	100,0
Palkansaaajat yhteensä	1 032 500	1 012 400	2 044 900

Jos tarkastellaan pelkästään niitä tekijöitä, joiden mainittiin estävän tai vaikeuttavan eniten koulutukseen osallistumista, useimmiten syyksi ilmoitettiin kiireet työpaikalla (30 % piti sitä suurimpana esteenä; taulukko 7).

Muiden tekijöiden osuus jää selvästi vähäisemmäksi; 17 %:lla suurimpana syynä oli se, että sopivaa koulutusta ei ollut tarjolla, 10 %:lla vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen.

Miehillä suurimmat esteet painottuvat muita enemmän työpaikan kiireisiin, kun taas naiset mainitsivat miehiä useammin suurimmaksi työpaikalla järjestettävän koulutuksen esteeksi sopivan koulutuksen puutteen tai kiinnostavaan koulutukseen pääsyn vaikeuden.

Jos osallistumisen esteitä ja vaikeuksia tarkastellaan muutoinkin kuin suurimman esteen osalta (estikö ko.tekijä paljon, jonkin verran vai ei lainkaan), havaitaan kiinnostuksen puutteen olevan miehille suurempi

este opintojen aloittamiseen kuin naisille. Miehet ovat tyytymättömpiä koulutuksen laatuun ja uskovat naisia useammin, että koulutuksesta ei ole mitään hyötyä. Kiireet työpaikalla estävät sekä miesten että naisten koulutukseen osallistumista suurin piirtein yhtä paljon (liitetaulukko 11).

Kiinnostavaan koulutukseen pääsyn vaikeus estää naisia osallistumasta koulutukseen selvästi useammin kuin miehiä. Yli puolet naisista (51 %) totesi tämän estävän koulutukseen osallistumista paljon tai jonkin verran, miehistä tämän ilmoitti esteeksi 42 %. Myös epäonnistumisen pelko on este, jonka naiset ilmoittivat miehiä useammin.

Vaikka yli 44-vuotiailla työajalla tapahtuvan koulutuksen esteitä onkin vähemmän kuin muilla ikäryhmillä, ei opiskelu kiinnosta heitä siinä määrin kuin nuorempia tai he kokevat, että koulutuksesta ei ole heille hyötyä. Jonkin verran muita enemmän heitä näyttää estävän myös epäonnistumisen pelko (liitetaulukko 11).

Nuorimmat työelämässä toimivat henkilöt, alle 30-vuotiaat, pitävät muita useammin esteinä työpaikan kiireitä ja tiedon puutetta koulutusmahdollisuuksista. 30 – 44-vuotiaat eivät esteiden kokemisen osalta mitenkään erityisesti poikkea muun ikäisistä. Ainoastaan vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen ja sopivan koulutuksen tarjonnan puute kiusaa heitä hiukan enemmän kuin muita.

Tietyntyypisten esteiden kokeminen näyttää olevan selvästi riippuvaista henkilön pohjakoulutuksesta. Kiireet työpaikalla estävät eniten pitkän pohjakoulutuksen suorittaneiden osallistumista (liitetaulukot 12 ja 13). Pitkän pohjakoulutuksen saaneet ovat muita ryhmiä vaativampia ja kriittisempiä koulutusta kohtaan. He pitävät koulutuksen tai opetuksen heikkoa laatua koulutukseen osallistumisen esteenä selvästi useammin kuin lyhyemmän pohjakoulutuksen saaneet. Heitä vaivaa myös sopivien koulutusmahdollisuuksien puute hieman muita enemmän.

Lyhyen pohjakoulutuksen suorittaneet poikkeavat pidemmän koulutuksen saaneista kokemalla selvästi useammin kiinnostuksen puutteen osallistumista estäväksi. Korkeintaan ammattikurssin käyneistä 25 % ilmoitti kiinnostuksen puutteen estävän opintoihin hakeutumista. Korkeakoulututkinnon suorittaneista 14 %:lla vastaava syy vaikeutti osallistumista paljon tai jonkin verran.

Pitkän koulutuksen saaneet ja ylemmät toimihenkilöt pitävät koulutukseen osallistumista estävänä tekijänä koulutuksen hyödyttömyyttä useammin kuin muut. Mielenkiintoista on, että koulutuksen hyödyttömyyden esteenä mainitsevat pitkän koulutuksen saaneet useammin kuin muut; ylemmät toimihenkilöt jonkin verran useammin kuin työntekijät ja selvästi useammin kuin alemmat toimihenkilöt. Ylempien toimihenkilöiden kokemat esteet ovat samat kuin on edellä esitetty pitkän pohjakoulutuksen saaneiden osalta (liitetaulukko 14).

Suurimmat erot esteiden kokemisessa eri toimialoilla ovat kiinnostuksen puutteessa, työpaikan kiireissä ja sopivan koulutuksen puutteessa (liitetaulukko 15).

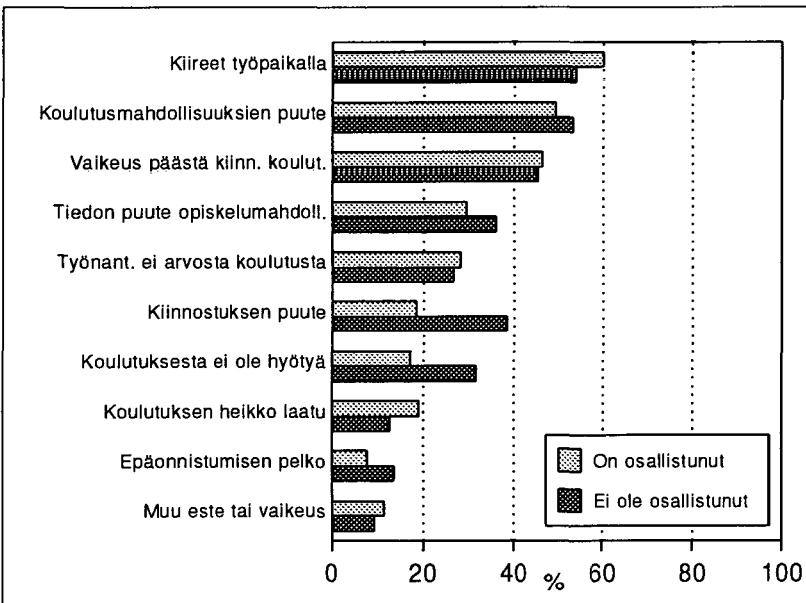
Alkutuotannon aloilla toimivilla kiinnostuksen puute vaikeuttaa muita useammin koulutukseen hakeutumista. Sen sijaan jalos-

tusaloilla työskentelevät kokivat koulutusmahdollisuuksia olevan liian vähän tai niistä ei ole tietoa. Koulutus koettiin tavallista useammin myös hyödyttömäksi. Palvelu-aloilla työn kiireisyys näkyi koulutuksen esteenä. Niin ikään koulutukseen pääsyn vaikeus heikentää opiskeluhalukkuutta palveluelinkeinojen parissa toimivilla.

Aikuiskoulutukseen osallistuneet ovat valmiimpia jatkamaan opintojaan kuin ne, jotka eivät ole koskaan aikuisopiskelua harjoittaneet. Koulutukseen osallistumattomista peräti 39 % ilmoitti kiinnostuksen puutteen estävän opintoihin hakeutumista (kuvio 7).

Käsitys koulutuksen hyödyllisyydestä tai hyödyttömyydestä lienee ainakin osittain ennakkoluuloihin perustuvaa, sillä aikuiskoulutukseen osallistumattomista kolmasosa oli sitä mieltä, että koulutuksen hyödyttömyys esti opintoihin hakeutumista. Luku on peräti 14 prosenttiyksikköä enemmän kuin joskus aikuiskoulutuksessa olleilla.

Aikuiskoulutukseen osallistuneet ja osallistumattomat eroavat myös suhtautumisessaan koulutusmahdollisuuksista olevien tietojen riittävyyteen. Osallistumattomista 36 % ilmoittaa esteenä tiedon puutteen koulutusmahdollisuuksista, kun osallistuneilla vastaava osuus on 29 %.

Kuvio 7. Palkansaajien työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen osallistumisen esteet ja vaikeudet aikuis-koulutukseen osallistumisen mukaan vuonna 1990

6 Koulutushalukkuus

6.1 Koulutushalukkuus eri koulutusmuotoihin

42 % haastatelluista ilmoitti aikovansa osallistua vuoden aikana johonkin erikseen järjestettyyn opetukseen (taulukko 8). Kun tämä luku suhteutetaan koko väestöön, tarkoittaa se, että noin 1,5 miljoonaa henkeä aikoo opiskella vuoden aikana. Tässä yhteydessä on korostettava, että mukana ovat kaikki koulutusmuodot, niin koulujärjestelmäkoulutus kuin aikuiskoulutuskin.

Opiskeluaikheet ovat selvästi riippuvaisia iästä siten, että mitä vanhemmasta ikäryhmästä on kysymys, sitä vähemmän harkitaan opiskelemaan ryhtymistä. Nuorimmista ikäryhmistä (alle 25-vuotiaat) 65 % ilmoitti opiskeluaikeista (taulukko 8). Nuoret pitivät lisäkoulutusta merkittävänä oman urakehityksensä kannalta useammin kuin muut (ks. liitetaulukko 42).

Ne, joilla jo ennestään on hyvä pohjakoulutus, aikovat edelleen jatkaa opintojaan (liitetaulukko 16).

Haastateltavilta kysyttiin, minkälaisiin oppilaitoksiin, koulutusyksiköihin tai vastaaviin

Taulukko 8.
Koulutukseen osallistumisaikomukset lähimmän 12 kuukauden aikana iän mukaan vuonna 1990

Ikäryhmä	Aikoo osallistua koulutukseen	Ei aio osallistua koulutukseen	Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu	Yhteensä	Koko väestö
	%	%	%	%	
18 - 24	65,1	28,5	6,4	100,0	479 400
25 - 29	53,2	37,5	9,4	100,0	373 500
30 - 34	48,0	40,6	11,4	100,0	377 400
35 - 44	47,6	43,1	9,3	100,0	845 000
45 - 54	39,0	52,2	8,8	100,0	607 400
55 - 73	18,6	77,8	3,5	100,0	873 000
Yhteensä	42,0	50,4	7,6	100,0	3 555 700

he ovat menossa opiskelemaan. Seuraavassa käytetään näistä nimitystä koulutusmuoto. Suurin osa (68 %) opiskelemaan aikovista ilmoitti ryhtyvänsä opiskelemaan yhdessä koulutusmuodossa. Vajaa neljäsosa opiskelemaan aikovista oli aloittamassa opiskelun kahdessa, 6 % kolmessa ja 3 % neljässä tai useammassa koulutusmuodossa. Nuorimmat ja vanhimmat tyytyvät aikeissaan harvempiin koulutusmuotoihin kuin keski-ikäiset.

7 % opiskelemaan aikovista ei osannut tarkemmin eritellä, minkätyyppiseen koulutukseen he olivat aikeissa osallistua. Miehet olivat tässä asiassa hieman naisia epävarmempia (liitetaulukko 17).

Nuorimpien ikäryhmien opiskeluaikeissa painottuvat luonnollisesti koulujärjestelmäkoulutuksen piiriin kuuluvat nuorisoasteen koulutusmuodot (liitetaulukko 17). Keski-ikäiset (30 - 34-vuotiaat) olivat suurin ryhmä, joka ei osannut yksilöidä koulutusmuotoa, jonka opetukseen he aikovat osallistua. Epävarmuus saattaa olla osoitus pelkästään siitä, että vastaaja on kokenut suotavaksi vastata koulutusmyönteisellä tavalla, vaikka ei olisikaan ajatellut koulutukseen osallistumista. Osittain syynä saattaa olla tuntemus, että koulutusta tarvittaisiin, mutta he eivät osaa tarkemmin yksilöidä millaista koulutusta. Tämän ikäiset työvoimaan kuuluvat ilmoittivat muita useammin tarvitsevänsä juuri ammattitaitoa kehittävää koulutusta lisää (ks. s. 47 ja liitetaulukko 41).

Pohjakoulutuksen vaikutus näkyy henkilön tulevaisuuden koulutusaikomoissa. Pitkän pohjakoulutuksen saaneet aikovat myös jatkossa osallistua koulutukseen. Niin ikään he tavallista useammin tietävät, millaiseen koulutukseen haluavat.

Eniten aiotaan osallistua työnantajan työpaikalla järjestämään koulutukseen, kansalais- ja työväenopistojen opetukseen, järjestöjen, liittojen tms. järjestämään koulutukseen ja ammatillisten oppilaitosten nuorisoasteen koulutukseen.

Aikuisista 18 % eli lähes 631 000 henkeä ilmoitti osallistuvansa työnantajan työpaikalla järjestämään koulutukseen tai koulutukseen erillisessä täydennyskoulutusyksikössä (taulukko 9). Määrä on työvoimasta lasketuna yli neljännes. Koulutukseen aikovat ovat pääsääntöisesti 25 – 54-vuotiaita (liitetaulukko 17). Työpaikkakoulutus kiinnostaa miehiä ja naisia lähes yhtä paljon. Eniten tähän koulutukseen menon aikeita ilmoittivat korkeimmin koulutetut ja toimihenkilöt. Ylemmistä toimihenkilöistä lähes puolet aikoi osallistua työnantajan työpaikalla järjestämään koulutukseen. Koulutushalukkuutta esiintyy eniten palvelualoilla. Alueellisesti

pääkaupunkiseutulaiset ja yleensä kaupunkimaisissa kunnissa asuvat ovat ahkerimpia opiskeluaikaisissaan.

Kansalais- tai työväenopistoon aikoi kaikista vastaajista 11 %; naisista 16 % ja miehistä 6 % (liitetaulukko 17). Keskimääräistä enemmän kansalais- ja työväenopistojen koulutusta suosivat aikeissaan 45 – 54-vuotiaat ja 55 – 64-vuotiaat. Opiskeluhaluukkuus on suurinta toimihenkilöillä ja omaa kotitaloutta hoitavilla (liitetaulukossa 17 ryhmä "Muu") sekä maatalousyrittäjillä. Alueellisesti maaseudulla ja muualla kuin pääkaupunkiseudulla asuvat aikovat muita innokkaammin osallistua kansalaisopistotoimintaan. Kansalaisopistojen kysyntä on jakautunut selvästi tasaisemmin kuin esim. työpaikoilla järjestettävä koulutuskysyntä. Olihan kansalaisopistoihin osallistuminenkin tasaisemmin jakautunut muihin koulutusmuotoihin verrattuna (ks. liitetaulukko 3).

Taulukko 9.
Tiettyihin koulutusmuotoihin osallistumisaikeet lähimmän 12 kuukauden aikana vuonna 1990

Koulutusmuodot	Ko. koulutukseen aikoneita koko 18 – 73-vuotiaasta väestöstä	%
Koulutus työpaikalla tai erillisessä täydennyskoulutusyksikössä ¹⁾	630 800	17,7
Kansalais- ja työväenopistot	399 600	11,2
Järjestökoulutus	219 200	6,2
Korkeakoulujen perus- tai jatkotutkinto	145 200	4,1
Ammatillisten oppilaitosten aikuis-koulutus	140 500	4,0
Ammatillisten oppilaitosten nuorisoasteen koulutus	137 000	3,9
Muu aikuiskoulutus	359 500	10,1
Muu koulutus (nuorisoaste)	34 100	1,0
Ei osaa sanoa	257 800	7,3

1) Osuus työvoimasta 25,6 %.

Eri koulutusmuotoihin aikoneiden summa ei ole sama kuin koulutukseen aikoneiden määrä vuonna 1990, koska sama henkilö on voinut aikoa yhteen tai useampaan koulutusmuotoon.

Lähimmän 12 kuukauden aikana koulutukseen ilmoitti aikovansa yhteensä 1 493 700 henkilöä eli 42 % koko väestöstä.

Järjestöjen, liittojen ja yhdistysten järjestämään koulutukseen aikoi 6 % vastaajista eli yli 219 000 ihmistä (taulukko 9). Tämä koulutus kiinnostaa yhtä paljon miehiä ja naisia ja eniten keski-ikäisiä. Halukkuus järjestökoulutukseen on suurinta hyvinkoulutetuilla toimihenkilöillä (liitetaulukko 17). Myös muut yrittäjät kuin maataloudessa toimivat, ilmoittivat tavanomaista useammin aikovansa järjestökoulutukseen.

Tutkimushetkellä yli 145 000 ihmistä eli 4 % kaikista 18–73-vuotiaista ilmoitti aikovansa opiskella seuraavien 12 kuukauden aikana korkea-koulussa perus- tai jatkotutkintoa (taulukko 9). Lähes saman verran aikoi osallistua ammatillisten oppilaitosten järjestämään aikuiskoulutukseen (sisältää oppisopimus- ja työvoimaviranomaisten tukeman työllisyyskoulutuksen). Niin ikään 4 % vastaajista aikoi ammatillisten oppilaitosten nuorisoasteen koulutukseen.

Muihin aikuiskoulutusmuotoihin aikoi osallistua yhteensä 10 % aikuisväestöstä eli vajaa 360 000 henkeä. Muuhun nuorisoasteen koulutukseen aikoi osallistua noin prosentin verran vastaajista (taulukko 9).

6.2 Halukkuus pitkäkestoiseen koulutukseen

Sen lisäksi, että haastateltavilta tiedusteltiin, mihin koulutusmuotoihin he olivat aikeissa hakeutua opiskelemaan tulevan vuoden aikana, haluttiin saada tarkempaa tietoa erityisesti pitkäkestoisen koulutuksen osalta. Tässä tarkoituksessa työvoimaan kuuluilta haastateltavilta kysyttiin, aikoivatko he seuraavien kahden vuoden kuluessa osallistua vähintään vuoden kestävään, tutkintoon johtavaan koulutukseen. Kuten edellisessä luvussa, niin ei tässäkään pitäydytä vain tutkintotavoitteisessa aikuiskoulutuksessa vaan mukana on myös mahdollinen koulujärjestelmäkoulutus.

Keväällä 1990 ilmoitti tutkintoon johtavaan koulutukseen aikovansa 8 % työvoimaan kuuluvista, naisista 10 % ja miehistä 6 %. Lisäksi 8 % työssä käyvistä oli sellaisia, jotka olivat ilmeisesti harkinneet pitkäkestoiseen koulutukseen osallistumista, mutta eivät olleet tehneet koulutuksen aloittamispäätöstä (taulukko 10).

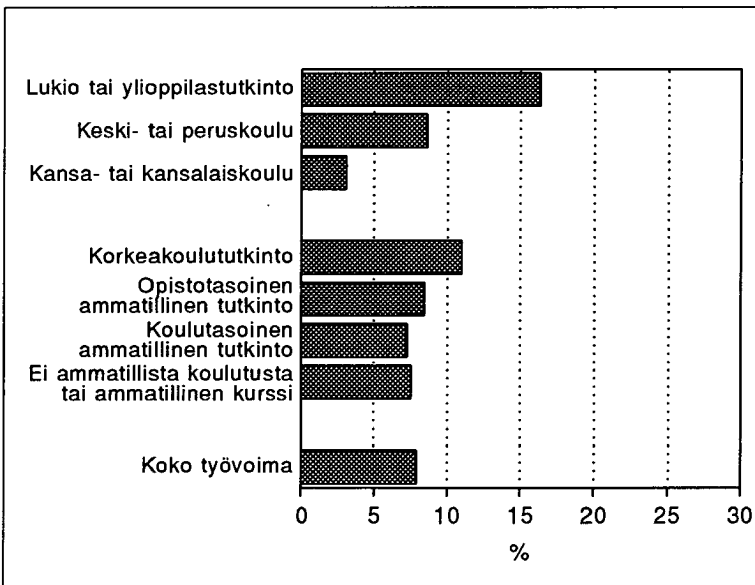
Halukkuus pitkäkestoiseen ja tutkintoon johtavaan koulutukseen on luonnollisesti suurinta nuoremmissa ikäryhmissä, neljäsosa 18 – 24-vuotiaista ilmoitti varmasti osallistuvansa tällaiseen koulutukseen. Lisäksi

Taulukko 10.
Osallistumisaikeet pitkäkestoiseen, tutkintoon johtavaan koulutukseen lähimmän 2 vuoden aikana sukupuolen mukaan vuonna 1990

Osallistumisaikeet	Mies	Nainen	Yhteensä
	%	%	%
Aikoo osallistua	6,4	9,6	7,9
Ehkä osallistuu	6,0	10,3	8,1
Ei aio osallistua	82,9	74,1	78,8
Ei osaa sanoa/tieto puuttuu	4,7	6,0	5,2
Yhteensä %	100,0	100,0	100,0
Koko työvoima	1 304 700	1 164 000	2 468 700

14 % ei ollut lopullisesti vielä päättänyt hakeako koulutukseen vai ei (liitetaulukko 18). 25 – 29-vuotiaistakin vielä 13 % aikoi harjoittaa tutkintoon johtavia opintoja lähimmän 2 vuoden aikana. Halukkuus laskee jyrkästi iän myötä siten, että yli 54-vuotiaista juurikaan kukaan ei ilmoittanut halukkuuttaan tämäntyyppiseen opiskeluun.

Saadun pohjakoulutuksen pituuden vaikutus näkyy tutunomaisella säännönmukaisuudella aikeissa osallistua tutkintoon johtavaan koulutukseen (kuvio 8). Ero on erittäin selvä tarkasteltaessa vastaajien yleissivistävää

Kuvio 8.
Pitkäkestoiseen koulutukseen osallistumisaikeet yleissivistävän ja ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan vuonna 1990

(työvoimaan kuuluvat)

peruskoulutusta. Kansakoulun käyneistä työvoimaan kuuluvista ilmoitti pitkäkestoisen koulutuksen aikeista 3 %, ylioppilastutkinnon suorittaneista 16 %. Osittain tulokset heijastavat vastaajien ikärakennetta. Iäkäämmät ovat vähiten koulutettuja eikä heillä enää ikänsä puolesta ole koulutushalukkuutta.

Myös ammatillisen koulutuksen pituudella on vaikutusta, joskaan ei yhtä voimakasta. On kuitenkin yllättävää, että 11 % korkeakoulututkinnon suorittaneista ilmoitti edelleen aikovansa tutkintoon johtavaan koulutukseen. Tutkintoon johtavaan koulutukseen eivät siis ole ensisijassa haluamassa henkilöitä, jotka ovat saaneet vähiten koulutusta ja joiden koulutustasossa olisi eniten kohentamisen varaa (kuvio 8).

Halukkaimpia pitkäkestoiseen koulutukseen ovat toimihenkilöt (liitetaulukko 18). Eli ne,

joilla jo ennestään on pitkä pohjakoulutus ja jotka eniten osallistuvat ja aikovat jatkossakin osallistua eri aikuiskoulutusmuotoihin, ovat valmiita hankkimaan lisää myös pitkäkestoista koulutusta. Sen sijaan esimerkiksi maatalousyrittäjistä peräti 91 % ilmoitti, ettei aio osallistua tällaiseen opiskeluun.

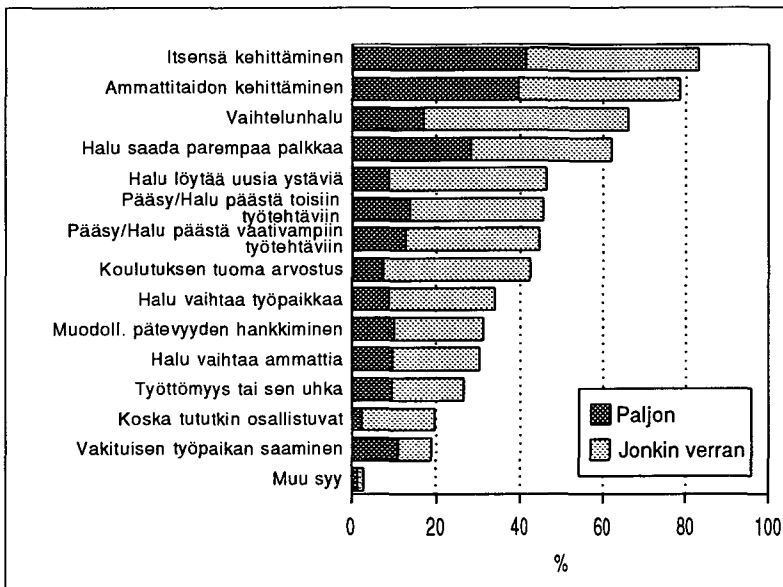
Tutkintotavoitteiseen opiskeluun halukkaita on eniten palvelualoilla. Heikointa opiskeluhalukkuus on alkutuotannon elinkeinoissa toimivilla.

Tutkintoon johtava koulutus näyttää kiinnostavan eniten ruuhka-Suomessa asuvia ja kaupunkilaisia. Osaltaan syynä lienee koulutuspaikkojen läheisyys, mutta on muistettava myös, että työvoiman rakenne maan eri alueilla sekä maaseudulla ja kaupungeissa poikkeaa toisistaan.

6.3 Koulutushalukkuuden motiivit

Työvoimaan kuuluvilta haastateltavilta kysyttiin, missä määrin heille erikseen luetellut syyt herättävät kiinnostusta tai aiheuttavat tarvetta ryhtyä lähivuosina opiskelemaan.

On luonnollista, että kysymykseen vastaaminen on ollut hankalampaa sellaisille henkilöille, jotka eivät olleet lainkaan ajatelleet opiskella mitään kuin henkilöille, jotka olivat todella aikeissa opiskella jotakin.

Kuvio 9.
Opiskelutarvetta tai -kiinnostusta paljon tai jonkin verran aiheuttavat syyt vuonna 1990

(työvoimaan kuuluvat)

Taulukko 11.

Tärkein syy, mikä herättää kiinnostusta tai aiheuttaa tarvetta ryhtyä lähivuosina opiskelemaan sukupuolen mukaan vuonna 1990

Tärkein syy	Mies	Nainen	Yhteensä
	%	%	%
Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen	26,8	27,6	27,2
Itsensä kehittäminen	18,1	22,2	20,0
Halu saada parempaa palkkaa	15,8	11,0	13,5
Työttömyys tai sen uhka	5,9	4,6	5,3
Halu päästä/pääsy vaativampiin työtehtäviin	4,7	4,3	4,5
Halu vaihtaa ammattia	3,3	4,8	4,0
Muut syyt yhteensä	12,2	16,8	14,4
Ei osaa sanoa/tieto puuttuu	4,9	4,4	4,7
Ei kiinnostusta/tarvetta ryhtyä opiskelemaan	8,3	4,3	6,4
Yhteensä %	100,0	100,0	100,0
Koko työvoima	1 304 700	1 164 000	2 468 700

Kuitenkin vain kuusi prosenttia vastaajista painotti, ettei heillä ole minkäänlaista kiinnostusta tai tarvetta ryhtyä opiskelemaan.

Eniten opiskelukiinnostusta aiheuttaa itsensä kehittämisen tarve, 41 % ilmoitti tämän herättävän kiinnostusta paljon ja 42 % jonkin verran. Lähes yhtä paljon herättää opiskelukiinnostusta ammattitaidon ylläpitäminen tai kehittäminen (kuvio 9).

Seuraavaksi eniten opiskelukiinnostusta herättäväksi ilmoitettiin vaihtelunhalu. Vastaajista 17 % mainitsi vaihtelunhalun herättävän opiskelutarvetta paljon ja 50 % jonkin verran. Lähes yhtä paljon opiskelukiinnostusta herättää halu saada parempaa palkkaa.

Kun tarkastellaan opiskelun kiinnostusta tai tarvetta aiheuttavia syitä tärkeimmäksi syyksi mainitun mukaan, painottuvat ammatil-

iset tavoitteet hieman enemmän kuin tarkasteltaessa yksittäisten osioiden erikseen saamia jakaumia. Vastaajista 27 % ilmoitti ammattitaidon ylläpitämisen tai kehittämisen tärkeimmäksi opiskeluhaluutta lisääväksi syyksi (taulukko 11).

Itsensä kehittäminen (20 %) ja jossain määrin myös halu saada parempaa palkkaa (13 %) mainittiin seuraavaksi useimmin vaikuttavan mahdolliseen päätökseen ryhtyä opiskelemaan.

Muiden syiden merkitys tärkeimpänä tekijänä jää jo vähemmälle. On kuitenkin korostettava, että haastatteluhetkellä Suomen taloudellinen tilanne oli huomattavasti parempi kuin tällä hetkellä. Nykyisin esimerkiksi työttömyys tai sen uhka saattaisi olla aikaisempaa useammin tärkeimpänä koulutushaluutta lisäävänä syynä.

Naisilla painottuvat koulutushaluuden tärkeimpinä syinä ammattitaidon ylläpitämiseen ja itsensä kehittämiseen liittyvät tekijät. Miehet puolestaan mainitsivat mahdollisen palkannousun motivoivan naisia useammin opintojen aloittamiseen (vrt. ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisen syyt s.43 taulukko 16).

Osiokohtaisesti tarkasteltaessa (vaikuttiko paljon, jonkin verran vai ei lainkaan) miesten ja naisten mielipiteet eroavat eniten teki-
jöissä, jotka korostavat muunlaista kuin koulutuksesta saatavaa ammatillista tai taloudellista hyötyä (liitetaulukko 19). Vaihtelunhalu ja halu löytää uusia ystäviä ovat syitä, joissa naisten ja miesten suhtautumiserot ovat suurimmat. Naiset ilmoittivat edellä mainitut opiskelukiinnostusta aiheuttaviksi syiksi selvästi useammin kuin miehet. Heillä myös pääsy toisiin työtehtäviin, koulutuksen mukanaan tuoma arvostus ja halu vaihtaa työpaikkaa lisäsivät opiskeluhaluutta useammin kuin miehillä.

Vastaajien suhtautuminen opiskelukiinnostusta aiheuttaviin syihin vaihtelee erittäin suuresti iän mukaan. Eniten koulutustarpeita ilmoittivat alle 30-vuotiaat. 45-ikävuoden jälkeen koetaan koulutustarpeita selvästi vähemmän. Vanhemmissa ikäryhmissä painottuvat ainoastaan sosiaaliset syyt hakeutua koulutukseen. Tuttujen osallistuminen koulutukseen on tärkeämpi opiskeluhaluutta lisäävä tekijä iäkkäämmille kuin nuorille.

Iän vaikutus vastaamiseen näkyy myös tarkasteltaessa vastauksia vastaajien yleissivistävän pohjakoulutuksen mukaan. Kansakoulun käyneet, joissa on paljon juuri iäkkäämpää väkeä, ilmoittivat opiskelukiinnostuksen syitä vähemmän kuin pidemmän koulutuksen saaneet, vain tuttujen osallistuminen esiintyy heillä opiskelutarvetta aiheuttavana syynä useammin (liitetaulukko 20). Pisimmän yleissivistävän koulutuksen saaneet ilmoittavat muita useammin opiskelumotivaatiota herättäviksi tekijöiksi omalla ammatilluralla etenemiseen, ammatissa kehittymiseen ja itsensä kehittämiseen liittyvät syyt sekä vaihtelunhalun.

Pitkän pohjakoulutuksen vaikutus koulutusmotivaatioon tulee esille myös tarkasteltaessa vastaajien ammatillista pohjakoulutusta (liitetaulukko 21). Opiskelukiinnostuksen määrä ei kuitenkaan ole suoraviivaisesti riippuvainen ammatillisen pohjakoulutuksen pituudesta. Eniten opiskelutarvetta aiheuttaviksi mainittuja syitä hyväksyvät koulutasoisen ammatillisen koulutuksen suorittaneet ja seuraavaksi eniten opistotasoisen tutkinnon suorittaneet. Vähiten kiinnostuneita ovat ammattikouluttamatomat ja korkeakoulututkinnon suorittaneet.

Korkeakoulututkinnon suorittaneet ilmoittivat muita useammin seuraavat opiskelukiinnostusta aiheuttavat syyt: ammattitaidon ylläpitäminen tai kehittäminen, vaihtelunhalu sekä halu vaihtaa työpaikkaa. Opistoasteen koulutuksen saaneilla korostuvat pääsy tai halu päästä vaativampiin työtehtäviin ja itsensä kehittäminen enemmän kuin muilla.

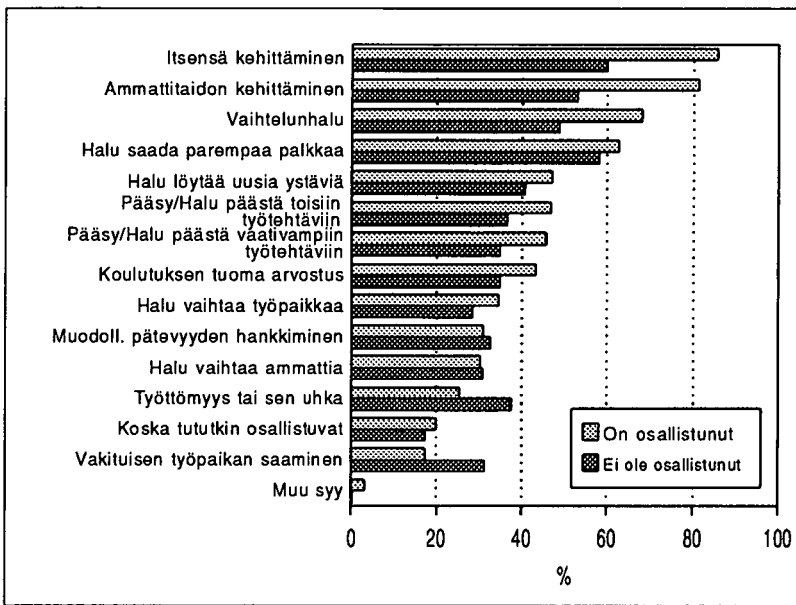
Kouluasteen ammatillisen tutkinnon suorittaneet näyttävät pitävän tärkeänä ammattiin liittyviä ja liikkuvuutta korostavia syitä, mm. toisiin työtehtäviin pääsyä, ammatin vaihtoa, paremman palkan saamista, vakituisen työpaikan saamista ja muodollisen pätevyyden hankkimista. Toisaalta he mainitsivat myös halun löytää uusia ystäviä motivaatiota herättävänä tekijänä useammin kuin muut.

Alemmat toimihenkilöt nostavat ammatilluralla etenemiseen liittyvät asiat tärkeämmiksi opiskelukiinnostusta aiheuttaviksi syiksi kuin muut ryhmät (liitetaulukko 22). Lisäksi he painottavat jonkin verran muita enemmän uusien ystävien löytämistä ja koulutuksen mukanaan tuoman arvostuksen saamista.

Työntekijöille merkitsee työttömyys tai työttömyyden uhka enemmän kuin muille sosioekonomisen aseman ryhmille. Samoin he mainitsivat muita useammin vaikuttaviksi tekijöiksi halun vaihtaa ammattia tai saada parempaa palkkaa, vakituisen työpaikan saamisen ja muodollisen pätevyyden hankkimisen.

Ylemmillä toimihenkilöillä korostuvat syyt, jotka eivät juurikaan liity uralla etenemiseen tai työpaikan tai -tehtävien vaihtumiseen. He pitävät selvästi tärkeämpinä kuin muut ryhmät ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä, itsensä kehittämistä ja vaihtelunhalua. Yrittäjät katsoivat lueteltujen syiden herättävän opiskeluhalua selvästi vähemmän kuin muut.

Palvelualoilla toimivat ovat lähes kaikkien osatekijöiden suhteen muita halukkaampia ryhtymään opiskelemaan (liitetaulukko 23). Ainoastaan työn epävarmuuteen ja palkkaan liittyvät tekijät motivoivat jalostusalalla työskenteleviä opintojen pariin enemmän kuin palveluelinkeinoissa. Alkutuotannossa toimivat ovat haluttomimpia opintojen suhteen. Heillä mm. kiinnostuksen puute nousi muita useammin esteeksi opintojen aloittamiseen (ks. ss. 21 ja 24).

Kuvio 10.
Opiskelutarvetta tai kiinnostusta paljon tai jonkin verran aiheuttavat syyt aikuiskoulutukseen joskus elämän aikana osallistumisen mukaan vuonna 1990

(työvoimaan kuuluvat)

Kokemukset aikuiskoulutuksesta näyttävät lisäävän opiskelukiinnostusta. Aikuiskoulutukseen joskus elämänsä aikana osallistuneet ilmoittivat selvästi enemmän opiskeluintoa herättäviä syitä kuin koulutukseen osallistumattomat (kuvio 10).

Osallistumattomilla opiskeluhalukkuutta lisäsivät eniten itsensä kehittämiseen liittyvät tekijät kuten aikuisopintoja harjoittaneilla. Muita usein paljon tai jonkin verran motivoivia syitä ovat halu saada parempaa palkkaa, ammattitaidon kehittäminen, vaihtelunhalu, halu löytää uusia ystäviä sekä työttömyys tai sen uhka.

Aikuiskoulutukseen osallistumattomilla työttömyyden tai sen uhan lisäksi vakituisen työpaikan saaminen, muodollisen pätevyyden hankkiminen ja halu vaihtaa ammattia lisäsivät opiskeluhalukkuutta enemmän kuin koulutukseen osallistuneilla.

Toisin sanoen tekijät, jotka korostavat työn jatkuvuutta ja pysyvyyttä, lisäsivät motivaatiota ryhtyä opiskelemaan, vaikka aikaisempia kokemuksia aikuiskoulutuksesta ei olekaan. Aikuiskoulutukseen osallistuneilla painottuivat puolestaan urakehitykseen ja itsensä kehittämiseen liittyvät tekijät.

7 Koulutuksen järjestäminen ja opintososiaaliset kysymykset

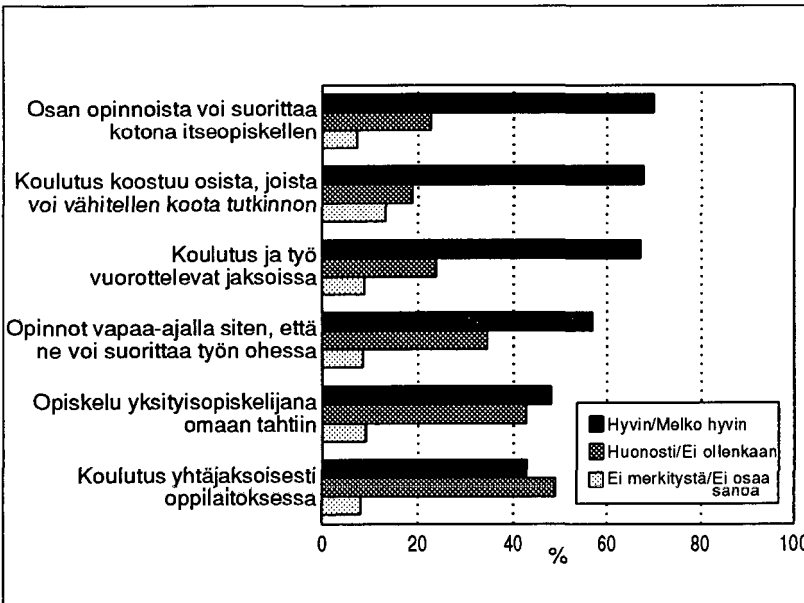
7.1 Opintojen järjestäminen

Työvoimaan kuuluvilta vastaajilta tiedusteltiin, millä tavoin erilaiset opetuksen järjestämistavat heille sopisivat. Kysymykseen pyrittiin sisällyttämään ns. jatkuvan koulutuksen periaatteet. Lomakkeelle otetut osiot olivat lopullisessa muodossaan seuraavat:

- koulutus järjestetään yhtäjaksoisesti josakin oppilaitoksessa
- osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen
- opiskelu ns. yksityisopiskelijana omaan tahtiin
- opinnot järjestetään vapaa-ajalla siten, että ne voi suorittaa työn ohessa

- koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa, jolloin tulot eivät katkea pidemmäksi aikaa kerrallaan
- koulutus koostuu osista, joista voi vähitellen koota tutkinnon.

Vastaajat pitivät koulutusjärjestelyistä parhaimpana tapaa, jossa osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen. Vastaajista 70 % ilmoitti tämän opiskelutavan sopivan heille hyvin tai melko hyvin ja vain 23 % katsoi, että tällainen tapa opiskella sopii heille huonosti tai ei lainkaan (kuvio 11).

Kuvio 11.
Opetuksen järjestämistapojen sopivuus vuonna 1990
(työvoimaan kuuluvat)

Seuraavaksi sopivimpana opetusjärjestelynä pidettiin sitä, että koulutus koostuu osista, joista voi vähitellen koota tutkinnon. Tätä mallia myös vastustettiin vähiten, vajaa viidesosa mainitsi, että järjestely sopii heille huonosti tai ei ollenkaan (vain joka kymmenes vastaaja katsoi, ettei tällainen järjestely sovi heille ollenkaan; ks. liitetaulukko 25).

Suurin piirtein yhtä myönteisesti suhtauduttiin ehdotukseen, että koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa, jolloin tulot eivät katkea pidemmäksi aikaa kerrallaan (kuvio 11).

Huonoimpana koulutusjärjestelynä vastaajat pitivät yhtäjaksoista opiskelua jossakin oppilaitoksessa. Sopivana sitä piti 43 %, kun noin puolet (49 %) ilmoitti, että tällainen opiskelutapa ei sovi heille tai sopii huonosti.

Naiset suhtautuivat opetuksen järjestämistapoihin myönteisemmin kuin miehet paria pientä poikkeusta lukuunottamatta. Miehet nimittäin tuntevat pitävän yksityisopiskelua omaan tahtiin jonkin verran sopivampana opiskelutapana kuin naiset: 49 % miehistä ja 47 % naisista piti sitä hyvin tai melko sopivana opiskelutapana. Lisäksi naiset totesivat useammin kuin miehet, ettei tällainen opiskelu sovi heille ollenkaan. Naiset vastustivat hieman miehiä enemmän myös työn ohessa vapaa-ajalla järjestettäviä opintoja (liitetaulukot 24 ja 25).

Kun suhtautumista opetuksen eri järjestämistapoihin tarkastellaan iän mukaan, löytyy selkeä raja 35-vuotiaiden kohdalla. Alle 35-vuotiaat suhtautuvat opetuksen järjestämisen eri vaihtoehtoihin myönteisemmin kuin sitä vanhemmat. Ainoastaan yksityisopiskelu tekee selvän poikkeuksen. 18 – 24-vuotiaista nimittäin 28 % totesi, ettei opiskelu yksityisopiskelijana omaan tahtiin sovi heille ollenkaan. Nuorten mielestä yhtäjaksoinen opiskelu jossakin oppilaitoksessa sopii heille

parhaiten. 45 – 64-vuotiaat löytävät muita vähemmän itselleen sopivia opiskelutapoja ja toisaalta muita enemmän sellaisia koulutusjärjestelyjä, jotka eivät sovi heille ollenkaan.

Lyhyimmän yleissivistävän koulutuksen saaneissa on eniten niitä, joille esitetyt opetuksen järjestämistavat eivät sovi ollenkaan ja vähiten niitä, joille ne sopivat. Vain yhtäjaksoisesti jossakin oppilaitoksessa järjestettävä koulutus oli vaihtoehto, jota myös lukion tai ylioppilastutkinnon suorittaneet vastustivat yhtä paljon.

Pitkän yleissivistävän koulutuksen saaneet tuntuvat arvostavan koulutusjärjestelyissä omatoimisuutta ja itseopiskelun mahdollisuuksia, kun taas peruskoulun tai keskikoulun käyneet pitävät hyvänä koulutuksen ja työn yhteensovittamista (liitetaulukko 24 ja 25).

Osittain samantyyppisesti jakautuvat vastaukset, kun niitä tarkastellaan henkilön ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan. Lyhyen koulutuksen saaneet suhtautuvat kaikkiin koulutusjärjestelyihin penseämmin kuin pitkän koulutuksen saaneet. Vain yhtäjaksoisesti jossakin oppilaitoksessa järjestettävä koulutus on myös ammatillisen pohjakoulutuksen mukaisessa tarkastelussa muista poikkeava aivan kuten huomattiin yleissivistävän pohjakoulutuksenkin kohdalla. Korkeimmin koulutetut olivat kaikkein eniten tällaista koulutusjärjestelyä vastaan: korkeakoulututkinnon suorittaneista kolmasosalle yhtäjaksoinen opiskelu oppilaitoksessa ei sovi ollenkaan.

Iän ja pohjakoulutuksen yhteydet eri koulutusjärjestelyihin suhtautumiseen heijastuvat vastaajan sosioekonomisen aseman ja toimialan mukaiseen tarkasteluun (liitetaulukot 24 ja 25).

Lomakkeella luetellut koulutuksen järjestämistavat soveltuvat maatalousyrittäjille huommin kuin muille työvoimaan kuuluville. Heistä myös keskimääräistä useampi koki, ettei mikään esitetystä opiskelutavoista sovi heille ollenkaan. Kielteisimminkin he suhtautuivat vaihtoehtoihin: koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa, koulutus koostuu osista ja osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen. Vaikka maatalousyrittäjissä oli eniten penseästi suhtautuvia, heistä yli puolet kuitenkin katsoo, että heille sopii hyvin tai melko hyvin opiskelu, jossa osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen ja että opinnot suoritetaan vapaa-ajalla työn ohessa.

Muut yrittäjät kuin maatalousyrittäjät suhtautuvat kaikista ryhmistä myönteisimminkin sekä yksityisopiskeluun että vapaa-ajalla työn ohessa tapahtuvaan opiskeluun. Kielteisimminkin he suhtautuvat yhtäjaksoisesti oppilaitoksessa tapahtuvaan opiskeluun. Heistä puolet ilmoitti, ettei tällainen järjestely sovi heille lainkaan.

Ylemmät toimihenkilöt pitävät itselleen sopivimpina koulutustapoina opiskelua, jossa osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen ja että koulutus koostuu osista, joista voi koota tutkinnon. Keskimääräistä huommin soveltuvana he pitävät opiskelua yhtäjaksoisesti jossakin oppilaitoksessa sekä opiskelutapaa, jossa koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa.

Alemmille toimihenkilöille sopivat kaikki koulutuksen järjestämistavat keskimääräistä paremmin. Parhaiten heille sopivat koulutus, joka koostuu osista, jotka voi koota tutkinnoksi ja opiskelu, jossa osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen. Sen sijaan yksityisopiskelu ei tunnu heille sopivan.

Työntekijöitä koulutus ei näytä innostavan. Sopivia koulutuksen järjestämistapoja ei löydy samalla tavoin kuin toimihenkilöille. Ainoastaan yhtäjaksoisesti jossakin oppilaitoksessa tapahtuva opiskelu miellyttää heitä enemmän kuin muita ryhmiä. Yli puolet

työntekijöistä ilmoitti tämän opiskelutavan sopivan heille hyvin tai melko hyvin. Kaikista ryhmistä kielteisimminkin he suhtautuvat yksityisopiskeluun ja opiskeluun vapaa-ajalla työn ohessa.

Mainitut koulutuksen järjestämistavat sopivat huonoimminkin Väli-Suomessa asuville. Keskimääräistä myönteisemminkin he suhtautuvat vain opiskeluun, joka on järjestetty siten, että koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa, jolloin tulot eivät katkea pidemmäksi aikaa kerrallaan. Tämä on opiskelutapa, joka toisaalta sopii kaikkein huonoimminkin pääkaupunkiseutulaisille. Pääkaupunkiseudulla asukkaat ovat myös muun maan asukkaita haluttomampia ryhtymään yhtäjaksoisesti oppilaitoksessa tapahtuvaan opiskeluun. 36 % heistä ilmoitti tämän opiskelutavan sopivan heille hyvin tai melko hyvin ja 35 % ilmoitti, ettei näin järjestetty koulutus sovi heille ollenkaan (liitetaulukot 24 ja 25).

Taajaan asutuissa kunnissa asuvat vastaajat suhtautuivat esitettyihin koulutuksen järjestämistapoihin myönteisimminkin ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat kielteisimminkin. Kaupunkimaisten kuntien asukkaiden suhtautuminen poikkeaa mielenkiintoisella tavalla muunlaisten kuntien asukkaiden suhtautumisesta. Kaupunkimaisissa kunnissa on nimittäin eniten niitä, jotka totesivat, että yhtäjaksoinen oppilaitoksessa opiskelu sopii heille. Kuitenkin kaupunkimaisten kuntien asukkaissa on myös eniten henkilöitä, jotka totesivat, ettei tämäntyyppinen koulutus sovi heille ollenkaan.

Asuinpaikan vaikutus suhtautumiseen näkyy myös tarkasteltaessa vastauksia henkilön toimialan mukaan. Alkutuotannossa toimivien haluttomuus aikuisopiskeluun näkyy opetuksen järjestämistapoja vertailtaessa. Heille kaikki mainitut opiskelutavat sopivat muilla toimialoilla työskenteleviin nähden selvästi heikoimmin. Myönteisimminkin opetuksen järjestämistapoihin suhtautuivat palveluelinkeinojen parissa toimivat. Hehän olivat myös muita innokkaampia ryhtymään opiskelemaan (vrt. esim. liitetaulukot 16 ja 24).

7.2 Opintotodistuksen merkitys

Suurin osa työvoimaan kuuluvista piti tärkeänä, että kaikesta koulutuksesta ja kursseista saa virallisen todistuksen (kuvio 12). Naiset pitivät todistusta tärkeämpänä kuin miehet.

Nuoret, alle 25-vuotiaat pitivät todistusta tärkeämpänä kuin heitä vanhemmat (liitetaulukko 26). Tulos selittyy osittain sillä, että nuoret useimmiten ajattelevat koulutuksesta puhuttaessa normaalimuotoista tutkintoon johtavaa nuorisoasteen koulutusta eikä niinkään lyhyitä, erillisiä kursseja tai koulutuksia. He mainitsivat muita useammin hakeutuvansakin lähitulevaisuudessa nuorisoasteen oppilaitoksiin ja tutkintotavoitteiseen koulutukseen (vrt. luvut 6.1. ja 6.2.).

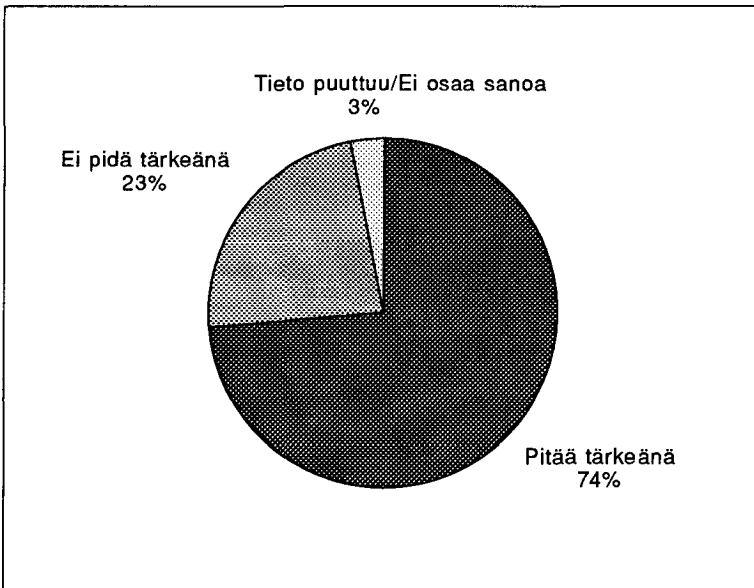
Vastaajan yleissivistävän ja ammatillisen pohjakoulutuksen vaikutukset näkyvät siinä, kuinka todistusta arvostetaan (liitetaulukko 26). Mitä vähemmän henkilöllä on pohjakoulutusta sitä tärkeämpänä hän pitää koulutuksesta saatavaa todistusta.

Pohjakoulutuksen lisäksi asema työelämässä vaikuttaa siihen, miten tärkeänä koulut-

sesta saatavaa virallista todistusta pidetään. Työntekijät arvostavat todistusta eniten, sillä heistä 80 % piti todistuksen saamista tärkeänä. Alemmista toimihenkilöistäkin 76 % koki sen tärkeäksi. Vähiten painoarvoa todistukselle antavat muut kuin maatalousyrittäjät ja ylemmät toimihenkilöt. Silti heistäkin yli 60 % arvosti todistuksen saamista. Eri toimialoilla työskentelevät eivät juuri poikkea toisistaan todistukseen suhtautumisessa.

Todistukseen suhtautumisessa on alueellisia eroja. Erot johtuvat maan eri osien erilaisesta elinkeino- ja koulutusrakenteesta, minkä yhteydet todistuksen arvostukseen on jo edellä esitetty. Suurin merkitys todistukselle annetaan Väli-Suomessa, 76 % siellä asuvista katsoi, että on tärkeää saada virallinen todistus kaikesta koulutuksesta ja kursseista. Pääkaupunkiseudulla asuvista tätä mieltä oli 67 % (liitetaulukko 26).

Maaseutumaisten ja taajaan asuttujen kuntien asukkaat antavat todistukselle suuremman arvon kuin kaupunkimaisissa kunnissa asuvat.

Kuvio 12.
Kaikesta koulutuksesta
saatavan todistuksen merkitys
vuonna 1990

7.3 Opintotuki ja aikuisopintoraha

7.3.1 Ilmaistuen suuruus opintojen ehtona

Koulutukseen hakeutumisen ehtoja pyrittiin selvittämään mm. kysymyksellä, jossa työvoimaan kuuluvia pyydettiin arvioimaan, opiskelun ehtona olevan opintotuen suuruutta. Kysymys laadittiin koskemaan kaikkea sellaista opintotukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin. Haastateltavilta kysyttiin, kuinka suuri tällaisen tuen pitäisi yhteensä olla, jotta he voisivat ryhtyä päätoimisesti opiskelemaan.

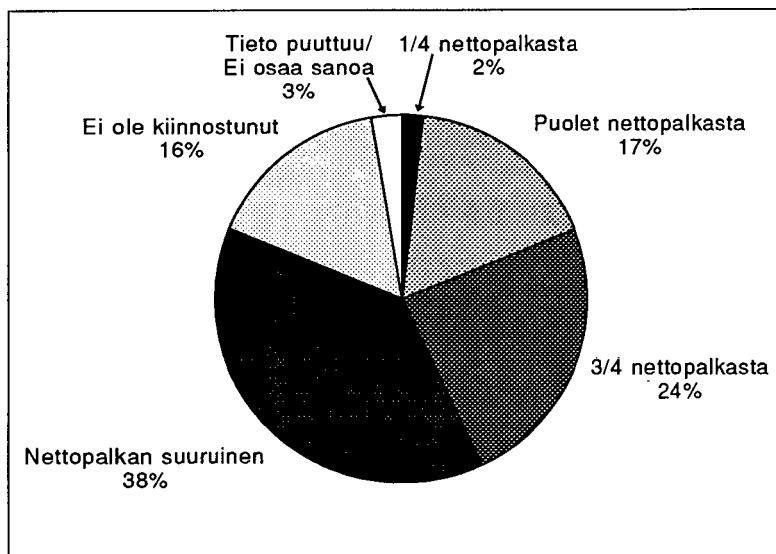
16 % työvoimaan kuuluvista ilmoitti, ettei ole kiinnostunut päätoimisesta opiskelusta. He vastasivat, etteivät ole kiinnostuneita opiskelusta eivätkä ryhtyisi opiskelemaan päätoimisesti, vaikka opiskeluun saatava ilmaistuki olisi nettopalkan suuruinen (kuvio 13).

Varsin moni ilmoitti kuitenkin voivansa ryhtyä opiskelemaan, jos taloudellinen toimeentulo on turvattu. 38 % työvoimaan kuuluvista ilmoitti, että voisi ryhtyä päätoimisesti opiskelemaan, jos käteen jäävä ilmaistuki olisi yhtä suuri kuin nettopalkka. 43 % ryhtyisi opiskelemaan, vaikka joutuisikin tinki-

mään jonkin verran toimeentulostaan. Pari prosenttia työvoimasta ryhtyisi päätoimiseen opiskeluun neljäsosalla nettopalkasta, 17 % tyytyisi puoleen nettopalkastaan ja 24 % työvoimasta edellyttää nettopalkasta kolme neljäsosaa.

Ajatus päätoimisesta opiskelusta on läheisin nuorimmille ikäryhmille (liitetaulukko 27). Heissä on vähiten niitä, jotka ovat kokonaan opiskelun aloittamista vastaan. Nuoret ovat myös valmiimpia tinkimään suhteellisesti enemmän toimeentulostaan ja opiskelemaan pienemmällä tuella kuin iäkkäämmät. Naiset ovat miehiä valmiimpia päätoimiseksi opiskelijoiksi. He myös ilmoittivat voivansa ryhtyä opiskelemaan pienemmällä ilmaistuella kuin miehet.

Vähiten koulutusta saaneissa on eniten niitä, joita koulutus ei kiinnosta ja jotka eivät ryhtyisi opiskelemaan päätoimisesti, vaikka opintoja varten saatava ilmaistuki olisi nettopalkan suuruinen. Korkeintaan ammattikurssin käyneistä reilu viidesosa totesi, ettei ole kiinnostunut päätoimisesta opiskelusta. Vähiten koulutusta saaneet ovat myös vähiten valmiita tinkimään toimeentulostaan opiskelun vuoksi. On tietysti luonnollista, että pidemmän koulutuksen saaneilla ja

Kuvio 13.
Haluttu käteen jäävä tuki, jotta voisi ryhtyä opiskelemaan

(työvoimaan kuuluvat)

hyvässä asemassa työskentelevillä on paremmat mahdollisuudet tinkiä toimeentulostaan.

Maatalousyrittäjät ovat vähiten halukkaita opiskelemaan opintotuen varassa. Peräti 40 % heistä nimittäin ilmoitti, että ei ole kiinnostunut opiskelusta, vaikka tuki olisikin heidän nettopalkkansa suuruinen. Palvelualojen ammateissa toimivat ovat muita valmiimpia tinkimään palkkatasostaan opiskelun suhteen (liitetaulukko 27).

7.3.2 Aikuisopintorahajärjestelmän tunteminen

Erilaisten aikuisopintoja tukevien järjestelmien ja tukitoimien tunteminen ja käyttömahdollisuuksien tunteminen alentaa koulutukseen osallistumisen kynnystä. Keväällä 1990 työvoimaan kuuluvista 15 % ilmoitti tuntevansa aikuisopintorahajärjestelmän joko hyvin tai melko hyvin. 34 % piti tuntemustaan melko huonona ja puolet sanoi, ettei ole kuullut aikuisopintorahasta ollenkaan (kuvio 14).

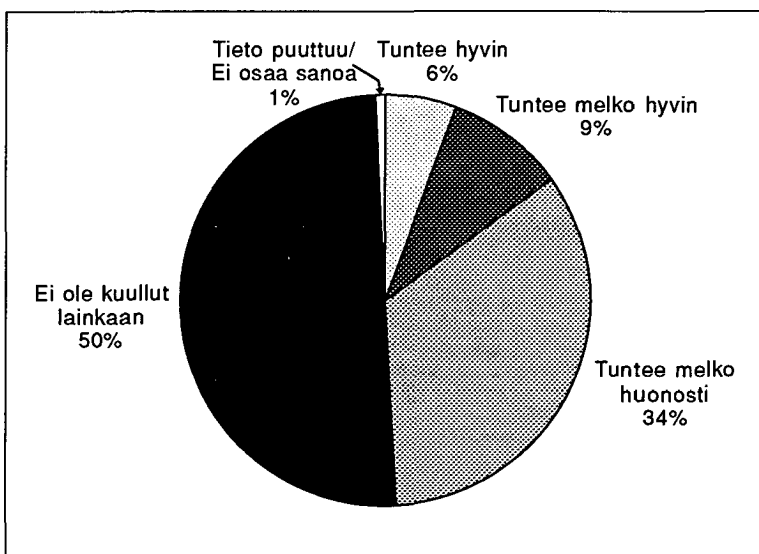
Parhaiten aikuisopintorahan tuntevat sen ikäiset, joita se koskeekin eli 30 – 54-vuotiaat (liitetaulukko 28). Naiset tuntevat aikuisopintorahan paremmin kuin miehet.

Pohjakoulutus lisää aikuisopintorahan tuntemista. Mitä pitempi yleissivistävä tai ammatillinen koulutus henkilöllä on sitä paremmin hän tuntee aikuisopintorahan. Erot vähiten koulutetun ja pisimpään koulutetun ryhmän välillä ovat varsin selvät. Tosin ammatillisen opiston käyneet tunsivat aikuisopintorahan hieman useammin kuin korkeakoulututkinnon suorittaneet.

On kuitenkin pantava merkeille, että korkeakoulututkinnon suorittaneistakin oli silti noin 42 % sellaisia, jotka eivät olleet lainkaan kuulleet aikuisopintorahasta. Ammattikoulutusta vailla olevista ilmoitti 57 %, etteivät olleet kuulleet aikuisopintorahasta (liitetaulukko 28).

Toimihenkilöt tuntevat aikuisopintorahan parhaiten, alemmista toimihenkilöistä 55 % ja ylemmistä toimihenkilöistä 61 % ilmoitti tuntevansa sen. Parhaiten aikuisopintorahan tuntevat palvelualoilla työskentelevät, huonoimmin jalostus- ja alkutuotannon ammateissa toimivat.

Aikuisopintoraha tunnetaan parhaiten Pohjois-Suomessa. Maaseutumaisissa ja kaupunkimaisissa kunnissa on tuntemus vähäisintä. Kuntatyyppien väliset erot ovat kuitenkin varsin pienet.

Kuvio 14.
Aikuisopintorahajärjestelmän tunnettuus vuonna 1990

(työvoimaan kuuluvat)

7.4 Opintovapaan käyttöhalukkuus

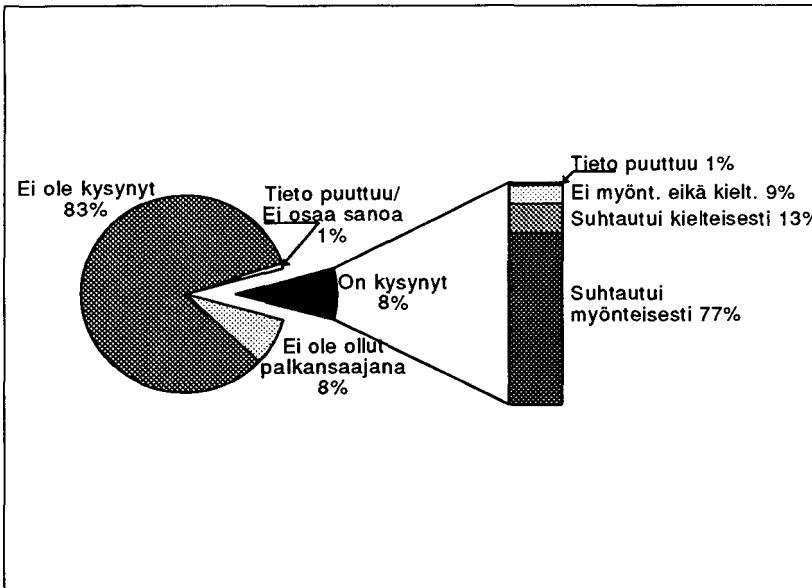
Mahdollisuutta saada opintovapaata oli työnantajaltaan kysynyt noin 8 % eli runsaat 200 000 henkeä. Suurin osa niistä työnantajista, joilta opintovapaata oli kysytty, suhtautui myönteisesti asiaan. Kuitenkin runsas viidennes suhtautui pyyntöön kielteisesti tai ei ottanut lainkaan kantaa asiaan (kuvio 15).

Iältään 25 – 44-vuotiaat ovat aktiivisimmin tiedustelleet opintovapaata (liitetaulukko 29). Naiset ovat olleet tässä asiassa miehiä innokkaampia.

Pohjakoulutuksen pituus lisää alttiutta opintovapaaseen. Ero hyvinkoulutettujen ja vähi-

ten koulutusta saaneiden välillä on varsin selvä. Toimihenkilöt ovat opintovapaasta kiinnostuneempia kuin muut sosioekonomisen aseman ryhmät. Ylemmistä toimihenkilöistä 16 % ja alemmista 12 % oli joskus tiedustellut pääsyä opintovapaalle, työntekijöistä tätä mahdollisuutta oli kysynyt 5 %.

Palvelualoilla, joilla myös koulutushalukkuus oli suurin, on eniten kysytty opintovapaata. Pääkaupunkiseudulla ja Väli-Suomessa ja kaupunkimaisten kuntien asukkaat ovat keskimääräistä kiinnostuneempia opintovapaasta (liitetaulukko 29).

Kuvio 15.
Opintovapaan kysyminen ja työnantajan suhtautuminen pyyntöön vuonna 1990

(työvoimaan kuuluvat)

8 Ammatillinen aikuiskoulutus

Aikuiskoulutus voidaan jakaa ammatilliseen sekä yleissivistävään, yhteiskunnalliseen, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvään aikuiskoulutukseen. Tässä tutkimuksessa jako perustuu vastaajan omaan näkemykseen eikä koulutusta antavan organisaation pääasialliseen opetukseen. Näin esimerkiksi kansalaisopiston kurssi saattaa olla jollekin henkilölle ammatillista ja toiselle yleissivistävää tai harrastuksiin liittyvää opiskelua.

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 1990 noin 1,1 miljoonaa henkeä, mikä on 44 % aikuisikäisestä työvoimasta. Yleissivistävän, yhteiskunnallisen, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvän aikuisopetuksen osuus on selvästi pienempi (ks. tarkemmin liitetaulukko 30 ja s. 10).

8.1 Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen

Lähes kaikilla 1,1 miljoonasta ammatilliseen aikuisopiskeluun osallistuneista, saatu koulutus on ollut lisäkoulutusta (96 %:lla ammatillista aikuiskoulutusta vuonna 1990 saaneesta työvoimasta). Ammatillista peruskoulutusta sai vain 4 % koulutettavista. Koulutus ei juurikaan ole uudelleenkoulutusta. Tutkintoa tavoitteli vuonna 1990 ammatillista aikuiskoulutusta saaneista 4 % (taulukko 12).

Suurin osa ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneista palkansaajista on saanut työnantajalta korvausta kurssin tai koulutustilaisuuden kustannuksiin ja on voinut käyttää työaikaan opiskeluun.

Kuitenkin ammatillisia aikuisopintoja saaneista palkansaajanaisista 44 % ja palkansaajamiehistä 30 % käytti opiskeluunsa omaa vapaa-aikaansa. Naisista 29 % ja miehistä 15 % rahoitti myös itse ammattiin tai työhönsä liittyvää aikuiskoulutusta (ks. seuraava sivu, taulukko 13).

Taulukko 12.
Ammatillista perus- ja lisäkoulutusta, muuta aikuiskoulutusta sekä uudelleenkoulutusta ja tutkintoon johtavaa aikuiskoulutusta saanut työvoima vuonna 1990

Saatu koulutus	Osallistujia kaikista ammatillista aikuiskoulutusta saaneista
	%
Ammatillinen lisäkoulutus	96,3
Ammatillinen peruskoulutus	3,6
Muun tyyppinen koulutus	7,2
Uudelleenkoulutus	2,2
Tutkintoon johtava koulutus	4,1

Mukana 18 – 73-vuotias ammatillista aikuiskoulutusta saanut työvoima.

Samana henkilön saama koulutus voi olla yhden tai useammanlaista, esim. osa kurseista on voinut olla ammatillista lisäkoulutusta ja osa perus- tai muuta koulutusta.

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 1990 kaikkiaan 1 093 400 työvoimaan kuuluvaa aikuisikäistä.

Taulukko 13.
Palkansaajien ammatilliseen aikuiskoulutukseen käyttämä aika ja rahoitus sukupuolen mukaan vuonna 1990

Aika ja rahoitus	Mies %	Nainen %	Yhteensä %
Aika:			
Palkallista työaikaa	92,5	85,3	88,7
Omaa aikaansa	29,6	44,5	37,3
Rahoitus:			
Työnantaja osallistui kustannuksiin	94,2	92,3	93,2
Osallistui itse kustannuksiin	14,6	29,2	22,2

Osuus kaikista 18 – 73-vuotiaista ammatillista aikuiskoulutusta saaneista palkansaajista. Samalla henkilöllä voi olla useita kursseja, joista osaan hän on voinut käyttää omaa aikaansa ja kustantaa itse osan tai kaikki koulutuksestaan. Osa kursseista voi olla työnantajan kustantamia ja niihin on voitu käyttää työ-aikaa.

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 1990 kaikkiaan 1 014 000 palkansaajaa, joista oli miehiä 485 000 ja naisia 529 000.

Vuonna 1990 ammatillisiin aikuisopintoihin ei juurikaan ole käytetty opintovapaata eikä valtion takaamaa opintotukea. Tietämys aikuisopintotuesta on yleensäkin melko vähäinen, sillä työvoimaan kuuluvista kolmasosa tunsu tukeen sisältyvän aikuisopintorahan melko huonosti ja puolet ei ollut kuulut siitä lainkaan (ks. tarkemmin s. 37, kuvio 14).

Ammattiin tai työhönsä liittyviin aikuisopintoihin osallistuneista 40 % käytti opiskeluunsa aikaa vuonna 1990 yhteensä alle viikon. Yhtä suurella joukolla opinnot kestivät yhteensä 6 – 20 päivää. Hieman vajaa viidesosa (19 %) käytti opintoihinsa yli 20 koulutuspäivää. Opintoihin käytettiin vuoden aikana yhteensä 7 päivää aikuisopiskelijaa kohden (taulukko 14).

Osallistuminen ammatilliseen aikuiskoulutukseen on kasvanut selvästi vuodesta 1980, jolloin tällaisia opintoja harjoitti työvoimasta 24 %.

Eniten ammattiin tai työhön liittyvää aikuisopiskelua on 25 – 29-vuotiailla (liitetaulukko 31). Tämän ikäisistä työvoimaan kuuluvista puolella oli tällaista koulutusta.

Taulukko 14.
Ammatillista aikuiskoulutusta saaneen työvoiman koulutukseen osallistumispäivät vuonna 1990

Osallistumispäiviä	Mies %	Nainen %	Yhteensä
1 päivä	5,8	7,3	6,6
2–5 päivää	35,9	31,2	33,5
6–10 päivää	23,2	19,3	21,2
11–20 päivää	18,2	20,3	19,3
Yli 20 päivää	16,4	20,9	18,7
Tieto puuttuu/ei osaa sanoa	0,5	1,0	0,8
Yhteensä %	100,0	100,0	100,0
Ammatillista aikuiskoulutusta saanut työvoima	536 300	557 100	1 093 400
Osallistumispäiviä osallistujaa kohden ¹⁾	7	8	7
Osallistumispäiviä kaikkiaan	7 873 600	10 439 100	18 312 700

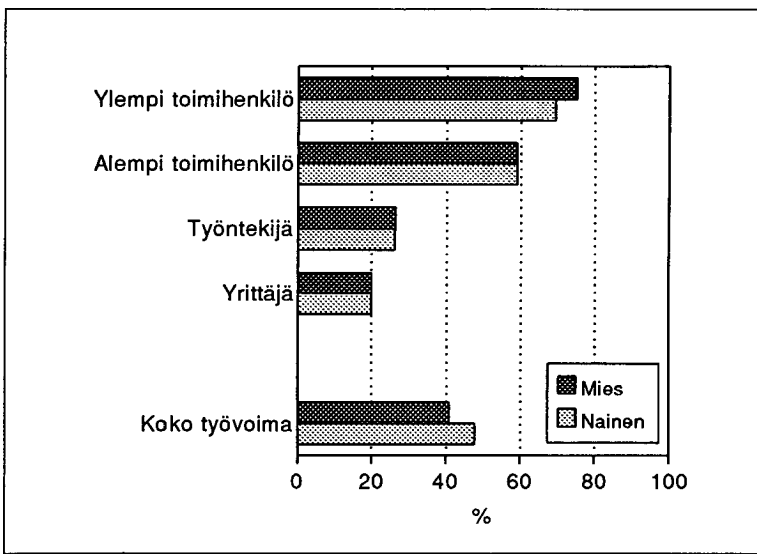
¹⁾ Osallistumispäiviä osallistujaa kohden: keskimääräistä osallistumispäivien määrää laskettaessa on käytetty mediaania, koska osallistumispäivien jakautuma on vino.

Lähes yhtä aktiivisia olivat 30 – 44-vuotiaat. Myös vuonna 1980 näillä ikäryhmillä oli eniten ammatillista aikuiskoulutusta.

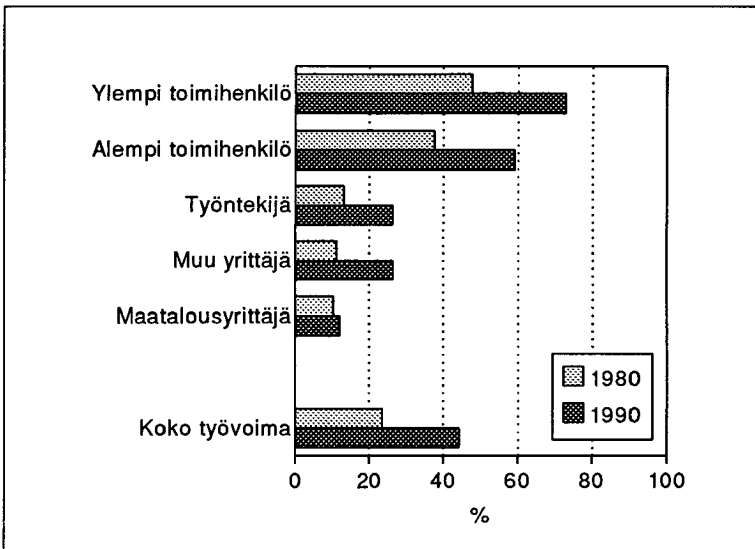
Naiset osallistuvat ammattiin tai työhön liittyville aikuiskoulutuskursseille aktiivisemmin kuin miehet. Heistä 48 %:lla oli tämän tyyppisiä opintoja, kun miehistä niitä harjoitti 41 %. Sukupuolten väliset osallistumiserot ovat kymmenen vuoden aikana säilyneet jotakuinkin ennallaan.

Kuitenkin jos sukupuolten osallistumiseroja tarkastellaan eri sosioekonomisten ryhmien sisällä, muodostuu kuva aivan toisenlaiseksi (kuvio 16).

Sekä ylemmistä toimihenkilöistä että ylemmistä tekijöistä miehet osallistuvat ammatilliseen aikuiskoulutukseen useammin kuin vastaavien ryhmien naiset. Alemmissä toimihenkilöissäkin miesten osallistumisaste on yhtä suuri kuin naisten. Ammatillisen aikuiskoulutuksen naisenyys koko työvoiman osalta selittyy naisten suuresta osuudesta alemmissä toimihenkilöissä (heistä naisia oli 67 %, kun koko aineistossa naisia oli 51 %). Lisäksi alemmat toimihenkilöt ovat määrällisesti suurin osallistujaryhmä.

Kuvio 16.
Työvoiman osallistuminen ammatilliseen aikuiskoulutukseen sosiaaliryhmittäin sukupuolen mukaan 1990

Kuvio 17.
Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1980 ja 1990

Ruotsinkieliset (ja muun kieliset) harjoittavat ammatillisia aikuisopintoja vähemmän kuin suomenkieliset. Siviilisäädyn mukaan tarkasteltuna naimisissa olevat ja eronneet ovat hieman muita aktiivisempia aikuisopiskelijoita. Vuonna 1980 tilanne oli samankaltainen (liitetaulukko 31).

Vähän koulutettujen osallistuminen ammattiin tai työhönsä liittyviin aikuisopintoihin on kymmenen vuoden aikana lisääntynyt hieman enemmän kuin korkeimmin koulutetuilla. Siitä huolimatta ammatillinen aikuiskoulutus on selkeästi hyvinkoulutettujen lisäopintoja. Mitä parempi yleissivistävä ja

ammatillinen pohjakoulutus ihmisellä on, sitä varmemmin hän osallistuu tällaiseen koulutukseen. Esimerkiksi korkeakoulututkinnon suorittaneista osallistui vuonna 1990 ammattiin tai työhönsä liittyvään aikuisopiskeluun peräti 74 %, kun korkeintaan ammatillisen kurssin käyneistä 27 % otti siihen osaa.

Sosioekonomisen aseman mukaan osallistumisaktiivisuus on suurin ylemmillä toimihenkilöillä (kuvio 17). Heistä 73 % oli vuonna 1990 työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla. Myös alemmat toimihenkilöt osallistuivat tavallista enemmän.

Vähiten ottavat osaa maatalousyrittäjät, joista vain 12 % harjoitti tämäntyyppisiä opintoja. Heidän osallistumisaktiivisuutensa on pysynyt yhtä alhaisena kuin kymmenen vuotta aiemmin. Muut yrittäjät osallistuvat kuitenkin selvästi enemmän kuin aikaisemmin. Huomattava on, että yrittäjien määrä on koko väestössä kasvanut merkittävästi vuodesta 1980 (liitetaulukko 31).

Palvelualoilla toimivista yli puolet otti osaa ammatilliseen aikuisopiskeluun. Sen sijaan sekä jalostuksessa että erityisesti alkutuotannossa työskentelevät osallistuivat vähiten. Jalostuksen aloilla toimivien osallistumisaste on kuitenkin kasvanut eniten. Vuonna 1980 jalostusaloilla työskentelevistä osallistui 16 % alan työvoimasta. Vuonna 1990 vastaava osuus oli 35 %.

Pääkaupunkiseutulaiset ovat muita useammin ammattiin tai työhönsä liittyvillä kursseilla. Heistä 54 %:lla oli vuonna 1990 tällaisia aikuisopintoja. Tavallista aktiivisempia ovat myös Pohjois-Suomen asukkaat.

Vähiten ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuvat Väli-Suomessa asuvat, joista 38 %:lla oli vuonna 1990 ammattiin tai työhönsä liittyviä aikuisopintoja (liitetaulukko 31).

Ammatillinen aikuisopiskelu on suosittu kaupungeissa ja taajaan asutuissa kunnissa kuin maaseudulla.

Pääkaupunkiseudulla ja Pohjois-Suomessa asuvat ottivat vuonna 1980 hieman muita useammin osaa ammattiin tai työhönsä liittyvään aikuiskoulutukseen. Vuonna 1990 näillä alueilla asuvat osallistuivat edelleen muualla asuvia aktiivisemmin ammatillisiin aikuisopintoihin. Osallistumiserot muuhun maahan nähden ovat kymmenen vuoden aikana entisestään kasvaneet.

Taulukko 15.

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen eri alueiden sosioekonomisten ryhmien mukaan vuonna 1990

Alue	Ylempi toimi- henkilö	Alempi toimi- henkilö	Työn- tekijä	Koko työvoima
	%	%	%	%
Pääkaupunkiseutu	69,1	59,7	37,0	54,2
Muu Etelä-Suomi	75,8	58,2	25,7	42,8
Väli-Suomi	71,4	58,3	23,0	38,3
Pohjois-Suomi	76,5	64,0	26,1	46,7
Koko maa	72,9	59,2	26,5	44,3

Pääkaupunkiseudulla oli ylempiä toimihenkilöitä 131 500, alempia toimihenkilöitä 184 100, työntekijöitä 110 000 ja koko työvoimaa 253 400.

Muussa Etelä-Suomessa oli ylempiä toimihenkilöitä 159 300, alempia toimihenkilöitä 371 600, työntekijöitä 417 400 ja koko työvoimaa 468 400.

Väli-Suomessa oli ylempiä toimihenkilöitä 68 100, alempia toimihenkilöitä 195 700, työntekijöitä 226 800 ja koko työvoimaa 239 600.

Pohjois-Suomessa oli ylempiä toimihenkilöitä 44 800, alempia toimihenkilöitä 92 100, työntekijöitä 108 500 ja koko työvoimaa 132 000.

Koko maassa oli ylempiä toimihenkilöitä 403 700, alempia toimihenkilöitä 843 500, työntekijöitä 862 700 ja koko työvoimaa 1 093 400.

Alueellisia eroja vertailtaessa on kuitenkin syytä muistaa niiden rakenteelliset erot. Esimerkiksi Väli-Suomessa maatalousyrittäjien osuus on tavanomaista korkeampi, kun taas pääkaupunkiseudulla on runsaasti hyvinkouluutettuja ylempää toimihenkilöasemassa olevia palkansaajia. Jos osallistumista tarkastellaan sosioekonomisten ryhmien sisällä, eivät Väli-Suomessa asuvat olekaan passiivisimpia (taulukko 15).

Ylempistä toimihenkilöistä vähiten osallistuvatkin pääkaupunkiseudun ylempät toimihenkilöt. Alemmista toimihenkilöistäkin vähiten osallistuvat muualla Etelä-Suomessa asuvat, joskin Väli-Suomen asukkaiden osallistuminen on lähes yhtä heikkoa. Sen sijaan Väli-Suomessa asuvat työntekijät ottavat muita heikommin osaa ammattiin tai työhönsä liittyvään koulutukseen.

8.2 Ammatillisen aikuiskoulutuksen syyt ja aloite

Työtehtävien muuttuminen ja kehittyminen edellyttää usein koulutukseen hakeutumista. Vuonna 1990 ammatillista aikuiskoulutusta saaneista 71 % mainitsi sen yhdeksi syyksi opiskelulle. Muiden syiden merkitys on jo selvästi vähäisempi. Työnantajan määräyksestä tai velvoitteesta opiskeli 30 % ammatillista aikuiskoulutusta saaneista, 15 %:lla syyt liittyivät itsensä kehittämiseen ja urakehitykseen (taulukko 16).

Ammatillisia aikuisopintoja suorittavista 59 % teki päätöksen koulutukseen hakeutumisesta itse. Kuitenkin lähes yhtä monella (58 %) työnantaja on ensisijaisesti vaikuttanut päätökseen koulutukseen hakeutumisesta.

Työtehtävien muuttuminen ja kehittyminen näkyy kouluttautumispaineena erityisesti keski-ikäisillä. 30 – 44-vuotiaat ammatillisilla

Taulukko 16.
Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisen syy ja aloite sukupuolen mukaan vuonna 1990

Syy ja aloite	Syy/aloitteen ilmoittaneita osallistuneista työvoimasta ammatilliseen aikuiskoulutukseen		
	Miehistä %	Naisista %	Yhteensä %
Syy:			
Työtehtävät edellyttivät	68,2	73,1	70,7
Työnantaja velvoitti/ määräsi	32,9	26,8	29,8
Itsensä kehittäminen, urakehitys	12,2	17,7	15,0
Muu syy	3,5	3,1	3,3
Aloite:			
Oma	54,8	62,4	58,7
Työnantajan	61,0	54,9	57,9
Aloite tuli muualta	3,0	3,5	3,2

Mukana vain työvoimaan kuuluvat. Sama henkilö on voinut mainita yhden tai useamman syy koulutukseen hakeutumiseensa. Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneita oli vuonna 1990 yhteensä 1 093 400, joista miehiä oli 536 300 ja naisia 557 100.

aikuisopintoja harjoittavat ilmoittivat muita useammin opiskelunsa syyksi juuri sen, että työtehtävät edellyttävät kouluttautumista (liitetaulukko 32). Työnantajan määräyksestä koulutukseen menivät keskimääräistä useammin iäkkäämmät aikuisopiskelijat. Nuorilla itsensä kehittämiseen liittyvät motiivit korostuivat enemmän kuin vanhemmillä ikäryhmillä.

Naisilla on miehiä useammin syynä kouluttautumiseensa se, että työtehtävät edellyttävät tai että he haluavat kehittää itseään tai edetä urallaan. Miehillä puolestaan työnantajan määräys on useammin kuin naisilla vaikuttimena koulutukseen. Tämä heijastuu siihen, että miehet saavat naisia useammin aloitteen hakeutua aikuiskoulutukseen työnantajalta. Naiset tekevät aloitteen useimmiten itse (taulukko 16).

Korkeasti koulutetuilla tai hyvässä sosiaalisessa asemassa olevilla aikuiskoulutettavilla työtehtävien muutos ja itsensä kehittäminen ovat tavallista useammin syynä opiskelulle. Tosin aikuisopiskelevat maatalousyrittäjät ottavat selvästi muita useammin osaa koulutukseen kehittääkseen itseään (liitetaulukko 32). Ne, joilla opiskelumotiivina on työtehtävien muutos tai itsensä kehittäminen ja urakehitys, tekevät päätöksen koulutukseen hakeutumisesta yleensä itse (liitetaulukko 33).

Koulutukseen hakeutuminen työnantajan velvoitteesta on yhtä yleistä hyvän pohjakoulutuksen saaneilla kuin heikommin koulutetuilla. Siitä huolimatta korkeamman pohjakoulutuksen saaneet tekevät opiskelupäätöksen usein itse, kun taas vähemmän koulutetuilla aloitteentekijänä on tavallista useammin työnantaja (liitetaulukot 32 ja 33). Tämä heijastuu mm. siten, että aikuis-koulutettavat työntekijät osallistuvat aikuis-koulutukseen työnantajan määräyksestä useammin kuin muut ryhmät.

8.3 Ammatillisen lisäkoulutuksen vaikutus

69 % vastaajista ilmoitti, että oli työelämään siirtymisensä jälkeen ollut ammattiin tai työhön liittyvillä kursseilla. Koulutusta saaneita pyydettiin arvioimaan, minkälaisia vaikutuksia koulutuksella oli ollut.

Suurin osa (82 %) ammattiin liittyvää koulutusta saaneista katsoo, että oli selvinnyt työtehtävistään paremmin koulutuksen jälkeen (kuvio 18). Jonkin verran koetaan opinnoilla olevan vaikutusta myös ammatilliseen liikkuvuuteen. Joka viides koulutuksessa ollut ilmoitti, että oli koulutuksen ansiosta siirtynyt toisiin tehtäviin ja joka kolmas, että oli koulutuksen ansiosta saanut vaativampia tehtäviä. Noin joka viides vastaaja ilmoitti saaneensa suoritettujen opintojensa vuoksi vakituisen työpaikan.

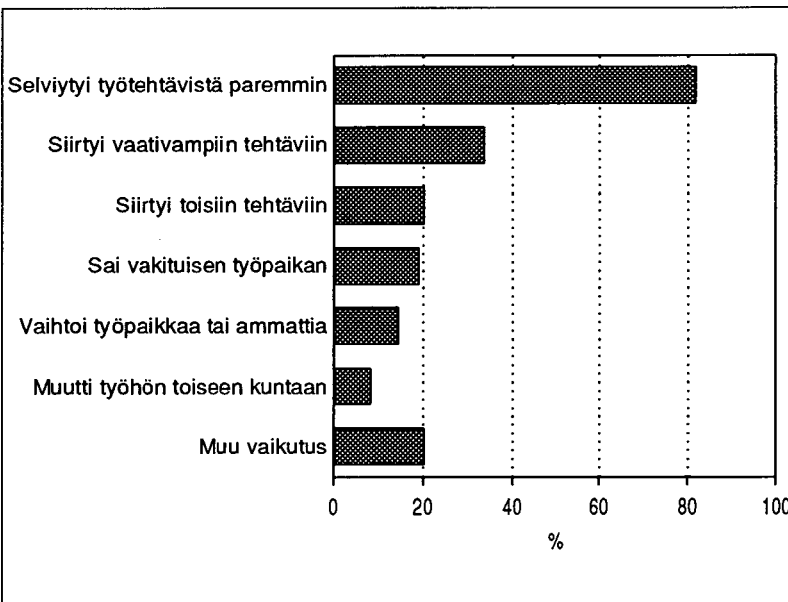
Koulutuksella koetaan harvemmin olevan vaikutusta ammatista toiseen tai työpaikasta toiseen siirtymiseen. Noin 14 % koulutusta saaneista ilmoitti vaihtaneensa työpaikkaa tai ammattia ja 8 % muuttaneensa työhön toiseen kuntaan koulutuksen seurauksena.

Joka viides ammattiin liittyvää koulutusta saanut kertoi koulutuksella olleen myös muita vaikutuksia. Jotkut ilmoittivat saa-

neensa koulutuksen vuoksi palkankorotuksen. Useimmiten kuitenkin painotettiin koulutuksen työmotivaatiota parantavia ja viihtyvyyttä ja virkistystä lisääviä vaikutuksia.

Urakehitykseen liittyviä vaikutuksia oli eniten 30 – 44-vuotiailla (liitetaulukko 34). Nuoremmilla koulutus merkitsi muita useammin vakituisen työpaikan saamista. Yli 44-vuotiailla koulutus on lisännyt selviytymistä työtehtävistä.

Miehet ja naiset kokevat koulutuksen vaikutukset eri tavoin. Ensinnäkin miehet ilmoittivat naisia useammin, että opiskelu oli edistänyt liikkuvuutta ja työuralla etenemistä. Vaikka koulutuksesta voi todella olla erilaisia seuraamuksia miehille kuin naisille, heijastunevat myös erilaiset asenteet kokemuksiin. Miehet näyttävät arvostavan koulutuksen tuottamaa taloudellista ja ammatillista hyötyä enemmän kuin naiset. Tämä todettiin myös tarkasteltaessa syitä, jotka herättävät tarvetta tai kiinnostusta ryhtyä opiskelemaan. Naiset odottavat miehiä useammin koulutuksen antavan virkistystä, vaihtelua, uusia ajatuksia ja toimintatapoja sekä kehittävän persoonallisuutta ja lisäävän työmotivaatiota.

Kuvio 18.
Ammatilliseen aikuiskoulutukseen (koko elämän aikana) osallistumisen vaikutukset

Eniten naisten ja miesten ilmoittamat koulutuksen vaikutukset eroavat kokemuksissa vaativampien tehtävien saamisessa. 39 % miehistä ilmoitti, että oli siirtynyt koulutuksen ansiosta vaativampiin tehtäviin, naisista näin koki vain 28 %.

Ammatillisella lisäkoulutuksella ilmoitettiin olleen työuraan liittyviä vaikutuksia sitä vähemmän mitä pidempi oli vastaajan yleisivistävä pohjakoulutus (liitetaulukko 35).

Sama tilanne tulee esille, kun tarkastellaan vastanneita ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan (liitetaulukko 36). Henkilöt, joilla ei ollut lainkaan ammatillista pohjakoulutusta ja toisaalta henkilöt, joilla oli pitkä ammatillinen pohjakoulutus (korkeakoulututkinnon suorittaneet) ilmoittivat muita ryhmiä vähemmän koulutuksella olleen työuralla etenemiseen tai työtehtävissä suoriutumiseen liittyviä vaikutuksia. Vailla ammatillista koulutusta olevien osalta tämä voi olla seurausta siitä, että saatu ammatillinen lisäkoulutus on ollut useimmiten luonteeltaan lyhyttä eikä ole sellaisenaan riittänyt lisäämään liikkuvuutta työssä. Hyvinkoulutettujen osalta lisäkoulutuksella taas ei liene liikkuvuuteen kovin suurta vaikutusta sen vuoksi, että ylempien virkojen muodolliset pätevyysvaatimukset merkitsevät etenemisessä ja tehtävistä suoriutumisessa enemmän kuin ammatettiin liittyvä työssääoloaikana hankittu lisäkoulutus.

Muut yrittäjät kuin maatalousyrittäjät kokivat saamallaan ammatillisella koulutuksella olleen vaikutusta työssä selviämiseen ja työssä liikkuvuuteen enemmän kuin muut ryhmät. Myös ylemmät toimihenkilöt ilmoittivat tämänäyttöisiä koulutuksen seuraamuksia keskimääräistä enemmän (liitetaulukko 37).

Koulutuksen vaikutukset koettiin maan eri osissa hieman toisistaan poikkeavalla tavalla. Pääkaupunkiseudulla asuvat katsoivat muun maan asukkaita useammin, että he olivat koulutuksen vaikutuksesta selvinneet paremmin työtehtävistään, olivat siirtyneet

toisiin tai vaativampiin tehtäviin tai vaihtaneet työpaikkaa tai ammattia. Pohjois-Suomessa asuvat ilmoittivat taas muun maan asukkaita useammin, että he olivat koulutuksen ansiosta muuttaneet työhön toiseen kuntaan tai saaneet vakituisen työpaikan (liitetaulukko 38).

Maaseutumaisissa kunnissa asuvat kertoivat muita useammin hyötynensä koulutuksesta selviämällä koulutuksen jälkeen paremmin työtehtävistään. Samoin maaseudulla asuvista 11 % ilmoitti muuttaneensa työhön toiseen kuntaan koulutuksen vaikutuksesta. Samansuuruinen osuus oli taajamaisten kuntien asukkailla. Sen sijaan kaupunkimaisissa kunnissa osuus oli viisi prosenttiyksikköä alhaisempi.

Alkutuotannossa työskentelevät ilmoittivat muita harvemmin koko elämän aikana saadun ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikuttaneen heidän työhönsä tai ammattiin (liitetaulukko 39). Palvelualoilla toimivat kokivat selviytyvänsä työtehtävistään paremmin koulutusta saatuaan. Jossain määrin koulutus on merkinnyt myös urakehitystä eli siirtymistä vaativampiin tai toisiin työtehtäviin tai työpaikan tai ammatin vaihtoa. Tavallista useammin koulutus on palvelualoilla työskenteleville merkinnyt myös vakituisen työpaikan saamista.

Jalostuselinkeinojen parissa toimivat ammatillista aikuiskoulutusta saaneet pitivät muita useammin koulutuksen myönteisinä vaikutuksina siirtymistä vaativampiin työtehtäviin. Heidän urakehityksensä näkyy myös siinä, että tavallista useampi vaihtoi työpaikkaa tai ammattia koulutuksensa seurauksena.

Tutkimushetkellä jo työelämän ulkopuolelle siirtyneillä, aiemmin työvoimaan kuuluneilla, saatu ammatillinen aikuiskoulutus oli tuolloin merkinnyt työtehtävistä selviytymisen helpottumista ja vakituisen työpaikan saamista. Aikaisemmin ammatillinen aikuiskoulutus onkin ollut nykyistä enemmän epävarman työpaikan jatkuvuuden varmistamista.

8.4 Koulutuksen merkitys työuralla

Suurin osa työvoimaan kuuluvista (73 %) oli sitä mieltä, että koulutuksesta on ollut apua työssä. 22 % katsoi, että koulutuksesta on ollut apua erittäin paljon. Naiset antavat koulutukselle suuremman merkityksen kuin miehet (taulukko 17).

Nuoret suhtautuvat vanhempia kriittisemmin koulutuksen hyötyyn. Osittain tämä johtuu siitä, että nuoremmilla ei ole ainakaan työtehtäviin liittyvää koulutusta kertynyt siinä määrin kuin vanhemmilla. Yleensä he ovat ehtineet hankkia vain yleissivistävää koulutusta. Työvoimaan kuuluvista alle 25-vuotiaista neljäsosa oli sitä mieltä, että kaikesta saadusta koulutuksesta on ollut apua työssä vain melko vähän tai ei lainkaan. Tämä osuus on seitsemän prosenttiyksikköä keskimääräistä enemmän. Varsin suurena koulutuksen merkityksen näkevät keski-ikäiset sekä vanhimmat ikäryhmät (liitetaulukko 40).

Ne, joilla on vähiten pohjakoulutusta, kertovat koulutuksesta olleen vain melko vähän tai ei juuri lainkaan apua työssä. Vaikutus on voimakkaampi ammatillisen kuin yleissivistävän pohjakoulutuksen osalta; 60 % korkeintaan ammatillisen kurssin käyneistä vastaajista katsoi kaikesta koulutuksesta olleen paljon apua työssä. Kaikkein eniten apua koulutuksesta kokevat saavansa opistotasaisen ammatillisen tutkinnon suorittaneet. Korkeakoulututkinnon suorittaneet ovat hieman kriittisempiä, vaikka hekin suhtautuvat koulutuksen antamaan apuun merkittävästi keskimääräistä myönteisemmin.

Taulukko 17.

Kaiken koko elämän aikana saadun koulutuksen vaikutus vastaajan työhön vuonna 1990

Koulutuksesta on apua työssä	Mies %	Nainen %	Yhteensä %
Erittäin paljon	20,2	23,9	21,9
Melko paljon	50,9	51,9	51,4
Melko vähän	12,0	10,4	11,3
Ei juuri lainkaan	7,1	6,3	6,7
Tieto puuttuu/EOS	9,8	7,5	8,7
Yhteensä %	100,0	100,0	100,0
Koko työvoima	1 304 700	1 164 000	2 468 700

Vähiten koulutuksesta on ollut apua työntekijöille ja maatalousyrittäjille ja eniten toimihenkilöille. Tyytyväisimpiä koulutuksen tuottamaan hyötyyn ovat palvelualan ammateissa toimivat, joista 81 % ilmoitti kaikesta saadusta koulutuksesta olleen apua työssä. Tyytymättömiä olivat jalostusaloilla työskentelevät eli pääasiassa teollisuuden ja rakennusalan ammateissa toimivat, joista neljäsosa katsoi, ettei koulutuksesta ole juurikaan ollut mitään apua tai merkitys on ollut vähäinen (liitetaulukko 40).

Pääkaupunkiseudulla asuvat ovat saaneet koulutuksesta apua eniten ja Väli-Suomen asukkaat vähiten. Maaseutumaisten kuntien asukkaat kokevat koulutuksen auttavan työssä vähemmän kuin muunlaisissa kunnissa asuvat.

8.5 Ammatillisen lisäkoulutuksen tarve

Yli puolet (53 %) työvoimaan kuuluvista eli 1,3 miljoonaa ihmistä tarvitsee oman ilmoituksensa mukaan lisää ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta. Kymmenen vuotta aikaisemmin lisäkoulutusta ilmoitti tarvitsevansa 43 % työssä käyneistä.

Vuoden 1990 tutkimuksessa kysymys oli laajempi eikä siinä rajoitettu pelkästään nykyisiä työtehtäviä koskevaan lisäkoulutustarpeeseen, vaan haluttiin saada selville kaikenlainen ammattitaitoa kehittävän tai uraa edistävän koulutuksen tarve.

Koska kysymykset ovat sisällöltään ja muotoilultaan toisistaan poikkeavat, ei tulos luotettavasti osoita, että työvoiman kokema koulutustarve todella olisi kymmenessä vuodessa lisääntynyt.

Työvoimaan kuuluvista hieman yli puolet eli vajaa 1,4 miljoonaa ihmistä katsoi, että lisäkoulutuksella olisi apua heidän urakehitykselleen.

Eniten ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta tarvitsevat 30 – 34-vuotiaat. Heistä 64 % koki koulutustarvetta (liitetaulukko 41). Vanhimmissa työssä olevista ikäryhmästä (55 – 64-vuotiaista), joka on siis myös toiminut työelämässä pisimpään, koulutustarvetta koki vain joka neljäs.

Nuorista alle 25-vuotiaista suurin osa piti lisäkoulutusta oman urakehityksensä kannalta tärkeänä (liitetaulukko 42). Sen sijaan vanhimmissa ikäryhmissä ei lisäkoulutuksella uskottu olevan kovinkaan suurta merkitystä urakehitykseen.

Sen lisäksi, että naiset opiskelevat miehiä enemmän, he ilmoittavat tarvitsevansa ammatillista lisäkoulutusta useammin kuin miehet. Niin ikään he uskovat lisäkoulutuksen auttavan pääsemään eteenpäin omalla työtai ammattuurallaan useammin kuin miehet (liitetaulukot 41 ja 42).

Koulutustarpeen kokeminen on selvästi riippuvaista henkilön koulutustaustasta ja sosioekonomisesta asemasta samalla tavoin kuin koulutukseen osallistuminenkin. Mitä pidempi yleissivistävä pohjakoulutus ja ammatillinen peruskoulutus henkilöllä on, sitä varmemmin hän ilmoittaa kokevansa ammattitaitoa kehittävän tai uraa edistävän koulutuksen tarvetta. Korkeakoulututkinnon suorittaneista lisäkoulutusta ilmoitti tarvitsevansa 73 %, kun korkeintaan ammattikurssein käyneistä 41 % tunsivat tarvitsevansa koulutusta lisää (liitetaulukko 41).

Sen sijaan omaan urakehitykseen eivät korkeakoulututkinnon suorittaneet usko lisäkoulutuksella olevan niin paljon merkitystä. Opisto- ja koulutason ammatillisen tutkinnon suorittaneet uskoivat eniten lisäkoulutuksen vaikuttavan heidän työuraansa (liitetaulukko 42).

Ylemmät toimihenkilöt mainitsivat muita useammin tarvitsevansa lisää ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta. Keskimääräistä enemmän koulutusta tarvitsevat myös alemmat toimihenkilöt ja muut yrittäjät kuin maatalousyrittäjät. Alemmat toimihenkilöt uskoivat muita useammin lisäkoulutuksen auttavan heitä työuralla eteenpäin. Vähiten lisäkoulutukseen uskoivat maatalousyrittäjät (liitetaulukot 41 ja 42).

Pohjakoulutuksen ja sosioekonomisen aseman aiheuttamat erot koulutustarpeen suhteen heijastuvat siihen, miten eri alueet eroavat asukkaitensa ilmoittaman koulutustarpeen suhteen. Väestön koulutus- ja työvoimarakenteesta johtuen pääkaupunkiseudulla ja kaupunkimaisissa kunnissa asuvat ilmoittavat muita enemmän ammattitaitoa kehittävän tai uraa edistävän koulutuksen tarvetta. He myös uskovat muita useammin lisäkoulutuksen vaikuttavan positiivisesti heidän uraansa.

On ilmeistä, että tietyissä tehtävissä koetaan koulutuksesta olevan hyötyä selvästi vähemmän kuin esimerkiksi työkokemuksesta. Eri elinkeinoaloilla on selviä eroja ilmoitetun lisäkoulutustarpeen suhteen. Eniten lisäkoulutusta ilmoittavat tarvitsevansa palvelualoilla toimivat (liitetaulukko 41). He katsovat lisäkoulutuksen merkitsevän nousua omalla työurallaan. Vähiten lisäkoulutustarvetta kokevat maa- ja metsätaloudessa työskentelevät, heistä ilmoitti koulutusta tarvitsevansa 40 %. Koulutuksella ei kuitenkaan uskota olevan vaikutusta työ- tai ammattuuralle; 55 % ei uskonut sillä olevan juuri mitään merkitystä omaan urakehitykseensä.

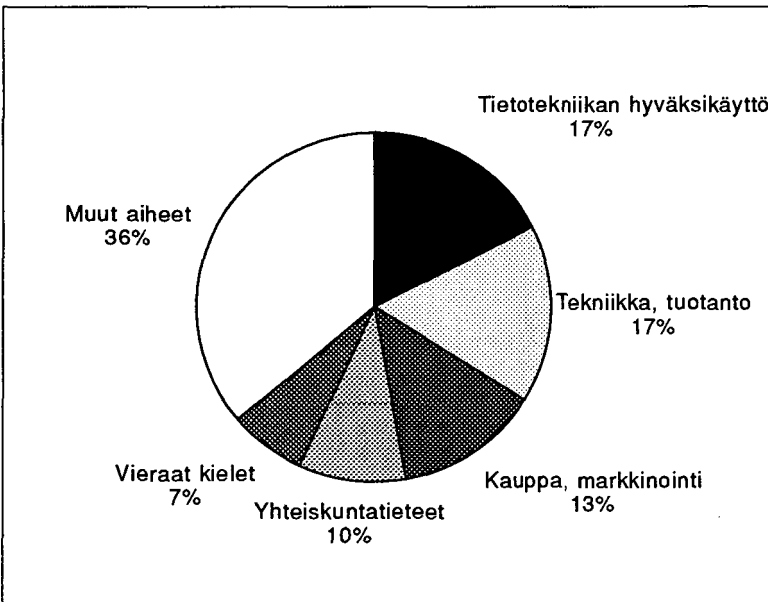
Tulos noudattelee varsin selvästi henkilön saaman pohjakoulutuksen määrää siten, että mitä pidemmän peruskoulutuksen on saanut, sitä enemmän kokee tarvitsevansa lisää koulutusta. Vähiten koulutusta saaneet eivät koe tarvetta täydentää puutteellista koulutustaan siinä mitassa kuin voisi kuvitella. Palvelu-aloilla työskentelevät ovat saaneet ammatillista peruskoulutusta eniten ja myös tarvitsevat lisäkoulutusta eniten. Vaikka alkutuotannon toimialoilla työskentelevät ovat saaneet kaikilla muilla elinkeinoaloilla toimiviin nähden vähiten koulutusta, he kokevat kaik-

kein vähiten tarvitsevansa koulutusta lisää ja pitävät lisäkoulutuksen vaikutusta vähäisenä.

Ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta tarvitsevat enemmän ne, jotka ovat joskus aikuiskoulutukseen osallistuneet kuin koulutukseen osallistumattomat. 57 % aikuiskoulutukseen osallistuneista ilmoitti tarvitsevansa koulutusta lisää, aikuiskoulutukseen osallistumattomista 25 % (liitetaulukko 41).

Eniten tarvitaan atk- ja tietotekniikan koulutusta (kuvio 19). 17 % lisäkoulutusta halunneista ilmoitti tarvitsevansa atk-alan lisäoppia. Seuraavaksi eniten tarvitaan koulutusta tekniikan, tuotannon ja rakentamisen alalla (17 %) ja kaupan, markkinoinnin ja liiketalouden alalla (13 %).

Atk-koulutusta tarvitaan kaikilla toimialoilla. Niin ikään sosioekonomisesta asemasta riippumatta tietotekniikan hyväksikäyttöön liittyvää koulutusta pidettiin tärkeänä. Tietotekniikan koulutusta kaipaavat sekä miehet että naiset yhtä paljon; miehistä atk-koulutusta ilmoitti tarvitsevansa 17 %, naisista 18 %.

Kuvio 19.
Työvoimaan kuuluvien lisäkoulutustarve koulutuksen sisällön mukaan vuonna 1990

Muuten naiset ja miehet kokevat lisäkoulutustarvetta varsin erilaisissa asioissa. Tähän vaikuttaa tietysti se, että naiset ja miehet toimivat eri toimialoilla. Miehiä toimii eniten teollisuudessa, rakennusalailla sekä kaupan, maatalouden ja kuljetusalojen piirissä. Naiset puolestaan työskentelevät useimmin terveys- ja sosiaalipalvelujen, teollisuuden, kaupan, koulutuksen ja tutkimuksen sekä maatalouden toimialoilla.

Miehet tarvitsevat lisäkoulutusta selvästi eniten tekniikan alalla, 27 % miehistä ilmoitti tarvitsevansa tekniikan alan lisäoppia. Seuraavaksi tulevat atk- ja tietotekniikka sekä kauppa ja markkinointi. Naiset ilmoittivat useimmiten atk:n, seuraavaksi kaupan, markkinoinnin ja liiketalouden, seuraavaksi terveydenhuollon ja sosiaalityön ja yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet. 7 % henkilöistä, jotka ilmoittivat tarvitsevansa lisää ammattitaitoaan kehittävää koulutusta, katsoi tarvitsevansa koulutusta vieraisissa kielissä, osuus oli sama sekä miehillä että naisilla.

8.6 Henkilöstökoulutus ja omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus

Jos opiskelu on tapahtunut kokonaan työajalla ja työnantaja on rahoittanut koko koulutuksen, on se kokonaan työnantajan kustantamaa koulutusta. Jos työnantaja on joko rahoittanut opinnot (osittain tai kokonaan) tai opiskeluun on voitu käyttää työaika, mutta henkilö on myös itse osallistunut kustannuksiin (esim. maksamalla itse osan tai rahoittamalla kustannuksiaan muulla tuella tai käyttämällä opintoihinsa omaa vapaa-aikansa, palkatonta lomaa tai opintovapaata), lasketaan saatu koulutus osittain työnantajan tukemaksi koulutukseksi. Koulutusta, joka on joko osittain tai kokonaan työnantajan tukemaa, sanotaan henkilöstökoulutukseksi.

Jos sen sijaan henkilö on ottanut osaa sellaiseen ammattiin tai työhönsä liittyvään koulutukseen, johon ei ole käytetty työaika ja jonka kustannuksiin työnantaja ei ole osallistunut, lasketaan se täysin omaehtoiseksi ammatilliseksi aikuiskoulutukseksi.

8.6.1 Henkilöstökoulutus

Palkansaajista lähes puolet (970 000 henkilöä) sai vuonna 1990 henkilöstökoulutusta. Työnantaja kustansi kaikkiaan 768 000 hengen koulutuksen kokonaan ja opiskelu tapahtui työajalla. Määrä vastaa 38 % 18 – 73-vuotiaista palkansaajista. Osittain työnan-

tajan tukemaan aikuisopiskeluun otti osaa 17 % palkansaajista eli 338 000 ihmistä. Osalla palkansaajista (136 000:lla) on sekä kokonaan että osittain työnantajan tukemaa aikuiskoulutusta.

Palkansaajat käyttivät vuonna 1990 yhteensä keskimäärin 7 päivää henkilöstökoulutukseen (mediaani).

Taulukko 18.
Henkilöstökoulutukseen ja omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumispäivät vuonna 1990

Osallistumispäiviä	Henkilöstökoulutus	Omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus
	%	%
1 päivä	6,3	1,9
2 – 5 päivää	35,1	15,2
6 – 10 päivää	21,7	18,2
11 – 20 päivää	19,0	26,3
Yli 20 päivää	17,5	37,8
Tieto puuttuu/ei osaa sanoa	0,4	0,6
Yhteensä %	100,0	100,0
Osallistujia	969 900	141 600
Osallistumispäiviä osallistujaa kohden ¹⁾	7	14
Osallistumispäiviä kaikkiaan	14 471 200	4 779 500

¹⁾ Osallistumispäiviä osallistujaa kohden: keskimääräistä osallistumispäivien määrää laskettaessa on käytetty mediaania, koska osallistumispäivien jakautuma on vino.

Korkeintaan yhden arkiviikon verran opintoihin käytti 41 % palkansaajista. Kuitenkin vielä vajaa viidennes kulutti aikuisopintoihinsa yli 20 päivää. Kaiken kaikkiaan henkilöstökoulutukseen käytettiin vuonna 1990 yli 14 miljoonaa osallistuspäivää (taulukko 18).

Aktiivisimpia ovat 35 – 44-vuotiaat palkansaajat, joista yli puolet oli vuonna 1990 henkilöstökoulutuksessa (liitetaulukko 43). Heillä koulutus on tavallista useammin työnantajan kokonaan tukemaa. Sen sijaan 30 – 34-vuotiaat ottavat muita useammin osaa työhönsä liittyvien opintojen kustannuksiin tai käyttävät niihin omaa aikaansa (liitetaulukko 44).

Heikointa henkilöstökoulutukseen osallistuminen oli nuorimmilla. Toisaalta myös vanhimpien ikäryhmien osallistuminen oli tavallista vähäisempää (liitetaulukko 43).

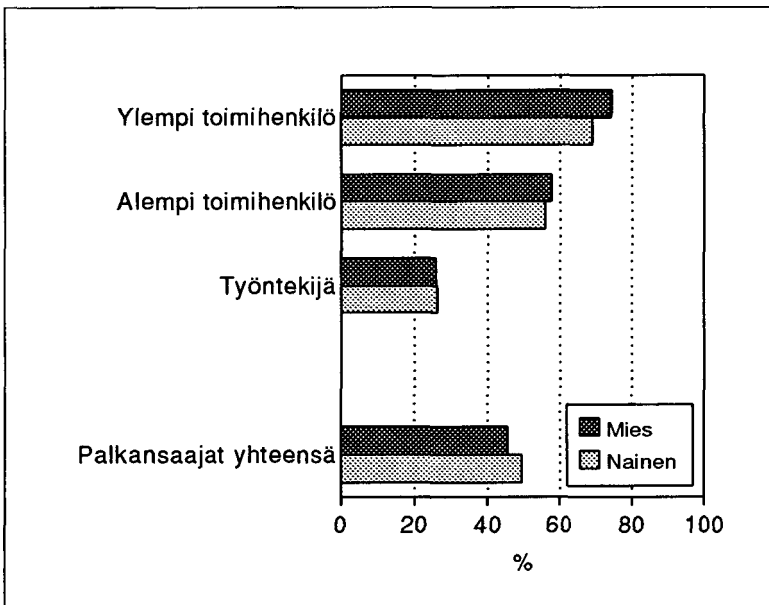
Naiset osallistuvat henkilöstökoulutukseen hieman useammin kuin miehet. Tosin kokonaan työnantajan kustantamia opintoja oli miehillä hieman enemmän kuin naisilla (liitetaulukko 44). Sosioekonomisten ryhmien sisällä sukupuolten väliset erot ovat kuitenkin aivan päinvastaiset (kuvio 20). Työntekijäryhmiä lukuunottamatta ovatkin miehet aktiivisempia osallistujia kuin naiset.

Työntekijäryhmissäkin he osallistuvat josta-kuinkin yhtä usein kuin naiset.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen kohdalla tilanne oli paljolti samanlainen (ks.s. 40 ja kuvio 16, s. 41). Koko palkansaajaväestön osalta naisten suhteellisesti suurempi osanotto henkilöstökoulutukseen selittyykin samalla tavoin kuin ammatillisen aikuiskoulutuksen kohdalla. Naiset ovat suurena enemmistönä alemmissa toimihenkilöissä (kaksi kolmasosaa on naisia). Kun lähes puolet henkilöstökoulutusta saavista on alempia toimihenkilöitä, nousee tällaista koulutusta saavien naisten määrä koko palkansaajaväestössä suuremmaksi kuin miesten.

Henkilöstökoulutus on selvästi suuntautunut hyvinkoulutetuille. Kun korkeakoulutuksen suorittaneista palkansaajista 76 % otti vuonna 1990 osaa henkilöstökoulutukseen, niin korkeintaan ammatillisen kurssin käyneistä osallistui 32 % (liitetaulukko 43). Koulutuksen kasautuminen näkyy siinä, että ylemmistä toimihenkilöistä lähes kolme neljäsosaa sai henkilöstökoulutusta ja työntekijöistä vain runsas neljäsosa.

Toimialan mukaan henkilöstökoulutus on muita enemmän palveluelinkeinoissa toimivien opintoja. Heikointa osallistuminen on jalostusaloilla työskentelevien keskuudessa.

Kuvio 20.
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen palkansaajaryhmittäin sukupuolen mukaan vuonna 1990

Taulukko 19.
Palkansaajien henkilöstökoulutukseen käyttämä aika ja rahoitus sukupuolen mukaan vuonna 1990

Aika ja rahoitus	Miehistä	Naisista	Palkansaajista yhteensä
	%	%	%
Aika:			
Palkallista työaikaa	97,7	91,0	94,2
Omaa aikaansa	27,3	32,8	30,2
Rahoitus:			
Työnantaja osallistui	99,1	98,4	98,7
Osallistui itse kust.	12,4	16,4	14,5

Osuus kaikista 18 – 73-vuotiaista palkansaajista. Samalla henkilöllä voi olla useita kursseja, joista osaan hän on voinut käyttää omaa aikaansa/rahoitusta ja osaan työaikaa/työnantaja osallistunut kustannuksiin.

Vuonna 1990 henkilöstökoulutukseen osallistui 969 900 palkansaajaa, joista miehiä oli 468 800 ja naisia 501 100. Palkansaajia oli yhteensä 2 044 900, joista miehiä oli 1 032 500 ja naisia 1 012 400.

Henkilöstökoulutus on tavallista useammin keskittynyt pääkaupunkiseudulle ja kaupunkimaisiin kuntiin (liitetaulukko 43). Pääkaupunkiseudulla saatu koulutus on lisäksi tavallista useammin työnantajan kokonaan kustantamaa aikuisopiskelua (liitetaulukko 44). Tosin myös Pohjois-Suomessa osallistumisaktiivisuus henkilöstökoulutukseen on tavallista korkeampi. Heikointa se on Väli-Suomessa, mihin osaltaan vaikuttaa alueen erilainen väestörakenne (liitetaulukko 43).

Merkittävää on, että henkilöstökoulutukseen osallistuneista naisista 33 % ja miehistä 27 % käytti opintoihinsa myös omaa vapaa-aikaansa. Lisäksi naisista 16 % ja miehistä 12 % rahoitti itse henkilöstökoulutukseen liittyviä aikuisopintojaan (taulukko 19).

Naiset ovatkin osallistuneet miehiä ahkerammin työnantajan osittain tukemaan koulutukseen (liitetaulukko 44). Naisten suurempi valmius rahoittaa myös itse työhön liittyviä opintoja selittyy osaltaan sillä, että heillä opintojen motiivina on miehiä useammin itsensä kehittämiseen liittyvät syyt. He

ovat myös aloitteellisempia oman koulutuksensa suhteen (vrt. ammatillinen aikuiskoulutus s. 43).

8.6.2 Omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus

Melkoinen joukko palkansaajia (142 000) ottaa vuosittain osaa ammattiin tai työhönsä liittyvään aikuiskoulutukseen kokonaan ilman työnantajan tukea. Prosentuaalisesti heitä on vain 7 % palkansaajista, mutta koulutuspäivien määrä henkilöä kohden (14 päivää) on kaksinkertainen henkilöstökoulutukseen verrattuna (taulukko 18).

Omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneista palkansaajista 38 %:lla oli vuonna 1990 osallistumispäiviä yhteensä yli 20. Henkilöstökoulutukseen osallistuneista vastaava osallistumispäivien määrä oli 18 %:lla. Kaiken kaikkiaan omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen käytettiin lähes 5 miljoonaa osallistumispäivää.

Omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta suosivat eniten 45 - 54-vuotiaat ja 35 - 44-vuotiaat (liitetaulukko 43). Naiset ottavat selvästi miehiä useammin osaa tällaisiin aikuisopintoihin. Lisäksi he käyttävät opintoihinsa enemmän aikaa kuin miehet; naisilla omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumispäiviä oli vuonna 1990 keskimäärin 16,5, kun miehillä niitä oli 12.

Kuten henkilöstökoulutus niin myös omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus on hyvinkoulutettujen lisäopintoja. Esimerkiksi korkeakoulututkinnon suorittaneista 14 %:lla oli vuonna 1990 tällaisia aikuisopintoja. Korkeintaan ammatillisen kurssin suorittaneista vain 5 %:lla (liitetaulukko 43)

Alueellisesti on merkittävää se, että Väli-Suomessa asuvat näyttäisivät olevan hieman muita ahkerampia omaehtoisiin aikuisopintoihin osallistujia.

9 Muu koulutus ja opetus

9.1 Koulujärjestelmäkoulutus

Osa aikuisikäisistä opiskelee myös koulujärjestelmän puitteissa ns. nuorisoasteen koulutuksessa. Tässä tutkimuksessa koulujärjestelmän nuorisoasteen koulutusta ei ole laskettu aikuiskoulutukseksi (koulujärjestelmän aikuissovellutukset kylläkin; ks. luku 1).

Koulujärjestelmäkoulutukseen osallistui vuonna 1990 noin 310 000 aikuista (taulukko 20). Lähes puolet (144 000) tästä joukosta opiskeli ammatillisten oppilaitosten nuorisoasteen koulutuksessa, 115 000 eli kolmisen prosenttia aikuisväestöstä suoritti korkeakoulun perus- tai jatkotutkintoa.

Taulukko 20.
Aikuisten opiskelu koulujärjestelmässä sukupuolen mukaan vuonna 1990

Sukupuoli	Koulujärjestelmäkoulutuksessa %
Miehiä	45,5
Naisia	54,5
Yhteensä %	100,0
Osallistujia	310 000

Naisten ja miesten osallistumisen määrässä ei ole suuria eroja, opiskelijoista oli vuonna 1990 naisia 55 %.

9.2 Autokoulu

Kansa- ja peruskoulun jälkeen väestön parhaiten tuntema koulutusmuoto on autokoulu. Kolme neljästä suomalaisesta eli 2,6 miljoonaa henkeä on käynyt autokoulua. Vaikka

autokoulua käydäänkin aikuisiällä, tarkastellaan siihen osallistumista tässä yhteydessä erillään muusta aikuiskoulutuksesta.

Taulukko 21.
Aikuisten opiskelu autokoulussa vuonna 1990 ja elämänsä aikana iän ja sukupuolen mukaan

Ikä ja sukupuoli	Viimeisten 12 kuukauden aikana	Joskus aikaisemmin	Ei ole ollut autokoulussa	Yhteensä	Koko väestö
	%	%	%	%	
Ikä					
18-19	37,2	47,2	15,6	100,0	121 400
20-29	3,0	85,2	11,8	100,0	732 400
30-44	1,5	84,5	14,0	100,0	1 222 400
45-73	0,4	58,1	41,5	100,0	1 477 000 ¹⁾
Sukupuoli					
Mies	2,1	86,4	11,5	100,0	1 737 200
Nainen	3,1	58,9	38,0	100,0	1 816 000
Koko väestö	2,6	72,4	25,0	100,0	3 553 200

¹⁾ Ikäryhmässä 45 - 73-vuotiaat on 2 500 henkeä, joilta tieto puuttuu. Heistä miehiä on 1 200 ja naisia 1 300.

Tutkimuksen mukaan vuonna 1990 autokoulussa oli noin 92 000 aikuista. Luku sisältää myös pelkän kirjallisen kokeen suorittaneet. Suomen Autokoululiiton mukaan ovat opiskelijoiden lukumäärät viime aikoina pudonneet. Sekä teoriakurssit että ajoharjoittelun autokoulussa suorittaneita on vuositasolla noin 50 000.

Autokoulu käydään pääsääntöisesti nuorella iällä, keskimäärin 20-vuoden iässä. Yli 44-

vuotiaista 42 % ei ole käynyt autokoulua, kun 20 – 29-vuotiaista vain 12 % on jättänyt autokoulun käymättä (taulukko 21).

Autokouluopiskelijat ovat edelleen useammin miehiä kuin naisia, vaikkakin vuonna 1990 naisia oli hieman enemmän kuin miehiä. Kuitenkin aikuisikäisistä miehistä vain 12 % ei ole koskaan ollut autokoulussa. Naisista puolestaan 38 % ei ole käynyt autokoulua.

9.3 Television ja radion opetusohjelmat

Radion ja television opetusohjelmasarjoja seuraa säännöllisesti 2 % aikuisväestöstä eli noin 82 000 henkeä. Epäsäännöllinen ohjelmasarjojen kuulijakunta lienee huomattavasti korkeampi. Tarkkoja lukuja opiskelijamääristä ei ole selvillä, mutta on muistettava, että suuri osa muiden oppilaitosten koulutuksesta perustuu opetusohjelmasarjojen seuraamiseen. Esimerkiksi hyvin suuri osa kansalais- ja työväenopistojen kieltenopetuksesta tukeutuu radion ja television kieliohjelmiin.

Opetusohjelmia seuraamalla vuosittain opiskelevien määrä näyttäisi vuoteen 1980 verrattuna huomattavasti pienentyneen. Vuonna 1980 peräti 12 % haastatelluista ilmoitti seuraavansa säännöllisesti jotakin opetusohjelmasarjaa. Ero selittyy ainakin osaksi vuosien 1980 ja 1990 kysymysten erilaisesta muotoilusta. Vuonna 1990 edellytettiin yhteensä vähintään kuuden tunnin **opiskelua**, kun vuonna 1980 puhuttiin vain säännöllisestä sarjan seuraamisesta.

Tekniikan kehitys on kymmenessä vuodessa antanut yhä useammalle mahdollisuuden nauhoittaa opetusohjelmia. Ohjelmien seuraaminen ei edellytä television ääressä istumista silloin, kun ohjelma lähetetään.

Osaltaan opetusohjelmien tarjonta on vuoteen 1980 verrattuna supistunut. Opetusohjelmasarjat kohdistuvat nykyisin yhä erikoistuneimmille kohderyhmille. Aiemmin tarjonta kohdistui suuremmille ryhmille johtuen yhteiskunnassa tapahtuvista rakenteellisista muutoksista, esimerkiksi kielten opetuksen lisääntymisestä peruskoulussa.

Tällä hetkellä tyypillisiä opetusohjelmasarjoja ovat kieliohjelmat. Yleisradion mukaan radio lähetti vuonna 1991 yhteensä 142 tuntia ja televisio 58 tuntia kieliohjelmia (Yle, kieliohjelmat 10/91).

Opetusohjelmien avulla opiskeleva on keskimäärin 41-vuotias. Naiset opiskelevat tällä tavoin useammin kuin miehet.

Koska opetusohjelmien välityksellä opiskelevien määrä vuonna 1990 on varsin pieni, tarkastellaan koko elämän aikana opetusohjelmia seuranneita. Koko aikuisväestöstä heitä oli 8 % (taulukko 22).

Opetusohjelmien seuraaminen kasvaa pohjakoulutuksen lisääntymisen myötä. Kun kansakoulun suorittaneista 6 % oli joskus elämänsä aikana opiskellut television tai radion opetusohjelmien välityksellä, niin lukion suorittaneista sarjoja seurasi 12 %.

Pohjakoulutuksen vaikutus näkyy vielä selvemmin, kun tarkastellaan opiskelijoiden ammatillista pohjakoulutusta. Kouluttamattomista oli opiskellut television tai radion välityksellä noin 6 %, kun korkeakoulutuksen suorittaneista opiskelleiden osuus on 16 % (taulukko 22).

Säännöllisesti opetusohjelmia seuraavat eniten toimihenkilöt. Ylemmistä toimihenkilöistä lähes 15 % ja alemmista toimihenkilöistä noin 11 % on opiskellut tv:n tai radion välityksellä. Maatalousyrittäjistä oli opiskellut tällä tavoin 3 % sekä muista yrittäjistä ja työntekijöistä molemmista ryhmistä 5 %.

Taulukko 22.

Radion ja television opetusohjelmasarjojen säännöllinen seuraaminen (opiskelu) sukupuolen mukaan vuonna 1990

Taustamuuttujat	On seurannut joskus elämänsä aikana	Ei ole koskaan seurannut	Yhteensä	Koko väestö
	%	%	%	
Sukupuoli				
Mies	4,6	95,4	100,0	1 738 400
Nainen	10,6	89,4	100,0	1 817 300
Ammatillinen pohjakoulutus				
Ei ammatillista koulutusta tai ammatillinen kurssi	5,9	94,1	100,0	1 846 200
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	8,0	92,0	100,0	917 000
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	8,7	91,3	100,0	512 300
Korkeakoulututkinto	16,4	83,6	100,0	280 200
Sosioekonominen asema				
Maatalousyrittäjä	3,0	97,0	100,0	162 700
Muu yrittäjä	4,6	95,4	100,0	191 800
Ylempi toimihenkilö	14,6	85,4	100,0	403 700
Alempi toimihenkilö	10,7	89,3	100,0	843 500
Työntekijä	4,7	95,3	100,0	862 700
Opiskelija	4,7	95,3	100,0	246 300
Eläkeläinen	6,8	93,2	100,0	735 500
Muu/tuntematon	6,2	93,8	100,0	109 500
Koko väestö	7,7	92,3	100,0	3 555 700

9.4 Itseohjautuva opiskelu

Erikseen järjestetyn aikuiskoulutuksen lisäksi melkoinen joukko ihmisiä hankkii tietoja ja taitoja opiskelemalla itsekseen tai yhdessä työtovereiden tai tuttavien kanssa. Joka viides aikuinen eli yli 600 000 ihmistä opiskelee tällä tavoin ilman erityistä järjestettyä opetusta tai opastusta.

Itsekseen opiskelevista enemmistö on miehiä. Miehistä opiskelee tällä tavoin 23 %, naisista 15 % (taulukko 23).

Tulos on samansuuntainen kuin Lena Borgströmin itseohjautuvaa opiskelua Ruotsissa tarkastelevan väitöskirjan tulokset (Borgström, 1988). Borgström tutki väestön osallistumista itseohjautuvaan opiskeluun käyttäen apuna kysymystä, joka oli sisällytetty Ruotsin tilastokeskuksen elinoloja kartoittavaan tutkimukseen. Tutkimuksen mukaan 14 % ruotsalaisista opiskeli itsekseen vuoden aikana oppiakseen jotain uutta. Borgströmin käyttämää kysymyksen mallia pidettiin pohjana tämän tutkimuksen itseopiskelua koskevan kysymyksen muotoilussa.

Seuraavassa tarkastellaan itseohjautuvaa opiskelua sen mukaan, onko sitä harrastettu vapaa-ajalla vai työajalla. Työajalla tapahtunutta itseopiskelua tarkastellaan työvoimaan kuuluvien osalta.

Taulukko 23.
Itseohjautuva opiskelu sukupuolen mukaan vuonna 1990

Sukupuoli	Opiskeli %	Ei opiskellut %	Yhteensä %	Koko väestö ¹⁾
Mies	22,9	77,1	100,0	1 612 400
Nainen	15,3	84,7	100,0	1 676 600
Koko väestö	19,0	81,0	100,0	3 289 000

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat. Lisäksi tieto puuttuu 3 700 hengeltä, joista miehiä on 2 500 ja naisia 1 200.

9.4.1 Vapaa-ajalla tapahtuva itseopiskelu

16 % aikuisväestöstä käyttää vapaa-aikaansa itseopiskeluun. Itsekseen vapaa-ajalla tapahtuva opiskelu vähenee iän myötä. Aktiivisimmin tietoja ja taitoja hankkivat ominpäin 30 – 34-vuotiaat sekä 25 – 29-vuotiaat (liitetaulukko 45).

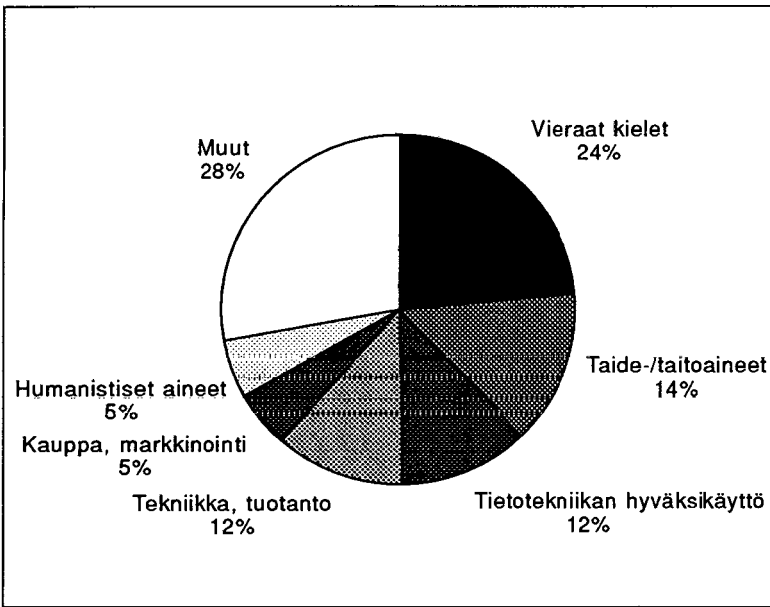
Vapaa-ajan itseopiskelu on yleisempää miesten kuin naisten keskuudessa. Miehistä opiskelee itsekseen vapaa-aikana 19 % ja naisista 13 %.

Vapaa-ajalla tapahtuva itseohjautuva opiskelu on selvästi riippuvaista henkilön pohjakoulutuksen pituudesta. Mitä pidempi on henkilön yleissivistävä ja ammatillinen pohjakoulutus sitä todennäköisempää on, että hän opiskelee vapaa-aikana itsekseen. Korkeakoulututkinnon suorittaneista 36 % kartutti tietoaan ja taitojaan itsekseen ilman erikseen järjestettyä opiskelua (liitetaulukko 45).

Tällainen opiskelu on erityisesti ylempien toimihenkilöiden harrastus. Kolmasosa heistä opiskelee itsekseen vapaa-aikana. Keskimääräistä enemmän opiskelevat tällä tavoin myös muut yrittäjät kuin maatalousyrittäjät (24 % opiskelee) sekä alemmat toimihenkilöt (19 %).

Pääkaupunkiseudulla ja Pohjois-Suomessa on itseopiskelu yleisempää kuin muualla maassa. Kaupunkimaisissa kunnissa opiskelu ominpäin on suositumpaa kuin muissa kunnissa (liitetaulukko 45).

Kuvio 21.
Vapaa-ajalla tapahtuva
itseohjautuva opiskelu sisällön
mukaan vuonna 1990

Vapaa-aikana harjoitettavan itseopiskelun avulla hankittiin eniten tietoja tai taitoja vieraissa kielissä, joita opiskeli 24 % tällaisia opintoja harjoittavista (kuvio 21).

Seuraavaksi eniten harrastettiin taide- ja taitoaineita, tietotekniikkaa, tekniikkaan, tuotantoon ja rakentamiseen liittyviä asioita sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteitä.

Opiskeluaiheet vaihtelivat sukupuolen mukaan, vaikkakin kielten opiskelu oli molemmilla sukupuolilla suosituinta. Miehet opiskelivat seuraavaksi eniten tekniikkaan ja atk-tekniikkaan liittyviä asioita, kun taas naisilla vieraiden kielten jälkeen seuraavaksi suosituimpia olivat taide- ja taitoaineiden sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden aiheet.

9.4.2 Työajalla tapahtuva itseopiskelu

Lähes joka kymmenes työvoimaan kuuluva henkilö eli yhteensä runsas 200 000 henkeä

opiskelee muodollisen koulutuksen (kurssimaisen, järjestetyn tms.) ulkopuolella itseksensä tai työtovereiden kanssa työaikana.

Työaikaa itseopiskeluun käytti miehistä 11 % ja naisista 6 % (liitetaulukko 45).

Työajalla itseksensä tietojään ja taitojaan kartuttavat aktiivisimmin 25 – 29- sekä 35 – 44-vuotiaat. Vähiten ominpäin opiskelevat yli 54-vuotiaat.

Kuten vapaa-ajalla tapahtuvassa itseopiskelussa, niin myös työaikana itseksensä opiskelussa ahkerimpia ovat hyvän pohjakoulutuksen saaneet ja hyvässä sosiaalisessa asemassa olevat.

Lukion tai ylioppilastutkinnon suorittaneista 13 % opiskelee itseksensä työaikana, kun vähiten yleissivistävää koulutusta saaneiden opiskeluosuus on vajaa 7 %. Ammatillisen pohjakoulutuksen osalta erot ovat vielä selvemmät. Kun esimerkiksi korkeakoulututkinnon suorittaneista opiskelee itseksensä työssä 16 %, on vastaava osuus vähiten koulutetuilla 5 % (liitetaulukko 45).

Ylemmistä toimihenkilöistä käyttää 16 % työaikaan itseopiskeluun, työntekijöistä vain noin 5 %. Yrittäjien osalta ei tuloksia voi pitää kovin luotettavina ensinnäkin tapausten vähäisyyden vuoksi ja toisaalta siksi, että yrittäjät ovat voineet mieltää työajan ja vapaa-ajan erot eri tavoin riippuen yrittäjätyön luonteesta.

Työssään ominpäin opintoja harjoittavien määrä vaihtelee maan eri osien välillä seuraten melko selvästi eri alueiden elinkeinorakennetta. Pääkaupunkiseudulla on työssä tapahtuva itseopiskelu yleisintä. Myös muun Etelä-Suomen kaupunkimaisissa kunnissa ja Pohjois-Suomen kaupunkimaisissa ja maaseutumaisissa kunnissa osuus on yli keskimääräisen osallistumisosuuden. Väli-Suomen kuntien asukkaat opiskelevat itsekseen työaikana keskimääräistä vähemmän, ainoastaan Väli-Suomen taajaan asuttujen kuntien asukkaat harjoittavat työajan itseopiskelua yli keskimääräisen tason (liitetaulukko 45).

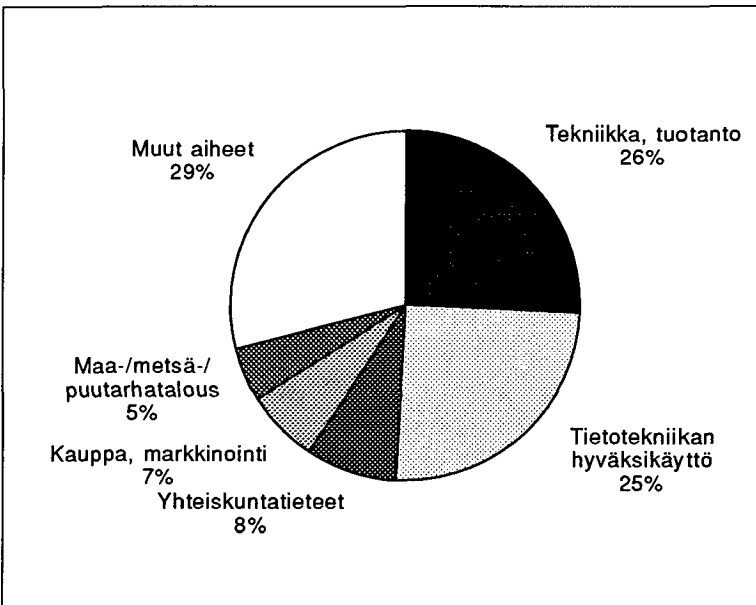
Eniten työssä opiskellaan itsekseen tekniikkaan, tuotantoon ja rakentamiseen liittyviä

aiheita (26 % tällä tavoin opiskelleista) sekä tietotekniikan hyväksikäyttöä (25 %) (kuvio 22).

Seuraavaksi eniten itseopiskelulla hankitaan tietoja yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden (8 %) sekä kaupan ja markkinoinnin aloilta (7 %).

Miehet harjoittavat työajan itseopiskelua eniten tekniikan ja atk:n aloilla. Miesten itseopiskeluaiheista 35 % liittyy tekniikkaan, tuotantoon tai rakentamiseen ja 22 % atk- ja tietotekniikkaan. Naisten työajan itseopiskelusta 32 % liittyy atk- ja tietotekniikkaan.

Työhön liittyvänä itseopiskeluna voidaan pitää myös ammattikirjallisuuden seuranta. Kun palkansaajilta kysyttiin, seuraavatko he säännöllisesti erilaisia ammattijulkaisuja, peräti 82 % ilmoitti seuraavansa joko ay-lehdistöä, alansa muuta ammattilehdistöä tai alansa ammattikirjallisuutta. Alansa ammattikirjallisuutta ilmoitti seuraavansa säännöllisesti 46 % palkansaajista.

Kuvio 22.
Työajalla tapahtuva itseohjautuva opiskelu sisällön mukaan vuonna 1990

10 Johtopäätökset

Yhteiskuntarakenteen muutos heijastuu ehkä selkeimmin työelämässä. 1980-luvun loppupuolella muutos näkyi mm. siten, että Suomessa saattoi samalla alueella esiintyä sekä työttömyyttä että työvoimapulaa. Yritykset tarvitsivat koulutettua työvoimaa, kun taas kouluttamattomalla työvoimalla ei ollut kysyntää.

Tätä tutkimusraporttia julkistettaessa tilanne on jälleen muuttunut. Taloudellinen lama on Suomessa syvimmillään. Työttömyysluvut ovat ennätyskorkeita. Uutena piirteenä on korkeasti koulutettujen työttömyys.

Koulutusta pidetään yhtenä tärkeimmistä keinoista sovittaa työvoiman kysyntää ja tarjontaa (mm. Valtioneuvoston periaatepäätös 5.3.1987; Lehtisalo ja Haavio 1988). On toivottu, että aikuisia uudelleen- ja lisäkouluttamalla voidaan pohjakoulutuseroja tasata ja sitä kautta turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti ja estää työttömyyden kasvua.

Vaikka monet uskovatkin aikuiskoulutuksen mahdollisuuksiin helpottaa sopeutumongelmia, näyttää taloudellinen lama iskevän ensin juuri koulutustarjontaan. Kun menoja on supistettava, koulutuskustannuksista on "helppo" vähentää.

Valtionhallinnossa uusi tulosvastuuseen pyrkivä järjestelmä aiheuttaa muutoksia koulutusjärjestelmässä. Valtionavut pienenevät tai poistuvat vähitellen. Tämä merkitsee maksujen korotuksia. Vaikka yksittäinen kansalainen ei kaikkia maksuja joutuisi itse maksamaan, vaikuttanee koulutuksen kysyntä ja koulutuksen ostajan ostovoima koulutustarjontaan. Valtion koulutussuunnittelussa tämä tulisi ottaa mahdollisimman tarkkaan huomioon, sillä muussa tapauksessa koulutus suuntautuu aloille ja ammattiryhmille, jotka ovat yhteiskunnan kannalta tuottavimpia.

Heikossa taloudellisessa tilanteessa vähän koulutettujen, huonosti "tuottavien" asema saattaa koulutuksen osalta edelleen heiketä.

Koulutuksen muuttuessa yhä enemmän maksulliseksi yksityisten yritysten henkilöstökoulutus suuntautunee tuottaville ammattiryhmille. Jos näin käy, saattaa se yhä syventää kouluttamattomien ja korkeasti koulutettujen osallistumiseroja aikuiskoulutuksessa. Tällöin vähän koulutettujen koulutustason nostaminen jää yhä enemmän valtion vastuulle.

Aikuiskoulutus on edelleen hyvinkoulutettujen lisäopintoja työuralla etenemisen toivossa. Osallistumiserot eivät juurikaan ole pienentyneet vuodesta 1980, pikemminkin päinvastoin.

Opintososiaalisten etujen kohentaminen saattaa lisätä heikommassa sosiaalisessa asemassa olevien osallistumishalukkuutta aikuiskoulutukseen (vrt. esim. Lundquist 1989). Kuitenkin esimerkiksi opintotuki suuntautuu pääasiassa pitkäkestoiseen opiskeluun, jonka osuus koko aikuiskoulutuksesta on melko pieni. Vaikka erilaisia opintososiaalisia tukimuotoja kehitelläänkin, ei niillä kyetä kovinkaan paljon lisäämään opiskeluhalukkuutta.

Eri työtehtävien erilaiset vaatimustasot heijastuvat opiskelumotivaatioonkin. Jos työ on yksinkertaista eikä siihen liity urakehitystä tai työkiertoa, ei voida olettaa opintohalujakaan esiintyvän.

Näiden tekijöiden ohella henkilökohtaiset tekijät vaikuttavat osallistumishaluun. Jos peruskoulutustaso on heikko, ei kiinnostusta jatko-opintoihin tunnu löytyvän siinä määrin kuin pidemmälle koulutetuilla.

Vaikka voidaankin perustellusti esittää kysymys, missä määrin koulutuspoliittisilla toimenpiteillä kyetään puuttumaan yhteiskunnan rakenteellisiin eroihin, on aikuiskoulutusmahdollisuuksia kehitettävä. Koulutushalukkuutta väestöstä löytyy, jos edellytyksiä parannetaan. Näille itsensä ja ammattitaidon kehittämistä kiinnostuneille tulee luoda entistä paremmat edellytykset aikuisiän opintojen harjoittamiseen.

Koulutushalukkuus näkyy selvästi tällä hetkellä, jolloin yhä useampi on työttömänä. Aikuisopintojen taloudellista tukea ollaan kuitenkin leikkaamassa, kun päinvastoin tukea pitäisi lisätä, jotta edes koulutushalukasta väestönsaa voitaisiin lisä- ja uudelleen kouluttaa.

Aikuiskoulutuksen valikoitumisesta huolimatta olisi koulutushalukkuutta pyrittävä lisäämään myös niiden keskuudessa, jotka eivät koulutukseen ole vielä osallistuneet. Opintososiaalisten etujen kohentamisen ja työn laadun parantamisen lisäksi olisi pohdittava oppimis- ja opetusmenetelmien kehittämistä.

Valtioneuvosto teki jo vuonna 1978 päätöksen ns. jatkuvan koulutuksen kehittämistä. Asia ei kuitenkaan ole juuri edennyt keskusteluja ja muistioita pidemmälle. Nyt olisikin ryhdyttävä käytännön toimiin jatkuvan koulutuksen kehittämiseksi. Yhtäjaksoinen opiskelu jossakin oppilaitoksessa ei aikuisia juurikaan kiinnosta. Aikuisten kouluttamisessa ja opiskelussa olisi myös suunnittelijoiden päästävä eroon "koulumaisesta" ajattelusta. Oppia voi muutenkin kuin "koulunpenkillä" istuen.

11 Käsitteet ja luokitukset

Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutus määritellään koulutusta antavan organisaation kautta (lomakkeen kysymys 7). Aikuiskoulutukseksi on laskettu seuraavat koulutusmuodot: iltalukiot ja luki-
on iltalinjat, oppisopimuskoulutus, työvoimaviranomaisten työllisyyskoulutus, ammatillisten oppilaitosten aikuiskoulutus, kansanopistojen tai kansankorkeakoulujen perusoppijakson muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus ja näiden laitosten lyhytkurssit, musiikkioppilaitosten musiikkikouluasteeseen sisältyvä aikuisosasto, urheiluopistojen muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus, ammatilliset pätevyystutkinnot, korkeakoulujen ammatilliset täydennyskoulutuskurssit, korkeakoulujen erilliset arvosanat ja avoin korkeakouluopetus, kesäyliopistot, kansalais- ja työväenopistot, kielikoulut ja -opistot, kirjepistot, tanssikoulut ja -opistot, konekirjoituskoulut, opintokeskusten opintokerhot ja kurssit, järjestöjen, liittojen ja yhdistysten järjestämä koulutus, työnantajan työpaikalla, omassa koulutusyksikössä tai muissa koulutustiloissa järjestämä koulutus, erillisissä täydennyskoulutusyksiköissä annettu koulutus, konferenssit, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet sekä muu aikuiskoulutukseksi erikseen laskettava koulutus. Autokoulujen opiskelua sekä radion ja television opetusohjelmien seuraamista on tässä yhteydessä tarkasteltu erillään varsinaisesta aikuiskoulutuksesta.

Koulujärjestelmäkoulutus

Koulujärjestelmäkoulutukseksi luetaan pääsääntöisesti nuorille tarkoitettu koulutus lukioiden, ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Myös kansanopistojen, musiikkioppilaitosten ja urheiluopistojen tutkintoon johtavat ammatillisen kelpoisuuden tuottavat koulutukset lasketaan tähän mukaan. Korkeakoulujen jatkokoulutus (tutkijakoulutus) lasketaan koulujärjestelmään kuuluvaksi.

Muu koulutus

Tutkimuksessa on tätä käsitettä käytetty aikuisten opiskelusta autokoulussa ja radion ja television opetusohjelmia seuraamalla sekä itseohjautuvasta opiskelusta.

Itseohjautuva opiskelu

Erikseen järjestetyn, muodollisen koulutuksen ulkopuolella tapahtuva opiskelu. Opiskelu voi olla varsin vapaamuotoista yksikseen tai työtovereiden tai tuttavien kanssa tapahtuvaa. Oleellista on uuden asian (tiedon tai taidon) opiskelu muutoin kuin muodollisessa koulutuksessa.

Ammatillinen aikuiskoulutus

Määrittely perustuu vastaajan omaan näemykseen eli jos henkilö kokee saadun aikuiskoulutuskurssin tai aikuiskoulutustilaisuuden liittyneen työhön tai ammattiinsa, on se laskettu ammatilliseksi aikuiskoulutukseksi.

Yleissivistävä, yhteiskunnallinen, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvä aikuiskoulutus

Määrittely perustuu vastaajan omaan näemykseen. Jos haastatellun mielestä saatu aikuiskoulutus liittyy muuhun kuin työhön tai ammattiin, esimerkiksi luottamustehtäviin työpaikalla tai muualla, yhteiskunnallisiin tai muihin harrastuksiin tai yleissivistäviin aiheisiin (mm. peruskoulu- tai lukio-opintoihin) lasketaan se yleissivistäväksi, yhteiskunnalliseksi, luottamustehtäviin tai harrastuksiin liittyväksi aikuiskoulutukseksi.

Henkilöstökoulutus

Henkilöstökoulutuksella tarkoitetaan työnantajan joko osittain tai kokonaan kustantamaa mitä tahansa aikuiskoulutusta. Koulutukseen osallistumiseen on voitu käyttää työaikaa.

Kokonaan työnantajan kustantama koulutus

Työnantajan työajalla kustantama kaikki sellainen koulutus, johon ei ole käytetty omaa vapaa- tai loma-aikaa ja jonka kustannukset työnantaja on rahoittanut kokonaan.

Osittain työnantajan tukema koulutus

Kaikki sellainen koulutus, jonka kustannuksiin työnantaja on osallistunut tai koulutus tai sen osa on tapahtunut työajalla. Koulutukseen on käytetty myös omaa vapaa-/loma-aikaa tai opintovapaata ja/tai palkansaaja on itse osallistunut opintojensa kustannuksiin.

Täysin omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus

Kaikki sellainen ammattiin tai työhön liittyvä aikuiskoulutus, jonka kustannuksiin työnantaja ei ole osallistunut eikä siihen ole käytetty työaikaa.

Osallistumispäivä

Osallistumispäivien määrä tarkoittaa niiden päivien yhteenlaskettua määrää, jolloin henkilö on ollut koulutuksessa, ei koulutuksen tai kurssin kokonaisuudesta. Koulutukseen osallistumispäiväksi lasketaan vähintään 6 tunnin opiskelu. Opiskelu on voinut tapahtua myös lyhyemmissä jaksoissa.

Ammatillinen peruskoulutus

Aikuisten ammatillisella peruskoulutuksella tarkoitetaan tutkintoon johtavaa koulutusta, joka antaa muodollisen pätevyyden johonkin ammattiin (tai koulutusammattiin). Oppisopimuskoulutus lasketaan ammatilliseksi peruskoulutukseksi. Työllisyyskoulutus voi olla peruskoulutusta, mikäli se johtaa tutkintoon. Muussa tapauksessa se lasketaan ammatilliseksi lisäkoulutukseksi.

Ammatillinen lisäkoulutus

Ammatilliseksi lisäkoulutukseksi katsotaan ammattitaitoa ylläpitävä ja kehittävä täydennyskoulutus sekä aikaisempaa vaativampiin tehtäviin valmentava ja muodollista pätevyyttä lisäävä jatkokoulutus.

Ei-ammatillinen koulutus

Jos koulutus ei ole ammatillista peruskoulutusta eikä lisäkoulutusta. Koulutus on pääsääntöisesti yleissivistävää, yhteiskunnallista tai harrastuksiin liittyvää aikuisopiskelua.

Ammatillinen uudelleen koulutus

Jos koulutuksen tarkoituksena on ammatin vaihtaminen. Uudelleen koulutus valmentaa ammatillisen pohjakoulutuksen saaneen tai muutoin ammatin hankkineen henkilön siirtymään toiseen ammattiin. Sekä ammatillinen peruskoulutus että lisäkoulutus voivat olla uudelleen koulutusta. Niin ikään työllisyyskoulutus voi olla uudelleen koulutusta, jos kyseessä on valmentautuminen ammatin vaihtoon.

Koulutusmuodot

Erillinen aikuiskoulutus ja koulujärjestelmän aikuissovellutukset lasketaan tässä tutkimuksessa aikuiskoulutukseksi.

- Kansakoulu tai kansalaiskoulu (koulujärjestelmäkoulutus).
- Peruskoulu tai keskikoulu mukaan lukien yksityisoppilaat (koulujärjestelmäkoulutus).
- Lukio mukaan lukien yksityisoppilaat (koulujärjestelmäkoulutus).
- Iltakoulu eli iltalukiot, lukion iltalinjat, iltaoppikoulut, oppikoulun iltalinjat (koulujärjestelmän aikuissovellutus).
- Oppisopimuskoulutus (erillinen aikuiskoulutus).
- Työvoimaviranomaisten kustantamat työllisyyskurssit (erillinen aikuiskoulutus/koulujärjestelmän aikuissovellutus).
- Ammatillisten oppilaitosten peruskoulu- ja ylioppilasohjainen nuorisosaasteen koulutus (koulujärjestelmäkoulutus).
- Ammatillisten oppilaitosten erityisesti aikuisille järjestetty koulutus (koulujärjestelmän aikuissovellutus).
- Sotilasalan oppilaitos, kysytty vain miehiltä (koulujärjestelmäkoulutus).
- Kansanopiston tai kansankorkeakoulun perusoppijakson ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus (koulujärjestelmäkoulutus).
- Kansanopiston tai kansankorkeakoulun perusoppijakson muu koulutus (erillinen aikuiskoulutus).
- Kansanopiston tai kansankorkeakoulun lyhytkurssit (erillinen aikuiskoulutus).
- Konservatorion ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus tai musiikkikoulu tai -opisto, ei kuitenkaan aikuisosasto (koulujärjestelmäkoulutus).
- Musiikkioppilaitoksen musiikkikouluasteeseen sisältyvä aikuisosasto eli entinen kansankonservatorio-osasto (erillinen aikuiskoulutus).
- Urheiluopiston ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus (koulujärjestelmäkoulutus).
- Urheiluopiston muu koulutus (erillinen aikuiskoulutus).
- Ammatillisen pätevyystutkinnon koetilaisuudet (erillinen aikuiskoulutus).
- Korkeakoulun perustutkintoon tähtäävä koulutus (koulujärjestelmäkoulutus).
- Korkeakoulun jatkotutkintoon tähtäävä koulutus (koulujärjestelmäkoulutus). Tästä on opetusministeriön pyynnöstä kysytty kurssikohtaiset kysymykset. Tätä koulutusta ei kuitenkaan lasketa aikuiskoulutukseksi.
- Korkeakoulun ammatilliset täydennyskoulutuskurssit (koulujärjestelmän aikuissovellutus).
- Korkeakoulun erilliset arvosanat tai avoin korkeakoulu (koulujärjestelmän aikuissovellutus).
- Kesäyliopisto (koulujärjestelmän aikuissovellutus).
- Kansalais- ja työväenopisto (erillinen aikuiskoulutus).
- Kielikoulu ja -opisto (erillinen aikuiskoulutus).
- Kirjeopisto (erillinen aikuiskoulutus).
- Autokoulu (muu koulutus).
- Tanssikoulu ja -opisto (erillinen aikuiskoulutus).
- Konekirjoituskoulu (erillinen aikuiskoulutus).
- Opintokeskuksen opintokerhot ja kurssit (erillinen aikuiskoulutus).
- Jonkin järjestön, liiton tai yhdistyksen järjestämät kurssit (erillinen aikuiskoulutus).
- Työnantajan järjestämässä koulutuksessa työpaikalla, omassa koulutusyksikössä tai muissa koulutustiloissa (erillinen aikuiskoulutus).
- Erillinen täydennyskoulutusyksikkö (erillinen aikuiskoulutus).

- Opiskelu seuraamalla säännöllisesti radion tai television opetusohjelmasarjaa (muu koulutus).
- Osallistuminen konferensseihin, erillisiin seminaareihin ja muihin vastaaviin koulutustilaisuuksiin (erillinen aikuiskoulutus).
- Muu koulutus (erillinen aikuiskoulutus).

Koulutussisältö

Sisällön luokituksessa on käytetty Tilastokeskuksen kehittämää sisältöluokittelua:

- Peruskoulu- ja lukio-opinnot.
- Taide- ja taitoaineet kuten mm. musiikki, näyttämötaiteet, kuvataiteet, muotoilu, käden taidot, käsityöt, liikunta, urheilu, tanssi.
- Vieraat kielet (ruotsi ja muut pohjoismaiset kielet, englanti, saksa, ranska, venäjä, italia, espanja, kreikka, muut kielet).
- Humanistiset aineet (vieraita kieliä lukuunottamatta) eli historia, äidinkieli, kirjallisuus, uskonto, filosofia, musiikin historia, musiikkitiede, taide- ja teatterihistoria yms.
- Opetus, kasvatus ja koulutus. Lastentarhanopettajan työhön liittyvä koulutus luetaan tähän luokkaan, muu päivähoitoon liittyvä koulutus luetaan pääsääntöisesti luokkaan terveydenhuolto ja sosiaalityö.
- Kauppa, markkinointi ja liiketalous mukaanlukien mainonnan, laskentatoimen, toimistotyön, pankkityön yms. työn.
- Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet eli oikeus-, talous- ja sosiaalitieteet, psykologia, ihmissuhteet, viestintä, kirjastotyö, järjestökoulutus, henkinen työsuojelu.
- Johtaminen, esimiestaidot, yrittäjäkoulutus, työhön opastus, projektin ohjaus.
- Tietotekniikan hyväksikäyttö, tieto- ja tietoliikennetekniikka.
- Matematiikka ja luonnontieteet eli fysiikka, kemia, biologia, eläin- ja kasvitiede, geotieteet, ympäristötiede.

- Tekniikka, tuotanto, rakentaminen eli tekniikan perusteet ja uudet sovellutukset, valmistus, kunnossapito, sähköala, ergonomia.
- Kuljetus ja liikenne
- Terveydenhuolto ja sosiaalityö. Perhepäivähoitoon liittyvä koulutus luetaan pääsääntöisesti sosiaalityöhön.
- Maa-, metsä-, puutarha- ja kotieläintalous
- Palvelutyö, mm. majoitus, ravitseminen, kotitaloustyö, puhtaanapito, kauneudenhoito, liikuntapalvelut.
- Vartiointi-, suojelu- ja sotilastyö, väestönsuojelu.
- Muu sisältö. Tähän luetaan sisällöltään erittelemätön koulutus, joissa useita aihealueita (esim. eläkeläisluennot).

Liitetaulukoissa käytetyt taustamuuttujat:

Työvoima: työlliset (palkansaajat, yrittäjät ja maatalousyrittäjät sekä avustavat perheenjäsenet) ja työttömät.

Ikä: 31.12.1989 tilanne.

Sukupuoli.

Äidinkieli: Suomenkieliset ja muut. Muun kielisistä 95 % on ruotsinkielisiä.

Siviilisääty.

Korkein yleissivistävä pohjakoulutus: osa kansakoulua, kansa- tai kansalaiskoulu, osa keski- tai peruskoulua, keski- tai peruskoulu tai osa lukiota, lukio tai ylioppilastutkinto.

Korkein ammatillinen pohjakoulutus: ei ammatillista koulutusta tai ammatillinen kurssi (vähintään puoli vuotta kestänyt), koulutasoinen ammatillinen tutkinto, opistotasoinen ammatillinen tutkinto tai korkea-koulututkinto.

Sosioekonominen asema: Tilastokeskuksen Sosioekonomisen aseman luokitus 1989, Käsikirjoja 17. Maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, ylemmät toimihenkilöt, alemmat toimihenkilöt, työntekijät, opiskelijat, eläkeläiset ja muut.

Työpaikan toimiala: Tilastokeskuksen Toimialaluokitus 1988, Käsikirjoja Nro 4. Toimiala määräytyy toimipaikan tai työpaikan pääasiallisen toiminnan mukaan.

Suuraluejako:

Pääkaupunkiseutu:

Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit.

Muu Etelä-Suomi:

Muu Uudenmaan lääni, Turun ja Porin, Hämeen ja Kymen läänit sekä Ahvenanmaan maakunta.

Väli-Suomi:

Mikkelin, Pohjois-Karjalan, Kuopion, Keski-Suomen ja Vaasan läänit.

Pohjois-Suomi:

Oulun ja Lapin läänit.

Kuntamuoto: kaupungit ja maalaiskunnat.

Kuntaryhmittely: Tilastokeskuksen uusi kuntaryhmittely.

Kaupunkimaiset kunnat:

Kunnat, joissa väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. Niitä on yhteensä 59; 55 kaupunkia ja neljä muuta kuntaa.

Taajaan asutut kunnat:

Kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000, mutta alle 15 000. Tällaisia kuntia on yhteensä 50; kaupunkeja 19 ja muita kuntia 31.

Maaseutumaiset kunnat:

Kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000 sekä ne kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000. Tällaisia kuntia on yhteensä 351; 10 kaupunkia ja 341 muuta kuntaa.

Lähteet

- Borgström Lena:* Vuxnas kunskaps-sökande – en studie av självstyrt lärande. Brevskolan, Stockholm 1988.
- Havén Heikki ja Syvänperä Risto:* Aikuis-koulutukseen osallistuminen. Tilastokes-kuksen tutkimuksia 92. Helsinki 1983.
- Jatkuvan koulutuksen projektiryhmän muis-tio.* Opetusministeriön työryhmien muis-tioita 1986:1. Helsinki.
- Johnstone J. ja Rivera R.:* Volunteers for Learning: A Study of the Educational Pursuits of American Adults. Chicago: Aldine 1965.
- Kivinen Osmo, Rinne Risto ja Ahola Sakari:* Koulutuksen rajat ja rakenteet. Juva 1989.
- Komiteamietintö 1971: A 29.* Aikuiskoulu-tuskomitean I osamietintö. Helsinki.
- Komiteamietintö 1975: 28.* Aikuiskoulutus-komitean II osamietintö. Helsinki.
- Komiteamietintö 1988:28.* Väestön koulutus 2000. Koulutussuunnittelun neuvottelu-kunta. Helsinki.
- Koulutuksen tuottavuus.* Teollisuuden koulu-tusvaliokunta. Sarja A/11/1990. Tampere 1990.
- Koulutus ja tutkimus 1989:18.* Henkilöstö-koulutus 1982 – 1987. Tilastokeskus, Helsinki 1989.
- Koulutus ja tutkimus 1990:23.* Ammatillis-ten oppilaitosten aikuiskoulutus 1989. Ti-lastokeskus, Helsinki 1990.
- Koulutus ja tutkimus 1991:11.* Koulutus. Education in Finland 1991. Tilastokes-kus, Helsinki 1991.
- Koulutus ja tutkimus 1991:17.* Ammatil-listen oppilaitosten aikuiskoulutus 1990. Tilastokeskus, Helsinki 1991.
- Lehtisalo Liekki ja Haavio Matti:* Aikuisvä-estön koulutuksen tulevaisuudesta taus-toja ja tavoitteita. Opetusministeriön suunnittelusihteeristön keskustelu-muistioita 1/1988. Helsinki.
- Lehtonen Heikki ja Tuomisto Jukka:* Aikuis-koulutukseen osallistuminen. Teoreetti-nen prosessimalli. Tampereen yliopiston aikuiskasvatuksen laitoksen tutkimuksia ja selvityksiä 1/1972. Tampere.
- Lehtonen Heikki ja Tuomisto Jukka:* Aikuis-koulutus Suomessa: käsitykset ja käyttö. Tampereen yliopiston tutkimuslaitos, Tutkimuksia A 45/1973. Tampere.
- Lundquist Olof F.:* Studiestöd för vuxna. Utveckling, utnyttjande, utfall. Göteborg Studies in Educational Sciences 72. Göteborg 1989.
- Report on Participation in Continuing Edu-cation.* Programmes 1985. Education Science, Topical Issues 7/87, BMBW, Bonn.
- Uudistuva aikuiskoulutus.* Opetusministeriö, Helsinki 1989.
- Valtioneuvoston periaatepäätös ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoittamisen suunnit-teluperusteista.* Helsinki 1987.
- Valtioneuvoston päätös aikuiskoulutuksen suunnittelu- ja kehittämisperiaatteista.* Helsinki 1978.
- Yle, Language programs.* Facts & Figures. Kieliohjelmat 10/91. Helsinki.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1.
Viimeisin aikuiskoulutukseen osallistuminen taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttajat	Osallistunut viimeisten 12 kuukauden aikana		Osallistunut joskus aikaisemmin		Ei ole koskaan osallistunut		Koko väestö	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä								
18 – 24	204 552	42,7	155 688	32,5	119 147	24,9	479 387	100,0
25 – 29	206 900	55,4	137 036	36,7	29 554	7,9	373 491	100,0
30 – 34	209 127	55,4	152 844	40,5	15 411	4,1	377 382	100,0
35 – 44	481 846	57,0	293 654	34,8	69 519	8,2	845 019	100,0
45 – 54	291 068	47,9	245 609	40,4	70 762	11,6	607 439	100,0
55 – 73	173 827	19,9	485 597	55,6	213 554	24,5	872 978	100,0
Sukupuoli								
Mies	706 745	40,7	735 087	42,3	296 610	17,1	1 738 442	100,0
Nainen	860 576	47,4	735 341	40,5	221 338	12,2	1 817 254	100,0
Äidinkieli								
Suomi	1 490 619	44,5	1 367 648	40,8	493 481	14,7	3 351 748	100,0
Muu	76 702	37,6	102 779	50,4	24 467	12,0	203 948	100,0
Siviilisäätö								
Naimaton	435 911	42,2	393 449	38,1	204 363	19,8	1 033 723	100,0
Avoliitossa	955 957	47,1	843 839	41,6	227 732	11,2	2 027 528	100,0
Eronnut/asumuserossa	134 125	44,4	139 011	46,0	29 159	9,6	302 295	100,0
Leski	41 328	21,5	94 128	49,0	56 694	29,5	192 150	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus								
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	585 021	31,3	914 437	48,9	369 656	19,8	1 869 114	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	460 905	53,2	299 123	34,6	105 533	12,2	865 561	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	521 395	63,5	256 867	31,3	42 760	5,2	821 022	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus								
Ei ammatill. koul./ammattilinen kurssi	544 322	29,5	911 689	49,4	390 160	21,1	1 846 171	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	442 780	48,3	358 520	39,1	115 716	12,6	917 017	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	372 598	72,7	127 655	24,9	12 072	2,4	512 326	100,0
Korkeakoulututkinto	207 620	74,1	72 562	25,9	-	-	280 183	100,0
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjä	47 471	29,2	78 207	48,1	36 981	22,7	162 659	100,0
Muu yrittäjä	76 000	39,6	95 193	49,6	20 658	10,8	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	333 956	82,7	68 084	16,9	1 658	0,4	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	574 184	68,1	242 271	28,7	27 043	3,2	843 499	100,0
Työntekijä	290 427	33,7	414 081	48,0	158 173	18,3	862 680	100,0
Opiskelija	110 335	44,8	92 477	37,6	43 456	17,6	246 268	100,0
Eläkeläinen	109 238	14,9	421 281	57,3	205 020	27,9	735 539	100,0
Muu/tuntematon	25 709	23,5	58 832	53,7	24 960	22,8	109 501	100,0
Toimiala								
Työvoimaan kuulumaton	244 541	22,5	570 672	52,5	271 732	25,0	1 086 946	100,0
Alkutuotanto	80 383	36,1	100 667	45,2	41 502	18,6	222 552	100,0
Jalostus	334 028	42,7	334 770	42,8	113 393	14,5	782 191	100,0
Palvelut	907 627	62,2	461 512	31,6	89 618	6,1	1 458 758	100,0
Tuntematon	742	14,1	2 806	53,4	1 703	32,4	5 250	100,0
Asuinalue								
Pääkaupunkiseutu	320 332	52,4	245 030	40,1	45 420	7,4	610 782	100,0
Muu Etelä-Suomi	689 064	44,1	640 715	41,0	232 836	14,9	1 562 616	100,0
Väli-Suomi	362 076	38,4	418 260	44,4	162 106	17,2	942 442	100,0
Pohjois-Suomi	195 848	44,5	166 422	37,8	77 586	17,6	439 856	100,0
Kuntamuoto								
Kaupunki	1 036 605	46,6	917 328	41,2	272 468	12,2	2 226 401	100,0
Maalaiskunta	530 716	39,9	553 099	41,6	245 480	18,5	1 329 295	100,0
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen kunta	937 767	48,0	804 616	41,2	211 476	10,8	1 953 859	100,0
Taajaan asuttu kunta	202 366	45,1	171 945	38,3	74 275	16,6	448 586	100,0
Maaseutumainen kunta	427 188	37,0	493 867	42,8	232 197	20,1	1 153 251	100,0
Yhteensä	1 567 321	44,1	1 470 427	41,4	517 948	14,6	3 555 696	100,0

Liitetaulukko 2.
Viimeisin aikuiskoulutukseen osallistuminen taustamuuttujien mukaan vuonna 1980

Taustamuuttajat	Osallistunut luku- vuonna 1979/80		Osallistunut joskus muulloin ¹⁾		Ei ole koskaan osallistunut		Koko väestö	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä								
18 – 24	153 022	30,0	191 556	37,5	166 114	32,5	510 693	100,0
25 – 29	163 600	39,6	182 536	44,2	66 682	16,2	412 818	100,0
30 – 34	174 855	37,2	227 664	48,5	67 244	14,3	469 763	100,0
35 – 44	206 322	35,9	276 151	48,1	91 968	16,0	574 441	100,0
45 – 54	173 512	31,4	261 182	47,3	117 504	21,3	552 198	100,0
55 – 73	100 498	12,8	349 983	44,7	332 987	42,5	783 468	100,0
Sukupuoli								
Mies	407 087	25,1	724 184	44,6	491 441	30,3	1 622 712	100,0
Nainen	564 722	33,6	764 888	45,5	351 059	20,9	1 680 668	100,0
Äidinkieli								
Suomi	923 075	29,6	1 412 204	45,2	787 889	25,2	3 123 168	100,0
Muu	48 734	27,0	76 868	42,7	54 611	30,3	180 213	100,0
Siviilisäät								
Naimaton	272 238	29,2	372 492	40,0	286 926	30,8	931 656	100,0
Avioitossa	632 218	30,5	995 305	48,0	444 284	21,4	2 071 807	100,0
Eronnut	40 888	30,5	59 037	44,1	34 056	25,4	133 981	100,0
Leski	26 465	15,9	62 238	37,5	77 234	46,5	165 937	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus								
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	534 892	23,5	1 033 404	45,3	710 882	31,2	2 279 178	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	221 297	39,9	240 470	43,4	92 857	16,7	554 624	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	215 620	45,9	215 198	45,8	38 761	8,3	469 578	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus								
Ei ammatill. koul./ammattilinen kurssi	445 530	22,1	880 767	43,6	693 975	34,4	2 020 272	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	263 622	35,0	360 423	47,9	128 670	17,1	752 714	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	182 868	48,1	182 047	47,9	15 090	4,0	380 005	100,0
Korkeakoulututkinto	79 788	53,1	65 835	43,8	4 766	3,2	150 389	100,0
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjä	26 263	19,6	55 624	41,6	51 859	38,8	133 747	100,0
Muu yrittäjä	15 697	17,7	53 940	60,8	19 104	21,5	88 741	100,0
Ylempi toimihenkilö	134 375	55,7	98 726	40,9	8 043	3,3	241 144	100,0
Alempi toimihenkilö	364 766	50,3	309 797	42,7	51 008	7,0	725 572	100,0
Työntekijä	233 537	23,4	477 752	47,8	288 097	28,8	999 386	100,0
Opiskelija	56 827	32,7	73 420	42,2	43 766	25,2	174 013	100,0
Eläkeläinen	59 154	10,2	248 951	42,9	272 164	46,9	580 268	100,0
Muu/tuntematon	81 190	22,5	170 861	47,4	108 458	30,1	360 510	100,0
Toimiala								
Työvoimaan kuulumaton	162 048	16,9	422 459	44,2	371 680	38,9	956 187	100,0
Alkutuotanto	62 776	20,5	136 593	44,6	106 985	34,9	306 354	100,0
Jalostus	202 805	25,9	360 854	46,2	217 880	27,9	781 539	100,0
Palvelut	539 291	43,7	558 170	45,2	137 847	11,2	1 235 308	100,0
Tuntematon	4 889	20,4	10 996	45,8	8 108	33,8	23 992	100,0
Asuinalue								
Pääkaupunkiseutu	195 350	36,5	266 293	49,8	72 999	13,7	534 643	100,0
Muu Etelä-Suomi	394 182	27,0	655 407	45,0	408 107	28,0	1 457 695	100,0
Väli-Suomi	260 329	28,9	403 896	44,8	236 667	26,3	900 891	100,0
Pohjois-Suomi	121 948	29,7	163 476	39,9	124 727	30,4	410 151	100,0
Kuntamuoto								
Kaupunki	646 545	31,2	980 229	47,4	443 209	21,4	2 069 983	100,0
Maalaiskunta	325 264	26,4	508 843	41,3	399 291	32,4	1 233 398	100,0
Yhteensä	971 809	29,4	1 489 072	45,1	842 500	25,5	3 303 381	100,0

¹⁾ Osallistunut syksyllä 1980 tai ennen lukuvuotta 1979/80.

Liitetaulukko 3.
Eri aikuiskoulutusmuotoihin osallistuminen taustamuuttujien mukaan vuonna 1990 (osuus koko väestöstä)

Taustamuuttajat	Koulutus työpaikalla/erill. täyd.koul.yksikössä		Kansalais- ja työväenopistot		Järjestökoulutus	
	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä						
18 - 24	82 122	17,1	61 721	12,9	37 382	7,8
25 - 29	123 529	33,1	53 116	14,2	45 530	12,2
30 - 34	124 171	32,9	45 956	12,2	43 778	11,6
35 - 44	298 477	35,3	127 677	15,1	102 727	12,2
45 - 54	192 898	31,8	89 707	14,8	71 804	11,8
55 - 73	55 044	6,3	90 889	10,4	44 921	5,1
Sukupuoli						
Mies	433 527	24,9	105 529	6,1	160 374	9,2
Nainen	442 713	24,4	363 537	20,0	185 768	10,2
Äidinkieli						
Suomi	844 263	25,2	431 693	12,9	334 418	10,0
Muu	31 977	15,7	37 373	18,3	11 724	5,7
Siviilisäät						
Naimaton	210 135	20,3	118 730	11,5	88 374	8,5
Avoliitossa	573 841	28,3	288 882	14,2	219 788	10,8
Eronnut/asumuserossa	78 661	26,0	36 218	12,0	28 745	9,5
Leski	13 603	7,1	25 236	13,1	9 235	4,8
Yleissivistävä pohjakoulutus						
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	298 081	15,9	193 788	10,4	130 671	7,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	262 007	30,3	136 062	15,7	94 586	10,9
Lukio/ylioppilastutkinto	316 152	38,5	139 215	17,0	120 885	14,7
Ammatillinen pohjakoulutus						
Ei ammatill. koul./ammattillinen kurssi	244 185	13,2	179 803	9,7	114 329	6,2
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	239 612	26,1	144 611	15,8	85 346	9,3
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	251 843	49,2	101 803	19,9	96 775	18,9
Korkeakoulututkinto	140 600	50,2	42 849	15,3	49 693	17,7
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	6 496	4,0	30 153	18,5	20 860	12,8
Muu yrittäjä	22 561	11,8	18 246	9,5	30 411	15,9
Ylempi toimihenkilö	252 220	62,5	67 345	16,7	77 548	19,2
Alempi toimihenkilö	403 399	47,8	173 012	20,5	114 007	13,5
Työntekijä	161 727	18,7	63 602	7,4	59 600	6,9
Opiskelija	31 386	12,7	14 858	6,0
Eläkeläinen	69 661	9,5	26 408	3,6
Muu/tuntematon	15 660	14,3	2 450	2,2
Toimiala						
Työvoimaan kuulumaton	29 838	2,7	116 708	10,7	43 716	4,0
Alkutuotanto	23 522	10,6	37 569	16,9	29 095	13,1
Jalostus	210 149	26,9	65 594	8,4	73 737	9,4
Palvelut	612 731	42,0	249 195	17,1	199 595	13,7
Tuntematon	-	-	-	-	-	-
Asuinalue						
Pääkaupunkiseutu	219 929	36,0	50 201	8,2	53 787	8,8
Muu Etelä-Suomi	380 494	24,3	218 964	14,0	164 139	10,5
Väli-Suomi	179 990	19,1	134 051	14,2	82 187	8,7
Pohjois-Suomi	95 827	21,8	65 850	15,0	46 029	10,5
Kuntamuoto						
Kaupunki	616 420	27,7	250 022	11,2	227 349	10,2
Maalaiskunta	259 820	19,5	219 044	16,5	118 793	8,9
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen kunta	561 081	28,7	212 779	10,9	210 030	10,7
Taajaan asuttu kunta	117 746	26,2	68 934	15,4	43 990	9,8
Maaseutumainen kunta	197 412	17,1	187 353	16,2	92 122	8,0
Yhteensä	876 240	24,6	469 066	13,2	346 142	9,7

Ammatillisten oppilaitosten aikuiskoulutus		Korkeakoulujen ja kesäyliopistojen aikuiskoulutus		Muu yleissivistävä aikuiskoulutus		Muu aikuiskoulutus		Koko väestö
n	%	n	%	n	%	n	%	n
41 905	8,7	15 902	3,3	13 842	2,9	50 761	10,6	479 387
35 068	9,4	15 552	4,2	6 215	1,7	53 673	14,4	373 491
43 590	11,6	18 073	4,8	5 403	1,4	60 796	16,1	377 382
74 956	8,9	38 828	4,6	11 706	1,4	130 654	15,5	845 019
30 651	5,0	20 895	3,4	15 076	2,5	67 363	11,1	607 439
7 942	0,9	7 363	0,8	7 184	0,8	35 099	4,0	872 978
106 341	6,1	35 832	2,1	18 642	1,1	210 918	12,1	1 738 442
127 772	7,0	80 780	4,4	40 784	2,2	187 428	10,3	1 817 254
226 365	6,8	111 628	3,3	55 667	1,7	375 265	11,2	3 351 748
7 748	3,8	4 983	2,4	3 759	1,8	23 081	11,3	203 948
75 864	7,3	37 358	3,6	20 722	2,0	120 723	11,7	1 033 723
130 077	6,4	67 128	3,3	30 604	1,5	234 240	11,6	2 027 528
21 507	7,1	9 108	3,0	28 70	0,9	37 598	12,4	302 295
6 664	3,5	3 017	1,6	5 230	2,7	5 786	3,0	192 150
87 672	4,7	14 194	0,8	25 067	1,3	87 890	4,7	1 869 114
86 259	10,0	31 918	3,7	9 292	1,1	103 491	12,0	865 561
60 182	7,3	70 499	8,6	25 067	3,1	206 965	25,2	821 022
83 940	4,5	27 213	1,5	28 307	1,5	100 396	5,4	1 846 171
79 433	8,7	16 290	1,8	13 175	1,4	66 534	7,3	917 017
60 092	11,7	38 591	7,5	10 332	2,0	116 607	22,8	512 326
10 647	3,8	34 518	12,3	7 612	2,7	114 809	41,0	280 183
6 151	3,8	1 907	1,2	694	0,4	6 768	4,2	162 659
6 242	3,3	2 898	1,5	973	0,5	32 672	17,0	191 851
35 282	8,7	51 536	12,8	12 754	3,2	158 968	39,4	403 698
89 040	10,6	36 216	4,3	17 088	2,0	109 299	13,0	843 499
59 609	6,9	4 554	0,5	12 052	1,4	35 325	4,1	862 680
33 021	13,4	15 256	6,2	9 598	3,9	33 489	13,6	246 268
981	0,1	4 245	0,6	3 166	0,4	18 957	2,6	735 539
3 786	3,5	-	-	3 102	2,8	2 868	2,6	109 501
37 046	3,4	19 501	1,8	15 866	1,5	55 314	5,1	1 086 946
15 512	7,0	2 868	1,3	694	0,3	11 804	5,3	222 552
54 953	7,0	8 526	1,1	8 846	1,1	79 264	10,1	782 191
125 860	8,6	85 717	5,9	34 020	2,3	251 964	17,3	1 458 758
742	-14,1	-	-	-	-	-	-	5 250
35 858	5,9	17 929	2,9	8 367	1,4	132 675	21,7	610 782
97 709	6,3	50 386	3,2	24 354	1,6	163 098	10,4	1 562 616
57 132	6,1	34 068	3,6	18 802	2,0	62 806	6,7	942 442
43 414	9,9	14 228	3,2	7 904	1,8	39 767	9,0	439 856
142 636	6,4	89 811	4,0	40 168	1,8	314 031	14,1	2 226 401
91 477	6,9	26 800	2,0	19 258	1,4	84 315	6,3	1 329 295
127 406	6,5	77 758	4,0	34 707	1,8	296 972	15,2	1 953 859
34 186	7,6	19 544	4,4	9 739	2,2	38 119	8,5	448 586
72 522	6,3	19 309	1,7	14 980	1,3	63 254	5,5	1 153 251
234 113	6,6	116 611	3,3	59 426	1,7	398 346	11,2	3 555 696

Liitetaulukko 4.
Aikuiskoulutuksen eri aihealueisiin osallistuminen taustamuuttujien mukaan vuonna 1990
(osuus kaikista vuonna 1990 aikuiskoulutukseen osallistuneista)

Taustamuuttajat	Yhteiskuntatieteet/ yrittäjäkoulutus		Taide- ja taitoaineet		Kauppa ja markkinointi		Tekniikka, luonnontieteet	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä								
18 – 24	22 201	11,3	61 854	31,4	37 613	19,1	39 885	20,3
25 – 29	48 463	24,1	42 059	20,9	38 724	19,2	47 836	23,8
30 – 34	46 278	22,5	34 166	16,6	42 825	20,8	43 048	21,0
35 – 44	121 254	26,1	78 249	16,8	94 362	20,3	83 877	18,0
45 – 54	94 562	33,6	65 461	23,2	53 086	18,8	37 451	13,3
55 – 73	41 640	25,5	64 477	39,4	11 620	7,1	10 314	6,3
Sukupuoli								
Mies	189 437	28,3	76 437	11,4	115 272	17,2	229 222	34,3
Nainen	184 959	21,9	269 830	31,9	162 958	19,3	33 189	3,9
Äidinkieli								
Suomi	363 677	25,3	318 198	22,1	261 810	18,2	254 107	17,7
Muu	10 720	14,3	28 069	37,5	16 420	22,0	8 304	11,1
Siviilisäätö								
Naimaton	72 183	17,3	101 565	24,3	75 139	18,0	92 588	22,1
Avioliitossa	262 809	28,4	202 061	21,8	173 927	18,8	152 080	16,4
Eronnut/asumuserossa	32 919	25,8	25 477	19,9	22 370	17,5	16 855	13,2
Leski	6 486	15,9	17 163	42,1	6 794	16,7	887	2,2
Yleissivistävä pohjakoulutus								
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	128 672	22,7	151 226	26,6	83 809	14,8	115 417	20,3
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	107 275	24,0	92 083	20,6	94 646	21,2	93 306	20,9
Lukio/ylioppilastutkinto	138 450	27,7	102 958	20,6	99 775	20,0	53 688	10,7
Ammatillinen pohjakoulutus								
Ei ammatill. koul./ammattillinen kurssi	108 550	20,8	147 525	28,2	99 031	19,0	83 769	16,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	81 735	19,0	104 060	24,2	62 215	14,4	98 465	22,9
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	108 495	30,1	66 038	18,3	83 032	23,0	61 068	17,0
Korkeakoulututkinto	75 617	37,8	28 644	14,3	33 952	17,0	19 109	9,5
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjä	13 296	29,2	29 149	64,1	981	2,2	4 862	10,7
Muu yrittäjä	15 475	23,5	10 730	16,3	14 835	22,5	14 760	22,4
Ylempi toimihenkilö	129 353	40,8	47 111	14,9	70 070	22,1	41 909	13,2
Alempi toimihenkilö	132 056	23,4	104 595	18,5	158 423	28,0	76 969	13,6
Työntekijä	53 988	18,8	54 593	19,0	19 170	6,7	102 280	35,7
Opiskelija	11 659	10,9	35 738	33,5	10 527	9,9	19 188	18,0
Eläkeläinen	17 625	17,3	49 064	48,1	887	0,9	961	0,9
Muu/tuntematon	945	3,8	15 288	61,8	3 336	13,5	1 483	6,0
Toimiala								
Työvoimaan kuulumaton	30 229	13,0	100 090	43,0	14 750	6,3	20 890	9,0
Alkutuotanto	20 903	26,7	31 972	40,8	5 278	6,7	12 727	16,2
Jalostus	90 286	27,9	47 485	14,7	58 903	18,2	123 413	38,1
Palvelut	232 979	26,5	166 721	19,0	199 299	22,7	104 639	11,9
Tuntematon	-	-	-	-	-	-	742	100,0
Asuinalue								
Pääkaupunkiseutu	78 888	26,0	40 639	13,4	72 911	24,0	43 030	14,2
Muu Etelä-Suomi	177 201	26,7	149 559	22,5	115 299	17,4	133 039	20,0
Väli-Suomi	76 414	21,5	101 833	28,6	56 699	15,9	56 487	15,9
Pohjois-Suomi	41 894	22,0	54 236	28,4	33 321	17,5	29 855	15,7
Kuntamuoto								
Kaupunki	255 503	25,7	181 762	18,3	208 087	20,9	185 223	18,6
Maalaiskunta	118 893	22,9	164 505	31,7	70 143	13,5	77 188	14,9
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen kunta	230 579	25,7	154 032	17,2	188 632	21,0	167 825	18,7
Taajaan asuttu kunta	46 048	23,1	43 350	21,7	36 391	18,3	37 327	18,7
Maaseutumainen kunta	97 770	23,4	148 885	35,7	53 208	12,8	57 259	13,7
Yhteensä	374 397	24,7	346 267	22,9	278 230	18,4	262 411	17,3

1) Luvuissa eivät ole mukana konferensseihin ja seminaareihin eivätkä ryhmään "muu koulutus" osallistuneet. Näistä koulutusmuodoista ei kysytty kurssikohtaisia kysymyksiä. Todellinen aikuiskoulutukseen osallistujien määrä vuonna 1990 oli 1 567 300 (ks. liitetaulukko 1).

Tietotekniikan hyväksikäyttö		Vieraat kielet		Terveydenhuolto ja sosiaalityö		Humanistiset aineet, kasvatustiede		Muut aineet		Aikuskoulutukseen vuonna 1990 osallistuneita n ¹⁾
n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
17 027	8,6	27 991	14,2	14 370	7,3	7 930	4,0	34 709	17,6	196 922
39 688	19,7	24 814	12,3	16 857	8,4	12 172	6,0	38 062	18,9	201 198
38 943	19,0	22 101	10,8	37 045	18,0	10 346	5,0	24 298	11,8	205 417
89 690	19,3	76 701	16,5	63 973	13,8	40 819	8,8	74 950	16,1	465 047
42 587	15,1	37 356	13,3	47 780	17,0	32 570	11,6	39 815	14,1	281 774
11 854	7,3	26 909	16,5	16 942	10,4	18 018	11,0	20 353	12,5	163 452
114 664	17,1	58 478	8,7	41 420	6,2	43 055	6,4	105 297	15,7	669 051
125 125	14,8	157 394	18,6	155 547	18,4	78 800	9,3	126 888	15,0	844 760
230 673	16,0	206 573	14,4	191 720	13,3	113 419	7,9	224 453	15,6	1 439 051
9 116	12,2	9 299	12,4	5 247	7,0	8 436	11,3	7 732	10,3	74 760
59 635	14,3	62 855	15,0	38 026	9,1	24 052	5,7	63 370	15,1	418 300
158 480	17,1	119 335	12,9	131 736	14,2	75 421	8,1	146 499	15,8	927 005
15 856	12,4	22 940	18,0	18 384	14,4	17 447	13,7	17 829	14,0	127 725
5 820	14,3	10 741	26,3	8 821	21,6	4 935	12,1	4 488	11,0	40 780
63 067	11,1	50 357	8,9	64 572	11,4	29 666	5,2	102 746	18,1	567 729
68 853	15,4	68 924	15,4	58 940	13,2	24 535	5,5	74 547	16,7	446 217
107 869	21,6	96 590	19,3	73 455	14,7	67 655	13,5	54 891	11,0	499 864
57 984	11,1	62 969	12,1	52 771	10,1	24 272	4,6	94 661	18,1	522 527
46 440	10,8	47 640	11,1	63 026	14,6	18 264	4,2	75 918	17,6	430 769
92 185	25,6	65 275	18,1	53 345	14,8	33 351	9,3	48 210	13,4	360 242
43 181	21,6	39 986	20,0	27 826	13,9	45 968	23,0	13 397	6,7	200 272
945	2,1	4 079	9,0	3 487	7,7	694	1,5	13 172	29,0	45 460
4 655	7,1	7 706	11,7	1 504	2,3	5 833	8,8	12 507	19,0	65 915
91 985	29,0	54 543	17,2	37 192	11,7	61 747	19,5	25 144	7,9	316 857
116 046	20,5	91 935	16,3	113 425	20,1	21 318	3,8	76 383	13,5	565 285
17 683	6,2	16 967	5,9	24 305	8,5	6 794	2,4	73 254	25,5	286 881
5 837	5,5	15 441	14,5	8 780	8,2	7 393	6,9	19 235	18,0	106 686
-	-	22 304	21,9	6 811	6,7	15 786	15,5	10 053	9,9	101 980
2 639	10,7	2 898	11,7	1 464	5,9	2 291	9,3	2 437	9,8	24 748
8 476	3,6	40 642	17,5	17 055	7,3	25 469	10,9	31 724	13,6	232 672
7 197	9,2	5 911	7,5	4 035	5,1	2 336	3,0	29 696	37,9	78 371
67 055	20,7	38 172	11,8	14 432	4,5	4 030	1,2	29 142	9,0	323 705
157 062	17,9	131 146	14,9	161 446	18,4	90 021	10,2	141 623	16,1	878 322
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	742
64 544	21,3	50 201	16,5	25 101	8,3	25 101	8,3	52 592	17,3	303 598
99 343	15,0	116 403	17,5	90 776	13,7	43 610	6,6	87 898	13,2	663 815
49 454	13,9	35 586	10,0	52 330	14,7	28 275	8,0	62 691	17,6	355 657
26 449	13,9	13 681	7,2	28 760	15,1	24 869	13,0	29 004	15,2	190 741
173 721	17,5	155 221	15,6	120 853	12,1	83 364	8,4	140 165	14,1	994 983
66 069	12,7	60 650	11,7	76 114	14,7	38 491	7,4	92 020	17,7	518 828
165 762	18,5	149 014	16,6	103 736	11,6	73 889	8,2	123 369	13,7	897 280
23 098	11,6	30 691	15,4	38 555	19,3	13 641	6,8	26 077	13,1	199 334
50 930	12,2	36 166	8,7	54 676	13,1	34 325	8,2	82 739	19,8	417 197
239 790	15,8	215 871	14,3	196 967	13,0	121 855	8,0	232 185	15,3	1 513 811

Liitetaulukko 5.
Tiedonsaanti aikuiskoulutusmahdollisuuksista taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttujat	Tiedonsaanti koulutusmahdollisuuksista									
	Riittävästi		Liian vähän		Ei ole tarvinnut tietoa		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko väestö ¹⁾	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä										
18 – 24	153 564	54,4	98 687	35,0	29 829	10,6	.	.	282 080	100,0
25 – 29	193 120	57,3	119 819	35,6	22 394	6,6	1 658	0,5	336 990	100,0
30 – 34	235 295	64,8	101 819	28,0	25 278	7,0	961	0,3	363 353	100,0
35 – 44	582 764	70,1	181 851	21,9	57 894	7,0	9 293	1,1	831 802	100,0
45 – 54	426 375	70,4	120 461	19,9	49 975	8,3	8 694	1,4	605 505	100,0
55 – 73	567 820	65,0	130 897	15,0	157 362	18,0	16 898	1,9	872 978	100,0
Sukupuoli										
Mies	1 088 900	67,4	338 451	21,0	170 240	10,5	17 311	1,1	1 614 902	100,0
Nainen	1 070 037	63,8	415 083	24,7	172 493	10,3	20 193	1,2	1 677 807	100,0
Äidinkieli										
Suomi	2 065 392	66,4	691 261	22,2	319 230	10,3	34 169	1,1	3 110 051	100,0
Muu	93 545	51,2	62 273	34,1	23 503	12,9	3 336	1,8	182 657	100,0
Siviilisääty										
Naimaton	474 012	58,6	229 943	28,4	89 722	11,1	15 196	1,9	808 873	100,0
Avoliitossa	1 380 998	69,2	414 807	20,8	185 109	9,3	14 404	0,7	1 995 318	100,0
Eronnut/asumuserossa	191 306	64,6	71 085	24,0	29 873	10,1	4 105	1,4	296 368	100,0
Leski	112 622	58,6	37 700	19,6	38 028	19,8	3 800	2,0	192 150	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus										
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	1 164 026	62,8	403 824	21,8	251 338	13,6	32 949	1,8	1 852 137	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	500 008	64,7	207 525	26,8	64 189	8,3	1 658	0,2	773 380	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	494 903	74,2	142 185	21,3	27 206	4,1	2 898	0,4	667 192	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus										
Ei ammatill.koul./ ammatillinen kurssi	1 008 149	60,7	387 664	23,3	235 701	14,2	29 653	1,8	1 661 168	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	553 878	63,9	231 411	26,7	76 212	8,8	5 695	0,7	867 195	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	376 011	76,0	98 088	19,8	19 711	4,0	961	0,2	494 771	100,0
Korkeakoulututkinto	220 899	81,9	36 372	13,5	11 109	4,1	1 195	0,4	269 575	100,0
Sosioekonominen asema										
Maatalousyrittäjä	102 123	62,8	33 441	20,6	27 095	16,7	.	.	162 659	100,0
Muu yrittäjä	132 782	69,2	35 070	18,3	23 258	12,1	742	0,4	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	321 499	79,6	74 331	18,4	6 673	1,7	1 195	0,3	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	592 955	70,3	210 666	25,0	35 256	4,2	4 621	0,5	843 499	100,0
Työntekijä	514 859	59,7	248 313	28,8	89 107	10,3	10 402	1,2	862 680	100,0
Eläkeläinen	450 147	61,2	119 893	16,3	145 695	19,8	19 803	2,7	735 539	100,0
Muu/tuntematon	44 571	48,0	31 820	34,3	15 649	16,9	741	0,8	92 782	100,0
Toimiala										
Työvoimaan kuulumaton	492 043	59,7	150 768	18,3	160 603	19,5	20 545	2,5	823 958	100,0
Alkutuotanto	143 288	64,4	46 420	20,9	32 102	14,4	742	0,3	222 552	100,0
Jalostus	492 335	62,9	217 620	27,8	65 080	8,3	7 155	0,9	782 191	100,0
Palvelut	1 027 708	70,5	337 780	23,2	84 206	5,8	9 063	0,6	1 458 758	100,0
Tuntematon	3 563	67,9	945	18,0	742	14,1	.	.	5 250	100,0
Asuinalue										
Pääkaupunkiseutu	407 586	72,2	115 941	20,6	33 468	5,9	7 172	1,3	564 167	100,0
Muu Etelä-Suomi	955 394	65,4	332 651	22,8	151 386	10,4	20 585	1,4	1 460 017	100,0
Väli-Suomi	554 564	63,8	210 272	24,2	97 500	11,2	6 829	0,8	869 165	100,0
Pohjois-Suomi	241 393	60,4	94 670	23,7	60 379	15,1	2 918	0,7	399 360	100,0
Kuntamuoto										
Kaupunki	1 382 322	67,5	460 020	22,5	178 207	8,7	25 824	1,3	2 046 373	100,0
Maalaiskunta	776 615	62,3	293 514	23,6	164 526	13,2	11 680	0,9	1 246 336	100,0
Kuntaryhmä										
Kaupunkimainen kunta	1 220 450	68,1	401 789	22,4	145 611	8,1	23 205	1,3	1 791 056	100,0
Taajaan asuttu kunta	277 138	66,1	95 918	22,9	42 502	10,1	3 580	0,9	419 139	100,0
Maaseutumainen kunta	661 349	61,1	255 827	23,6	154 620	14,3	10 719	1,0	1 082 515	100,0
Yhteensä	2 158 937	65,6	753 534	22,9	342 733	10,4	37 504	1,1	3 292 709	100,0

¹⁾ Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 6.

Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 1990

Este tai vaikeus	Ikäryhmä			Sukupuoli		Koko väestö ¹⁾
	18 – 29 %	30 – 44 %	45 – 73 %	Mies %	Nainen %	
Kiinnostuksen puute	47,9	47,1	56,8	57,3	46,2	51,6
Väsymys	47,4	45,5	53,8	43,9	55,1	49,6
Muut kuin opintoharrastukset	54,6	45,1	34,1	47,5	36,4	41,9
Koulutusmahdollisuuksien puute	52,5	50,0	26,8	39,3	40,7	40,0
Koulutusmahdollisuuksien sijainti	47,3	44,7	32,1	33,7	45,1	39,5
Hankalat työajat	50,7	46,1	25,2	42,8	32,6	37,6
Ikä tai terveydelliset syyt	5,7	16,9	65,0	33,1	39,5	36,4
Taloudelliset syyt	50,1	38,0	20,4	29,4	35,2	32,4
Tiedon puute opiskelumahdoll.	48,4	38,5	20,4	31,5	32,9	32,3
Vähäinen pohjakoulutus	24,4	30,0	36,1	30,6	32,7	31,7
Koulutuksesta ei ole hyötyä	19,7	22,7	33,8	30,5	23,8	27,1
Koti- ja perhesyyt	29,1	31,6	14,9	20,2	26,9	23,7
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	29,3	25,9	15,1	24,8	18,8	21,7
Lastenhoito-ongelmat	25,3	36,4	3,2	16,2	22,6	19,4
Epäonnistumisen pelko	14,0	14,7	18,7	12,8	19,8	16,4
Muu este tai vaikeus	5,4	6,0	5,2	6,0	5,1	5,5
n	619 070	1 195 156	1 478 482	1 614 902	1 677 807	3 292 709

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 7.

Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen yleissivistävän pohjakoulutuksen mukaan vuonna 1990

Este tai vaikeus	Kansa- tai kansalais- koulu tai osa keski-/peruskoulua	Keski-/peruskoulu tai osa lukiota	Lukio tai ylioppilastutkinto	Koko väestö ¹⁾
	%	%	%	
Kiinnostuksen puute	59,4	45,6	36,9	51,6
Väsymys	51,7	45,4	48,7	49,6
Muut kuin opintoharrastukset	33,5	48,9	57,0	41,9
Koulutusmahdollisuuksien puute	34,8	47,2	46,1	40,0
Koulutusmahdollisuuksien sijainti	36,6	43,3	43,3	39,5
Hankalat työajat	33,7	43,4	41,6	37,6
Ikä tai terveydelliset syyt	51,6	19,7	13,6	36,4
Taloudelliset syyt	28,9	37,3	36,2	32,4
Tiedon puute opiskelumahdoll.	30,5	36,2	32,6	32,3
Vähäinen pohjakoulutus	43,2	26,5	5,5	31,7
Koulutuksesta ei ole hyötyä	32,3	21,9	18,7	27,1
Koti- ja perhesyyt	18,4	27,3	33,9	23,7
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	15,4	25,1	35,1	21,7
Lastenhoito-ongelmat	13,2	25,6	29,4	19,4
Epäonnistumisen pelko	21,7	12,6	6,1	16,4
Muu este tai vaikeus	4,0	7,1	8,1	5,5
n	1 852 137	773 380	667 192	3 292 709

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 8.

Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan vuonna 1990

Este tai vaikeus	Ei ammatillista koulutusta tai ammatillinen kurssi	Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	Korkeakoulu-tutkinto	Koko väestö ¹⁾
	%	%	%	%	%
Kiinnostuksen puute	60,1	49,2	38,4	31,7	51,6
Väsymys	53,5	43,9	48,6	45,7	49,6
Muut kuin opintoharrastukset	33,5	43,8	56,4	61,0	41,9
Koulutusmahdollisuuksien puute	35,5	46,8	43,7	39,2	40,0
Koulutusmahdollisuuksien sijainti	36,1	43,2	43,8	41,3	39,5
Hankalat työajat	32,3	46,4	39,1	39,2	37,6
Ikä tai terveydelliset syyt	50,4	24,7	18,4	20,7	36,4
Taloudelliset syyt	30,4	37,0	33,4	27,5	32,4
Tiedon puute opiskelumahdoll.	31,2	39,0	32,2	17,1	32,3
Vähäinen pohjakoulutus	43,1	31,0	10,7	1,6	31,7
Koulutuksesta ei ole hyötyä	32,7	22,8	19,8	20,0	27,1
Koti- ja perhesyyt	18,1	25,4	32,6	36,0	23,7
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	15,7	21,9	34,3	35,2	21,7
Lastenhoito-ongelmat	12,2	25,2	28,8	28,3	19,4
Epäonnistumisen pelko	22,2	15,0	6,0	3,3	16,4
Muu este tai vaikeus	4,2	5,3	8,3	9,1	5,5
n	1 661 168	867 195	494 771	269 575	3 292 709

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 9.

Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1990

Este tai vaikeus	Maatalous-yrittäjä	Muu yrittäjä	Ylempi toimi henkilö	Alempi toimi henkilö	Työntekijä	Eläkeläinen	Muu	Koko väestö ¹⁾
	%	%	%	%	%	%	%	%
Kiinnostuksen puute	57,5	39,1	34,2	44,5	62,0	60,3	43,3	51,6
Väsymys	49,0	43,1	46,3	50,3	48,1	55,1	42,2	49,6
Muut kuin opintoharrastukset	32,9	43,2	58,0	49,1	40,2	29,4	35,1	41,9
Koulutusmahdollisuuksien puute	44,9	40,5	42,6	48,2	46,0	20,1	46,9	40,0
Koulutusmahdollisuuksien sijainti	61,7	31,9	42,5	42,7	38,6	30,7	53,2	39,5
Hankalat työajat	71,6	62,7	47,1	43,4	49,4	1,5	9,3	37,6
Ikä tai terveydelliset syyt	37,8	20,6	14,9	21,9	27,0	80,6	29,1	36,4
Taloudelliset syyt	30,9	28,4	30,8	37,1	40,3	17,4	50,5	32,4
Tiedon puute opiskelumahdoll.	31,9	26,9	25,1	38,2	40,8	19,1	46,1	32,3
Vähäinen pohjakoulutus	38,4	24,7	6,8	29,8	41,2	35,4	41,8	31,7
Koulutuksesta ei ole hyötyä	29,9	24,9	19,9	19,7	25,9	41,9	20,7	27,1
Koti- ja perhesyyt	25,5	25,2	32,6	29,8	20,5	12,4	41,5	23,7
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	17,3	25,4	37,3	24,4	21,7	10,3	20,7	21,7
Lastenhoito-ongelmat	17,4	22,1	27,8	27,5	18,3	1,9	57,3	19,4
Epäonnistumisen pelko	19,9	7,7	3,1	15,1	20,5	20,2	29,7	16,4
Muu este tai vaikeus	6,9	7,8	9,9	6,2	4,1	3,7	0,6	5,5
n	162 659	191 851	403 698	843 499	862 680	735 539	92 782	3 292 709

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 10.

Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista omalla vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen toimialan mukaan vuonna 1990

Este tai vaikeus	Työvoimaan	Alkutuotanto	Jalostus	Palvelut	Koko väestö ¹⁾
	kuulumaton				
	%	%	%	%	%
Kiinnostuksen puute	58,3	56,7	54,5	45,5	51,6
Väsymys	53,7	48,1	45,6	49,7	49,6
Muut kuin opintoharrastukset	30,1	34,9	49,8	45,5	41,9
Koulutusmahdollisuuksien puute	23,0	46,7	48,1	44,2	40,0
Koulutusmahdollisuuksien sijainti	32,9	57,6	37,6	41,3	39,5
Hankalat työajat	2,4	66,8	42,7	50,5	37,6
Ikä tai terveydelliset syyt	75,1	35,9	23,4	21,6	36,4
Taloudelliset syyt	20,8	31,8	36,3	36,7	32,4
Tiedon puute opiskelumahdoll.	21,7	33,2	40,1	33,7	32,3
Vähäinen pohjakoulutus	36,0	36,9	35,7	26,2	31,7
Koulutuksesta ei ole hyötyä	39,6	27,9	27,4	19,8	27,1
Koti- ja perhesyyt	15,5	23,9	23,1	28,5	23,7
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	11,3	19,8	25,3	26,0	21,7
Lastenhoito-ongelmat	7,9	17,5	21,8	25,0	19,4
Epäonnistumisen pelko	21,2	20,4	15,8	13,3	16,4
Muu este tai vaikeus	3,4	5,5	5,4	6,8	5,5
n	823 958	222 552	782 191	1 458 758	3 292 709

Työpaikan toimialatieto puuttui 5 250 henkilöltä.

¹⁾ Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 11.

Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 1990

Este tai vaikeus	Ikäryhmä			Sukupuoli		Palkansaajat yhteensä
	18 – 29	30 – 44	45 – 73	Mies	Nainen	
	%	%	%	%	%	
Kiireet työpaikalla	63,9	60,6	53,9	58,9	60,2	59,5
Koulutusmahdollisuuksien puute	52,7	53,3	42,0	48,6	51,3	49,9
Vaikeus päästä kiinnost.koulut.	49,0	50,2	28,3	41,8	51,3	46,5
Tiedon puute opiskelumahdoll.	38,8	31,9	19,0	29,4	30,6	30,0
Työnantaja ei arvosta koulutusta	26,7	30,5	25,1	28,8	27,1	28,0
Kiinnostuksen puute	17,8	19,2	23,8	23,3	16,9	20,1
Koulutuksesta ei ole hyötyä	16,3	17,2	22,7	21,8	15,3	18,5
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	18,3	19,7	16,8	22,1	15,0	18,5
Epäonnistumisen pelko	7,1	7,9	9,2	6,0	10,2	8,1
Muu este tai vaikeus	10,0	12,5	10,3	9,7	12,8	11,2
n	523 326	939 695	581 881	1 032 479	1 012 422	2 044 902

Liitetaulukko 12.

Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen yleissivistävän pohjakoulutuksen mukaan vuonna 1990

Este tai vaikeus	Kansa- tai kansalais-	Keski-/peruskoulu	Lukio tai	Palkansaajat yhteensä
	koulu tai osa	tai osa lukiota	ylioppilastutkinto	
	keski-/peruskoulua			
	%	%	%	%
Kiireet työpaikalla	52,0	61,2	70,3	59,5
Koulutusmahdollisuuksien puute	48,8	47,5	54,1	49,9
Vaikeus päästä kiinnost.koulut.	43,9	49,0	48,2	46,5
Tiedon puute opiskelumahdoll.	30,2	31,6	27,7	30,0
Työnantaja ei arvosta koulutusta	30,2	28,1	24,1	28,0
Kiinnostuksen puute	24,5	18,4	14,7	20,1
Koulutuksesta ei ole hyötyä	18,6	15,9	21,0	18,5
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	15,4	16,2	26,0	18,5
Epäonnistumisen pelko	11,8	7,0	3,1	8,1
Muu este tai vaikeus	11,4	10,2	12,2	11,2
n	914 608	577 432	552 861	2 044 902

Liitetaulukko 13.**Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan vuonna 1990**

Este tai vaikeus	Ei ammatillista koulutusta tai ammatillinen kurssi	Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	Korkeakoulu-tutkinto	Palkansaajat yhteensä
	%	%	%	%	%
Kiireet työpaikalla	52,1	58,9	69,4	70,7	59,5
Koulutusmahdollisuuksien puute	49,3	51,1	48,1	51,8	49,9
Vaikeus päästä kiinnost.koulut.	44,3	49,8	45,4	46,4	46,5
Tiedon puute opiskelumahdoll.	30,7	34,7	27,1	18,0	30,0
Työnantaja ei arvosta koulutusta	26,9	31,6	26,9	23,6	28,0
Kiinnostuksen puute	25,3	19,1	14,6	14,1	20,1
Koulutuksesta ei ole hyötyä	18,7	15,7	19,2	24,1	18,5
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	14,2	16,4	23,0	32,7	18,5
Epäonnistumisen pelko	11,5	8,2	4,5	1,7	8,1
Muu este tai vaikeus	11,9	10,8	9,7	12,9	11,2
n	798 290	630 123	402 735	213 753	2 044 902

Liitetaulukko 14.**Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1990**

Este tai vaikeus	Ylempi toimihenkilö	Alempi toimihenkilö	Työntekijä	Palkansaajat yhteensä
	%	%	%	%
Kiireet työpaikalla	72,9	66,5	46,2	59,5
Koulutusmahdollisuuksien puute	48,8	48,1	52,4	49,9
Vaikeus päästä kiinnost.koulut.	44,1	49,5	44,6	46,5
Tiedon puute opiskelumahdoll.	22,1	29,7	34,1	30,0
Työnantaja ei arvosta koulutusta	23,1	27,0	31,3	28,0
Kiinnostuksen puute	14,6	16,2	26,8	20,1
Koulutuksesta ei ole hyötyä	23,7	13,9	20,7	18,5
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	30,8	15,9	15,3	18,5
Epäonnistumisen pelko	2,2	8,9	10,3	8,1
Muu este tai vaikeus	12,0	11,5	10,6	11,2
n	400 223	826 935	816 771	2 044 902

Liitetaulukko 15.**Syyt, jotka estivät tai vaikeuttivat paljon tai jonkin verran osallistumista työajalla työnantajan kustantamaan koulutukseen toimialan mukaan vuonna 1990**

Este tai vaikeus	Alkutuotanto	Jalostus	Palvelut	Palkansaajat yhteensä
	%	%	%	%
Kiireet työpaikalla	48,6	58,8	60,5	59,5
Koulutusmahdollisuuksien puute	48,2	55,8	46,9	49,9
Vaikeus päästä kiinnost.koulut.	44,9	43,0	48,4	46,5
Tiedon puute opiskelumahdoll.	29,9	35,0	27,4	30,0
Työnantaja ei arvosta koulutusta	30,7	30,8	26,4	28,0
Kiinnostuksen puute	24,3	22,4	18,8	20,1
Koulutuksesta ei ole hyötyä	12,3	21,0	17,5	18,5
Koulutuksen/opetuksen heikko laatu	18,3	17,6	19,0	18,5
Epäonnistumisen pelko	8,7	8,0	8,1	8,1
Muu este tai vaikeus	5,7	10,1	12,1	11,2
n	51 178	682 133	1 309 731	2 044 902

Liitetaulukko 16.

Koulutukseen osallistumisaikomukset lähimmän 12 kuukauden aikana taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttajat	Aikoo osallistua koulutukseen		Ei aio osallistua koulutukseen		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko väestö	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä								
18 – 24	312 094	65,1	136 541	28,5	30 752	6,4	479 387	100,0
25 – 29	198 531	53,2	139 910	37,5	35 050	9,4	373 491	100,0
30 – 34	181 219	48,0	153 127	40,6	43 036	11,4	377 382	100,0
35 – 44	402 322	47,6	364 329	43,1	78 368	9,3	845 019	100,0
45 – 54	236 903	39,0	317 294	52,2	53 241	8,8	607 439	100,0
55 – 73	162 612	18,6	679 494	77,8	30 872	3,5	872 978	100,0
Sukupuoli								
Mies	663 920	38,2	937 680	53,9	136 842	7,9	1 738 442	100,0
Nainen	829 761	45,7	853 014	46,9	134 479	7,4	1 817 254	100,0
Äidinkieli								
Suomi	1 421 332	42,4	1 673 682	49,9	256 733	7,7	3 351 748	100,0
Muu	72 348	35,5	117 012	57,4	14 588	7,2	203 948	100,0
Siviilisääty								
Naimaton	533 379	51,6	425 343	41,1	75 001	7,3	1 033 723	100,0
Avoliitossa	805 814	39,7	1 057 892	52,2	163 823	8,1	2 027 528	100,0
Eronnut/asumuserossa	116 450	38,5	163 150	54,0	22 694	7,5	302 295	100,0
Leski	38 037	19,8	144 309	75,1	9 803	5,1	192 150	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus								
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	477 820	25,6	1 243 646	66,5	147 647	7,9	1 869 114	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	431 144	49,8	367 591	42,5	66 826	7,7	865 561	100,0
Lukio/yltioppilastutkinto	584 717	71,2	179 457	21,9	56 847	6,9	821 022	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus								
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	584 393	31,7	1 130 605	61,2	131 173	7,1	1 846 171	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	387 318	42,2	443 990	48,4	85 709	9,3	917 017	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	322 137	62,9	152 013	29,7	38 175	7,5	512 326	100,0
Korkeakoulututkinto	199 833	71,3	64 087	22,9	16 263	5,8	280 183	100,0
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjä	35 325	21,7	115 446	71,0	11 889	7,3	162 659	100,0
Muu yrittäjä	65 673	34,2	107 905	56,2	18 273	9,5	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	291 454	72,2	84 593	21,0	27 651	6,8	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	472 474	56,0	301 281	35,7	69 744	8,3	843 499	100,0
Työntekijä	248 746	28,8	518 675	60,1	95 259	11,0	862 680	100,0
Opiskelija	229 784	93,3	9 037	3,7	7 448	3,0	246 268	100,0
Eläkeläinen	115 876	15,8	589 155	80,1	30 508	4,1	735 539	100,0
Muu/tuntematon	34 348	31,4	64 602	59,0	10 550	9,6	109 501	100,0
Toimiala								
Työvoimaan kuulumaton	380 008	35,0	659 915	60,7	47 023	4,3	1 086 946	100,0
Alkutuotanto	57 797	26,0	149 274	67,1	15 481	7,0	222 552	100,0
Jalostus	270 009	34,5	426 076	54,5	86 107	11,0	782 191	100,0
Palvelut	785 868	53,9	551 663	37,8	121 228	8,3	1 458 758	100,0
Tuntematon	-	-	3 767	71,7	1 483	28,3	5 250	100,0
Asuinalue								
Pääkaupunkiseutu	310 770	50,9	262 959	43,1	37 053	6,1	610 782	100,0
Muu Etelä-Suomi	662 998	42,4	779 620	49,9	119 998	7,7	1 562 616	100,0
Väli-Suomi	351 365	37,3	518 943	55,1	72 134	7,7	942 442	100,0
Pohjois-Suomi	168 549	38,3	229 172	52,1	42 135	9,6	439 856	100,0
Kuntamuoto								
Kaupunki	1 025 100	46,0	1 053 715	47,3	147 586	6,6	2 226 401	100,0
Maalaiskunta	468 581	35,3	736 979	55,4	123 735	9,3	1 329 295	100,0
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen kunta	937 885	48,0	894 067	45,8	121 906	6,2	1 953 859	100,0
Taajaan asuttu kunta	182 892	40,8	219 956	49,0	45 738	10,2	448 586	100,0
Maaseutumainen kunta	372 903	32,3	676 671	58,7	103 677	9,0	1 153 251	100,0
Yhteensä	1 493 681	42,0	1 790 694	50,4	271 321	7,6	3 555 696	100,0

Liitetaulukko 17.
Tietyihin koulutusmuotoihin osallistumisaikomukset lähimmän 12 kuukauden aikana vuonna 1990 taustamuuttujien mukaan (osuus koko väestöstä)

Taustamuuttajat	Koulutus työpaikalla/ erill. täyd.koul.yksikössä		Kansalais- ja työväenopistot		Järjestökoulutus	
	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä						
18 – 24	45 033	9,4	53 919	11,2	22 154	4,6
25 – 29	88 555	23,7	38 677	10,4	23 432	6,3
30 – 34	96 774	25,6	36 603	9,7	31 309	8,3
35 – 44	234 935	27,8	99 213	11,7	60 335	7,1
45 – 54	136 331	22,4	78 440	12,9	43 900	7,2
55 – 73	29 194	3,3	92 738	10,6	38 044	4,4
Sukupuoli						
Mies	319 207	18,4	101 038	5,8	109 638	6,3
Nainen	311 614	17,1	298 553	16,4	109 536	6,0
Äidinkieli						
Suomi	614 543	18,3	366 213	10,9	208 198	6,2
Muu	16 278	8,0	33 378	16,4	10 977	5,4
Siviilisääty						
Naimaton	153 709	14,9	111 291	10,8	61 640	6,0
Avioliitossa	415 115	20,5	235 311	11,6	129 072	6,4
Eronnut/asumuserossa	54 654	18,1	32 355	10,7	18 506	6,1
Leski	7 344	3,8	20 633	10,7	9 956	5,2
Yleissivistävä pohjakoulutus						
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	207 735	11,1	174 913	9,4	85 808	4,6
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	187 328	21,6	102 839	11,9	50 780	5,9
Lukio/yltioppilastutkinto	235 758	28,7	121 839	14,8	82 587	10,1
Ammatillinen pohjakoulutus						
Ei ammatill. koul./ammattillinen kurssi	158 148	8,6	161 372	8,7	69 945	3,8
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	165 924	18,1	115 711	12,6	55 114	6,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	197 405	38,5	82 035	16,0	57 347	11,2
Korkeakoulututkinto	109 345	39,0	40 472	14,4	36 769	13,1
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	18 396	11,3	15 113	9,3
Muu yrittäjä	15 480	8,1	15 198	7,9	26 630	13,9
Ylempi toimihenkilö	192 542	47,7	56 730	14,1	49 307	12,2
Alempi toimihenkilö	291 839	34,6	132 851	15,8	59 155	7,0
Työntekijä	117 199	13,6	58 121	6,7	34 216	4,0
Opiskelija	26 082	10,6	11 995	4,9
Eläkeläinen	78 060	10,6	21 209	2,9
Muu/tuntematon	14 152	12,9	1 549	1,4
Toimiala						
Työvoimaan kuulumaton	13 761	1,3	118 294	10,9	34 754	3,2
Alkutuotanto	12 846	5,8	25 585	11,5	18 276	8,2
Jalostus	155 130	19,8	44 428	5,7	36 833	4,7
Palvelut	449 085	30,8	211 285	14,5	129 312	8,9
Tuntematon	-	-	-	-	-	-
Asuinalue						
Pääkaupunkiseutu	154 190	25,2	45 420	7,4	45 420	7,4
Muu Etelä-Suomi	277 667	17,8	187 887	12,0	98 819	6,3
Väli-Suomi	126 547	13,4	120 924	12,8	52 559	5,6
Pohjois-Suomi	72 418	16,5	45 360	10,3	22 376	5,1
Kuntamuoto						
Kaupunki	441 893	19,8	219 776	9,9	150 443	6,8
Maalaiskunta	188 928	14,2	179 815	13,5	68 731	5,2
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen kunta	410 269	21,0	190 075	9,7	141 812	7,3
Taajaan asuttu kunta	85 106	19,0	53 308	11,9	26 805	6,0
Maaseutumainen kunta	135 446	11,7	156 207	13,5	50 557	4,4
Koko väestö	630821	17,7	399 591	11,2	219 174	6,2

Muu aikuiskoulutus		Muu koulutus (nuorisoaste)		Ei osaa sanoa		Koko väestö
n	%	n	%	n	%	n
76 916	16,0	190 282	39,7	30 752	6,4	479 387
63 430	17,0	57 634	15,4	33 152	8,9	373 491
63 005	16,7	29 442	7,8	43 036	11,4	377 382
142 114	16,8	22 758	2,7	71 603	8,5	845 019
69 376	11,4	3 786	0,6	52 260	8,6	607 439
40 691	4,7	-	-	26 986	3,1	872 978
198 979	11,4	130 320	7,5	133 603	7,7	1 738 442
256 554	14,1	173 582	9,6	124 187	6,8	1 817 254
436 728	13,0	279 543	8,3	245 593	7,3	3 351 748
18 805	9,2	24 358	11,9	12 197	6,0	203 948
151 097	14,6	235 853	22,8	72 889	7,1	1 033 723
248 662	12,3	59 402	2,9	156 290	7,7	2 027 528
42 287	14,0	8 646	2,9	20 611	6,8	302 295
13 488	7,0	-	-	8 000	4,2	192 150
115 319	6,2	11 608	0,6	141 255	7,6	1 869 114
122 409	14,1	88 404	10,2	64 244	7,4	865 561
217 805	26,5	203 890	24,8	52 291	6,4	821 022
146 953	8,0	188 186	10,2	125 003	6,8	1 846 171
106 764	11,6	42 759	4,7	83 118	9,1	917 017
113 328	22,1	30 972	6,0	38 175	7,5	512 326
88 487	31,6	41 985	15,0	11 493	4,1	280 183
9 082	5,6	2 177	1,3	11 889	7,3	162 659
24 463	12,8	4 313	2,2	17 386	9,1	191 851
126 620	31,4	44 027	10,9	24 076	6,0	403 698
130 289	15,4	35 434	4,2	65 892	7,8	843 499
64 175	7,4	21 688	2,5	92 733	10,7	862 680
66 045	26,8	185 611	75,4	7 448	3,0	246 268
27 055	3,7	-	-	27 817	3,8	735 539
7 803	7,1	10 652	9,7	10 550	9,6	109 501
100 903	9,3	196 263	18,1	44 331	4,1	1 086 946
15 546	7,0	3 149	1,4	15 481	7,0	222 552
75 296	9,6	25 112	3,2	80 796	10,3	782 191
263 788	18,1	79 377	5,4	115 699	7,9	1 458 758
-	-	-	-	1 483	28,3	5 250
114 746	18,8	76 497	12,5	34 663	5,7	610 782
199 984	12,8	125 120	8,0	110 793	7,1	1 562 616
93 679	9,9	70 728	7,5	70 747	7,5	942 442
47 124	10,7	31 557	7,2	41 587	9,5	439 856
337 986	15,2	233 107	10,5	136 330	6,1	2 226 401
117 546	8,8	70 795	5,3	121 460	9,1	1 329 295
314 653	16,1	216 411	11,1	116 212	5,9	1 953 859
55 250	12,3	34 745	7,7	42 008	9,4	448 586
85 630	7,4	52 745	4,6	99 570	8,6	1 153 251
455 533	12,8	303 901	8,5	257 790	7,3	3 555 696

Liitetaulukko 18.
Tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistumisaikomukset lähimmän 2 vuoden aikana taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttajat	Aikoo osallistua koulutukseen		Ehkä osallistuu koulutukseen		Ei aio osallistua koulutukseen		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko työvoima	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä										
18 – 24	67 772	25,0	38 595	14,3	141 453	52,3	22 763	8,4	270 584	100,0
25 – 29	42 619	13,4	37 376	11,7	216 080	67,9	22 357	7,0	318 433	100,0
30 – 34	30 819	8,9	34 357	9,9	259 561	75,1	20 971	6,1	345 707	100,0
35 – 44	41 613	5,3	59 764	7,7	642 560	82,3	36 397	4,7	780 334	100,0
45 – 54	11 467	2,1	25 954	4,9	478 549	89,5	18 469	3,5	534 439	100,0
55 – 73	916	0,4	2 696	1,2	206 118	94,0	9 524	4,3	219 254	100,0
Sukupuoli										
Mies	83 538	6,4	78 670	6,0	1 081 803	82,9	60 720	4,7	1 304 730	100,0
Nainen	111 668	9,6	120 072	10,3	862 519	74,1	69 761	6,0	1 164 020	100,0
Äidinkieli										
Suomi	186 498	8,0	186 643	8,0	1 834 029	78,5	127 901	5,5	2 335 072	100,0
Muu	8 708	6,5	12 099	9,1	110 293	82,5	2 579	1,9	133 679	100,0
Siviilisäätö										
Naimaton	96 719	13,7	80 694	11,4	478 109	67,7	50 429	7,1	705 951	100,0
Avioliitossa	83 909	5,6	102 835	6,8	1 250 366	83,0	68 790	4,6	1 505 900	100,0
Eronnut/asumuserossa	10 792	5,2	15 212	7,4	170 195	82,8	9 373	4,6	205 572	100,0
Leski	3 786	7,4	-	-	45 652	88,9	1 889	3,7	51 327	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus										
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	36 953	3,1	69 360	5,9	1 010 699	85,5	64 449	5,5	1 181 461	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	59 186	8,6	60 955	8,9	527 710	77,1	36 497	5,3	684 348	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	99 067	16,4	68 427	11,3	405 913	67,3	29 535	4,9	602 942	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus										
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	77 955	7,5	71 331	6,9	836 508	80,8	49 490	4,8	1 035 284	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	53 814	7,2	67 794	9,0	569 861	75,9	59 359	7,9	750 828	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	37 986	8,4	39 211	8,7	357 523	79,3	15 879	3,5	450 599	100,0
Korkeakoulututkinto	25 452	11,0	20 406	8,8	180 430	77,8	5 752	2,5	232 039	100,0
Sosioekonominen asema										
Maatalousyrittäjä	694	0,4	5 571	3,4	148 730	91,4	7 665	4,7	162 659	100,0
Muu yrittäjä	9 088	4,7	10 345	5,4	165 483	86,3	6 935	3,6	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	43 635	10,8	38 443	9,5	308 239	76,4	13 382	3,3	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	88 458	10,5	72 563	8,6	640 790	76,0	41 688	4,9	843 499	100,0
Työntekijä	53 332	6,2	71 819	8,3	676 718	78,4	60 811	7,0	862 680	100,0
Muu/tuntematon	-	-	-	-	4 363	100,0	-	-	4 363	100,0
Toimiala										
Alkutuotanto	2 202	1,0	11 328	5,1	196 835	88,4	12 186	5,5	222 552	100,0
Jalostus	44 286	5,7	59 635	7,6	638 283	81,6	39 988	5,1	782 191	100,0
Palvelut	148 719	10,2	127 779	8,8	1 103 954	75,7	78 307	5,4	1 458 758	100,0
Tuntematon	-	-	-	-	5 250	100,0	-	-	5 250	100,0
Asuinalue										
Pääkaupunkiseutu	57 373	12,3	39 444	8,4	350 214	74,9	20 320	4,3	467 350	100,0
Muu Etelä-Suomi	83 190	7,6	92 275	8,4	865 666	79,2	52 279	4,8	1 093 411	100,0
Väli-Suomi	33 362	5,3	49 451	7,9	508 756	81,3	34 048	5,4	625 617	100,0
Pohjois-Suomi	21 282	7,5	17 572	6,2	219 686	77,8	23 834	8,4	282 373	100,0
Kuntamuoto										
Kaupunki	155 962	9,9	123 766	7,9	1 213 610	77,2	79 490	5,1	1 572 828	100,0
Maalaiskunta	39 245	4,4	74 976	8,4	730 711	81,6	50 991	5,7	895 923	100,0
Kuntaryhmä										
Kaupunkimainen kunta	141 812	10,2	105 319	7,6	1 068 178	77,1	70 822	5,1	1 386 131	100,0
Taajaan asuttu kunta	23 041	7,2	31 777	9,9	249 752	77,6	17 257	5,4	321 827	100,0
Maaseutumainen kunta	30 354	4,0	61 646	8,1	626 392	82,3	42 401	5,6	760 793	100,0
Yhteensä	195 207	7,9	198 742	8,1	1 944 322	78,8	130 480	5,3	2 468 750	100,0

Liitetaulukko 19.**Syyt, jotka herättävät kiinnostusta tai aiheuttavat tarvetta paljon tai jonkin verran ryhtyä opiskelemaan iän ja sukupuolen mukaan vuonna 1990**

Syy	Ikäryhmä			Sukupuoli		Koko työvoima %
	18 – 29	30 – 44	45 – 73	Mies	Nainen	
	%	%	%	%	%	
Itsensä kehittäminen	91,8	88,3	68,6	78,8	87,9	83,1
Ammattitaidon kehittäminen	84,8	84,3	64,9	75,4	81,9	78,5
Vaihtelunhalu	78,5	69,3	52,1	59,2	74,1	66,2
Halu saada parempaa palkkaa	79,9	66,1	42,5	59,1	65,7	62,2
Halu löytää uusia ystäviä	57,9	45,3	39,1	40,4	53,2	46,4
Pääsy/Halu päästä toisiin työtehtäviin	68,8	50,1	20,9	40,2	51,8	45,6
Pääsy/Halu päästä vaativampiin työteht.	69,1	48,3	19,8	41,5	47,9	44,6
Koulutuksen tuoma arvostus	54,1	42,8	32,5	36,9	48,5	42,4
Halu vaihtaa työpaikkaa	49,2	38,9	14,4	28,8	39,6	33,9
Muodollisen pätevyyden hankkiminen	47,7	31,2	18,1	27,4	35,3	31,1
Halu vaihtaa ammattia	46,7	32,9	13,7	26,0	35,1	30,2
Työttömyys tai sen uhka	37,0	27,9	16,5	24,6	28,8	26,5
Koska tututkin osallistuvat	19,6	19,1	20,4	17,9	21,5	19,6
Vakituisen työpaikan saaminen	35,6	16,8	8,6	15,3	22,6	18,8
Muu syy	3,9	2,6	2,7	2,8	3,0	2,9
n	589 017	1 126 041	753 693	1 304 730	1 164 020	2 468 750

Liitetaulukko 20.**Syyt, jotka herättävät kiinnostusta tai aiheuttavat tarvetta paljon tai jonkin verran ryhtyä opiskelemaan yleissivistävän pohjakoulutuksen mukaan vuonna 1990**

Syy	Kansa- tai kansalais- koulu tai osa keski-/peruskoulu	Keski-/peruskoulu tai osa lukiota	Lukio tai ylioppilastutkinto	Koko työvoima %
	%	%	%	
	Itsensä kehittäminen	72,5	90,2	
Ammattitaidon kehittäminen	68,1	85,3	91,3	78,5
Vaihtelunhalu	56,2	71,6	79,7	66,2
Halu saada parempaa palkkaa	58,5	67,6	63,4	62,2
Halu löytää uusia ystäviä	45,1	50,5	44,4	46,4
Pääsy/Halu päästä toisiin työtehtäviin	35,0	53,0	58,1	45,6
Pääsy/Halu päästä vaativampiin työteht.	32,0	52,9	59,4	44,6
Koulutuksen tuoma arvostus	39,2	45,5	44,9	42,4
Halu vaihtaa työpaikkaa	25,8	39,7	43,1	33,9
Muodollisen pätevyyden hankkiminen	27,8	36,2	31,7	31,1
Halu vaihtaa ammattia	25,1	36,0	33,8	30,2
Työttömyys tai sen uhka	28,2	29,4	20,3	26,5
Koska tututkin osallistuvat	21,7	18,7	16,4	19,6
Vakituisen työpaikan saaminen	16,7	22,8	18,5	18,8
Muu syy	2,3	3,3	3,5	2,9
n	1 181 461	684 348	602 942	2 468 750

Liitetaulukko 21.

Syyt, jotka herättävät kiinnostusta tai aiheuttavat tarvetta paljon tai jonkin verran ryhtyä opiskelemaan ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan vuonna 1990

Syy	Ei ammatillista koulutusta tai ammatillinen kurssi	Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	Korkeakoulu-tutkinto	Koko työvoima
	%	%	%	%	%
Itsensä kehittäminen	73,3	86,7	94,4	93,0	83,1
Ammattitaidon kehittäminen	65,9	83,7	91,4	92,6	78,5
Vaihtelunhalu	55,2	71,0	76,8	78,7	66,2
Halu saada parempaa palkkaa	58,9	71,3	63,6	44,8	62,2
Halu löytää uusia ystäviä	44,5	52,5	44,4	39,3	46,4
Pääsy/Halu päästä toisiin työtehtäviin	39,4	51,2	51,0	44,8	45,6
Pääsy/Halu päästä vaativampiin työteht.	35,9	49,7	54,2	47,2	44,6
Koulutuksen tuoma arvostus	40,6	46,5	42,7	36,5	42,4
Halu vaihtaa työpaikkaa	28,9	37,1	36,9	39,7	33,9
Muodollisen pätevyyden hankkiminen	33,0	34,9	25,7	20,8	31,1
Halu vaihtaa ammattia	29,5	35,5	26,3	23,6	30,2
Työttömyys tai sen uhka	30,9	29,5	19,6	10,9	26,5
Koska tututkin osallistuvat	21,3	20,8	15,8	15,5	19,6
Vakituisen työpaikan saaminen	21,8	22,3	10,8	10,1	18,8
Muu syy	2,8	3,2	2,5	3,1	2,9
n	1 035 284	750 828	450 599	232 039	2 468 750

Liitetaulukko 22.

Syyt, jotka herättävät kiinnostusta tai aiheuttavat tarvetta paljon tai jonkin verran ryhtyä opiskelemaan sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1990

Syy	Maatalous-yrittäjä	Muu yrittäjä	Ylempi toimihenkilö	Alempi toimihenkilö	Työntekijä	Koko työvoima
	%	%	%	%	%	%
Itsensä kehittäminen	62,8	78,3	94,0	91,3	75,0	83,1
Ammattitaidon kehittäminen	57,3	71,3	91,5	88,0	68,9	78,5
Vaihtelunhalu	46,2	52,8	77,9	72,8	61,2	66,2
Halu saada parempaa palkkaa	40,0	32,7	50,7	70,0	70,9	62,2
Halu löytää uusia ystäviä	40,5	30,0	42,5	51,0	48,5	46,4
Pääsy/Halu päästä toisiin työtehtäviin	15,3	22,3	44,7	54,4	48,7	45,6
Pääsy/Halu päästä vaativampiin työteht.	10,9	19,7	47,7	55,7	43,9	44,6
Koulutuksen tuoma arvostus	19,9	31,0	37,0	50,2	44,2	42,4
Halu vaihtaa työpaikkaa	11,2	14,7	36,0	38,8	36,7	33,9
Muodollisen pätevyyden hankkiminen	16,0	19,6	25,3	33,9	36,5	31,1
Halu vaihtaa ammattia	12,9	16,0	23,6	32,9	37,1	30,2
Työttömyys tai sen uhka	18,7	15,8	13,7	27,1	36,0	26,5
Koska tututkin osallistuvat	17,8	13,8	15,8	20,9	21,7	19,6
Vakituisen työpaikan saaminen	11,0	8,1	11,2	19,9	25,0	18,8
Muu syy	3,0	4,4	3,9	1,7	3,3	2,9
n	162 659	191 851	403 698	843 499	862 680	2 468 750

Litetaulukko 23.**Syyt, jotka herättävät kiinnostusta tai aiheuttavat tarvetta paljon tai jonkin verran ryhtyä opiskelemaan toimialan mukaan vuonna 1990**

Syy	Alkutuotanto %	Jalostus %	Palvelut %	Koko työvoima %
Itsensä kehittäminen	63,0	81,4	87,2	83,1
Ammattitaidon kehittäminen	61,2	74,8	83,2	78,5
Vaihtelunhalu	47,4	62,6	71,1	66,2
Halu saada parempaa palkkaa	48,2	67,7	61,5	62,2
Halu löytää uusia ystäviä	40,9	44,4	48,3	46,4
Pääsy/Halu päästä toisiin työtehtäviin	22,4	45,6	49,4	45,6
Pääsy/Halu päästä vaativampiin työteht.	16,3	44,9	48,6	44,6
Koulutuksen tuoma arvostus	25,2	38,9	46,9	42,4
Halu vaihtaa työpaikkaa	17,1	33,8	36,5	33,9
Muodollisen pätevyyden hankkiminen	20,4	31,3	32,7	31,1
Halu vaihtaa ammattia	17,4	33,2	30,7	30,2
Työttömyys tai sen uhka	22,8	34,3	23,0	26,5
Koska tututkin osallistuvat	17,6	18,5	20,4	19,6
Vakituisen työpaikan saaminen	14,7	20,2	18,6	18,8
Muu syy	2,5	2,3	3,3	2,9
n	222 552	782 191	1 458 758	2 468 750

Liitetaulukko 24.**Tietytjen opetuksen järjestämistapojen sopivuus taustamuuttujien mukaan vuonna 1990 (sopii hyvin tai melko hyvin) (osuus työvoimasta)**

Taustamuuttajat	Osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen		Koulutus koostuu osista, joista voi koota tutkinnon		Koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa	
	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä						
18 – 24	200 336	74,0	199 842	73,9	211 735	78,3
25 – 29	246 525	77,4	240 326	75,5	232 106	72,9
30 – 34	263 938	76,3	259 654	75,1	247 385	71,6
35 – 44	580 292	74,4	563 010	72,1	547 380	70,1
45 – 54	333 709	62,4	320 392	59,9	326 436	61,1
55 – 73	103 792	47,3	94 103	42,9	95 276	43,5
Sukupuoli						
Mies	895 097	68,6	844 906	64,8	802 130	61,5
Nainen	833 496	71,6	832 421	71,5	858 189	73,7
Äidinkieli						
Suomi	1 641 717	70,3	1 599 723	68,5	1 581 992	67,7
Muu	86 876	65,0	77 604	58,1	78 327	58,6
Siviilisääty						
Naimaton	508 265	72,0	502 300	71,2	510 923	72,4
Avoliitossa	1 042 450	69,2	1 015 922	67,5	993 601	66,0
Eronnut/asumuserossa	141 791	69,0	132 910	64,7	127 590	62,1
Leski	36 086	70,3	26 195	51,0	28 205	55,0
Yleissivistävä pohjakoulutus						
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulu	760 983	64,4	690 658	58,5	733 219	62,1
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	498 656	72,9	518 039	75,7	502 375	73,4
Lukio/ylioppilastutkinto	468 953	77,8	468 629	77,7	424 725	70,4
Ammatillinen pohjakoulutus						
Ei ammatill. koul./ammattillinen kurssi	671 272	64,8	621 490	60,0	632 344	61,1
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	539 110	71,8	530 159	70,6	564 192	75,1
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	333 827	74,1	349 756	77,6	316 189	70,2
Korkeakoulututkinto	184 383	79,5	175 922	75,8	147 593	63,6
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	90 563	55,7	73 644	45,3	70 434	43,3
Muu yrittäjä	144 508	75,3	125 879	65,6	106 071	55,3
Ylempi toimihenkilö	314 417	77,9	309 689	76,7	261 581	64,8
Alempi toimihenkilö	607 379	72,0	646 942	76,7	614 347	72,8
Työntekijä	570 764	66,2	519 470	60,2	606 183	70,3
Muu/tuntematon	961	22,0	1 703	39,0	1 703	39,0
Toimiala						
Alkutuotanto	124 832	56,1	108 135	48,6	112 640	50,6
Jalostus	558 001	71,3	499 436	63,9	518 127	66,2
Palvelut	1 043 911	71,6	1 067 166	73,2	1 026 961	70,4
Tuntematon	1 849	35,2	2 590	49,3	2 590	49,3
Asuinalue						
Pääkaupunkiseutu	334 675	71,6	344 237	73,7	283 279	60,6
Muu Etelä-Suomi	780 583	71,4	742 808	67,9	747 017	68,3
Väli-Suomi	407 089	65,1	411 639	65,8	436 972	69,8
Pohjois-Suomi	206 245	73,0	178 642	63,3	193 052	68,4
Kuntamuoto						
Kaupunki	1 112 178	70,7	1 102 042	70,1	1 065 187	67,7
Maalaiskunta	616 414	68,8	575 285	64,2	595 132	66,4
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen kunta	978 022	70,6	972 619	70,2	930 851	67,2
Taajaan asuttu kunta	241 452	75,0	229 937	71,4	235 902	73,3
Maaseutumainen kunta	509 118	66,9	474 770	62,4	493 567	64,9
Yhteensä	1 728 592	70,0	1 677 327	67,9	1 660 319	67,3

Opinnot vapaa-ajalla siten, että ne voi suorittaa työn ohessa		Opiskelu yksityisopiskelijana omaan tahtiin		Koulutus yhtäjaksoisesti oppilaitoksessa		Koko työvoima
n	%	n	%	n	%	n
165 422	61,1	116 697	43,1	177 598	65,6	270 584
197 322	62,0	167 284	52,5	146 305	45,9	318 433
211 335	61,1	199 602	57,7	119 891	34,7	345 707
456 856	58,5	399 728	51,2	335 605	43,0	780 334
281 577	52,7	220 698	41,3	212 904	39,8	534 439
93 445	42,6	81 449	37,1	66 375	30,3	219 254
719 450	55,1	643 702	49,3	518 355	39,7	1 304 730
686 507	59,0	541 757	46,5	540 322	46,4	1 164 020
1 335 109	57,2	1 129 035	48,4	998 026	42,7	2 335 072
70 848	53,0	56 423	42,2	60 651	45,4	133 679
411 424	58,3	344 727	48,8	369 557	52,3	705 951
855 722	56,8	730 932	48,5	583 872	38,8	1 505 900
111 826	54,4	87 320	42,5	84 023	40,9	205 572
26 986	52,6	22 479	43,8	21 225	41,4	51 327
593 758	50,3	516 375	43,7	495 543	41,9	1 181 461
438 508	64,1	339 851	49,7	319 674	46,7	684 348
373 691	62,0	329 233	54,6	243 459	40,4	602 942
548 553	53,0	452 660	43,7	460 466	44,5	1 035 284
433 762	57,8	349 343	46,5	355 257	47,3	750 828
287 036	63,7	235 100	52,2	170 603	37,9	450 599
136 606	58,9	148 355	63,9	72 351	31,2	232 039
89 498	55,0	70 616	43,4	30 004	18,4	162 659
125 482	65,4	116 069	60,5	38 075	19,8	191 851
254 600	63,1	241 163	59,7	133 917	33,2	403 698
495 057	58,7	404 400	47,9	400 257	47,5	843 499
440 358	51,0	353 210	40,9	455 463	52,8	862 680
961	22,0	-	-	961	22,0	4 363
114 599	51,5	93 778	42,1	61 972	27,8	222 552
442 410	56,6	371 206	47,5	332 108	42,5	782 191
847 100	58,1	719 587	49,3	663 635	45,5	1 458 758
1 849	35,2	887	16,9	961	18,3	5 250
280 888	60,1	242 639	51,9	169 728	36,3	467 350
627 911	57,4	519 271	47,5	490 500	44,9	1 093 411
349 890	55,9	282 849	45,2	272 404	43,5	625 617
147 267	52,2	140 699	49,8	126 045	44,6	282 373
905 727	57,6	749 808	47,7	694 897	44,2	1 572 828
500 230	55,8	435 650	48,6	363 779	40,6	895 923
792 920	57,2	668 646	48,2	616 317	44,5	1 386 131
191 330	59,5	160 549	49,9	138 763	43,1	321 827
421 707	55,4	356 263	46,8	303 597	39,9	760 793
1 405 957	57,0	1 185 458	48,0	1 058 677	42,9	2 468 750

Liitetaulukko 25.

Tiettyjen opetuksen järjestämistapojen sopivuus taustamuuttujien mukaan vuonna 1990 (ei sovi ollenkaan) ; osuus työvoimasta

Taustamuuttujat	Koulutus yhtäjaksoisesti oppilaitoksessa		Opiskelu yksityisopiskelijana omaan tahtiin		Opinnot vapaa-ajalla siten, että ne voi suorittaa työn ohessa	
	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä						
18 – 24	42 692	15,8	75 156	27,8	42 180	15,6
25 – 29	79 155	24,9	71 506	22,5	51 671	16,2
30 – 34	115 825	33,5	68 748	19,9	57 434	16,6
35 – 44	240 036	30,8	176 600	22,6	146 189	18,7
45 – 54	170 024	31,8	168 497	31,5	115 613	21,6
55 – 73	68 560	31,3	58 399	26,6	50 393	23,0
Sukupuoli						
Mies	400 738	30,7	310 912	23,8	239 978	18,4
Nainen	315 553	27,1	307 993	26,5	223 503	19,2
Äidinkieli						
Suomi	681 204	29,2	582 499	24,9	438 405	18,8
Muu	35 087	26,2	36 406	27,2	25 076	18,8
Siviilisääty						
Naimaton	148 714	21,1	170 557	24,2	120 996	17,1
Avoliitossa	480 475	31,9	370 210	24,6	286 636	19,0
Eronnut/asumuserossa	70 244	34,2	66 225	32,2	47 558	23,1
Leski	16 858	32,8	11 914	23,2	8 291	16,2
Yleissivistävä pohjakoulutus						
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	346 930	29,4	334 412	28,3	268 655	22,7
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	191 270	27,9	171 520	25,1	108 292	15,8
Lukio/ylioppilastutkinto	178 091	29,5	112 974	18,7	86 533	14,4
Ammatillinen pohjakoulutus						
Ei ammatill. koul./ammattillinen kurssi	300 765	29,1	302 231	29,2	228 873	22,1
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	197 146	26,3	194 868	26,0	135 836	18,1
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	142 894	31,7	89 484	19,9	59 901	13,3
Korkeakoulututkinto	75 486	32,5	32 322	13,9	38 872	16,8
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	69 766	42,9	39 047	24,0	31 231	19,2
Muu yrittäjä	94 956	49,5	35 673	18,6	27 659	14,4
Ylempi toimihenkilö	136 440	33,8	61 578	15,3	54 555	13,5
Alempi toimihenkilö	225 857	26,8	217 262	25,8	152 685	18,1
Työntekijä	187 354	21,7	264 400	30,6	195 433	22,7
Muu/tuntematon	1 918	44,0	945	21,7	1 918	44,0
Toimiala						
Alkutuotanto	81 551	36,6	55 433	24,9	44 948	20,2
Jalostus	231 752	29,6	192 247	24,6	142 618	18,2
Palvelut	401 071	27,5	370 280	25,4	273 997	18,8
Tuntematon	1 918	36,5	945	18,0	1 918	36,5
Asuinalue						
Pääkaupunkiseutu	162 556	34,8	108 769	23,3	82 473	17,6
Muu Etelä-Suomi	316 710	29,0	276 213	25,3	218 217	20,0
Väli-Suomi	169 592	27,1	167 281	26,7	109 527	17,5
Pohjois-Suomi	67 433	23,9	66 641	23,6	53 264	18,9
Kuntamuoto						
Kaupunki	463 557	29,5	390 168	24,8	301 018	19,1
Maalaiskunta	252 735	28,2	228 737	25,5	162 463	18,1
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen kunta	407 518	29,4	346 598	25,0	268 456	19,4
Taajaan asuttu kunta	91 405	28,4	77 025	23,9	61 620	19,1
Maaseutumainen kunta	217 368	28,6	195 282	25,7	133 405	17,5
Yhteensä	716 291	29,0	618 905	25,1	463 481	18,8

Koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa		Osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen		Koulutus koostuu osista, joista voi koota tutkinnon		Koko työvoima
n	%	n	%	n	%	n
22 945	8,5	25 828	9,5	24 048	8,9	270 584
32 292	10,1	27 434	8,6	21 764	6,8	318 433
33 589	9,7	30 180	8,7	23 074	6,7	345 707
111 548	14,3	76 887	9,9	76 784	9,8	780 334
81 598	15,3	81 870	15,3	68 987	12,9	534 439
46 881	21,4	42 753	19,5	33 857	15,4	219 254
191 521	14,7	152 234	11,7	135 995	10,4	1 304 730
137 333	11,8	132 718	11,4	112 519	9,7	1 164 020
307 212	13,2	269 579	11,5	230 707	9,9	2 335 072
21 643	16,2	15 373	11,5	17 807	13,3	133 679
65 714	9,3	73 814	10,5	60 664	8,6	705 951
210 720	14,0	176 069	11,7	155 135	10,3	1 505 900
40 376	19,6	30 190	14,7	27 663	13,5	205 572
12 045	23,5	4 878	9,5	5 051	9,8	51 327
192 186	16,3	170 023	14,4	156 568	13,3	1 181 461
71 037	10,4	68 929	10,1	55 348	8,1	684 348
65 631	10,9	46 001	7,6	36 598	6,1	602 942
171 478	16,6	151 380	14,6	138 428	13,4	1 035 284
80 508	10,7	82 024	10,9	72 229	9,6	750 828
46 315	10,3	37 396	8,3	21 636	4,8	450 599
30 553	13,2	14 151	6,1	16 220	7,0	232 039
39 945	24,6	28 429	17,5	35 951	22,1	162 659
38 331	20,0	16 227	8,5	17 876	9,3	191 851
53 852	13,3	29 906	7,4	27 949	6,9	403 698
88 304	10,5	84 047	10,0	55 111	6,5	843 499
107 478	12,5	124 424	14,4	110 681	12,8	862 680
945	21,7	1 918	44,0	945	21,7	4 363
43 689	19,6	37 025	16,6	39 293	17,7	222 552
115 284	14,7	89 305	11,4	86 323	11,0	782 191
168 936	11,6	156 704	10,7	121 952	8,4	1 458 758
945	18,0	1 918	36,5	945	18,0	5 250
72 911	15,6	44 225	9,5	39 444	8,4	467 350
141 819	13,0	125 620	11,5	111 999	10,2	1 093 411
81 351	13,0	85 921	13,7	70 500	11,3	625 617
32 773	11,6	29 186	10,3	26 571	9,4	282 373
213 527	13,6	176 939	11,2	154 704	9,8	1 572 828
115 328	12,9	108 013	12,1	93 810	10,5	895 923
191 953	13,8	160 659	11,6	141 267	10,2	1 386 131
37 130	11,5	30 128	9,4	24 176	7,5	321 827
99 770	13,1	94 165	12,4	83 070	10,9	760 793
328 854	13,3	284 952	11,5	248 514	10,1	2 468 750

Liitetaulukko 26.
Kaikesta koulutuksesta saatavan todistuksen merkitys taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttujat	Pitää todistuksen saamista tärkeänä		Ei pidä todistuksen saamista tärkeänä		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko työvoima	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä								
18 – 24	230 692	85,3	34 261	12,7	5 631	2,1	270 584	100,0
25 – 29	230 935	72,5	72 350	22,7	15 148	4,8	318 433	100,0
30 – 34	255 393	73,9	82 216	23,8	8 098	2,3	345 707	100,0
35 – 44	566 135	72,6	194 922	25,0	19 277	2,5	780 334	100,0
45 – 54	370 834	69,4	144 849	27,1	18 755	3,5	534 439	100,0
55 – 73	163 385	74,5	43 866	20,0	12 003	5,5	219 254	100,0
Sukupuoli								
Mies	900 117	69,0	350 912	26,9	53 702	4,1	1 304 730	100,0
Nainen	917 257	78,8	221 552	19,0	25 212	2,2	1 164 020	100,0
Äidinkieli								
Suomi	1 716 690	73,5	544 438	23,3	73 943	3,2	2 335 072	100,0
Muu	100 684	75,3	28 025	21,0	4 970	3,7	133 679	100,0
Siviilisääty								
Naimaton	550 759	78,0	130 519	18,5	24 672	3,5	705 951	100,0
Avoliitossa	1 082 811	71,9	378 984	25,2	44 105	2,9	1 505 900	100,0
Eronnut/asumuserossa	144 481	70,3	54 592	26,6	6 499	3,2	205 572	100,0
Leski	39 323	76,6	8 368	16,3	3 637	7,1	51 327	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus								
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	904 699	76,6	225 855	19,1	50 907	4,3	1 181 461	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	513 566	75,0	156 141	22,8	14 641	2,1	684 348	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	399 109	66,2	190 467	31,6	13 366	2,2	602 942	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus								
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	823 062	79,5	168 445	16,3	43 777	4,2	1 035 284	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	562 065	74,9	165 468	22,0	23 295	3,1	750 828	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	295 649	65,6	149 144	33,1	5 805	1,3	450 599	100,0
Korkeakoulututkinto	136 598	58,9	89 406	38,5	6 036	2,6	232 039	100,0
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjä	110 879	68,2	46 575	28,6	5 206	3,2	162 659	100,0
Muu yrittäjä	117 291	61,1	65 035	33,9	9 526	5,0	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	253 281	62,7	140 604	34,8	9 813	2,4	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	644 776	76,4	182 505	21,6	16 218	1,9	843 499	100,0
Työntekijä	686 785	79,6	137 745	16,0	38 151	4,4	862 680	100,0
Muu/tuntematon	4 363	100,0	-	-	-	-	4 363	100,0
Toimiala								
Alkutuotanto	159 402	71,6	54 562	24,5	8 588	3,9	222 552	100,0
Jalostus	575 770	73,6	175 290	22,4	31 131	4,0	782 191	100,0
Palvelut	1 076 952	73,8	342 612	23,5	39 195	2,7	1 458 758	100,0
Tuntematon	5 250	100,0	-	-	-	-	5 250	100,0
Asuinalue								
Pääkaupunkiseutu	314 356	67,3	144 627	30,9	8 367	1,8	467 350	100,0
Muu Etelä-Suomi	816 587	74,7	246 735	22,6	30 088	2,8	1 093 411	100,0
Väli-Suomi	477 753	76,4	123 154	19,7	24 709	3,9	625 617	100,0
Pohjois-Suomi	208 679	73,9	57 946	20,5	15 749	5,6	282 373	100,0
Kuntamuoto								
Kaupunki	1 142 484	72,6	390 081	24,8	40 263	2,6	1 572 828	100,0
Maalaiskunta	674 890	75,3	182 382	20,4	38 650	4,3	895 923	100,0
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen kunta	1 000 317	72,2	353 352	25,5	32 461	2,3	1 386 131	100,0
Taajaan asuttu kunta	253 017	78,6	61 866	19,2	6 945	2,2	321 827	100,0
Maaseutumainen kunta	564 040	74,1	157 245	20,7	39 508	5,2	760 793	100,0
Yhteensä	1 817 374	73,6	572 463	23,2	78 913	3,2	2 468 750	100,0

Liitetaulukko 27.

Haluttu käteen jäävän "ilmais"tuen osuus, jotta voisi ryhtyä opiskelemaan taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttujat	Puolet netto- palkasta ¹⁾		Kolme neljäsosaa nettopalkasta		Nettopalkan suuruinen		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Ei kiinnostusta/ Ei ryhtyisi opiskelemaan		Koko työvoima	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä												
18 – 24	83 813	31,0	71 390	26,4	96 078	35,5	9 370	3,5	9 932	3,7	270 584	100,0
25 – 29	69 455	21,8	87 542	27,5	133 664	42,0	4 510	1,4	23 262	7,3	318 433	100,0
30 – 34	48 114	13,9	103 087	29,8	157 822	45,7	8 204	2,4	28 481	8,2	345 707	100,0
35 – 44	131 273	16,8	222 108	28,5	320 780	41,1	16 866	2,2	89 306	11,4	780 334	100,0
45 – 54	96 533	18,1	94 237	17,6	186 807	35,0	17 676	3,3	139 185	26,0	534 439	100,0
55 – 73	33 989	15,5	20 267	9,2	48 758	22,2	10 413	4,7	105 826	48,3	219 254	100,0
Sukupuoli												
Mies	215 283	16,5	329 893	25,3	493 424	37,8	34 873	2,7	231 258	17,7	1 304 730	100,0
Nainen	247 894	21,3	268 738	23,1	450 486	38,7	32 167	2,8	164 735	14,2	1 164 020	100,0
Äidinkieli												
Suomi	440 225	18,9	572 254	24,5	895 177	38,3	59 029	2,5	368 386	15,8	2 335 072	100,0
Muu	22 952	17,2	26 376	19,7	48 732	36,5	8 011	6,0	27 607	20,7	133 679	100,0
Siviilisäät												
Naimaton	158 986	22,5	188 807	26,7	264 314	37,4	17 112	2,4	76 732	10,9	705 951	100,0
Avoliitossa	260 415	17,3	362 474	24,1	562 406	37,3	45 391	3,0	275 213	18,3	1 505 900	100,0
Eronnut/asumuserossa	36 984	18,0	38 176	18,6	98 270	47,8	1 897	0,9	30 244	14,7	205 572	100,0
Leski	6 792	13,2	9 173	17,9	18 920	36,9	2 639	5,1	13 804	26,9	51 327	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus												
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	168 176	14,2	219 163	18,6	494 494	41,9	32 741	2,8	266 886	22,6	1 181 461	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	144 601	21,1	184 322	26,9	265 991	38,9	14 892	2,2	74 541	10,9	684 348	100,0
Lukio/lylioppilastutkinto	150 400	24,9	195 145	32,4	183 424	30,4	19 407	3,2	54 566	9,0	602 942	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus												
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	176 163	17,0	173 050	16,7	424 212	41,0	29 585	2,9	232 275	22,4	1 035 284	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	137 212	18,3	198 068	26,4	318 306	42,4	18 855	2,5	78 387	10,4	750 828	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	99 099	22,0	152 075	33,7	137 563	30,5	11 201	2,5	50 661	11,2	450 599	100,0
Korkeakoulututkinto	50 703	21,9	75 437	32,5	63 829	27,5	7 400	3,2	34 670	14,9	232 039	100,0
Sosioekonominen asema												
Maatalousyrittäjä	30 091	18,5	10 952	6,7	40 166	24,7	16 482	10,1	64 969	39,9	162 659	100,0
Muu yrittäjä	39 978	20,8	36 593	19,1	55 897	29,1	7 471	3,9	51 913	27,1	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	80 987	20,1	140 739	34,9	116 791	28,9	12 985	3,2	52 195	12,9	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	178 598	21,2	225 050	26,7	327 851	38,9	16 288	1,9	95 711	11,3	843 499	100,0
Työntekijä	133 523	15,5	185 296	21,5	401 490	46,5	13 814	1,6	128 557	14,9	862 680	100,0
Muu/tuntematon	-	-	-	-	1 714	39,3	-	-	2 648	60,7	4 363	100,0
Toimiala												
Alkutuotanto	41 797	18,8	28 780	12,9	64 206	28,8	17 975	8,1	69 794	31,4	222 552	100,0
Jalostus	136 715	17,5	188 068	24,0	327 996	41,9	17 119	2,2	112 293	14,4	782 191	100,0
Palvelut	284 665	19,5	380 895	26,1	549 993	37,7	31 947	2,2	211 258	14,5	1 458 758	100,0
Tuntematon	-	-	887	16,9	1 714	32,7	-	-	2 648	50,4	5 250	100,0
Asuinalue												
Pääkaupunkiseutu	90 840	19,4	118 332	25,3	175 704	37,6	10 757	2,3	71 716	15,3	467 350	100,0
Muu Etelä-Suomi	213 129	19,5	265 450	24,3	405 220	37,1	27 329	2,5	182 282	16,7	1 093 411	100,0
Väli-Suomi	109 044	17,4	148 026	23,7	244 722	39,1	21 900	3,5	101 924	16,3	625 617	100,0
Pohjois-Suomi	50 164	17,8	66 823	23,7	118 263	41,9	7 053	2,5	40 071	14,2	282 373	100,0
Kuntamuoto												
Kaupunki	311 328	19,8	388 954	24,7	606 762	38,6	31 545	2,0	234 239	14,9	1 572 828	100,0
Maalaiskunta	151 849	16,9	209 676	23,4	337 147	37,6	35 495	4,0	161 754	18,1	895 923	100,0
Kuntaryhmä												
Kaupunkimainen kunta	282 863	20,4	349 781	25,2	533 328	38,5	23 757	1,7	196 402	14,2	1 386 131	100,0
Taajaan asuttu kunta	62 579	19,4	87 654	27,2	109 607	34,1	11 573	3,6	50 415	15,7	321 827	100,0
Maaseutumainen kunta	117 736	15,5	161 196	21,2	300 975	39,6	31 710	4,2	149 176	19,6	760 793	100,0
Yhteensä	463 177	18,8	598 630	24,2	943 910	38,2	67 040	2,7	395 993	16,0	2 468 750	100,0

1) Sisältää myös henkilöt, jotka valmiita opiskelemaan 1/4 nettopalkasta. Tällaisia oli yhteensä 1,8 % koko työvoimasta

Liitetaulukko 28.
Aikuisopintorahan tunteminen taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttajat	Tuntee hyvin tai melko hyvin		Tuntee melko huonosti		Ei ole kuullut lainkaan		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko työvoima	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä										
18 – 24	29 923	11,1	73 950	27,3	159 448	58,9	7 263	2,7	270 584	100,0
25 – 29	51 960	16,3	96 752	30,4	168 018	52,8	1 703	0,5	318 433	100,0
30 – 34	49 502	14,3	116 037	33,6	178 511	51,6	1 658	0,5	345 707	100,0
35 – 44	135 350	17,3	281 758	36,1	362 280	46,4	945	0,1	780 334	100,0
45 – 54	79 288	14,8	187 421	35,1	265 880	49,7	1 849	0,3	534 439	100,0
55 – 73	23 082	10,5	75 461	34,4	114 948	52,4	5 763	2,6	219 254	100,0
Sukupuoli										
Mies	155 873	11,9	447 113	34,3	689 625	52,9	12 118	0,9	1 304 730	100,0
Nainen	213 232	18,3	384 266	33,0	559 460	48,1	7 062	0,6	1 164 020	100,0
Äidinkieli										
Suomi	358 246	15,3	792 942	34,0	1 164 704	49,9	19 180	0,8	2 335 072	100,0
Muu	10 860	8,1	38 438	28,8	84 381	63,1	-	-	133 679	100,0
Siviilisäätö										
Naimaton	82 670	11,7	216 616	30,7	395 051	56,0	11 613	1,6	705 951	100,0
Avoliitossa	248 714	16,5	524 086	34,8	728 383	48,4	4 717	0,3	1 505 900	100,0
Eronnut/asumuserossa	30 386	14,8	70 578	34,3	102 731	50,0	1 877	0,9	205 572	100,0
Leski	7 335	14,3	20 100	39,2	22 920	44,7	973	1,9	51 327	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus										
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	145 740	12,3	388 197	32,9	639 174	54,1	8 350	0,7	1 181 461	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	93 159	13,6	230 585	33,7	351 696	51,4	8 908	1,3	684 348	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	130 207	21,6	212 598	35,3	258 215	42,8	1 922	0,3	602 942	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus										
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	114 948	11,1	319 657	30,9	593 654	57,3	7 026	0,7	1 035 284	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	102 598	13,7	256 814	34,2	382 988	51,0	8 428	1,1	750 828	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	98 130	21,8	175 197	38,9	175 468	38,9	1 804	0,4	450 599	100,0
Korkeakoulututkinto	53 429	23,0	79 713	34,4	96 975	41,8	1 922	0,8	232 039	100,0
Sosioekonominen asema										
Maatalousyrittäjä	11 272	6,9	55 204	33,9	94 497	58,1	1 687	1,0	162 659	100,0
Muu yrittäjä	18 597	9,7	59 362	30,9	113 893	59,4	-	-	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	81 470	20,2	166 124	41,2	153 294	38,0	2 810	0,7	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	163 190	19,3	296 329	35,1	381 296	45,2	2 684	0,3	843 499	100,0
Työntekijä	94 576	11,0	253 388	29,4	503 458	58,4	11 258	1,3	862 680	100,0
Muu/tuntematon	-	-	973	22,3	2 648	60,7	742	17,0	4 363	100,0
Toimiala										
Alkutuotanto	18 136	8,1	75 459	33,9	125 583	56,4	3 374	1,5	222 552	100,0
Jalostus	85 119	10,9	249 384	31,9	440 719	56,3	6 970	0,9	782 191	100,0
Palvelut	265 851	18,2	505 565	34,7	679 247	46,6	8 095	0,6	1 458 758	100,0
Tuntematon	-	-	973	18,5	3 536	67,3	742	14,1	5 250	100,0
Asuinalue										
Pääkaupunkiseutu	71 716	15,3	156 580	33,5	239 054	51,2	-	-	467 350	100,0
Muu Etelä-Suomi	151 081	13,8	352 183	32,2	580 707	53,1	9 440	0,9	1 093 411	100,0
Väli-Suomi	98 577	15,8	216 393	34,6	301 879	48,3	8 768	1,4	625 617	100,0
Pohjois-Suomi	47 731	16,9	106 224	37,6	127 446	45,1	973	0,3	282 373	100,0
Kuntamuoto										
Kaupunki	242 719	15,4	519 652	33,0	796 903	50,7	13 554	0,9	1 572 828	100,0
Maalaiskunta	126 386	14,1	311 728	34,8	452 182	50,5	5 626	0,6	895 923	100,0
Kuntaryhmä										
Kaupunkimainen kunta	216 768	15,6	453 865	32,7	706 974	51,0	8 523	0,6	1 386 131	100,0
Taajaan asuttu kunta	50 805	15,8	111 573	34,7	156 310	48,6	3 140	1,0	321 827	100,0
Maaseutumainen kunta	101 532	13,3	265 942	35,0	385 802	50,7	7 516	1,0	760 793	100,0
Yhteensä	369 105	15,0	831 380	33,7	1 249 085	50,6	19 180	0,8	2 468 750	100,0

Liitetaulukko 29.
Opintovapaamahdollisuuden kysyminen työnantajalta taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttajat	On kysynyt opintovapaata		Ei ole kysynyt opintovapaata		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Ei ole ollut työsuhteessa palkansaajana		Koko työvoima	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä										
18 – 24	12 794	4,7	245 867	90,9	3 411	1,3	8 512	3,1	270 584	100,0
25 – 29	34 414	10,8	264 939	83,2	5 720	1,8	13 360	4,2	318 433	100,0
30 – 34	35 105	10,2	288 521	83,5	3 778	1,1	18 304	5,3	345 707	100,0
35 – 44	80 838	10,4	637 276	81,7	973	0,1	61 247	7,8	780 334	100,0
45 – 54	38 485	7,2	436 965	81,8	3 064	0,6	55 925	10,5	534 439	100,0
55 – 73	9 284	4,2	170 588	77,8	5 056	2,3	34 325	15,7	219 254	100,0
Sukupuoli										
Mies	90 294	6,9	1 077 401	82,6	13 217	1,0	123 818	9,5	1 304 730	100,0
Nainen	120 627	10,4	966 755	83,1	8 784	0,8	67 854	5,8	1 164 020	100,0
Äidinkieli										
Suomi	199 789	8,6	1 936 528	82,9	20 139	0,9	178 615	7,6	2 335 072	100,0
Muu	11 132	8,3	107 628	80,5	1 862	1,4	13 057	9,8	133 679	100,0
Siviilisäätö										
Naimaton	58 543	8,3	602 946	85,4	12 252	1,7	32 210	4,6	705 951	100,0
Avoliitossa	126 914	8,4	1 230 448	81,7	6 011	0,4	142 527	9,5	1 505 900	100,0
Eronnut/asumuserossa	24 001	11,7	168 553	82,0	1 804	0,9	11 216	5,5	205 572	100,0
Leski	1 464	2,9	42 209	82,2	1 934	3,8	5 721	11,1	51 327	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus										
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	58 765	5,0	980 860	83,0	12 831	1,1	129 005	10,9	1 181 461	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	66 004	9,6	568 235	83,0	5 606	0,8	44 502	6,5	684 348	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	86 151	14,3	495 062	82,1	3 564	0,6	18 165	3,0	602 942	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus										
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	53 081	5,1	859 067	83,0	8 761	0,8	114 375	11,0	1 035 284	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	59 542	7,9	630 329	84,0	8 075	1,1	52 881	7,0	750 828	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	53 939	12,0	372 041	82,6	3 555	0,8	21 064	4,7	450 599	100,0
Korkeakoulututkinto	44 359	19,1	182 719	78,7	1 610	0,7	3 352	1,4	232 039	100,0
Sosioekonominen asema										
Maatalousyrittäjä	916	0,6	55 827	34,3	1 666	1,0	104 250	64,1	162 659	100,0
Muu yrittäjä	5 877	3,1	103 024	53,7	3 129	1,6	79 821	41,6	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	62 660	15,5	336 733	83,4	3 564	0,9	741	0,2	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	99 848	11,8	738 476	87,5	3 518	0,4	1 658	0,2	843 499	100,0
Työntekijä	41 621	4,8	808 382	93,7	10 124	1,2	2 554	0,3	862 680	100,0
Muu/tuntematon	-	-	1 714	39,3	-	-	2 648	60,7	4 363	100,0
Toimiala										
Alkutuotanto	3 151	1,4	111 298	50,0	3 305	1,5	104 798	47,1	222 552	100,0
Jalostus	25 961	3,3	708 204	90,5	9 085	1,2	38 941	5,0	782 191	100,0
Palvelut	181 809	12,5	1 222 052	83,8	9 611	0,7	45 285	3,1	1 458 758	100,0
Tuntematon	-	-	2 602	49,6	-	-	2 648	50,4	5 250	100,0
Asuinalue										
Pääkaupunkiseutu	46 615	10,0	406 391	87,0	2 391	0,5	11 953	2,6	467 350	100,0
Muu Etelä-Suomi	87 967	8,0	931 021	85,1	6 511	0,6	67 913	6,2	1 093 411	100,0
Väli-Suomi	55 483	8,9	472 771	75,6	7 141	1,1	90 222	14,4	625 617	100,0
Pohjois-Suomi	20 856	7,4	233 973	82,9	5 958	2,1	21 585	7,6	282 373	100,0
Kuntamuoto										
Kaupunki	141 112	9,0	1 350 983	85,9	11 212	0,7	69 521	4,4	1 572 828	100,0
Maalaiskunta	69 809	7,8	693 173	77,4	10 789	1,2	122 152	13,6	895 923	100,0
Kuntaryhmä										
Kaupunkimainen kunta	130 962	9,4	1 193 797	86,1	9 582	0,7	51 790	3,7	1 386 131	100,0
Taajaan asuttu kunta	24 444	7,6	283 996	88,2	2 445	0,8	10 942	3,4	321 827	100,0
Maaseutumainen kunta	55 515	7,3	566 363	74,4	9 974	1,3	128 940	16,9	760 793	100,0
Yhteensä	210 921	8,5	2 044 156	82,8	22 001	0,9	191 672	7,8	2 468 750	100,0

Liitetaulukko 30.
Yleissivistävään, yhteiskunnalliseen sekä luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen taustamuuttujien mukaan vuosina 1980 ja 1990

Taustamuuttajat	Yleissivistävään yms. aikuiskoulutukseen osallistuneita vuonna 1980		Koko väestö vuonna 1980 ¹⁾	Yleissivistävään yms. aikuiskoulutukseen osallistuneita vuonna 1990		Koko väestö vuonna 1990 ¹⁾
	n	%		n	%	
Ikäryhmä						
18 – 24	59 093	17,5	338 109	49 301	17,5	282 080
25 – 29	84 814	21,9	387 927	64 866	19,2	336 990
30 – 34	90 909	19,5	466 470	62 448	17,2	363 353
35 – 44	114 634	20,0	573 413	172 371	20,7	831 802
45 – 54	110 927	20,2	549 205	111 111	18,4	605 505
55 – 73	79 560	10,2	783 468	122 417	14,0	872 978
Sukupuoli						
Mies	164 860	10,9	1 510 920	176 341	10,9	1 614 902
Nainen	375 077	23,6	1 587 672	406 172	24,2	1 677 807
Äidinkieli						
Suomi	509 243	17,4	2 930 449	542 613	17,4	3 110 051
Muu	30 693	18,3	168 144	39 900	21,8	182 657
Siviilisäät						
Naimaton	127 747	16,9	755 335	127 590	15,8	808 873
Avoliitossa	363 510	17,8	2 043 339	374 818	18,8	1 995 318
Eronnut/asumuserossa	26 181	19,5	133 981	49 339	16,6	296 368
Leski	22 498	13,6	165 937	30 766	16,0	192 150
Yleissivistävä pohjakoulutus						
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	328 730	14,6	2 250 530	262 946	14,2	1 852 137
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	110 478	23,1	477 467	162 692	21,0	773 380
Lukio/ylioppilastutkinto	100 728	27,2	370 596	156 874	23,5	667 192
Ammatillinen pohjakoulutus						
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	262 022	14,1	1 861 749	222 468	13,4	1661 168
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	155 513	21,6	718 638	172 964	19,9	867 195
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	87 805	23,5	373 985	126 385	25,5	494 771
Korkeakoulututkinto	34 596	24,0	144 221	60 696	22,5	269 575
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	17 485	13,1	133 747	40 113	24,7	162 659
Muu yrittäjä	8 812	9,9	88 741	23 507	12,3	191 851
Ylempi toimihenkilö	57 257	23,7	241 144	91 290	22,6	403 698
Alempi toimihenkilö	211 984	29,2	725 572	206 882	24,5	843 499
Työntekijä	130 409	13,0	999 386	103 737	12,0	862 680
Eläkeläinen	57 097	9,8	580 268	98 578	13,4	735 539
Muu/tuntematon	56 892	17,3	329 734	18 404	19,8	92 782
Toimiala						
Työvoimaan kuulumaton	92 283	12,3	751 399	116 983	14,2	823 958
Alkutuotanto	39 716	13,0	306 354	52 066	23,4	222 552
Jalostus	113 622	14,5	781 539	92 661	11,8	782 191
Palvelut	293 268	23,7	1 235 308	320 803	22,0	1 458 758
Tuntematon	1 048	4,4	23 992	-	-	5 250
Asuinalue						
Pääkaupunkiseutu	98 703	19,6	502 770	78 888	14,0	564 167
Muu Etelä-Suomi	225 997	16,6	1 362 814	275 017	18,8	1 460 017
Väli-Suomi	151 452	17,7	855 264	145 308	16,7	869 165
Pohjois-Suomi	63 784	16,9	377 744	83 300	20,9	399 360
Kuntamuoto						
Kaupunki	332 677	17,2	1 932 247	335 928	16,4	2 046 373
Maalaiskunta	207 260	17,8	1 166 345	246 584	19,8	1 246 336
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen kunta	.	.	.	294 311	16,4	1 791 056
Taajaan asuttu kunta	.	.	.	77 689	18,5	419 139
Maaseutumainen kunta	.	.	.	210 513	19,4	1 082 515
Yhteensä	539 937	17,4	3 098 592	582 512	17,7	3 292 709

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 31.
Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen taustamuuttujien mukaan vuosina 1980 ja 1990 (osuus työvoimasta)

Taustamuuttajat	Ammatilliseen aikuiskou- lutukseen osallistuneita vuonna 1980		Koko työvoima vuonna 1980	Ammatilliseen aikuiskou- lutukseen osallistuneita vuonna 1990		Koko työvoima vuonna 1990
	n	%	n	n	%	n
Ikäryhmä						
18 – 24	62 673	19,5	320 820	97 831	36,2	270 584
25 – 29	107 763	30,4	354 090	159 646	50,1	318 433
30 – 34	128 117	29,5	433 596	169 458	49,0	345 707
35 – 44	131 075	24,7	530 717	373 050	47,8	780 334
45 – 54	100 565	21,7	462 994	234 914	44,0	534 439
55 – 73	26 621	10,9	244 977	58 479	26,7	219 254
Sukupuoli						
Mies	273 006	21,6	1 264 968	536 243	41,1	1 304 730
Nainen	283 808	26,2	1 082 225	557 134	47,9	1 164 020
Äidinkieli						
Suomi	537 945	24,2	2 226 699	1 052 985	45,1	2 335 072
Muu	18 869	15,7	120 495	40 393	30,2	133 679
Siviilisääty						
Naimaton	136 334	21,1	645 295	273 246	38,7	705 951
Avoliitossa	388 488	25,0	1 555 894	706 607	46,9	1 505 900
Eronnut/asumuserossa	23 998	24,3	98 555	95 799	46,6	205 572
Leski	7 995	16,8	47 449	17 725	34,5	51 327
Yleissivistävä pohjakoulutus						
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	287 578	17,8	1 613 440	380 686	32,2	1 181 461
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	133 723	32,7	408 579	331 234	48,4	684 348
Lukio/ylioppilastutkinto	135 513	41,7	325 174	381 457	63,3	602 942
Ammatillinen pohjakoulutus						
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	203 743	16,0	1 271 855	296 364	28,6	1 035 284
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	153 770	24,8	620 558	313 442	41,7	750 828
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	138 304	42,0	329 224	310 850	69,0	450 599
Korkeakoulututkinto	60 998	48,6	125 557	172 721	74,4	232 039
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	13 794	10,3	133 747	19 922	12,2	162 659
Muu yrittäjä	9 812	11,1	88 741	50 762	26,5	191 851
Ylempi toimihenkilö	115 128	47,7	241 144	294 466	72,9	403 698
Alempi toimihenkilö	273 386	37,7	725 572	499 215	59,2	843 499
Työntekijä	127 519	12,8	999 386	228 270	26,5	862 680
Muu/tuntematon	17 175	10,8	158 604	742	17,0	4 363
Toimiala						
Alkutuotanto	34 737	11,3	306 354	48 564	21,8	222 552
Jalostus	122 394	15,7	781 539	271 274	34,7	782 191
Palvelut	395 842	32,0	1 235 308	772 797	53,0	1 458 758
Tuntematon	3 841	16,0	23 992	742	14,1	5 250
Asuinalue						
Pääkaupunkiseutu	121 323	29,9	406 123	253 397	54,2	467 350
Muu Etelä-Suomi	216 181	21,3	1 015 318	468 422	42,8	1 093 411
Väli-Suomi	148 657	23,4	634 895	239 614	38,3	625 617
Pohjois-Suomi	70 653	24,3	290 858	131 944	46,7	282 373
Kuntamuoto						
Kaupunki	392 419	26,3	1 491 225	754 296	48,0	1 572 828
Maalaiskunta	164 395	19,2	855 968	339 082	37,8	895 923
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen kunta	684 615	49,4	1 386 131
Taajaan asuttu kunta	148 180	46,0	321 827
Maaseutumainen kunta	260 583	34,3	760 793
Yhteensä	556 814	23,7	2 347 193	1 093 377	44,3	2 468 750

Liitetaulukko 32.
Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisen syyt taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttajat	Työtehtävät edellyttivät	Työnantaja velvoitti tai määräsi	Itsensä kehittäminen	Muut syyt	Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneita
	%	%	%	%	
Ikäryhmä					
18 – 24	62,4	29,4	19,7	3,3	97 831
25 – 29	66,5	29,9	19,9	6,3	159 646
30 – 34	73,3	23,1	14,2	4,7	169 458
35 – 44	76,1	27,5	14,8	2,5	373 050
45 – 54	69,5	35,2	11,8	1,8	234 914
55 – 73	59,7	42,9	9,6	2,0	58 479
Sukupuoli					
Mies	68,2	32,9	12,2	3,5	536 243
Nainen	73,1	26,8	17,7	3,1	557 134
Äidinkieli					
Suomi	70,8	30,2	14,5	3,4	1 052 985
Muu	68,5	18,9	28,3	2,3	40 393
Siviilisäätty					
Naimaton	67,8	27,7	18,3	3,6	273 246
Avoliitossa	71,9	31,2	13,2	2,9	706 607
Eronnut/asumuserossa	70,7	27,0	15,0	5,2	95 799
Leski	70,3	22,3	36,0	5,5	17 725
Yleissivistävä pohjakoulutus					
Kansakoulu	65,7	31,7	12,9	3,0	380 686
Keski-/peruskoulu	70,6	27,4	14,2	4,9	331 234
Lukio/yo-tutkinto	75,8	30,0	17,7	2,2	381 457
Ammatillinen pohjakoulutus					
Ei koul./kurssi	62,6	31,5	15,7	4,4	296 364
Koulutason tutkinto	65,5	31,7	14,5	5,0	313 442
Opistotason tutkinto	80,2	25,5	11,4	1,3	310 850
Korkeakoulututkinto	77,1	31,3	21,1	2,1	172 721
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjä	67,9	0,0	37,0	0,0	19 922
Muu yrittäjä	85,7	1,9	14,3	8,7	50 762
Ylempi toimihenkilö	80,8	31,5	15,8	1,6	294 466
Alempi toimihenkilö	71,5	29,3	13,8	3,0	499 215
Työntekijä	53,2	37,5	14,8	5,0	228 270
Toimiala					
Alkutuotanto	57,2	27,5	16,6	4,0	48 564
Jalostus	70,1	31,0	12,2	3,1	271 274
Palvelut	71,8	29,6	15,9	3,3	772 797
Asuinalue					
Pääkaupunkiseutu	76,9	22,6	14,2	1,9	253 397
Muu Etelä-Suomi	69,6	32,2	15,2	3,9	468 422
Väli-Suomi	67,7	28,6	19,5	3,3	239 614
Pohjois-Suomi	68,3	37,3	7,6	4,2	131 944
Kuntamuoto					
Kaupunki	72,7	28,1	15,6	3,1	754 296
Maalaiskunta	66,3	33,5	13,6	3,8	339 082
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen kunta	72,5	28,0	15,2	3,2	684 615
Taajaan asuttu kunta	74,4	28,6	11,6	2,0	148 180
Maaseutumainen kunta	63,8	35,2	16,3	4,3	260 583
Yhteensä	70,7	29,8	15,0	3,3	1 093 377

Liitetaulukko 33.

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisen aloite taustamuuttujien mukaan vuonna 1990

Taustamuuttajat	Oma aloite	Työnantajan aloite	Aloite tuli muualta	Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneita
	%	%	%	
Ikäryhmä				
18 – 24	56,3	61,4	2,9	97 831
25 – 29	59,3	64,1	2,8	159 646
30 – 34	61,5	52,8	2,8	169 458
35 – 44	62,8	52,8	3,4	373 050
45 – 54	55,8	59,9	4,1	234 914
55 – 73	37,7	74,4	1,6	58 479
Sukupuoli				
Mies	54,8	61,0	3,0	536 243
Nainen	62,4	54,9	3,5	557 134
Äidinkieli				
Suomi	58,5	58,2	3,2	1 052 985
Muu	63,3	50,0	5,3	40 393
Siviilisääty				
Naimaton	58,8	57,8	3,7	273 246
Avoliitossa	58,2	58,5	3,1	706 607
Eronnut/asumuserossa	60,5	53,0	2,8	95 799
Leski	65,4	62,0	5,2	17 725
Yleissivistävä pohjakoulutus				
Kansakoulu	48,4	61,8	3,3	380 686
Keski-/peruskoulu	56,0	57,1	3,5	331 234
Lukio/yo-tutkinto	71,1	54,7	3,0	381 457
Ammatillinen pohjakoulutus				
Ei koul./kurssi	47,4	64,2	2,9	296 364
Koulutason tutkinto	54,6	56,8	3,1	313 442
Opistotason tutkinto	62,9	56,2	3,9	310 850
Korkeakoulututkinto	77,9	52,3	2,9	172 721
Sosioekonominen asema				
Maatalousyrittäjä	75,9	4,6	52,9	19 922
Muu yrittäjä	96,3	1,9	-	50 762
Ylempi toimihenkilö	73,1	57,0	-	294 466
Alempi toimihenkilö	55,2	60,6	2,2	499 215
Työntekijä	37,8	70,4	2,5	228 270
Toimiala				
Alkutuotanto	52,7	42,3	13,2	48 564
Jalostus	55,8	59,4	2,0	271 274
Palvelut	60,1	58,4	3,0	772 797
Asuinalue				
Pääkaupunkiseutu	62,3	55,2	0,9	253 397
Muu Etelä-Suomi	59,8	58,5	3,6	468 422
Väli-Suomi	56,9	56,8	5,0	239 614
Pohjois-Suomi	50,7	62,9	3,2	131 944
Kuntamuoto				
Kaupunki	60,1	57,5	2,5	754 296
Maalaiskunta	55,5	58,8	4,8	339 082
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen kunta	60,5	57,1	2,1	684 615
Taajaan asuttu kunta	55,5	61,8	3,7	148 180
Maaseutumainen kunta	55,6	57,8	5,9	260 583
Yhteensä	58,7	57,9	3,2	1 093 377

Liitetaulukko 34.**Koko elämän aikana saadun ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikutukset iän ja sukupuolen mukaan 1990 (Kyllä-vastausten osuus)**

Vaikutukset	Ikäryhmä			Sukupuoli		Elämänsä aikana ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneet yhteensä ¹⁾
	18 – 29	30 – 44	45 – 73	Mies	Nainen	
	%	%	%	%	%	%
Selviytyi työtehtävistä paremmin	75,1	81,4	85,0	82,6	81,0	81,8
Siirtyi vaativampiin tehtäviin	28,7	35,9	33,3	39,4	27,6	33,6
Siirtyi toisiin tehtäviin	16,4	21,7	20,3	22,3	18,1	20,2
Sai vakituisen työpaikan	20,7	18,9	18,5	21,5	16,5	19,0
Vaihtoi työpaikkaa tai ammattia	12,4	16,9	12,5	16,1	12,6	14,4
Muutti työhön toiseen kuntaan	8,4	7,3	9,4	10,1	6,4	8,3
Muu vaikutus	18,2	22,8	18,2	19,4	21,0	20,1
n	389 356	964 344	919 281	1 167 025	1 105 956	2 272 981

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 35.**Koko elämän aikana saadun ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikutukset yleissivistävän pohjakoulutuksen mukaan 1990 (Kyllä-vastausten osuus)**

Vaikutukset	Kansa- tai kansalais- koulu, osa keski-/ peruskoulua	Keski-/peruskoulu tai osa lukiota	Lukio tai ylioppilas- tutkinto	Elämänsä aikana ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneet yhteensä ¹⁾	
				%	%
Selviytyi työtehtävistä paremmin	82,4	81,6	80,9	81,8	81,8
Siirtyi vaativampiin tehtäviin	34,6	35,2	30,0	33,6	33,6
Siirtyi toisiin tehtäviin	20,7	22,1	17,4	20,2	20,2
Sai vakituisen työpaikan	21,2	19,1	14,8	19,0	19,0
Vaihtoi työpaikkaa tai ammattia	15,2	13,6	13,5	14,4	14,4
Muutti työhön toiseen kuntaan	9,0	8,2	7,2	8,3	8,3
Muu vaikutus	16,7	20,3	26,6	20,1	20,1
n	1 115 380	581 972	575 630	2 272 981	2 272 981

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 36.**Koko elämän aikana saadun ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikutukset ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan 1990 (Kyllä-vastausten osuus)**

Vaikutukset	Ei ammatillista koulutusta tai ammatillinen kurssi	Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	Korkeakoulu-tutkinto	Elämänsä aikana ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneet yhteensä ¹⁾
	%	%	%	%	%
Selviytyi työtehtävistä paremmin	80,5	79,7	87,8	81,0	81,8
Siirtyi vaativampiin tehtäviin	30,7	34,0	38,7	34,0	33,6
Siirtyi toisiin tehtäviin	21,4	18,7	21,1	18,0	20,2
Sai vakituisen työpaikan	20,3	18,6	20,9	12,3	19,0
Vaihtoi työpaikkaa tai ammattia	14,3	14,2	15,5	12,9	14,4
Muutti työhön toiseen kuntaan	7,7	7,3	12,0	6,9	8,3
Muu vaikutus	14,8	21,1	24,3	29,3	20,1
n	920 433	638 589	455 842	258 118	2 272 981

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 37.**Koko elämän aikana saadun ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan 1990 (Kyllä-vastausten osuus)**

Vaikutukset	Maatalous- yrittäjä	Muu yrittäjä	Ylempi toimihenkilö	Alempi toimihenkilö	Työntekijä	Eläkeläinen	Elämänsä aikana ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneet yhteensä ¹⁾
	%	%	%	%	%	%	%
Selviytyi työtehtävistä paremmin	80,5	88,3	82,9	83,3	75,2	85,7	81,8
Siirtyi vaativampiin tehtäviin	11,4	37,6	36,6	37,0	30,5	32,8	33,6
Siirtyi toisiin tehtäviin	7,2	25,4	22,5	22,2	17,3	19,7	20,2
Sai vakituisen työpaikan	14,0	18,8	16,7	17,9	22,4	21,2	19,0
Vaihtoi työpaikkaa tai ammattia	9,1	23,9	16,0	12,4	15,9	12,1	14,4
Muutti työhön toiseen kuntaan	5,7	10,8	9,6	8,3	6,9	8,7	8,3
Muu vaikutus	15,2	23,0	26,1	20,7	16,3	17,4	20,1
n	99 339	137 702	390 202	750 012	532 753	331 023	2 272 981

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 38.**Koko elämän aikana saadun ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikutukset suuralueen ja kuntaryhmän mukaan 1990 (Kyllä-vastausten osuus)**

Vaikutukset	Suuralue				Kuntaryhmä			Elämänsä aikana ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneet yhteensä ¹⁾	
	Pää- kaupunki- seutu	Muu Etelä- Suomi	Väli- Suomi	Pohjois- Suomi	Kaupunki- mais kunnat	Taajaan asutut kunnat	Maaseutu- mais kunnat	%	%
Selviytyi työtehtävistä paremmin	84,1	79,8	82,6	83,3	81,0	81,8	83,5	81,8	
Siirtyi vaativampiin tehtäviin	37,0	32,5	33,1	32,9	36,2	31,7	29,3	33,6	
Siirtyi toisiin tehtäviin	23,3	19,3	20,2	18,4	21,9	21,2	16,4	20,2	
Sai vakituisen työpaikan	17,2	19,4	19,2	20,6	18,7	19,7	19,5	19,0	
Vaihtoi työpaikkaa tai ammattia	15,4	13,9	14,0	14,8	14,5	13,8	14,2	14,4	
Muutti työhön toiseen kuntaan	6,1	8,2	8,5	12,4	6,4	11,1	11,1	8,3	
Muu vaikutus	23,0	19,9	17,3	21,7	22,3	19,2	16,1	20,1	
n	472 131	985 222	543 653	271 977	1 329 251	285 546	658 185	2 272 981	

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 39.**Koko elämän aikana saadun ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikutukset toimialan mukaan 1990 (Kyllä-vastausten osuus)**

Vaikutukset	Työvoimaan kuulumaton	Alkutuotanto	Jalostus	Palvelut	Elämänsä aikana ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneet yhteensä ¹⁾	
	%	%	%	%	%	%
Selviytyi työtehtävistä paremmin	85,1	81,7	76,9	83,0	81,8	
Siirtyi vaativampiin tehtäviin	32,6	17,8	37,4	34,2	33,6	
Siirtyi toisiin tehtäviin	19,6	10,0	20,8	21,4	20,2	
Sai vakituisen työpaikan	20,5	16,0	18,9	19,1	19,0	
Vaihtoi työpaikkaa tai ammattia	12,1	8,6	15,6	15,2	14,4	
Muutti työhön toiseen kuntaan	8,6	7,0	7,7	8,6	8,3	
Muu vaikutus	18,4	15,5	22,2	20,3	20,1	
n	362 001	149 471	529 481	1 230 168	2 272 981	

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Liitetaulukko 40.
Kaiken koko elämän aikana saadun koulutuksen vaikutus työhön (osuus työvoimasta)

Taustamuuttujat	Kaikesta saadusta koulutuksesta olisi apua työssä							
	Erittäin tai melko paljon		Melko vähän tai ei lainkaan		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko työvoima 1990	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä								
18 – 24	175 843	65,0	68 883	25,5	25 858	9,6	270 584	100,0
25 – 29	229 468	72,1	72 139	22,7	16 826	5,3	318 433	100,0
30 – 34	261 928	75,8	59 977	17,3	23 803	6,9	345 707	100,0
35 – 44	589 756	75,6	135 773	17,4	54 806	7,0	780 334	100,0
45 – 54	404 108	75,6	75 695	14,2	54 635	10,2	534 439	100,0
55 – 73	148 146	67,6	31 729	14,5	39 379	18,0	219 254	100,0
Sukupuoli								
Mies	927 199	71,1	249 929	19,2	127 602	9,8	1 304 730	100,0
Nainen	882 049	75,8	194 267	16,7	87 705	7,5	1 164 020	100,0
Äidinkieli								
Suomi	1 714 529	73,4	417 391	17,9	203 151	8,7	2 335 072	100,0
Muu	94 719	70,9	26 805	20,1	12 155	9,1	133 679	100,0
Siviilisäät								
Naimaton	465 335	65,9	166 002	23,5	74 614	10,6	705 951	100,0
Avoliitossa	1 145 734	76,1	236 718	15,7	123 448	8,2	1 505 900	100,0
Eronnut/asumuserossa	162 050	78,8	30 831	15,0	12 691	6,2	205 572	100,0
Leski	36 130	70,4	10 645	20,7	4 553	8,9	51 327	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus								
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	781 603	66,2	242 200	20,5	157 658	13,3	1 181 461	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	521 820	76,3	121 194	17,7	41 333	6,0	684 348	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	505 825	83,9	80 802	13,4	16 315	2,7	602 942	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus								
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	621 494	60,0	242 080	23,4	171 709	16,6	1 035 284	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	581 144	77,4	136 791	18,2	32 894	4,4	750 828	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	403 603	89,6	38 952	8,6	8 044	1,8	450 599	100,0
Korkeakoulututkinto	203 007	87,5	26 373	11,4	2 659	1,1	232 039	100,0
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjä	89 601	55,1	36 761	22,6	36 298	22,3	162 659	100,0
Muu yrittäjä	139 566	72,7	32 800	17,1	19 485	10,2	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	352 182	87,2	43 037	10,7	8 479	2,1	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	707 484	83,9	113 735	13,5	22 280	2,6	843 499	100,0
Työntekijä	518 497	60,1	217 863	25,3	126 320	14,6	862 680	100,0
Muu/tuntematon	1 918	44,0	-	-	2 445	56,0	4 363	100,0
Toimiala								
Alkutuotanto	134 403	60,4	48 894	22,0	39 254	17,6	222 552	100,0
Jalostus	496 516	63,5	191 394	24,5	94 281	12,1	782 191	100,0
Palvelut	1 176 411	80,6	203 020	13,9	79 327	5,4	1 458 758	100,0
Tuntematon	1 918	36,5	887	16,9	2 445	46,6	5 250	100,0
Asuinalue								
Pääkaupunkiseutu	371 728	79,5	71 716	15,3	23 905	5,1	467 350	100,0
Muu Etelä-Suomi	795 175	72,7	211 315	19,3	86 920	7,9	1 093 411	100,0
Väli-Suomi	439 687	70,3	110 575	17,7	75 354	12,0	625 617	100,0
Pohjois-Suomi	202 658	71,8	50 589	17,9	29 126	10,3	282 373	100,0
Kuntamuoto								
Kaupunki	1 185 466	75,4	276 451	17,6	110 911	7,1	1 572 828	100,0
Maalaiskunta	623 782	69,6	167 745	18,7	104 395	11,7	895 923	100,0
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen kunta	1 057 477	76,3	238 948	17,2	89 705	6,5	1 386 131	100,0
Taajaan asuttu kunta	239 468	74,4	57 495	17,9	24 864	7,7	321 827	100,0
Maaseutumainen kunta	512 303	67,3	147 754	19,4	100 737	13,2	760 793	100,0
Yhteensä	1 809 248	73,3	444 196	18,0	215 306	8,7	2 468 750	100,0

Liitetaulukko 41.

Ammatillisen lisäkoulutuksen tarve taustamuuttujien mukaan vuonna 1990 (osuus työvoimasta)

Taustamuuttujat	Tarvitseeko ammatillista lisäkoulutusta								
	Kyllä tarvitsee		Ei tarvitse		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko työvoima		
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Ikäryhmä									
18 - 24	136 717	50,5	116 860	43,2	17 007	6,3	270 584	100,0	
25 - 29	186 353	58,5	118 016	37,1	14 064	4,4	318 433	100,0	
30 - 34	219 894	63,6	113 912	33,0	11 901	3,4	345 707	100,0	
35 - 44	453 841	58,2	303 803	38,9	22 690	2,9	780 334	100,0	
45 - 54	262 566	49,1	251 828	47,1	20 044	3,8	534 439	100,0	
55 - 73	57 747	26,3	155 293	70,8	6 214	2,8	219 254	100,0	
Sukupuoli									
Mies	655 373	50,2	600 385	46,0	48 973	3,8	1 304 730	100,0	
Nainen	661 744	56,8	459 328	39,5	42 948	3,7	1 164 020	100,0	
Äidinkieli									
Suomi	1 266 664	54,2	979 323	41,9	89 085	3,8	2 335 072	100,0	
Muu	50 453	37,7	80 390	60,1	2 836	2,1	133 679	100,0	
Siviilisäätö									
Naimaton	365 654	51,8	304 355	43,1	35 941	5,1	705 951	100,0	
Avoliitossa	815 335	54,1	643 163	42,7	47 401	3,1	1 505 900	100,0	
Eronnut/asumuserossa	109 957	53,5	88 740	43,2	6 875	3,3	205 572	100,0	
Leski	26 170	51,0	23 454	45,7	1 703	3,3	51 327	100,0	
Yleissivistävä pohjakoulutus									
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	509 578	43,1	623 027	52,7	48 857	4,1	1 181 461	100,0	
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	392 824	57,4	267 437	39,1	24 087	3,5	684 348	100,0	
Lukio/ylioppilastutkinto	414 715	68,8	169 249	28,1	18 977	3,1	602 942	100,0	
Ammatillinen pohjakoulutus									
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	420 317	40,6	568 611	54,9	46 356	4,5	1 035 284	100,0	
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	406 678	54,2	311 677	41,5	32 473	4,3	750 828	100,0	
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	321 847	71,4	120 901	26,8	7 851	1,7	450 599	100,0	
Korkeakoulututkinto	168 275	72,5	58 524	25,2	5 241	2,3	232 039	100,0	
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjä	63 032	38,8	91 033	56,0	8 595	5,3	162 659	100,0	
Muu yrittäjä	111 257	58,0	74 472	38,8	6 123	3,2	191 851	100,0	
Ylempi toimihenkilö	292 116	72,4	101 174	25,1	10 408	2,6	403 698	100,0	
Alempi toimihenkilö	534 872	63,4	280 441	33,2	28 186	3,3	843 499	100,0	
Työntekijä	315 098	36,5	510 907	59,2	36 675	4,3	862 680	100,0	
Muu/tuntematon	742	17,0	1 687	38,7	1 934	44,3	4 363	100,0	
Toimiala									
Alkutuotanto	88 490	39,8	122 780	55,2	11 282	5,1	222 552	100,0	
Jalostus	355 610	45,5	394 897	50,5	31 684	4,1	782 191	100,0	
Palvelut	871 388	59,7	540 349	37,0	47 021	3,2	1 458 758	100,0	
Tuntematon	1 629	31,0	1 687	32,1	1 934	36,8	5 250	100,0	
Asuinalue									
Pääkaupunkiseutu	276 107	59,1	174 509	37,3	16 734	3,6	467 350	100,0	
Muu Etelä-Suomi	567 018	51,9	495 657	45,3	30 736	2,8	1 093 411	100,0	
Väli-Suomi	320 097	51,2	271 465	43,4	34 054	5,4	625 617	100,0	
Pohjois-Suomi	153 895	54,5	118 081	41,8	10 397	3,7	282 373	100,0	
Kuntamuoto									
Kaupunki	875 185	55,6	641 985	40,8	55 658	3,5	1 572 828	100,0	
Maalaiskunta	441 933	49,3	417 728	46,6	36 262	4,0	895 923	100,0	
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen kunta	776 110	56,0	568 141	41,0	41 880	3,0	1 386 131	100,0	
Taajaan asuttu kunta	170 785	53,1	139 976	43,5	11 066	3,4	321 827	100,0	
Maaseutumainen kunta	370 222	48,7	351 596	46,2	38 975	5,1	760 793	100,0	
Aikuiskoulutukseen osallistuminen elämän aikana									
On osallistunut	1 256 580	56,6	893 668	40,2	70 176	3,2	2 220 423	100,0	
Ei ole osallistunut	60 537	24,7	166 045	67,7	18 672	7,6	245 254	100,0	
Yhteensä	1 317 117	53,4	1 059 713	42,9	91 921	3,7	2 468 750	100,0	

Liitetaulukko 42.

Lisäkoulutuksen merkitys urakehityksen kannalta taustamuuttujien mukaan vuonna 1990 (osuus työvoimasta)

Taustamuuttajat	Lisäkoulutuksesta olisi apua urakehityksen kannalta									
	Paljon		Jonkin verran		Ei juuri lainkaan		Ei osaa sanoa tai tieto puuttuu		Koko työvoima	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ikäryhmä										
18 – 24	89 596	33,1	117 921	43,6	56 506	20,9	6 562	2,4	270 584	100,0
25 – 29	86 478	27,2	138 965	43,6	82 568	25,9	10 422	3,3	318 433	100,0
30 – 34	77 182	22,3	149 791	43,3	107 763	31,2	10 971	3,2	345 707	100,0
35 – 44	140 587	18,0	303 687	38,9	310 712	39,8	25 348	3,2	780 334	100,0
45 – 54	53 447	10,0	172 033	32,2	285 528	53,4	23 431	4,4	534 439	100,0
55 – 73	20 728	9,5	29 436	13,4	158 292	72,2	10 798	4,9	219 254	100,0
Sukupuoli										
Mies	204 986	15,7	501 474	38,4	542 143	41,6	56 128	4,3	1 304 730	100,0
Nainen	263 031	22,6	410 359	35,3	459 226	39,5	31 403	2,7	1 164 020	100,0
Äidinkieli										
Suomi	447 141	19,1	861 011	36,9	947 382	40,6	79 538	3,4	2 335 072	100,0
Muu	20 876	15,6	50 822	38,0	53 987	40,4	7 993	6,0	133 679	100,0
Siviilisääty										
Naimaton	167 068	23,7	299 437	42,4	214 867	30,4	24 578	3,5	705 951	100,0
Avioliitossa	254 779	16,9	531 065	35,3	667 396	44,3	52 660	3,5	1 505 900	100,0
Eronnut/asumuserossa	41 864	20,4	65 821	32,0	91 547	44,5	6 340	3,1	205 572	100,0
Leski	4 305	8,4	15 510	30,2	27 559	53,7	3 953	7,7	51 327	100,0
Yleissivistävä pohjakoulutus										
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	170 538	14,4	384 274	32,5	569 679	48,2	56 970	4,8	1 181 461	100,0
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	149 710	21,9	273 738	40,0	239 365	35,0	21 534	3,1	684 348	100,0
Lukio/ylioppilastutkinto	147 769	24,5	253 821	42,1	192 325	31,9	9 027	1,5	602 942	100,0
Ammatillinen pohjakoulutus										
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	171 029	16,5	335 024	32,4	475 474	45,9	53 757	5,2	1 035 284	100,0
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	158 489	21,1	292 981	39,0	282 212	37,6	17 146	2,3	750 828	100,0
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	104 424	23,2	189 321	42,0	142 884	31,7	13 970	3,1	450 599	100,0
Korkeakoulututkinto	34 076	14,7	94 507	40,7	100 798	43,4	2 659	1,1	232 039	100,0
Sosioekonominen asema										
Maatalousyrittäjä	15 144	9,3	39 922	24,5	93 449	57,5	14 143	8,7	162 659	100,0
Muu yrittäjä	40 934	21,3	61 857	32,2	82 654	43,1	6 405	3,3	191 851	100,0
Ylempi toimihenkilö	78 019	19,3	160 524	39,8	155 073	38,4	10 082	2,5	403 698	100,0
Alempi toimihenkilö	188 423	22,3	349 240	41,4	287 425	34,1	18 411	2,2	843 499	100,0
Työntekijä	144 754	16,8	298 576	34,6	381 822	44,3	37 528	4,4	862 680	100,0
Muu/tuntematon	742	17,0	1 714	39,3	945	21,7	961	22,0	4 363	100,0
Toimiala										
Alkutuotanto	20 343	9,1	63 110	28,4	122 056	54,8	17 042	7,7	222 552	100,0
Jalostus	123 619	15,8	301 833	38,6	328 447	42,0	28 292	3,6	782 191	100,0
Palvelut	322 425	22,1	545 176	37,4	549 921	37,7	41 236	2,8	1 458 758	100,0
Tuntematon	1 629	31,0	1 714	32,7	945	18,0	961	18,3	5 250	100,0
Asuinalue										
Pääkaupunkiseutu	105 184	22,5	216 344	46,3	138 651	29,7	7 172	1,5	467 350	100,0
Muu Etelä-Suomi	210 297	19,2	389 314	35,6	457 312	41,8	36 487	3,3	1 093 411	100,0
Väli-Suomi	105 353	16,8	215 031	34,4	273 521	43,7	31 712	5,1	625 617	100,0
Pohjois-Suomi	47 183	16,7	91 145	32,3	131 885	46,7	12 161	4,3	282 373	100,0
Kuntamuoto										
Kaupunki	320 904	20,4	597 378	38,0	612 471	38,9	42 074	2,7	1 572 828	100,0
Maalaiskunta	147 113	16,4	314 455	35,1	388 898	43,4	45 457	5,1	895 923	100,0
Kuntaryhmä										
Kaupunkimainen kunta	291 826	21,1	519 036	37,4	537 832	38,8	37 437	2,7	1 386 131	100,0
Taajaan asuttu kunta	56 721	17,6	125 279	38,9	128 486	39,9	11 341	3,5	321 827	100,0
Maaseutumainen kunta	119 470	15,7	267 518	35,2	335 052	44,0	38 753	5,1	760 793	100,0
Yhteensä	468 017	19,0	911 833	36,9	1 001 369	40,6	87 531	3,5	2 468 750	100,0

Liitetaulukko 43.
Henkilöstökoulutukseen ja omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990
(osuus palkansaajista)

Taustamuuttajat	Henkilöstökoulutukseen osallistuneita		Omaehtoisen ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneita		Palkansaajia yhteensä
	n	%	n	%	n
Ikäryhmä					
18 – 24	82 445	33,6	16 842	6,9	245 310
25 – 29	139 992	50,4	19 296	6,9	278 017
30 – 34	145 342	50,3	15 365	5,3	289 121
35 – 44	338 924	52,1	51 217	7,9	650 574
45 – 54	209 508	48,0	35 362	8,1	436 322
55 – 73	53 719	36,9	3 507	2,4	145 558
Sukupuoli					
Mies	468 798	45,4	41 774	4,0	1 032 479
Nainen	501 131	49,5	99 816	9,9	1 012 422
Äidinkieli					
Suomi	937 393	48,4	132 410	6,8	1 935 925
Muu	32 536	29,9	9 180	8,4	108 976
Siviilisääty					
Naimaton	239 880	39,2	37 673	6,2	611 954
Avioliitossa	622 232	51,0	86 779	7,1	1 219 008
Eronnut/asumuserossa	89 205	51,6	14 332	8,3	172 829
Leski	18 612	45,3	2 805	6,8	41 110
Yleissivistävä pohjakoulutus					
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	330 588	36,1	44 258	4,8	914 608
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	293 835	50,9	37 101	6,4	577 432
Lukio/yläoppilastutkinto	345 507	62,5	60 231	10,9	552 861
Ammatillinen pohjakoulutus					
Ei ammatill. koul./ammatillinen kurssi	257 760	32,3	42 179	5,3	798 290
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	267 119	42,4	32 054	5,1	630 123
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	283 390	70,4	37 359	9,3	402 735
Korkeakoulututkinto	161 661	75,6	29 998	14,0	213 753
Sosioekonominen asema					
Ylempi toimihenkilö	289 295	72,3	50 282	12,6	400 223
Alempi toimihenkilö	467 208	56,5	69 945	8,5	826 935
Työntekijä	213 426	26,1	21 363	2,6	816 771
Muu/tuntematon	-	-	-	-	973
Toimiala					
Alkutuotanto	24 229	47,3	3 102	6,1	51 178
Jalostus	250 305	36,7	24 316	3,6	682 133
Palvelut	695 394	53,1	114 171	8,7	1 309 731
Tuntematon	-	-	-	-	1 860
Asuinalue					
Pääkaupunkiseutu	234 273	55,2	26 296	6,2	424 320
Muu Etelä-Suomi	419 614	45,5	61 072	6,6	923 202
Väli-Suomi	200 698	43,3	39 994	8,6	463 346
Pohjois-Suomi	115 345	49,3	14 228	6,1	234 033
Kuntamuoto					
Kaupunki	681 646	49,0	104 302	7,5	1 389 755
Maalaiskunta	288 283	44,0	37 287	5,7	655 147
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen kunta	622 901	50,3	89 743	7,2	1 239 099
Taajaan asuttu kunta	134 434	48,1	20 381	7,3	279 310
Maaseutumainen kunta	212 594	40,4	31 466	6,0	526 493
Yhteensä	969 929	47,4	141 590	6,9	2 044 902

Liitetaulukko 44.**Kokonaan ja osittain työnantajan tukemaan sekä omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen taustamuuttujien mukaan vuonna 1990 (osuus palkansaajista)**

Taustamuuttajat	Kokonaan työnantajan kustantamaan koulutukseen osallistuneita		Osittain työnantajan kustantamaan koulutukseen osallistuneita		Omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneita		Palkansaajia yhteensä
	n	%	n	%	n	%	n
Ikäryhmä							
18 – 24	63 740	26,0	24 666	10,1	16 842	6,9	245 310
25 – 29	107 394	38,6	53 474	19,2	19 296	6,9	278 017
30 – 34	106 393	36,8	60 935	21,1	15 365	5,3	289 121
35 – 44	282 499	43,4	107 042	16,5	51 217	7,9	650 574
45 – 54	160 723	36,8	76 968	17,6	35 362	8,1	436 322
55 – 73	47 215	32,4	15 139	10,4	3 507	2,4	145 558
Sukupuoli							
Mies	392 059	38,0	148 222	14,4	41 774	4,0	1 032 479
Nainen	375 905	37,1	190 002	18,8	99 816	9,9	1 012 422
Äidinkieli							
Suomi	743 556	38,4	328 433	17,0	132 410	6,8	1 935 925
Muu	24 408	22,4	9 791	9,0	9 180	8,4	108 976
Siviilisäät							
Naimaton	181 927	29,7	85 588	14,0	37 673	6,2	611 954
Avioliitossa	503 620	41,3	214 610	17,6	86 779	7,1	1 219 008
Eronnut/asumuserossa	70 226	40,6	28 706	16,6	14 332	8,3	172 829
Leski	12 191	29,7	9 320	22,7	2 805	6,8	41 110
Yleissivistävä pohjakoulutus							
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	273 414	29,9	90 584	9,9	44 258	4,8	914 608
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	231 463	40,1	102 423	17,7	37 101	6,4	577 432
Lukio/ylioppilastutkinto	263 087	47,6	145 217	26,3	60 231	10,9	552 861
Ammatillinen pohjakoulutus							
Ei ammatill. koul./ammatillinen kurssi	211 822	26,5	70 209	8,8	42 179	5,3	798 290
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	215 650	34,2	76 595	12,2	32 054	5,1	630 123
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	221 314	55,0	115 484	28,7	37 359	9,3	402 735
Korkeakoulututkinto	119 177	55,8	75 936	35,5	29 998	14,0	213 753
Sosioekonominen asema							
Ylempi toimihenkilö	227 084	56,7	126 970	31,7	50 282	12,6	400 223
Alempi toimihenkilö	368 924	44,6	157 505	19,0	69 945	8,5	826 935
Työntekijä	171 956	21,1	53 749	6,6	21 363	2,6	816 771
Muu/tuntematon	-	-	-	-	-	-	973
Toimiala							
Alkutuotanto	21 225	41,5	6 153	12,0	3 102	6,1	51 178
Jalostus	204 794	30,0	74 524	10,9	24 316	3,6	682 133
Palvelut	541 944	41,4	257 547	19,7	114 171	8,7	1 309 731
Tuntematon	-	-	-	-	-	-	1 860
Asuinalue							
Pääkaupunkiseutu	193 633	45,6	72 911	17,2	26 296	6,2	424 320
Muu Etelä-Suomi	328 704	35,6	155 331	16,8	61 072	6,6	923 202
Väli-Suomi	152 902	33,0	72 463	15,6	39 994	8,6	463 346
Pohjois-Suomi	92 724	39,6	37 518	16,0	14 228	6,1	234 033
Kuntamuoto							
Kaupunki	533 692	38,4	245 375	17,7	104 302	7,5	1 389 755
Maalaiskunta	234 272	35,8	92 849	14,2	37 287	5,7	655 147
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen kunta	490 985	39,6	222 376	17,9	89 743	7,2	1 239 099
Taajaan asuttu kunta	113 804	40,7	43 091	15,4	20 381	7,3	279 310
Maaseutumainen kunta	163 175	31,0	72 757	13,8	31 466	6,0	526 493
Yhteensä	767 964	37,6	338 224	16,5	141590	6,9	2 044 902

Liitetaulukko 45.
Vapaa- ja työajalla tapahtuvaan itseohjautuvaan opiskeluun osallistuminen vuonna 1990 (osuus koko väestöstä/työvoimasta)

Taustamuuttajat	Vapaa-ajalla tapahtuvaan itseohjautuvaan opiskeluun osallistuneita		Koko väestö ¹⁾ n	Työajalla tapahtuvaan itseohjautuvaan opiskeluun osallistuneita		Koko työvoima n
	n	%		n	%	
Ikäryhmä						
18 – 24	47 808	16,9	282 080	24 173	8,9	270 584
25 – 29	73 302	21,8	336 990	37 284	11,7	318 433
30 – 34	82 501	22,7	363 353	29 000	8,4	345 707
35 – 44	144 109	17,3	831 802	82 470	10,6	780 334
45 – 54	106 614	17,6	605 505	38 617	7,2	534 439
55 – 73	74 774	8,6	872 978	5 635	2,6	219 254
Sukupuoli						
Mies	310 451	19,2	1 614 902	148 141	11,4	1 304 730
Nainen	218 657	13,0	1 677 807	69 038	5,9	1 164 020
Äidinkieli						
Suomi	511 980	16,5	3 110 051	213 227	9,1	2 335 072
Muu	17 128	9,4	182 657	3 952	3,0	133 679
Siviilisääty						
Naimaton	137 542	17,0	808 873	67 125	9,5	705 951
Avioliitossa	320 159	16,0	1 995 318	129 294	8,6	1 505 900
Eronnut/asumuserossa	55 393	18,7	296 368	15 294	7,4	205 572
Leski	16 015	8,3	192 150	5 466	10,6	51 327
Lasten määrä						
Ei lapsia	317 474	14,6	2 174 947	107 653	7,5	1 429 512
1 lapsi	98 190	18,6	526 824	51 073	10,4	489 560
2 lasta	77 209	17,8	433 471	39 990	9,8	408 829
Yli 2 lasta	36 235	23,0	157 467	18 462	13,1	140 849
Yleissivistävä pohjakoulutus						
Kansakoulu, osa keski- tai peruskoulua	182 986	9,9	1 852 137	76 676	6,5	1 181 461
Keski-/peruskoulu, osa lukiota	150 078	19,4	773 380	64 302	9,4	684 348
Lukio/ylioppilastutkinto	196 043	29,4	667 192	76 201	12,6	602 942
Ammatillinen pohjakoulutus						
Ei ammatill. koul./ ammatillinen kurssi	162 052	9,8	1 661 168	52 298	5,1	1 035 284
Koulutasoinen ammatillinen tutkinto	148 556	17,1	867 195	73 787	9,8	750 828
Opistotasoinen ammatillinen tutkinto	122 422	24,7	494 771	54 765	12,2	450 599
Korkeakoulututkinto	96 079	35,6	269 575	36 329	15,7	232 039
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	14 760	9,1	162 659	8 208	5,0	162 659
Muu yrittäjä	45 628	23,8	191 851	26 256	13,7	191 851
Ylempi toimihenkilö	131 482	32,6	403 698	62 757	15,5	403 698
Alempi toimihenkilö	156 170	18,5	843 499	77 437	9,2	843 499
Työntekijä	107 239	12,4	862 680	42 522	4,9	862 680
Eläkeläinen	66 991	9,1	735 539	-	-	-
Muu/tuntematon	6 838	7,4	92 782	-	-	4 363
Toimiala						
Työvoimaan kuulumaton	73 828	9,0	823 958	-	-	-
Alkutuotanto	19 459	8,7	222 552	11 953	5,4	222 552
Jalostus	135 629	17,3	782 191	64 190	8,2	782 191
Palvelut	300 192	20,6	1 458 758	141 036	9,7	1 458 758
Tuntematon	-	-	5 250	-	-	5 250
Asuinalue						
Pääkaupunkiseutu	132 675	23,5	564 167	50 201	10,7	467 350
Muu Etelä-Suomi	223 338	15,3	1 460 017	95 867	8,8	1 093 411
Väli-Suomi	107 120	12,3	869 165	46 667	7,5	625 617
Pohjois-Suomi	65 975	16,5	399 360	24 444	8,7	282 373
Kuntamuoto						
Kaupunki	383 880	18,8	2 046 373	155 944	9,9	1 572 828
Maalaiskunta	145 228	11,7	1 246 336	61 235	6,8	895 923
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen kunta	350 452	19,6	1 791 056	142 852	10,3	1 386 131
Taajaan asuttu kunta	58 575	14,0	419 139	16 827	5,2	321 827
Maaseutumainen kunta	120 081	11,1	1 082 515	57 500	7,6	760 793
Yhteensä	529 108	16,1	3 292 709	217 179	8,8	2 468 750

1) Poislukien päätoimiset opiskelijat ja varusmies-/siviilipalveluksessa olevat.

Haastattelulomake

TLASTOKESKUS
Haastattelutoimisto
PL 504
00101 HELSINKI
Puh. (90) 17 341

HAASTATTELULOMAKE KOT7

Kohdenumero: _____
 Syntymäaika: _____
 Sukupuoli: 1 mies 2 nainen
 Kuntakoodi: _____
 Haastattelija: _____
 Haastatteluaika: _____ min.
 Kesto: _____ min.

Aikuiskoulutustutkimus 1990

Sivulta 1 siirrettävät tiedot toiminnan laadusta ("TYTI" K31:

- 01 | Palkansaaja ("TYTI" K3=1)
- 02 | Yrittäjä tai maatalousyrittäjä ("TYTI" K3=2)
- 03 | Avustava perheenjäsen yrityksessä tai maatilalla ilman varsinaista palkkaa ("TYTI" K3=3)
- 04 | Työtön ("TYTI" K3=4)
- 05 | Varusmies ("TYTI" K3=5)
- 06 | Opiskelija/koululainen ("TYTI" K3=6)
- 07 | Työkyvyttömyyseläkkeellä tai pitkäaikaisesti sairas ("TYTI" K3=7)
- 08 | Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella ("TYTI" K3=8)
- 09 | Työttömyyseläkkeellä ("TYTI" K3=9)
- 10 | Hoitaa omaa kotitaloutta ("TYTI" K3=10)
- 11 | Muu ("TYTI" K3=11)

Työllinen

Huomautuksia:

.....

.....

.....

.....

.....

Aluksi kysyn pitkäkin tietoja toiminnastanne tällä hetkellä

3. Mikä on pääasiallinen toimintanne tällä hetkellä? Oletko:

palkansaaja,	1
yritystä maatilalla, liike- tai muussa yrityksessä, ammattinharjoittaja,	2
työskentelet perheenjäsenen yrityksessä ilman varsinaista palkkaa,	3
työtön tai lomautettu palkalta,	4 → K7
varusmies,	5
opiskelija/koululainen,	6
työkyvyttömyyseläkkeellä tai pitkäaikaisesti sairas,	7 } AKU
eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella,	8
työttömyyseläkkeellä,	9
hoitaa omaa kotitaloutta,	10
teetä muuta, mitä?	11

11. Mikä on/oli ammatittne tässä työpaikassa?

TYÖLLINEN: EI MAATILAA → K14
 TYÖLLINEN: MAATILAA → K13

TYÖTÖN: _____

12. Ollitteko:

palkansaaja,	1
yritystä maatilalla, liike- tai muussa yrityksessä, ammattinharjoittaja,	2
työskentelet perheenjäsenen yrityksessä ilman varsinaista palkkaa?	3

TYÖTÖN: EI MAATILAA → AKU

TYÖTÖN:

7. Seuraavaksi kysyisin tilannettanne ennen työttömyyttä:

olitteko työssä,	1
hakemuksko nyt ensimmäistä kertaa pysyvästi työttömään,	2 } AKU
vai olitteko muuten siirtymässä työttömään?	3

TYÖSSÄ MAATILALLA:

13. Teettekö/Teittekö maatilalla pääosin:

maatalousyötä (maanhöylä, karjanhoito, puutarha, turkkienhoito, kalastus,	1
metsätaloustyötä (metsänhoito, puunkorjuu), ...	2
muuta työtä, mitä?	3

HUOM. KYSYMYKYS 13 MÄÄRITTÄÄ MAATILAN TOIMIALAN KYSYMYKSESSÄ 9.

TYÖTÖN: _____ → AKU

9. TYÖLLINEN: Mikä on työnantajanne tai oman yrityksenne nimi? (Koskee päätyötä, jos useita työpaikkoja)

TYÖTÖN: Mikä oli sen työpaikan nimi, josta jälite työttömäksi?

Työpaikan nimi _____

Mikä on työpaikan toimi- tai tunnusala? _____

Missä kummassa iässä työpaikka sijaitsee? _____

TYÖLLINEN:

14. Kuinka monta tuntia on säännöllinen (normaali) työaika viikossa ilman viihtiä? _____

KOSKEE PÄÄTYÖPAIKKAA

Tuntia viikossa _____

JOS EI SÄÄNNÖLLISET TYÖAIKAA, TYÖÄ ARVIOI MAAN KESKIMÄÄRÄINEN VUOROKAUSI (ESIM. YRITTÄJÄT, OPETTAJAT, PERIODITYÖNTEKIJÄT).

HUOM. PUOLET TUNNIT KOROTETAAN, JOS EDELLÄ ON PARTION NUMERO.

Suraavat kysymykset liittyvät kaikkeen saamaanne koulutukseen, mm. erillisiin työssä tai vapaa-ajalla käytyihin kursseihin sekä muuhun opiskeluun.

1.	<p>Aluksi kysyn pohjakoulutuksestanne. Oletteko suorittaneet:</p> <p>KORKEIN osan kansakoulua, kansakoulun tai kansalaiskoulun 1->K3 KOULUTUS osan keskikoulua tai peruskoulua 2 RENGAS- keskikoulun tai peruskoulun 3->K3 TETÄÄN osan lukiota 4 lukion 5 vai ylioppilastutkinnon? 6->K3</p>	
2.	<p>Onko koulunkäyntinne vielä kesken?</p> <p>Kyllä 1->K4 Ei 2 EOS 9</p>	
3.	<p>Alotteko seuraavien 2 vuoden aikana täydentää pohjakoulutustanne vielä jollakin peruskoulu- tai lukio-opinnoilla?</p> <p>Kyllä 1 Ei 2 EOS 9</p>	

<p>4. Entä onko teillä ammatillista koulutusta? Oletteko suorittanut:</p>	<p>Kyllä ei EOS</p>
<p>1 jonkin kouluasteen tutkinnon ammatillisessa oppilaitoksessa? JOS KYLLÄ: minkä tutkinnon?</p>	<p>1 2 9</p>
<p>2 jonkin opistoasteen tutkinnon ammatillisessa oppilaitoksessa? JOS KYLLÄ: minkä tutkinnon?</p>	<p>1 2 9</p>
<p>3 vähintään 1/2 vuotta kestäneen ammatillisen kurssin, esimerkiksi työllisyyskurssin tai oppisopimuskoulutuksen? JOS KYLLÄ: minkä?</p>	<p>1 2 9</p>
<p>4 korkeakoulututkinnon? JOS KYLLÄ: minkä tutkinnon?</p>	<p>1 2 9</p>
<p>KAIKISSA KOODI 2 (=EI AMMATILLISTA KOULUTUSTA) ->K6</p> <p>VAIN YKSI "KYLLÄ" (=1) -VAIHTOEHTO ... ->K7</p>	

<p>5. Onko aikaisempien tutkintojenne osasuorituksia otettu huomioon myöhemmissä tutkinnoissanne?</p> <p>Kyllä Ei EOS</p>	<p>1 } 2 } ->K7 9 }</p>
<p>6. Mitenkään ette ole voineet hankkia ammatillista koulutusta?</p> <p>Opiskelee parhaillaan 00</p> <p>Ei ole ammatillista koulutusta, koska:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>EOS 99</p>	

7.	Missä seuraavista oppilaitoksista tai koulutusmuodoista olette joskus opiskellut? Huomioon otetaan vain sellainen opiskelu, joka on kestänyt yhteensä vähintään 6 tuntia. Opiskelusi katsotaan myös keskeytyneet opinnat. Oletteko joskus opiskellut (KORTRI 1): (JOS KYLLÄ, TEE LISÄKYSMYKSIÄ)	Ei	Kyllä: (LISÄKYS.) viimeksi ku- luneiden 12 joskus kuukauden alkai- aikana vai semin?
KOULUTUSMUOTO			
01	Kansakoulussa tai kansalaiskoulussa?	1	- 3
02	Peruskoulussa tai keskikoulussa?	1	2 3
03	Lukiassa?	1	2 3
04	Iltakoulussa (iltalukio, lukion iltalinjä, iitaoppikoulu, oppikouluun iitainja)?	1	2 3
05	Oppisopimuskoulutuksessa? (KURSSIVAKOIT SUORITETAAN AMMATILIISSA KURSSIKESKUKSESSA TAI OPPILAITOKSESSA)	1	2 3
06	Työvoimaviranomaisten kustantamalla työllisyyskursseilla?	1	2 3
07	Ammatillisessa oppilaitoksessa peruskoulu- tai ylioppilaspohjaisessa nuorisosasteen koulutuksessa?	1	2 3
08	Ammatillisessa oppilaitoksessa erityisesti alikuksille järjestetyssä koulutuksessa (mukaan luetaan myös yksityisoppilaat)? ...	1	2 3
KYSY VAIN MIEHILTÄ:			
09	Sotilasalan oppilaitoksessa (ei varusmies- palvelu)?	1	2 3
10	Kansanopistossa tai kansankorkeakoulussa ammattillisen kelpoisuuden tuottavassa koulutuksessa?	1	2 3
11	Kansanopistossa tai kansankorkeakoulussa pe- rusoppijakson muussa koulutuksessa?	1	2 3
12	Kansanopistossa tai kansankorkeakoulussa lyhytkursseilla?	1	2 3
13	Konservatoriossa ammatillisen kelpoisuuden tuottavassa koulutuksessa tai musiikkikou- lussa tai -opistossa (ei aikuisosastolla)?	1	2 3
14	Musiikkioppilaitoksessa musiikkikouluaste- seen sisältyvillä aikuisosastoilla (entinen kansankonservatorio-osasto)?	1	2 3
15	Urheiluopistossa ammatillisen kelpoisuuden tuottavassa koulutuksessa?	1	2 3

16	Urheiluopiston muussa koulutuksessa?	1	2 3
17	Oletteko osallistunut ammatillisen pätevyys- tutkimnon koetilausuksiin, ja tarkoituksena ammattikoulun suorittamista?	1	2 3
18	Korkeakoulun perustutkintoon tähtäävässä koulutuksessa?	1	2 3
19	Korkeakoulun jatkotutkintoon tähtäävässä koulutuksessa?	1	2 3
20	Korkeakoulussa ammatillisella täydennys- koulutuskursseilla?	1	2 3
21	Korkeakoulussa erillistä arvosanaa tai avolmen korkeakoulun kursseja?	1	2 3
22	Kesäyliopistossa?	1	2 3
23	Kansalais- tai työväenopistossa?	1	2 3
24	Kielikoulussa tai -opistossa?	1	2 3
25	Kirjeopistossa?	1	2 3
26	Autokoulussa?	1	2 3
27	Tanssikoulussa tai -opistossa (moderni- tai jazzaanssi tai baletti)?	1	2 3
28	Konekirjoituskoulussa?	1	2 3
29	Opintokeskuksen opintoketjossa tai kursseilla?	1	2 3
30	Jonkin järjestön, liiton tai yhdistyksen järjestämällä kursseilla?	1	2 3
31	Työnantajan järjestämässä koulutuksessa työpaikalla, omassa koulutusyksikössä tai muussa koulutustilaisissa (myös sivutyö)? ...	1	2 3
32	Erillisessä täydennyskoulutusyksikössä?	1	2 3
33	Oletteko opiskellut seuraamalla säännöllisi- sesti jotakin opetusohjelmasarjaa radiosta tai televisiossa?	1	2 3
34	Oletteko osallistunut konferensseihin, erillisin seminaareihin tai vastaaviin koulutustilaisuuksiin?	1	2 3
35	Oletteko ollut jossakin muussa koulutuksessa missä?	1	2 3
36	1	2 3

<p>8. Aiottako osallistua johonkin em. koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana (myös kesken oleva koulutus otetaan huomioon)? MERKITSE KOULUTUSMUODON NUMERO!</p> <p>Ei 00</p> <p>Kyllä: Mihin näistä koulutusmuodoista? ..</p> <p>EOS 99</p>	<p>9. HYPPY:</p> <p>ON OSALLISTUNUT AIKUISKOULUTUKSEEN VIIMEKSI KULUNEIDEN 12 KUUKAUDEN AIKANA (JOS YKSINKIN VIHREÄ KOODI 2) .. ☐ ->K10</p> <p>ON OSALLISTUNUT AIKUISKOULUTUKSEEN JOSKUS (JOS EI YHTÄÄN VIHREÄ KOODIA 2, MUTTA AINAKIN YKSI VIHREÄ KOODI 3) ☐ ->K23</p> <p>EI OLE OSALLISTUNUT AIKUISKOULUTUKSEEN (KAIKISSA VIHREÄ KOODI 1)</p>
---	---

1) Tässä raportissa K7:n lihavoidut, kursivilla painetut koulutusmuodot.

KYSYKSET 10-20 KYSYKÄN JOKAISESTA AIKUISKOULUTUSMUODOSTA (K7 VUOROKAUSI) PAINETTU
 KOULUTUSMUODOT), JOKON MAASTAIEZAVYA ON OSNLIISTUNUT VIIMEKSI KULUNEIDEN 12 KUUKAUDEN
 AIKONA (K7:SSA VAHTOHTO 2). HOKKI: HENKILÖ ON VOINUT OSALLISTUA SAMAN KOULUTUSMUODON
 ERI KURSSEILLE, JOISTA KÄIKIÄ KYSYTÄN KYSYKSET 10-20. KYSY YKSI KURSSI KERRALLAAN.

Seuraavaksi kysyn tarkemmin niistä kursseista ja aikuiskoulutuksesta, jossa kerroitte
 olleenne viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.

	1. kurssi tai koul.tilaisuus
10. Kerroitte osallistuneenne viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (SANO KOULUTUS- MUODON NIMI) kursseille.	_ _ _ _ _
MERKITSE KOULUTUSMUODON NUMERO	_ _ _ _ _
11. Mitä opiskelitte ja mikä oli kurssin tai koulutuksen tarkka nimi, aine tai aihepiiri? SISÄLTÖ TARKASTI: JOS OPISKELLUT ESIM. ATK:TA, KYSY TÄRKEIMMIN MILLAISTA ATK:TA TAI JOS OPISKELLUT KIELIÄ, KYSY MITÄ KIELIÄ.	
12. Mitä oppiainetta tai organisaatio järjesti koulutuksen? Jos koulutus oli työnantajan KESKIRÄÄJÄ järjestämä koulutus, sanokaa työnantajan nimi.	
13. HYPPY: OPISKELIJA, KOULULAINEN VARUSMIES	_ _ _ _ _

1) Tässä raportissa K7:n lihavoitnut, kurssiivilla painetut koulutusmuodot.

2.kurssi tai koul.tilaisuus	3.kurssi tai koul.tilaisuus	4.kurssi tai koul.tilaisuus
_ _ _ _ _	_ _ _ _ _	_ _ _ _ _
_ _ _ _ _	_ _ _ _ _	_ _ _ _ _
->K20	_ ☐ ->K20	_ ☐ ->K20

	1. kurssi tai koul.tilaisuus
14. Liittyikö kurssei tai koulutus ensisijaisesti: työhön tai ammattiinne luottamustehtäviinne työpaikalla luottamustehtäviinne muualla (KONTA, SEURAKUNTA, TALOYHTIÖ YMS.) harrastuksiinne vai opiskelitteko peruskoulu-, lukio- tai muita yleissivistäviä alueita? muu syy: mikä?	1 2 3 4 5
EOS	9
15. Minkä vuoksi ensisijaisesti menitte tähän koulutukseen? Meni koulutukseen, koska	
EOS	99
16. Menittäkö tähän koulutukseen ensisijaisesti: omasta aloitteesta työnantajan ammattiyhdistyksen tai -liiton vai työvoimaviranomaisten aloitteesta .. vai tuliko aloite muualta?	1 2 3 4 5
EOS	9

2.kurssi tai koul.tilaisuus	3.kurssi tai koul.tilaisuus	4.kurssi tai koul.tilaisuus
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
9	9	9
99	99	99
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
9	9	9

		1. kurssi tai koul.tilaisuus
17.	STPPY: KOULUTUSMOTO ON 06 ELI TYÖLLISYYS-KOULUTUS	☐ ->K20
18.	Käyttökö tähän koulutukseen osallistumiseen: 1 paikallista työaikaa?	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9
19.	Miten sahoitte tähän koulutukseen liittyvät kustannukset (esim. kurssimaksu, oppimateriaalin, matka-, majoitus- ja ruokailukustannukset yms.): 1 osallistuuko työnantaja kustannuksiin? 2 maksoitteko itse jotakin?	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9
20.	Arvioikas, kuinka monta päivää yhteensä olette tässä koulutuksessa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (6 oppituntia = 1 päivä)? Päivien lukumäärä	☐ ->K20
	TARKISTA, ONKO VASTAUKSA OSALLISTUNUT JOLLEKIN MUELE TÄMÄN SÄMÄN AIRUISKOULUTUSMOTON KURSSILLE. SIIRRI VASTA SEN JÄLKEEN SEURAAVAAN MAINITTUUN AIRUISKOULUTUSMOTOON (RENGASTETTU VIHREÄ 2). KUN OLET KÄYTTÄ KÄYTTÄ MAINITUT AIRUISKOULUTUSMOTOT (RENGASTETTU VIHREÄ 2), SIIRRI KYSYKSEEN 21.	☐ ->K20

2.kurssi tai koul.tilaisuus	3.kurssi tai koul.tilaisuus	4.kurssi tai koul.tilaisuus
☐ ->K20	☐ ->K20	☐ ->K20
kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9
kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9

<p>21. Muistelkaa vielä kaikkia edellä läpikäytyjä kursseja ja koulutusta (vileksi kuluneiden 12 kuukauden aikana käytyjä). Joudutteko hankkimaan jotsain koulutuksessa tarvitsemaanne oppimateriaalia itse?</p>	<p>Kyllä 1 Ei 2 } --K23 EOS 9 1 ostamalla? 2 lainaamalla kirjastosta? 3 lainaamalla muualta? 4 muulla tavoin: miten?</p>
<p>22. Hankitteko tarvitsemaanne oppimateriaalia:</p>	<p>kyllä ei EOS 1 2 9 2 1 2 9 3 1 2 9 4 1 2 9 1 2</p>

KAIKKI:

<p>23M. Seuraavaksi luen teille erilaisia näkemyksiä aikuiskoulutuksesta. Sanokaa kortin vaihtoehtoja käyttäen, oletteko samaa vai eri mieltä väittämän kanssa. Kertokaa vain oma mielipiteenne, sillä kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai väärää vastauksia (KORTTI 2):</p>	<p>1 ammatillinen aikuiskoulutus tulee kohdistaa niille aloille, joilla tekniikan kehitys on nopeinta? 1 2 3 4 5 9 2 työntekijöitten tulee osallistua työhönsä liittyvän koulutuksen kustannuksiin? 1 2 3 4 5 9 3 työtehtävät opitaan työpajalla, ei koulunpenkillä? . 1 2 3 4 5 9 4 työpaikkakoulutus hyödyttää enemmän työntantajia kuin työntekijöitä? 1 2 3 4 5 9 5 työpaikkakoulutus on työnajankulus? 1 2 3 4 5 9</p>
--	---

<p>6 työelämän aikuiskoulutusta on annettava ensisijaisesti heikoimmin koulutetuille? .</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>7 työelämän teknisen kehityksen myötä kaikkialta työntekijöiltä vaaditaan lisää tietoa ja taitoja?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>8 aina löytyy sellaisia töitä, joissa ei tarvita mitään koulutusta?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>9 työntantajien tulee rahoittaa työntekijöittensä työhön liittyvä koulutus?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>10 aikuiskoulutuksen lisääminen nykyisestään ei ole tarpeen?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>11 lisäkoulutus auttaa ratkaisevasti työuralla etenemistä?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>12 pitkään työelämässä ollut ei tarvitse aikuiskoulutusta? .</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>13 työntekijöiden tulee itse saada päättää, osallistuvatko he koulutukseen vai eivät?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>14 yhteiskunnan pitää rahoittaa ammatillinen aikuiskoulutus?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>15 työelämässä pärjäävät vain pitkälle koulutetut?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>16 tutkiminto on osoitus hyvästä ammattitaidosta?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>
<p>17 koulutus on suomalaisen hyvinvoinnin peruspilari?</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>	<p>1 2 3 4 5 9</p>

24.	HYPY: OPISKEIJA, KOULULAINEN ☐ ->K82 VARUSMIES
25.	Oletteko sen jälkeen, kun siirrytte työelämään, ollut ammattin tai työhönne liittävillä kursseilla tai koulutuksessa: yhden kerran 1 2 - 3 2 4 - 10 3 vai yli 10 kertaa 4 vai ette lainkaan? 5 } ->K27 EOS/Ei sovi 9 }
26.	HUOMIOON OTETAAN YHTEENSÄ VÄHINTÄÄN 6 TUNTIA KESTÄNYT KOULUTUS. Onko näillä ammattin tai työhönne liittävillä kursseilla ja koulutuksella ollut yleisesti ottaen seuraavia vaikutuksia: 1 selviydittekö koulutuksen jälkeen työtehtävistänne paremmin? 1 2 9 2 siirryttekö toisiin tehtäviin? 1 2 9 3 siirryttekö vaativampiin tehtäviin? 1 2 9 4 vaihdotteko työpaikkaanne tai ammatianne? 1 2 9 5 muutitteko työhön toiseen kuntaan? 1 2 9 6 saitteko vakituisen työpaikan? 1 2 9 7 muu vaikutus, mikä? 1 2

27. Kuinka paljon seuraavat syyt esteet tai vaikeuttavat tätä hetkellä osallistumistanne omalla vapaa-ajallanne (työn ohessa tai muuten) ja omalla kustannuksellanne kurseille tai koulutukseen (KOKTRII 3):

	Paljon	Jonkin Ei	veeraan	lainkaan	EOS
1	1	2	3	9	9
2	1	2	3	9	9
3	1	2	3	9	9
4	1	2	3	9	9
5	1	2	3	9	9
6	1	2	3	9	9
7	1	2	3	9	9
8	1	2	3	9	9
9	1	2	3	9	9
10	1	2	3	9	9
11	1	2	3	9	9
12	1	2	3	9	9
13	1	2	3	9	9
14	1	2	3	9	9
15	1	2	3	9	9
16	1	2	3	9	9

Mikä näistä syyistä on suurimpana esteenä tai vaikeutena?

MERKITSE ESTEEN/VAIKEUDEN NUMERO ..
EOS

LUE TARVITSEMA NE OSIOT UUDESTAAN, JOISSA ON RENGASTETTU VAHITOHTO 1 (TAI 2) . JOS KAIKISSA ON VAHITOHTO 3 TAI 9 SIIRRY SEURAAVAAN KYSYMYKSEEN.

28.	<p>HYPPY:</p> <p>YRITTÄJÄ TAI MAATALOUSYRITTÄJÄ</p> <p>AVUSTAVA PERHEENJÄSEN</p> <p>TYÖTÖN</p> <p>TYÖKYVYTTÖMYYSLÄKKELLÄ TAI PIIPÄIKÄISESTI SAIRAS</p> <p>ELÄKKEELLÄ IÄN TAI TYÖVOOSIEN PERUSTEELLA</p> <p>TYÖTÖMYYSLÄKKELLÄ</p> <p>HOITAA OMAA KOTITALOUTTA</p>	<p>VAIN PALKANSAAJAT:</p> <p>Entä kuinka paljon seuraavat syyt estävät tai vaikeuttavat tällä hetkellä osallistumistanne työssä työantajalla työntekijän kustantamaan koulutukseen (KORTTI 3):</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="2">Jokin Ei</th> <th colspan="2">Paljon verran lainkaan EOS</th> </tr> <tr> <th></th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>9</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 kiinnostuksen puute?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>2 koulutuksesta ei ole hyötyä?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>3 koulutuksen tai opetuksen heikko laatu?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>4 epäinnostumisen pelko?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>5 kiireet työpaikalla?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>6 työnantaja ei arvosta koulutusta riittävästi?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>7 tiedon puute koulutusmahdollisuuksista?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>8 sopivaa koulutusta ei ole tarjolla?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>9 vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>10 muu este tai vaikeus: mikä?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table>		Jokin Ei		Paljon verran lainkaan EOS			1	2	3	9	1 kiinnostuksen puute?	1	2	3	9	2 koulutuksesta ei ole hyötyä?	1	2	3	9	3 koulutuksen tai opetuksen heikko laatu?	1	2	3	9	4 epäinnostumisen pelko?	1	2	3	9	5 kiireet työpaikalla?	1	2	3	9	6 työnantaja ei arvosta koulutusta riittävästi?	1	2	3	9	7 tiedon puute koulutusmahdollisuuksista?	1	2	3	9	8 sopivaa koulutusta ei ole tarjolla?	1	2	3	9	9 vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen?	1	2	3	9	10 muu este tai vaikeus: mikä?	1	2	3	3
	Jokin Ei		Paljon verran lainkaan EOS																																																											
	1	2	3	9																																																										
1 kiinnostuksen puute?	1	2	3	9																																																										
2 koulutuksesta ei ole hyötyä?	1	2	3	9																																																										
3 koulutuksen tai opetuksen heikko laatu?	1	2	3	9																																																										
4 epäinnostumisen pelko?	1	2	3	9																																																										
5 kiireet työpaikalla?	1	2	3	9																																																										
6 työnantaja ei arvosta koulutusta riittävästi?	1	2	3	9																																																										
7 tiedon puute koulutusmahdollisuuksista?	1	2	3	9																																																										
8 sopivaa koulutusta ei ole tarjolla?	1	2	3	9																																																										
9 vaikeus päästä kiinnostavaan koulutukseen?	1	2	3	9																																																										
10 muu este tai vaikeus: mikä?	1	2	3	3																																																										

 ->K30

30M.	<p>Mikä näistä syistä on suurimpana esteenä tai vaikeutena?</p> <p>MERKITSE ESTEEN/VAIKEUDEN NUMERO</p> <p>EOS</p> <p>99</p> <p>LUE TARVITTAESSA NE OSIOT UDESTAAN, JOISSA ON RENGASTETTU VAIHTOEHTO 1 (TAI 2). JOS KAIKISSA ON VAIHTOEHTO 3 TAI 9 SIIRRY SEURAAVAAN KYSYMYKSEEN.</p>	<p>Oletteko tarvittaessa saanut tietoa aikuisille tarkoitetuista koulutusmahdollisuuksista:</p> <p>täysin riittävästi</p> <p>jokseenkin riittävästi</p> <p>melko vähän</p> <p>vai aivan liian vähän?</p> <p>Ei ole tarvinnut tietoa</p> <p>EOS</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>0</p> <p>9</p>
31.	<p>Dusia tietoja ja taitoja voi hankkia työssä tai vapaa-aikana muutenkin kuin kurseilla tai koulutuksessa. Oletteko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana opiskellut omiinpäin tai yhdessä työtovereiden tai tuttavien kanssa jotain uutta asiaa yhteensä vähintään 20 tunnin ajan?</p> <p>Ei</p> <p>Kyllä: Opiskelitteko vapaa-ajalla</p> <p>vai työssä?</p> <p>Sekä vapaa-ajalla että työssä</p> <p>0->K33</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	

<p>32. JOS OPISKELI VNPAAN-AJALLA: (K31 = 1 TAI 3) Mitä asioita opiskelitte tällä tavoin vapaa-ajallanne? (OPINTOJEN SISÄLTÖ TARKASTII!)</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>EOS</p>	<p>99</p> <p>-----</p> <p>JOS OPISKELI TYÖAJALLA: (K31 = 2 TAI 3) Mitä asioita opiskelitte tällä tavoin työ-ajallanne? (OPINTOJEN SISÄLTÖ TARKASTII!)</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>EOS</p>	<p>33. HYPY:</p> <p>TYÖKYVYTTÖMYSELÄKKEELLÄ TAI PITKAAIKASESTI SAIRAS</p> <p>ELÄKKEELLÄ IÄN TAI TYÖVUOSIEN PERUSTEELLA TYÖTTÖMYSELÄKKEELLÄ</p> <p>HOITAA OMAA KOTITALOUTTA</p> <p style="text-align: right;">->K42</p>
---	--	---

34.

Kuinka paljon seuraavat syyt herättävät teissä kiinnostusta tai aiheuttavat tarvetta ryhtyä lähivuosina opiskelemaan (KORTTI 3):

	Jokin E1		
	Pajon verran lainkaan EOS		
	1	2	3
01 työttömyys tai sen uhka?	1	2	3
02 pääsy tai halu päästä toisiin työtehtäviin?	1	2	3
03 pääsy tai halu päästä vaativampiin työtehtäviin?	1	2	3
04 halu vaihtaa työpaikkaa?	1	2	3
05 halu vaihtaa ammattia?	1	2	3
06 halu saada parempaa palkkaa?	1	2	3
07 ammattitaitonne ylläpitäminen tai kehittäminen?	1	2	3
08 vakituisen työpaikan saaminen? ..	1	2	3
09 muodollisen pätevyyden hankkiminen?	1	2	3
10 itsenne kehittäminen?	1	2	3
11 vaihtelunhalu?	1	2	3
12 halu löytää uusia ystäviä?	1	2	3
13 koska tututkin osallistuvat?	1	2	3
14 koulutuksen mukanaan tuoman arvostuksen saaminen?	1	2	3
15 muu syy: mikä? _____	1	2	3

Mikä näistä syistä herättää teissä eniten opiskelunhalua tai -tarvetta?

MERKITSE TÄRKEIMMÄN SYYN NUMERO ...

EOS

LUE TARVITTAESSA NE OSIOT UDESTAAN, JOISSA ON RENGASTETTU VAIHTOEHTO 1 (TAI 2). JOS KAIKISSA ON VAIHTOEHTO 3 TAI 9 SIRRY SEURAAVAAN KYSYMYKSEEN.

1 1 1

99

<p>35. Aiotteko seuraavien 2 vuoden kuluessa osallistua vähintään vuoden kestävään, tutkintoon johtavaan koulutukseen?</p> <p>Kyllä 1 Ehkä 2 Ei 3 EOS 9</p>	<p>38. Seuraava kysymys koskee kaikkea sellaista opinto-tukea, jota ei tarvitse maksaa takaisin.</p> <p>Kuinka suuri tällaisen tuen pitäisi yhteensä olla, jotta voisitte ryhtyä päätoimisesti opiskelemaan? Pitäisikö käteen jäävän tuen olla:</p> <p>1/4 nettopalkastanne 1 puolet nettopalkastanne 2 3/4 nettopalkastanne 3 vai nettopalkkanne suuruihin? 4 Ei ole kiinnostunut/ei ryhtyisi opiskelemaan 0 EOS 9</p>	
<p>36. Miten seuraavat opetuksen järjestämistavat sopisivat teille? Vastakkaa tämän kortin vaihtoesteja käyttäen (KORTTI 4):</p> <p>1 koulutus järjestetään yhtejaksoisesti jossakin oppilaitoksessa? 1 2 3 4 5 9</p> <p>2 osan opinnoista voi suorittaa kotona itseopiskellen? 1 2 3 4 5 9</p> <p>3 opiskele ns. yksityisopiskelijana omaan tahtiin? 1 2 3 4 5 9</p> <p>4 opinnot järjestetään vapaa-ajalla siten, että ne voi suorittaa työn ohessa? 1 2 3 4 5 9</p> <p>5 koulutus ja työ vuorottelevat jaksoissa, jolloin tulot eivät katkea pidemmäksi aikaa kerrallaan? 1 2 3 4 5 9</p> <p>6 koulutus koostuu osista, joista voi vähitellen koota tutkinnon? 1 2 3 4 5 9</p>	<p>39M. 30 - 54-vuotiailla on muuttaman vuoden ajan ollut mahdollisuus saada normaalin opintotuen lisäksi ns. akkuisopintorahaa. Tunnnetteko tämän akkuisopintorahan:</p> <p>hyvin 1 melko hyvin 2 melko huonosti 3 vai ettekö ole kuullut siitä lainkaan? 4 EOS 9</p> <p>40. Suomessa on nykyisin mahdollisuus saada palkatonta opintovapaata työsuhteesta katkeamatta. Oletteko joskus kysyneet työnantajaltanne mahdollisuutta saada opintovapaata?</p> <p>Kyllä 1 Ei 2 EOS 9 }->K42 Ei ole ollut työsuhteessa palkansaajana 0</p>	
<p>37. Onko mielestänne tärkeää, että kaikesta koulutuksesta ja kurseista saa virallisen todistuksen?</p> <p>Kyllä 1 Ei 2 EOS 9</p>	<p>41. Suhtautuiko työnantajanne tähän:</p> <p>myönteisesti 1 vai kielteisesti? 2 Ei myönteisesti eikä kielteisesti 3 EOS 9</p>	

Seuraavat kysymykset käsittelevät työtänne ja työssänne tapahtuneita muutoksia.

<p>42. Kuinka monta vuotta olette ollut työssä elämänne aikana yhteensä? Työkokemus lasketaan 15 ikävuodesta lähtien. (Opis- kelyjen aikaisia kesätyitä ja tilapäisluonteisia tai satunnaisia töitä ei oteta huomioon).</p> <p>Vuosien määrä __ _ </p> <p>Alle vuoden 00</p> <p>Ei työkokemusta 98->K79</p> <p>EOS 99</p>	<p>TYÖSSÄOLOLLA TARKOITETAAN TYÖTÄ TOISEN PALVELUKSESA, PERHEEN MAAILALLA TAI YRITYKSESSÄ TAI AMMATINHARJOITTAJANA.</p>
<p>43. Oletteko ollut elämänne aikana:</p> <p>aina lähes samanlaisessa ammatissa 1</p> <p>2-3 selvästi erilaisessa 2</p> <p>vai useammassa selvästi erilaisessa ammatissa? 3</p> <p>EOS 9</p>	<p>44. Oletteko jostkus muuttanut asumaan toiseen kuntaan sen vuoksi, että valhdoitte työpaikkaa?</p> <p>Kyllä: montako kertaa? KERTOJEN MÄÄRÄ: ... __ _ </p> <p>Ei 00</p> <p>EOS 99</p> <p>TARCOITTAIA ASUINKUNNAN VAIHTOA.</p>

<p>45. Entä oletteko jostkus muuttanut asumaan toiseen kuntaan avio- tai avopuolisonne työpaikan vaihdon vuoksi?</p> <p>Kyllä: montako kertaa? KERTOJEN MÄÄRÄ: ... __ _ </p> <p>Ei 00</p> <p>EI PUOLISOA 98</p> <p>EOS 99</p>	<p>TARCOITTAIA ASUINKUNNAN VAIHTOA. MYÖS ENTISIÄ PUOLISOJA KOSKEVAT TIETOT OTETAAN HUOMIOON.</p> <p>46. HYPPIY:</p> <p>TYÖKYVYTTÖMYISELÄKKEELLÄ TAI PITKÄAIKAISESTI SAIRAS }</p> <p>ELÄKKEELLÄ IÄN TAI TYÖVUOSIEN PERUSTEELLA TYÖTTÖMYISELÄKKEELLÄ }</p> <p>HOITAA OMAA KOTTALOUTTA }</p> <p style="text-align: right;">->K80</p>
<p>47. Oletteko ollut työttömänä tai lomautettuna viimeisten 5 vuoden aikana:</p> <p>kerran 1</p> <p>useamman kerran 2</p> <p>vai ette lainkaan? 3->K45</p>	<p>48. JOS OLLUT TYÖTÖN TAI LOMAUTETTU 5 VUODEN AIKANA: Kuinka monta kuukautta olette ollut yhteensä työttömänä viimeisten 5 vuoden aikana?</p> <p>KUUKAUSIEN MÄÄRÄ: __ _ </p>

<p>49. Oletteko vaihtanut työpaikkaa viimeisten 5 vuoden aikana?</p> <p>Kyllä: montako kertaa? KERTOJEN MÄÄRÄ: ... [] [] [] Ei 00 EOS 99</p>	<p>52. TYÖLLINEN: Mitkä ovat kuukausitulonne päätyöstä vezoja vähentämättä? Mukaan lasketaan vuorotyö-, ikälisät ja vastaavat, mutta ei ylityöstä saatuja korvauksia. Sanokaa tältä kortilta kuukausitulojanne vastaava numero (KORTTI 5).</p> <p>TYÖTÖN: Mikä oli/ot kuukausitulonne viimeisimmässä päätyö- täne zertoja vähentämättä? Mukaan lasketaan vuorotyö-, ikälisät ja vastaavat, mutta ei ylityöstä saatuja korvauksia. Sanokaa tältä kortilta kuukausitulojanne vastaava numero (KORTTI 5).</p>	<p>01 3 000 markkaa tai vähemmän 02 3 001 - 4 000 markkaa 03 4 001 - 5 000 markkaa 04 5 001 - 6 000 markkaa 05 6 001 - 7 000 markkaa 06 7 001 - 8 000 markkaa 07 8 001 - 9 000 markkaa 08 9 001 - 10 000 markkaa 09 10 001 - 11 000 markkaa 10 11 001 - 12 000 markkaa 11 12 001 - 13 000 markkaa 12 13 001 - 14 000 markkaa 13 14 001 - 15 000 markkaa 14 15 001 - 16 000 markkaa 15 16 001 - 17 000 markkaa 16 17 001 - 18 000 markkaa 17 18 001 - 19 000 markkaa 18 19 001 - 20 000 markkaa 19 yli 20 000 markkaa 98 Ei halua vastata 99 EOS</p>
<p>NORMAALILLA TEKSTILLÄ PAINETUT KYSYMYKSET KYSYTÄN TYÖLLISILTÄ (PALKANSÄÄJILTÄ, YRITTÄJILTÄ, MAATALOUSYRITTÄJILTÄ JA AVUSTAVILTA PERHEENJÄSENILTÄ).</p> <p>KURSIIVILLA PAINETUT KYSYMYKSET KYSYTÄN TYÖTÖMILTÄ.</p>		
<p>50. TYÖLLINEN: Kuinka monta vuotta olette yhteensä ollut nykyisessä työpaikassanne?</p> <p>TYÖTÖN: Kuinka monta vuotta yhteensä olette viimeisimmässä työpaikassanne eli siinä työpaikassa, josta jäitte työttömäksi?</p> <p>Vuosien määrä [] [] [] Alle vuoden 00->K52 EOS 99</p>		
<p>51. TYÖLLINEN: Miten kauan olette hoitanut nykyisessä työpaikassanne nykyistä työtehtävääne?</p> <p>TYÖTÖN: Miten kauan hoititte viimeisintä työtehtävääne siinä työpaikassa, josta jäitte työttömäksi?</p> <p>Vuosien määrä [] [] [] Alle vuoden 00 EOS 99</p>		

<p>53. TYÖLLINEN: Jos tällä hetkellä jäisitte työttömäksi, olisitteko valmis:</p> <p>TYÖTÖN: Olisitteko tällä hetkellä valmis:</p> <table border="0"> <tr> <td>1 vaihtamaan ammattia?</td> <td>kyllä ei EOS</td> </tr> <tr> <td>2 opiskelemaan uuden ammatin?</td> <td>1 2 9</td> </tr> <tr> <td>3 hankkimaan lisäkoulutusta nykyiseen ammattiinne?</td> <td>1 2 9</td> </tr> <tr> <td>4 menemään koulutustanne tai ammattitaitoanne vastaamattomaan työhön?</td> <td>1 2 9</td> </tr> <tr> <td>5 muuttamaan kotipaikkakunnallanne saadaksenne työtä?</td> <td>1 2 9</td> </tr> <tr> <td>6 muuttamaan kotipaikkakunnallanne saadaksenne koulutusta?</td> <td>1 2 9</td> </tr> </table>	1 vaihtamaan ammattia?	kyllä ei EOS	2 opiskelemaan uuden ammatin?	1 2 9	3 hankkimaan lisäkoulutusta nykyiseen ammattiinne?	1 2 9	4 menemään koulutustanne tai ammattitaitoanne vastaamattomaan työhön?	1 2 9	5 muuttamaan kotipaikkakunnallanne saadaksenne työtä?	1 2 9	6 muuttamaan kotipaikkakunnallanne saadaksenne koulutusta?	1 2 9	<p>54. HYPY:</p> <p>YRITTÄJÄ TAI MAATALOUSYRITTÄJÄ</p> <p>AVUSTAVA PERHEENJÄSEN YRITYKSESSÄ TAI MAATILALLA (ILMAN PALKKAA)</p> <p>TYÖTÖN</p> <p style="text-align: right;">} ☐ ->K66 } ☐ ->K59</p>																																						
1 vaihtamaan ammattia?	kyllä ei EOS																																																		
2 opiskelemaan uuden ammatin?	1 2 9																																																		
3 hankkimaan lisäkoulutusta nykyiseen ammattiinne?	1 2 9																																																		
4 menemään koulutustanne tai ammattitaitoanne vastaamattomaan työhön?	1 2 9																																																		
5 muuttamaan kotipaikkakunnallanne saadaksenne työtä?	1 2 9																																																		
6 muuttamaan kotipaikkakunnallanne saadaksenne koulutusta?	1 2 9																																																		
<p>55. VAIN PALKANSAAJAT:</p> <p>Vastatkaa seuraaviin kysymyksiin käyttämällä tämän kortin vaihtoehtoja. Miten todennäköisessä pidätte siitä että seuraavien 2 vuoden aikana (KORTTI 6):</p> <table border="0"> <tr> <td>1 vaihdatte ammattianne?</td> <td>Hyvin</td> <td>Melko</td> <td>Erittäin</td> <td>Vastaus</td> </tr> <tr> <td>2 vaihdatte työpaikkaanne?</td> <td>todennäköisesti</td> <td>todennäköisesti</td> <td>todennäköisesti</td> <td>ei sovi</td> </tr> <tr> <td>3 vaihdatte nykyisessä työpaikkasanne toisiin tehtäviin?</td> <td>melko</td> <td>melko</td> <td>melko</td> <td>EOS</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> </table>	1 vaihdatte ammattianne?	Hyvin	Melko	Erittäin	Vastaus	2 vaihdatte työpaikkaanne?	todennäköisesti	todennäköisesti	todennäköisesti	ei sovi	3 vaihdatte nykyisessä työpaikkasanne toisiin tehtäviin?	melko	melko	melko	EOS		1	2	3	4		1	2	3	4		1	2	3	4		1	2	3	4	<p>56. Missä määrin nykyiseen työhönne liittyy seuraavia epävarmuustekijöitä. Vastatkaa tämän kortin vaihtoehtoja käyttäen (KORTTI 3):</p> <table border="0"> <tr> <td>1 lomautuksen tai työttömyyden uhkaa?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>2 entä uhkaa siitä, että teidät siirretään toisiin tehtäviin?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>3 entä muita epävarmuustekijöitä: mitä?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>3</td> </tr> </table>	1 lomautuksen tai työttömyyden uhkaa?	1	2	3	9	2 entä uhkaa siitä, että teidät siirretään toisiin tehtäviin?	1	2	3	9	3 entä muita epävarmuustekijöitä: mitä?	1	2	3	3
1 vaihdatte ammattianne?	Hyvin	Melko	Erittäin	Vastaus																																															
2 vaihdatte työpaikkaanne?	todennäköisesti	todennäköisesti	todennäköisesti	ei sovi																																															
3 vaihdatte nykyisessä työpaikkasanne toisiin tehtäviin?	melko	melko	melko	EOS																																															
	1	2	3	4																																															
	1	2	3	4																																															
	1	2	3	4																																															
	1	2	3	4																																															
1 lomautuksen tai työttömyyden uhkaa?	1	2	3	9																																															
2 entä uhkaa siitä, että teidät siirretään toisiin tehtäviin?	1	2	3	9																																															
3 entä muita epävarmuustekijöitä: mitä?	1	2	3	3																																															
<p>57. Entä kuinka todennäköistä mielestänne on se, että nykyinen työhönne muuttuu merkittävästi työtavoihtaan ja välineiltään seuraavien 5 vuoden aikana? Onko se mielestänne:</p> <table border="0"> <tr> <td>hyvin todennäköistä</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>melko todennäköistä</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>melko epätodennäköistä</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>vai erittäin epätodennäköistä?</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>EOS</td> <td>9</td> </tr> </table>	hyvin todennäköistä	1	melko todennäköistä	2	melko epätodennäköistä	3	vai erittäin epätodennäköistä?	4	EOS	9	<p>58. Koetteko tämän mahdollisen muutoksen ensisijaisesti:</p> <table border="0"> <tr> <td>haastavana</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>vai epävarmuutta aiheuttavana?</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>EOS</td> <td>9</td> </tr> </table>	haastavana	1	vai epävarmuutta aiheuttavana?	2	EOS	9																																		
hyvin todennäköistä	1																																																		
melko todennäköistä	2																																																		
melko epätodennäköistä	3																																																		
vai erittäin epätodennäköistä?	4																																																		
EOS	9																																																		
haastavana	1																																																		
vai epävarmuutta aiheuttavana?	2																																																		
EOS	9																																																		

59.	PALKANSAAJAT JA TYÖTÖMÄT: Kuulutteko johonkin ammattiliittoon ja keskusjärjestöön: mihin? KIRJOITA AMMATTILIITTON NIMI! Ei kuulu mihinkään SAK. AMMATTILIITTO: _____ TVK. AMMATTILIITTO: _____ STTK. AMMATTILIITTO: _____ Akava. AMMATTILIITTO: _____ EOS: Yhdistyksen tms. nimi: _____	0->K61 1 2 3 4 9
60.	Toimittoko parhaillaan tai oletteko joskus toiminut jossakin oman ammattiliitonne tai ammattiosastonne luottamustehtävissä? Kyllä Ei	1 2
61.	Maasamme ilmestyy paljon erilaisia ammattijulkaisuja. Seuraatteko säännöllisesti: 1 ay-lehdistöä (ammattiliiton tai keskusjärjestön julkaisemia lehtiä)? 2 alanne muita ammattilehdistöä? 3 alanne ammattikirjallisuutta?	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9

62.	JOS K61 YKSIKIN KOODI ON 1 (= "KYLLÄ") MUUT ☐ ->K63 Kuinka saatte näitä julkaisuja: 1 hankkimalla itse? 2 työnantaja hankkii niitä käyttööne? 3 lainamalla kirjastosta? 4 lainaamalla tuttavilta tai työtovereilta? 5 saatte jäsenyden perusteella? 6 muulla tavoin: miten? _____	kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2
63.	PALKANSAAJA: Luettelen erilaisia työaikamuotoja. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten tämänhetkistä työaikaa: TYÖTÖN: Luettelen erilaisia työaikamuotoja. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten työaikaa viimeisimmässä työpaikassanne:	1 2 3 4 5 6 7

<p>64. PALKANSAAJA: Kuinka tauan omien työtehtävienne kokonaisuuden oppiminen vei: mielestänne aikaa uudelta työntekijältä, jolla on tarvittava pohjakoulutus:</p> <p>TYÖRÖN: Kuinka tauan omien työtehtävienne kokonaisuuden oppiminen viimeisimmässä työssäni olisi mielestänne vienyt aikaa uudelta työntekijältä, jolla on tarvitua pohjakoulutus:</p>	<p>1 joitakin tunteja</p> <p>2 joitakin päiviä</p> <p>3 joitakin viikkoja</p> <p>4 joitakin kuukausia</p> <p>5 1-2 vuotta</p> <p>6 vai yli 2 vuotta?</p> <p>9 EOS</p>
<p>65. PALKANSAAJA: Miten teille opetettiin työtehtävät, kun aloitte nykyisessä työpaikassanne:</p> <p>TYÖRÖN: Miten teille opetettiin työtehtävät, kun aloititte siinä työpaikassa, josta jättite työttömäksi:</p>	<p>1 järjestikö työnantaja erityistä työhönperheytämiskoulutusta tai -kurssitusta?</p> <p>2 opettiko lähin esimies tarvittaessa?</p> <p>3 opettivatko työoverit tarvittaessa?</p> <p>4 opettelitteko itseksenne?</p> <p>5 entä jollain muulla tavoin?</p> <p>kyllä ei EOS</p> <p>1 2 9</p> <p>1 2 9</p> <p>1 2 9</p> <p>1 2 9</p>

<p>66. KAIKKI TYÖLLISET JA TYÖTTÖMÄT:</p> <p>TYÖLLINEN: Työelämän muuttuminen aiheuttaa tilanteita, joissa työntekijä voi kokea tietonsa ja taitonsa puutteelliksi. Oletteko joutunut tällaiseen tilanteeseen:</p> <p>TYÖRÖN: Työelämän muuttuminen aiheuttaa tilanteita, joissa työntekijä voi kokea tietonsa ja taitonsa puutteelliksi. Joudutteko viimeisimmässä työpaikassanne tällaiseen tilanteeseen:</p>	<p>usein</p> <p>melko usein</p> <p>joskus</p> <p>vai ette juuri koskaan?</p> <p>EOS</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4 } -->K68</p> <p>9 }</p>
--	--

<p>67. TYÖLLINEN: Oletteko saanut tällaisissa tilanteissa apua:</p> <p>TYÖRÖN: Saitteko tällaisissa tilanteissa apua:</p>	<p>kyllä ei EOS</p> <p>1 työtovereilta tai työpaikan asiantuntijoilta?</p> <p>2 työpaikan ulkopuolisilta asiantuntijoilta?</p> <p>3 koulutuksesta?</p> <p>4 kirjallisuudesta tai ammattilehdistöstä?</p> <p>5 jostain muualta: mistä?</p> <p>1 2 9</p> <p>1 2 9</p> <p>1 2 9</p> <p>1 2 9</p> <p>1 2</p>
---	--

<p>68. TYÖLLINEN: Onko kaikesta saamaanne koulutuksesta ja kurseista yleisesti ottaen apua työssänne:</p> <p>TYÖRÖN: Oliko kaikesta saamaanne koulutuksesta ja kurseista yleisesti ottaen apua viimeisimmässä työssänne:</p>	<p>erittäin paljon</p> <p>melko paljon</p> <p>melko vähän</p> <p>vai ei juuri lainkaan?</p> <p>EOS</p> <p>1 } -->K70</p> <p>2 }</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>9->K70</p>
--	---

<p>73M. PALKANSAAJA: Missä määrin teillä on nykyisessä työssänne mahdollisuuksia: TYÖTÖN: Missä määrin teillä oli viimeisimmässä työssänne mahdollisuuksia: KÄYTTÄ SAMAA KORTTIA KUIN EDELLISESSÄ KYSYMYKSESSÄ. (KORTTI 7)</p> <p>1 vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työpaikallanne annetaan/annettiin? 1 2 3 4 9</p> <p>2 vaikuttaa oman työyksikkönne työnjakoon ja toimintatapaan? 1 2 3 4 9</p> <p>3 osallistua koko yritystä koskevaan päätöksentekoon? 1 2 3 4 9</p>	<p>74. PALKANSAAJA: Tuntuuko teistä, että teillä on työtä: TYÖTÖN: Tuntuuko teistä, että teillä oli viimeisimmässä työpaikassanne työtä:</p> <p>aivan liikaa 1</p> <p>hieman liikaa 2</p> <p>sopivasti 3</p> <p>hieman liian vähän 4</p> <p>vai aivan liian vähän? 5</p> <p>EOS 9</p>	<p>75. PALKANSAAJA: Onko teillä työpaikallanne hyvät, kohtalaiset vai heikot mahdollisuudet saada ammattitaitoanne kehittävää tai uraanne edistävää koulutusta? TYÖTÖN: Oliko teillä viimeisimmässä työpaikassanne hyvät, kohtalaiset vai heikot mahdollisuudet saada ammattitaitoanne kehittävää tai uraanne edistävää koulutusta?</p> <p>Hyvät 1</p> <p>Kohtalaiset 2</p> <p>Heikot 3</p> <p>EOS 9</p>
--	---	--

<p>76. KAIKKI TYÖLLISET JA TYÖTTÖMÄT: Katsoitko tällä hetkellä tarvitsevanne lisää ammattitaitoanne kehittävää tai uraanne edistävää koulutusta?</p> <p>Kyllä 1</p> <p>Ei 2</p> <p>EOS 9</p> <p style="text-align: right;">->K78</p>	<p>77. Millaista koulutusta tarvitsette erityisesti?</p> <p>Tarvitsee: _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>EOS 99</p>
<p>78. Uskotteko, että lisäkoulutuksesta olisi teille apua uralla etenemisen kannalta:</p> <p>paljon 1</p> <p>jonkin verran 2</p> <p>vai ei juuri lainkaan? 3</p> <p>EOS 9</p>	

79.	HYPY: TYÖLLINEN (PALKANSAAJA, VRIITTÄJÄ, MATRALOUSVRIITTÄJÄ TAI AVUSTAVA PERHEENJÄSEN IRITYKSESSÄ TAI MAATILALLA) } ☐ --K82 TYÖTÖN }	
80.	TYÖKVVYTTÖMYSELÄKKEILLÄ TAI PITKÄAIKASESTI SAURAS, ELÄKKEILLÄ IÄN TAI TYÖVUOSIEN PERUSTEELLA, TYÖTTÖMYSELÄKKEILLÄ, HOITAA OMIA KOTITALOUTTA: Haluisitteko tällä hetkellä tai lähitulevaisuudessa mennä työhön?	Kyllä 1 Ei 2 EOS 9 } --K82
81.	Entä: 1 tarvitsetteko koulutusta siirtäväksenne työelämään? 2 onko teidän mahdollista saada koulutustanne tai ammatittaitoanne vastaavaa työtä kotipaikkakunnaltanne? 3 olisitteko valmis menemään myös koulutustanne tai ammatittaitoanne vastaamaan työhön? 4 olisitteko valmis muuttamaan kotipaikkakunnaltanne saadaksenne työtä? 5 olisitteko valmis opiskelemaan uuden ammatin, jos siten saisitte vakituisen työpaikan?	Kyllä ei EOS 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9 1 2 9

82.	KAIKKI: Seuraavaksi kysyn joitakin kysymyksiä perheestänne. Aluksi kysyn tietoja vanhemmistanne tai niistä huoltajistanne, joiden kanssa asuite ollessanne 14-vuotias. Minä vuonna äitinne ja isänne (tai huoltajanne) ovat syntyneet?	Äiti (huoltaja) Isä (huoltaja)
83.	Millaisen pohjakoulutuksen äitinne ja isänne (huoltajanne) ovat saaneet? Onko äitinne suorittanut: Onko isänne suorittanut:	Äiti Isä 1 1 2 2 3 3 4 4 9 9 KORKEIN osan kansakoulua tai vähemmän KOULUTUS kansakoulun tai osan keskikoulua RENGAS- Keskikoulun TETAAN vai lukion tai ylioppilastutkinnon? EOS
84.	Millaisen ammatillisen koulutuksen he ovat saaneet? Onko äitinne suorittanut: Entä onko isänne suorittanut:	Äiti Isä 1 1 2 2 3 3 4 4 0 0 9 9 KAIKKI 1 korkeakoulun? MAHDOLLI- 2 ammatillisen opiston? SET VAIH- 3 ammatillisen koulun? TOEHDOT 4 vähintään 1/2 vuotta kestäneen ammatillisen kurssin (esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen tai työllisyyskurssin)? RENGAS- 0 vai eikö äitinne/isänne ole saanut lainkaan ammatillista koulutusta? TETAAN 9 EOS

<p>85. Missä ammatissa vanhempanne (huoltajanne) olivat teidän ollessanne 14-vuotias?</p> <p>Äidin (huoltajan) ammatti: _____</p> <p>_____</p> <p>Isän (huoltajan) ammatti: _____</p> <p>_____</p> <p>ÄITI KUOLLUT ☐</p> <p>ISÄ KUOLLUT ☐</p> <p>JOS ÄITI/ISÄ ON OLLUT ELÄKELÄINEN, KYSY ENTINEN AMMATTI.</p> <p>AMMATTI TARKASTI, ESIM. EI ASENTAJA VAAN KONEASENTAJA, AUTONASENTAJA TMS.</p> <p>JOS TARKKAA NIMIKETTÄ EI TIEDETTÄ, KYSY LISÄKSI AMMATTIALA (ESIM. EI TYÖMIES VAAN MINKÄ ALAN TYÖMIES).</p>	<p>86. Onko teillä itsellänne omia tai huollettavia alle 15-vuotiaita lapsia?</p> <p>Kyllä: kuinka monta? LASTEN MÄÄRÄ <u> </u> </p> <p>Ei <u> </u> </p> <p>00->K92</p>
--	--

Suraavaksi pyydänkin teitä vastaamaan näitä alle 15-vuotiaita lapsianne koskeviin kysymyksiin. KERÄÄ TIEDOT JOKAISESTA ALLE 15-VUOTIASTA LAPSESTA ERIKSEEN! MERKITSE VANHIN LAPSISTA ENSIMMÄISEKSI.

	IKÄ:	IKÄ:	IKÄ:	IKÄ:	IKÄ:	IKÄ:	IKÄ:

87. Luetelekaa alle 15-vuotiaiden lastenne iät vanhimasta nuorimpaan. MERKITSE IÄT VILJÄ OLEVIIN SARAKKEISIIN VANHIMMASTA NUORIMPAAN HUOM. EI SYNTIMÄVUOTTA.							
88. Ketkä heistä ovat tyttöjä ja ketkä poikia?	1	1	1	1	1	1	1
Tyttö	2	2	2	2	2	2	2
Poika							
89. Toivotteko (KAMSOKÄÄ).....-vuotiaan tyttärenne/poikanne suorittavan:							
peruskoulututkinnon	1	1	1	1	1	1	1
vai ylioppilastutkinnon?	2	2	2	2	2	2	2
EOS	9	9	9	9	9	9	9
90. Entä toivotteko hänen suorittavan:							
ammattillisen koulun tai opiston tutkinnon	1	1	1	1	1	1	1
vai korkeakoulututkinnon?	2	2	2	2	2	2	2
EOS	9	9	9	9	9	9	9

TILASTOKESKUS

TUTKIMUKSIA

Tilastokeskus on julkaissut Tutkimuksia v. 1966 alkaen, v. 1986 lähtien ovat ilmestyneet seuraavat:

123. **Pellervo Marja-Aho**, Kansantalouden tilinpito. Yksityinen palvelutoiminta kansantalouden tilinpidossa. Tammikuu 1986. 60 s.
124. **Palkansaajien ansiotasoindeksi 1980=100**. Helmikuu 1986. 68 s.
125. **Matti Kortteinen – Anna-Maija Lehto – Pekka Ylöstalo**, Tietotekniikka ja suomalainen työ. Huhtikuu 1986. 164 s.
125. **Matti Kortteinen – Anna-Maija Lehto – Pekka Ylöstalo**, Information Technology and Work in Finland. January 1987. 131 pp.
126. **Väinö Kannisto**, Geographic differentials in infant mortality in Finland 1871-1983. April 1986. 82 pp.
127. **Kaj-Erik Isaksson – Simo Vahvelainen**, Muoviteollisuuden jätteet. Kesäkuu 1986. 93 s.
128. **Time Use Studies: Dimensions and Applications**. October 1986. 192 pp.
129. **Ritva Marin**, Ammattikuolleisuus 1971 - 80. Joulukuu 1986. 265 s.
130. **Maija Sandström**, Tukku- ja vähittäiskaupan aikasarjat 1968 - 85. Tammikuu 1987.
131. **Eeva-Sisko Veikkola – Riitta Tolonen**, Elinkeinoelämän tuki taiteille 1984. Tammikuu 1987. 34 s.
132. **Eero Tanskanen**, Asuintaloyhtiöiden energiankulutus ja kuluttajakäyttäytyminen. Maaliskuu 1987. 106 s.
133. **Heidi Melasniemi-Uutela – Eero Tanskanen**, Asuintaloyhtiöiden kaukolämpöenergian ja veden kulutus 1984. Maaliskuu 1987. 82 s.
134. **Perusparannuksen panoshintaindeksi 1985=100**. Huhtikuu 1987. 52 s.
135. **Reijo Kurkela**, Tupakka tupakkalain jälkeen. Toukokuu 1987. 81 s.
136. **Tie- ja maarakennuskustannusindeksit 1985=100**. Joulukuu 1987. 25 s.
137. **1988: Aila Repo**, Väestön tutkinto- ja koulutusraKENNE-ennuste 1985 - 2000. Tammikuu 1988. 62 s.
138. **Anna-Maija Lehto**, Naisten ja miesten työolot. Maaliskuu 1988. 222 s.
139. **Johanna Korhonen**, Teollisuustilaston ennakkotietojen estimointimenetelmä. Maaliskuu 1988. 46 s.
140. **Markku Tahvanainen**, Asuntolainojen korot ja verot. Huhtikuu 1988. 90 s.
141. **Leo Koltola – Marja Tammilehto-Luode – Erkki Niemi**, Luonnonvaratilinpito, Esitutkimusraportti. Toukokuu 1988. 93 s.
142. **István Harcsa, Iiris Niemi & Agnes Babarczy**, Use of Time in Hungary and in Finland II, The effects of life cycle and education. May 1988. 55 pp.
143. **Heidi Melasniemi-Uutela**, Kiinteistöhoitotavat ja energian kulutus taloyhtiöissä. Kesäkuu 1988. 112 s.
144. **Ilkka Lehtinen – Tuula Koskenkylä**, Kuluttajahintaindeksi 1985=100. Kesäkuu 1988. 50 s.
145. **Elli Paakkolanvaara**, Informaatioyhteiskunta ja informaatioammatit. Heinäkuu 1988. 160 s.
146. **Ilkka Lehtinen – Jarmo Ranki**, Tuottajahintaindeksi 1985=100. Lokakuu 1988. 80 s.
147. **Seppo Laaksonen**, Katovirheen korjaus kotitalousaineistossa. Lokakuu 1988. 110 s.
148. **Hannu Uusitalo**, Muuttuva tulojako. Lokakuu 1988. 137 s.
148. **Hannu Uusitalo**, Income Distribution in Finland. July 1989. 123 pp.
149. **Pekka Rytönen**, Palvelusten ulkomaankauppa 1987. Marraskuu 1988. 66 s.
150. **Seppo Varjonen**, Kansainvälinen BKT- ja hintaverotailu. Joulukuu 1988. 92 s.
151. **Erkki Niemi – Päivi Väisänen**, Energiatilinpito 1985, Tutkimusraportti. Maaliskuu 1989. 136 s.
152. **Helena Korpi**, Pääasiallinen toiminta ja ammatiasema vuoden 1985 väestölaskennassa: rekisteripohjaiset rinnakkaistiedot. Huhtikuu 1989. 154 s.
153. **Iiris Niemi – Hannu Pääkkönen**, Ajankäytön muutokset 1980-luvulla. Toukokuu 1989. 120 s.
154. **Kari Lindström – Anna-Maija Lehto – Irja Kandolin**, Ikä ja työ, Toukokuu 1989. 92 s.

155. **Sirkka-Liisa Kärkkäinen – Timo Matala – Virpi Tiitinen – Ari Tyrkkö**, Asunto-olot ja asumisen tuki. Heinäkuu 1989. 295 s.
156. **Jorma Huttunen**, Asuntovarauma 1985. Heinäkuu 1989. 168 s.
157. **Christian Starck**, Vuoden 1985 väestölaskennan luotettavuus. Elokuu 1989. 136 s.
158. **Pekka Rytönen**, Tekninen palvelu 1970-1980 -luvulla. Heinäkuu 1989. 55 s.
159. **Ari Luukinen**, Tietojenkäsittelypalvelu 1970-1980-luvulla. Elokuu 1989. 72 s.
160. **Risto Kolari**, Ammatillinen liikkuvuus Suomessa 1975/1980/1985. 192 s.
161. **Pekka Rytönen**, Liikkeenjohdon, kirjanpito- ja lakiasian palvelu 1980-luvulla. Lokakuu 1989. 71 s.
162. **Ari Luukinen**, Markkinointipalvelu 1970 - 1980-luvulla. Marraskuu 1989. 72 s.
163. **Anna-Maija Lehto**, Tietotekniikka työssä. Muutoksista 1980-luvulla. Marraskuu 1989. 56 s.
164. **Henry Takala**, Kunnat ja kuntainliitot kansantalouden tilinpidossa. Tammikuu 1990. 60 s.
165. **Jarmo Hyrkkö**, Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100. Tammikuu 1990. 66 s.
166. **Pekka Rytönen**, Siivouspalvelu, ympäristöhuolto ja pesulapalvelu 1980-luvulla. Tammikuu 1990. 70 s.
167. **Jukka Muukkonen**, Luonnonvaratilinpito kestävän kehityksen kuvaajana. 119 s.
168. **Juha-Pekka Ollila**, Tieliikenteen tavarankuljetus 1980-luvulla. Helmikuu 1990. 45 s.
169. **Tuovi Allén – Seppo Laaksonen – Päivi Keinänen – Seija Ilmakunnas**, Palkkaa työstä ja sukupuolesta. Huhtikuu 1990. 90 s.
170. **Ari Tyrkkö**, Asuinolotiedot väestölaskennassa ja kotitaloustiedustelussa. Huhtikuu 1990. 63 s.
171. **Hannu Isoaho – Osmo Kivinen – Risto Rinne**, Nuorten koulutus ja kotitusta. Toukokuu 1990. 115 s.
- 171b. **Hannu Isoaho – Osmo Kivinen – Risto Rinne**, Education and the family background of the young in Finland. 1990. 115 pp.
172. **Tapani Valkonen – Tuija Martelin – Arja Rimpelä**, Eriarvoisuus kuoleman edessä. Sosioekonomiset kuolleisuuserot Suomessa 1971–85. Kesäkuu 1990. 145 s.
173. **Jukka Muukkonen**, Sustainable development and natural resource accounting. August 1990. 96 pp.
174. **Iiris Niemi – Hannu Pääkkönen**, Time use changes in Finland in the 1980s. August 1990. 118 pp.
175. **Väinö Kannisto**, Mortality of the elderly in late 19th and early 20th century Finland. August 1990. 50 pp.
176. **Tapani Valkonen – Tuija Martelin – Arja Rimpelä**, Socio-economic mortality differences in Finland 1971-85. December 1990. 108 pp.
177. **Jaana Lähteenmaa – Lasse Siurala**, Nuoret ja muutos. Tammikuu 1991. 211 s.
178. **Tuomo Martikainen – Risto Yrjönen**, Vaalit, puolueet ja yhteiskunnan muutos. Maaliskuu 1991. 120 s.
179. **Seppo Laaksonen**, Comparative Adjustments for Missingness in Short-term Panels. April 1991. 74 pp.
180. **Ágnes Babarczy – István Harcsa – Hannu Pääkkönen**, Time use trends in Finland and in Hungary, April 1991. 72 pp.
181. **Timo Matala**, Asumisen tuki 1988. Kesäkuu 1991. 64 s.
182. **Iiris Niemi – Parsla Eglite – Algimantas Mitrikas – V.D. Patrushev – Hannu Pääkkönen**, Time Use in Finland, Latvia, Lithuania and Russia. July 1991. 80 pp.
- 183B. **Iiris Niemi – Hannu Pääkkönen – Veli Rajaniemi – Seppo Laaksonen – Jarmo Lauri**, Vuotuinen ajankäyttö. Ajankäyttötutkimuksen 1987–88 taulukot. Elokuu 1991. 116 s.
184. **Ari Leppälahti – Mikael Åkerblom**, Industrial Innovation in Finland. August 1991. 82 pp.
185. **Maarit Säynevirta**, Indeksiteoria ja ansiotasoindeksi. Lokakuu 1991. 95 s.
186. **Ari Tyrkkö**, Ahtaasti asuvat. Syyskuu 1991. 134 s.
187. **Tuomo Martikainen – Risto Yrjönen**, Voting, parties and social change in Finland. October 1991. 108 pp.
188. **Timo Kolu**, Työelämän laatu 1977–1990. Työn ja hyvinvoinnin koettuja muutoksia. Tammikuu 1991.
189. **Anna-Maija Lehto**, Työelämän laatu ja tasa-arvo. Tammikuu 1991.
190. **Tuovi Allén – Päivi Keinänen – Seppo Laaksonen – Seija Ilmakunnas**, Wage from Work and Gender. A Study on Wage Differentials in Finland in 1985. 88 pp.
191. **Kirsti Ahlqvist**, Kodinomistajaksi velalla. Maaliskuu 1992. 98 s.
192. **Matti Simpanen – Irja Blomqvist**, Aikuiskoulutustutkimus 1990. Aikuiskoulutukseen osallistuminen. Toukokuu 1992. 135 s.

Kuvailulehti

Julkaisija
Tilastokeskus

Julkaisun päivämäärä
20.5.1992

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)
Matti Simpanen
Irja Blomqvist

Julkaisun laji
Tutkimus

Toimeksiantaja
Tilastokeskus ja opetusministeriö

Toimielimen asettamispvm

Julkaisun nimi
Aikuiskoulutustutkimus 1990
Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Julkaisun osat

Tiivistelmä
Tätä ennen on tehty valtakunnallinen aikuiskoulutusta selvittävä tutkimus Tilastokeskuksessa vuonna 1980. Koska yhteiskuntarakenteessa on kymmenessä vuodessa tapahtunut oleellisia muutoksia, ovat vuoden 1980 aikuiskoulutustutkimuksen tiedot jo vanhentuneet eikä niitä voi pitää koulutus suunnittelun perusteena. Opetusministeriö ja Tilastokeskus tekivät vuoden 1988 lopulla sopimuksen uuden aikuiskoulutustutkimuksen tekemisestä. Hanke käynnistyi vuoden 1989 alusta.

Tutkimukseen valittiin väestön keskusrekisteristä tasavälisellä satunnaisotannalla 4 991 Suomessa henkikirjoilla olevaa 18 - 74-vuotiasta henkilöä. Tutkimusmenetelmänä oli käyntihaastattelu. Hyväksyttäviä haastatteluja kertyi yhteensä 3 990. Kun otoksesta vähennetään vastaamaan kyvyttömät, laitoksissa ja ulkomailla pysyvästi asuvat saadaan netto-otokseksi 4 891 henkeä. Vastausprosentti oli näin ollen 82. Korkeasta vastausprosentista johtuen tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavina.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen on lisääntynyt kymmenessä vuodessa selvästi. Kun vuonna 1980 kaikista aikuisikäisistä 29 % otti osaa aikuisopintoihin, oli vastaava osuus vuonna 1990 jo 44 % eli noin 1,6 miljoonaa ihmistä.

Osallistumisen kasvu johtuu pääasiassa ammatillisen aikuiskoulutuksen lisääntymisestä. Yleissivistäviin, yhteiskunnallisiin, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyviin opintoihin osallistujien määrä on säilynyt lähes ennallaan vuodesta 1980.

Erikseen organisoidun aikuiskoulutuksen lisäksi yli 600 000 henkilöä opiskeli vuonna 1990 itseksensä tai yhdessä työtovereiden tai tuttavien kanssa.

Aikuiskoulutukseen osallistumisen vilkastumisesta huolimatta koulutus ei jakaudu tasaisesti kaikille väestöryhmille vaan se kasautuu niille, joilla sitä jo ennestään on. Aikuiskoulutus on hyvinkoulutettujen toimihenkilöiden urakehitykseen liittyviä lisäopintoja. Heillä työtehtävien kehittyminen edellyttää koulutukseen hakeutumista. Ikä ja vähäinen pohjakoulutus heikentävät kiinnostusta opiskelua kohtaan.

Avainsanat (asiasanat)

Aikuiskoulutus, ammatillinen sekä yleissivistävä, yhteiskunnallinen, luottamustehtäviin ja harrastuksiin liittyvä aikuiskoulutus, henkilöstökoulutus, omaehtoinen ammatillinen aikuiskoulutus, koulutukseen osallistumisen esteet ja vaikeudet, koulutushalukkuus, opintososiaaliset kysymykset, koulujärjestelmäkoulutus, itseohjautuva opiskelu

Muut tiedot
Vuoden 1992 lopussa ilmestyy kaksi muuta tutkimusraporttia, joista toinen käsittelee aikuiskoulutuksen ja työelämän välistä suhdetta. Toisessa tarkastellaan miesten ja naisten osallistumista aikuiskoulutukseen. Lisäksi tämän vuoden aikana ilmestyy Aikuiskoulutustutkimus 1990-aineiston luotettavuutta koskeva laaturaportti.

Sarjan nimi ja numero
Tutkimuksia 192

ISSN
0355-2071

ISBN
951-47-6004-2

Kokonaissivumäärä
135

Kieli
Suomi

Hinta
135 mk

Luottamuksellisuus

Jakaja

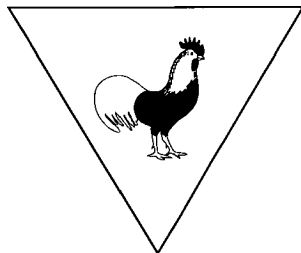
Kustantaja

Aikuiskoulutustutkimus 1990

Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Matti Simpanen – Irja Blomqvist

Yhteiskunnan muutospaineissa aikuiskoulutuksella on yhä suurempi merkitys. Jotta koulutusta voitaisiin järkevällä tavalla suunnitella, tarvitaan luotettavaa tietoa aikuiskoulutuksen tilasta Suomessa.

Aikuiskoulutustutkimus 1990 antaa koulutussuunnittelijoille ja tutkijoille runsaasti uusinta tietoa mm. aikuiskoulutukseen osallistumisesta, osallistumisesteistä ja koulutushalukkuudesta.

Julkaisujen myynti:

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
(90) 17 341

Försäljning:

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
(90) 17 341

Hinta - Pris

135 mk

ISSN 0355-2071
ISBN 951-47-6004-2